T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

KEFE MUKATAASI AHKÂM DEFTERİ (1643-1707)

(İNCELEME, TRANSKRİPSİYON)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜLYA POLAT YILMAZ

İSTANBUL 2018

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK TARİHİ ANABİLİM DALI
YENİÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

KEFE MUKATAASI AHKÂM DEFTERİ (1643-1707)

(İNCELEME, TRANSKRİPSİYON)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HÜLYA POLAT YILMAZ

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. MURAT ULUSKAN

İSTANBUL 2018

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Hülya POLAT YILMAZ'ın "Kefe Mukataası Ahkâm Defteri (1643-1707) (İnceleme, Transkripsiyon)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Tarihi Anabilim Dalı, Yeniçağ Tarihi Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı Üniversitesi	: Doç. Dr. Murat ULUSKAN Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet TAŞTEMİR Marmara Üniversitesi	.....
Üye Üniversitesi	: Prof. Dr. Fehmi YILMAZ İstanbul Medeniyet Üniversitesi	.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 07 / 09 / 2019 tarih ve 2019/09-66 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLOT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER I
ÖN SÖZ II
ÖZET III
ABSTRACT IV
KISALTMALAR V
1. GİRİŞ 1
2. İNCELEME 8
2.1. Kefe Mukataası Ahkâm Defteri 8
2.2. Defterde Kayıtlı Mukataalar 12
2.2.1. Kefe Nezareti 12
2.2.2. Saruhan Nezareti 17
2.2.3. Ocaklık Mukataalar 21
2.2.4. Bedel-i Mütekadin Mukataaları 28
2.2.5. Muhtelif Konulara Dair Hükümler 32
3. SONUÇ 36
KAYNAKLAR 37
HÜKÜM ÖZETLERİ 41
METİN 73
EKLER 227

ÖN SÖZ

Varlığı Osmanlılardan çok daha öncesine dayanan mukataa sistemi, vergi kaynaklarının belirlinen bir meblağ karşılığında iltizama verilmesi anlamına gelmektedir. Osmanlı Maliyesine bakıldığında ise mukataa, 15-19. yüzyıllar arasında Hazineye ait bir takım vergilerden oluşturulmuş malî birim anlamı kazanmıştır. Özellikle maaş ve emeklilik masraflarının karşılanmasında, vergilerin düzenli olarak toplanmasında mukataa sistemi son derece faydalı olmuştur.

Bu çalışmanın konusunu, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Kâmil Kepeci Tasnifinde kayıtlı 2467 numaralı Kefe Mukataası Ahkâm Defteri oluşturmaktadır. Tarih aralığı, içeriği ve konu çeşitliliği bakımından son derece değerli bir envanter sayılabilecek bu defter, 1643-1707 yılları arasında Kefe Nezareti ve bağlı mukataaların işleyişi hakkında önemli bilgiler içermektedir.

Çalışma konusunun belirlenmesinde yardımcı olan, gösterdiği destekle değerli mesaisini ayıran danışman hocam Doç. Dr. Murat Uluskan'a, kıymetli tavsiyeleriyle Prof. Dr. Fehmi Yılmaz'a, okumalarım esnasındaki yardımlarıyla Prof. Dr. Bilgin Aydın, Doç. Dr. Sıddık Çalık, Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Ceyhan ve Dr. Öğr. Üyesi Ercan Alan'a, bu süreçteki maddi ve manevi destekleriyle her zaman yanımda olan aileme ve eşime şükran ile minnetlerimi sunarım.

Hülya POLAT YILMAZ

İstanbul 2018

ÖZET

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Kâmil Kepeci Tasnifi 2467 numarada kayıtlı Kefe Mukataası Ahkâm defteri, 1643-1707 yılları arasında Kırım'ın Kefe, Taman, Kerş, Balıklağo, Azak gibi kentleri ile Saruhan, Hudâvendigâr, Karesi, Kütahya, Karahisar-ı Sâhib, Yeni Hamid, Alâiye, Aydın, Muğla, Manisa, Ankara, Sultanönü, Biga ve Kocaeli sancaklarında ve sancaklara bağlı şehir ve kasabalarda mukataa sistemin işleyişi ve yaşanan aksaklıklara dair önemli bilgileri ihtiva etmektedir. Maliye tarafından yazılan hükümlerde, devletin mukataalar üzerinde izlediği yolu, mukataaların ne şekilde verildiği ve işletildiği, gelirlerinin nelerden ibaret olduğu gibi bilgiler bulunmaktadır. Bu çalışmada, defterde bulunan hükümlerin transkripsiyon, özet ve değerlendirmeleri yapılarak, 1643-1707 yılları arasında Kefe ve Saruhan Nezaretine bağlı mukataalar gruplandırılarak incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı, Kefe, Kırım, Saruhan, Mukataa, İltizam, Ahkâm

ABSTRACT

The Prime Minister's Ottoman Archives, Kâmil Kepeci classification registered in the number 2467, the Kefe Mukatai Ahkâm Defteri in 1667, between 1643 and 1707 in the towns of Crimea such as Kefe, Taman, Kerş, Balıklağo, Azak and in the Saruhan, Hudâvendigâr, Karesi, Kütahya, Karahisar-i Sâhib, Yeni Hamid , Alâiye, Aydın, Muğla, Manisa, Ankara, Sultanönü, Biga and Kocaeli sanjacks and towns and villages connected to sanjakcs contains important information about the functioning and living troubles of the Mukataa system.(One of the most important issues in the history of Ottoman finance is the Mukataa institution, which is the means of financing the government expenditures.) In the words written by the Finance on behalf of the Sultan, there are information such as the way the state watched the Mukataa, how the Mukataa were laid and executed, and what constitutes the income staff. In this study, the transcription, summary and evaluations of the provisions in the book were carried out and the Mukataa system connected to the bureau supervision between 1643-1707 was processed and the Mukataa groups were tried to be examined.

Keywords: Ottoman, Kefe, Crimea, Saruhan, Mukataa, İltizam, Ahkâm

KISALTMALAR

a.g.e.	Adı geçen eser
a.g.m.	Adı geçen makale
B	Receb
bk.	Bakınız
Ca	Cemâziyelevvel
C	Cemâziyelâhir
C.	Cild
TDVİA	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
Evâ'il	Ayın ilk ve 10. günleri arası
Evâsıt	Ayın 11. ile 20. günleri arası
Evâhir	Ayın 21. ile 30. günleri arası
Gurre	Ayın ilk günü
H.	Hicri
İA	Millî Eğitim Bakanlığı İslam Aniklopedisi
L	Şevval
M	Muharrem
N	Ramazan
Ra	Rebî'ülevvel
R	Rebî'ülâhir
S	Safer
S.	Sayı
s.	Sayfa
Ş	Şa'bân
TTK	Türk Tarih Kurumu
vb.	Ve benzeri
vs.	Vesaire
yay.	Yayınları
haz.	Hazırlayan
Za	Zilka'de
Z	Zilhicce

1. GİRİŞ

Kefe, Kırım yarımadasının güneydoğu kısmında yer alan bir liman şehridir. Eski devirlerde ismi Theodosia olup hâlâ aynı ismi taşımaktadır.[1] Kepoi, Kapha veya Kafa ismi ilk defa Constantine Porphyrogenitus'un eserinde geçmekle beraber burası Roma hâkimiyeti sırasında Caphum adıyla bilinmekteydi. Kaffa yahut Kefe adı ise özellikle XIII. yüzyıldan başlayarak yaygınlık kazanmıştır.[2]

Kırım yarımadasının bilinen en eski yerleşimcileri İskitlerdir.[3] İskitlerden sonra Kimmerler[4] yarımadayı işgal etmiş, onların ardından da Yunan kolonileri hâkim olmuştur.[5] Yarımada M.Ö. I. yüzyıldan itibaren Roma hâkimiyeti altına girmeye başlamış, M.S. II. yüzyılda ise kuzeyden gelen Got kavimlerinin istilasına uğramıştır.[6] Got saldırılarının ardından Hunların Kuzey Avrupa'ya inişleri sırasında Kırım ve Azak sahillerine Alan grupları yerleşmiştir. Bu gruplar III. yüzyılda kurulan Suğdak, Kefe gibi şehirleri ele geçirmişlerdir.[7] Hun İmparatorluğunun yıkılmasının ardından Kırım ve civarı Bulgarların ve Avarların etkisine girmiştir. VI. yüzyılda Bizans, VIII. yüzyılda ise Hazar kuvvetleri bu bölgeyi hâkimiyetleri altına almtır.[8] Hazarların ardından da Peçenek ve Kıpçaklar Kırım'a yerleşmiştir.[9]

Kefe, ancak XIII. yüzyılın ikinci yarısında Cenevizlilerin yerleşmesiyle tanınmaya ve önem kazanmaya başlamıştır.[10] Cenevizliler, Kefe'de ticaret imtiyazı alabilmek için Altınordu devletine gümrük bedeli ödemişler ve Menglü Timur zamanında (1266-1280) Kefe'ye ticaret için yerleşme izni almışlar ve hızla Kefe'yi tahkim ettikten sonra Suğdak ve Balıklağo limanlarını ele geçirmeye çalışmışlardır.[11] Ancak Cenevizliler

---

1 Wilhelm Barthold, "Kefe", *İA*, C. 6, s. 535.

2 Yücel Öztürk, "Kefe", *TDVİA*, C. 25, s. 182.

3 Bedriye Sabit, *Kırım'ın Osmanlı İmparatorluğu'na Eklenmesi Meselesi*, İstanbul 1934, s. 2. İskitler (Sakalar), M.Ö. VIII. ile M.Ö. II. yüzyıllar arasında Doğu Çin'den Batı Tuna Nehri kıyılarına kadar geniş bir coğrafyada hâkimiyet kurmuşlardır. Doğu Avrupa'ya ilerleyen Got kavimlerinin saldırıları ile ortadan kaldırılmışlardır. İlhami Durmuş, *İskitler (Sakalar)*, Genelkurmay Basımevi, Ankara 2008, s. 31-40.

4 Kimmerler, Ural-Altay kökenli bozkır göçebelerinin batı kolunu oluşturmaktaydılar. M.Ö. II bin yıl başlarından M.Ö. VIII. yüzyıla kadar Karadeniz'in kuzeyinde, Avrasya bozkırlarında ve Kafkasya bölgesinde hüküm sürmüşlerdir. M. Taner Tarhan, "Eski Anadolu Tarihinde Kimmerler", *I. Araştırma Toplantısı Sonuçları*, Ankara 1984, s. 109.

5 Yücel Öztürk, *Osmanlı Hâkimiyetinde Kefe 1475-1600*, Ankara 2000, s. 13.

6 Öztürk, *a.g.e.*, s. 13.

7 Komisyon, "Kırım" *TDVİA*, C. 25, s. 448.

8 Öztürk, *a.g.e.*, s. 13.

9 Mirza Bala, "Kırım" *İA*, C. 6, s. 745

10 Barthold, *a.g.m.*, s. 535. İbn Kemal, her ne kadar Kefe'nin Venediklilere ait olduğunu söylemişse de Kefe Cenevizlilerindir. Bkz. İbn Kemal, *Tevârih-i Âl-i Osman*, VII. Defter, Haz. Şerafettin Turan, Ankara 1957, s.383-386. Ayrıca, İbn-i Battuta Seyahatnamesi'nde yer alan bilgiler de Kefe'de Cenevizlilerin varlığını doğrular niteliktedir. *İbn Battuta Seyahatnamesi*, Haz. A. Sait, Akyurt, C. I, İstanbul, s. 366.

11 Halil İnalcık, "Yeni Vesikalara Göre Kırım'ın Osmanlı Tabiliğine Girmesi", *Belleten*, VIII/30, Ankara 1944, s. 194; Fahrettin Kırzıoğlu, *Osmanlıların Kafkas Ellerini Fethi (1451-1590)*, Ankara 1998, s. 50.

bölgede yalnızca ticari faaliyetlerde bulunmuşlardır. Bölgenin siyasi hâkimi ise Altınordu devleti olmuştur.

Altınordu ile Cenevizliler arasındaki siyasi mücadeleler uzun müddet devam etmiş ve Özbek Han zamanında yapılan saldırı Cenevizlilerin Kefe'yi boşaltmalarına neden olmuşsa da Ceneviz nüfuzunu tam olarak kesememiştir.[12] Altınordu Devleti, Canibek Han'ın ölümünün ardından siyasi kargaşaya sahne olmuş ve devlet çöküşe sürüklenmiştir. Yaşanan taht kavgaları neticesinde ise Kırım Hanlığı ortaya çıkmıştır.[13] Kırım Hanlığının kurucusu I. Hacı Giray olarak kabul edilir.[14] I. Hacı Giray Han, 1434'de Cenevizlileri bozguna uğrattıktan sonra yaptığı anlaşmada Kefe'nin hukuki bakımdan hâkimi olmuştur.[15] Kuruluşunu kemale erdirmeye çalışan Hanlık ile İstanbul'u fethetmiş olan Osmanlı Devleti arasında Cenevizlilere karşı bir iş birliği gerçekleşmiş ve I. Hacı Giray ile Sultan II. Mehmet arasında bir anlaşma yapılmıştır.[16] Bu anlaşmaya göre Kefe Kalesi'ne her iki kuvvet eş zamanlı hücum edecek, alınması durumunda kale Kırım Hanlığına terk edilecek, Osmanlı ganimet ve esirlerin taşınmasına yardım edecekti.[17] 1454 yılında gerçekleşen kuşatma başarılı olamamışsa da Cenevizlileri hem Osmanlılara hem de Kırım Hanlığına vergi vermeye mecbur etmiştir.[18]

Hacı Giray'ın ölümünün (1466) ardından oğulları arasında taht kavgaları başlamıştır. Bu mücadelede yenilenler, yarımada dışındaki steplere kaçarak veya Kefe'ye sığınarak taht kavgalarını sürdürmüşlerdir.[19] Kırım Hanlığının içine düştüğü kargaşa ve Cenevizlilerin bu duruma müdahil olması üzerine Hanlığın bünyesinde bulunan kabile reisleri Osmanlı Devleti'ni yardıma çağırmışlardır.[20] Kefe'nin Osmanlıya bırakılması vaadine karşılık Sultan Mehmed, Kefe'nin alınmasının ticari faaliyetlere ne denli katkı sağlayacağının farkında olarak Gedik Ahmet Paşa'yı vazifelendirmiş ve sefer için hazırlıklara başlanmasını emretmiştir.[21] 1475 yılında Gedik Ahmet Paşa yönetimindeki Osmanlı ordusu Kefe, Kerç, Suğdak, Balıklağo, Mankub gibi liman şehirleri ile birlikte

12 Mustafa Kafalı, *Altın Orda Hanlığının Kuruluş ve Yükseliş Devirleri,* İstanbul 1976, s. 68-69.
13 Halil İnalcık "Kırım Hanlığı" *TDVİA*, C. 25, s. 450.
14 Muzaffer Ürekli, *Kırım Hanlığının Kuruluşu ve Osmanlı Himayesinde Yükselişi*, Ankara 1989, s. 11.
15 Öztürk, *a.g.m.*, s. 183.
16 Öztürk, *a.g.e.*, s. 20.
17 İnalcık, "Osmanlı Tabiliği", s. 197.
18 Öztürk, *a.g.e.*, s. 21.
19 İnalcık, "Kırım Hanlığı", s. 451.
20 Öztürk, *a.g.e.*, s. 25
21 Aşık Paşazade, *Osmanoğullarının Tarihi*, Çev. Kemal Yavuz-M.A. Yekta Saraç, İstanbul 2003, s. 267; Mehmed Neşri, *Kitab-ı Cihannüma*, C. II, Haz. Faik Reşit Unat–Mehmed A. Köymen, Ankara 1957, s. 823-835; Joseph V. Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C. II, Çev. Mümin Çevik-Erol Kılıç, İstanbul, 1993, s. 124.

Azak ve Taman kalelerini de fethetmiştir.[22] Bu başarının ardından Mengli Giray Osmanlı tarafından han tayin edilmiştir.[23]

Mengli Giray'ın 1478'den 1514'e kadar süren iktidarı Kırım'a istikrar kazandırırken, Osmanlı Devleti ile olan ilişkilerine de olumlu yansımıştır. Bu süreçte Kırım ve özellikle Kefe, Osmanlı Devleti'nin kuzey politikasının temel unsuru haline gelmiştir. Kırım Hanlığının kontrol altında tutulmasında ve Osmanlı-Rus ilişkilerinin yürütülmesinde en büyük rolü üstlenen Kefe, II. Bayezid'in oğlu Şehzade Mehmed ve Yavuz Sultan Selim'in oğlu Süleyman'ın şahsında şehzade sancağı olmuştur.[24]

Mengli Giray'dan sonra Mehmed Giray han olarak atanmış, onun Nogaylar tarafından öldürülmesinin akabinde Hanlığa Saadet Giray geçmiştir.[25] Saadet Giray'ın Hanlığa geçmesi ile başlayan iktidar mücadelesinin ardından sırasıyla İslâm Giray ve ardından Sahib Giray Hanlık vazifesini devralmışlardır.[26] Sahib Giray Han'la beraber Kırım Hanlığı üzerinde Osmanlı nüfuzu gerçek bir şekilde yerleşmiştir. Özellikle Sahib Giray'ın Moskova'ya karşı saldırılarında Osmanlılar hanı kuvvetle desteklemişlerdir.[27] Sahib Giray Han dönemi, Kırım Hanlığının en parlak ve güçlü dönemi olmuştur ve bu durum bağımsız hareket etmek isteyen ve gücünü günden güne tahkim eden Hanlığa karşı Osmanlıyı teyakkuza geçirmiştir.[28] Sahib Giray tarafından 1549'da Astarhan'ın zaptedilmesi, Sahib Giray'ın Osmanlılardan Gözleve İskelesi'ni istemesi, Kefe'yi geri almak istediğine dair söylentiler ve Sadrazam Rüstem Paşa ile üstünlük münakaşası gibi hadiseler Sahib Giray'ın azledilmesine ve yerine Devlet Giray'ın getirilmesine sebep olmuştur (1551).[29]

Rusların 1552'de Kazan ve 1556'da Astarhan işgalinden sonra Karadeniz sahilleri Ruslara açılmıştır. Böylelikle Orta İdil sahası olarak adlandırılan bu bölgede VI. yüzyıldan beri devam eden Türk hâkimiyeti sona ermiştir.[30] 1559'da Ruslar, Kazak Beyi Dimitraş öncülüğünde Azak Kalesi'ni kuşatmış ise de Kefe beyinin mukavemeti sayesinde kuşatmayı kaldırmak zorunda kaldırmışlardır.[31] Rusların Kazan ve Astarhan'ı

---

22 İbn Kemal, *a.g.e.*, s. 386; Gelibolulu Mustafa Âli, *Künhü'l-Ahbar*, C. II, Haz. M. Hüdai Şentürk, Ankara 2003, s. 164-166; Mustafa Nuri Paşa, *Netâyicü'l-Vuku'at*, Haz. Yılmaz Kurt, Ankara 2008, s. 67; Ömer Bıyık, *Kırım'ın İdari Sosyo-Ekonomik Tarihi 1600-1744*, İstanbul 2014, s. 24; Öztürk, *a.g.e.*, s. 28-29.

23 Halim Giray, *Gülbün-ü Hanân*, Haz. Alper Başar-Alper Günaydın, İstanbul 2013, s. 33. Ayrıca bkz. Mustafa Cezar, *Mufassal Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara 2010, s. 569.

24 Öztürk, *a.g.m.*, s.183.

25 Ürekli, *a.g.e.*, s. 28.

26 Öztürk, *a.g.e.*, s. 41.

27 İnalcık, "Kırım Hanlığı", s. 452.

28 Öztürk, *a.g.e.*, s. 42.

29 İnalcık, "Kırım Hanlığı" s. 452; M. Akif Kireççi-Selim Tezcan, *Kırım'ın Kısa Tarihi*, Ahmet Yesevi Üniversitesi, Ankara 2015, s.19; Joseph V. Hammer, *Kırım Hanlığı Tarihi*, İstanbul 2013, s. 45-46.

30 A. Nimet Kurat, *Rusya Tarihi*, 5. Baskı, Ankara 2010, s. 152-154.

31 Ürekli, *a.g.e.*, s. 46.

almalarının ardından Kafkasya'ya doğru yayılma çabaları Osmanlı Devleti'ni harekete geçirmiş ve Kefe beyinin idaresine verilen Osmanlı donanmasının sefere hazırlanması talimatı verilmiştir.[32] Seferi Kefe Beyi Kasım Paşa yönetecek ve Kırım Hanı Kasım Paşa'ya destek verecekti. Azak'tan Astarhan'a doğru hareket edilmiş, Sokullu Mehmed Paşa'nın isteği üzerine Don-Volga arasında kanal açma faaliyetlerine başlanmış ancak kışın yaklaşması, kanalın bir türlü açılamaması, gemilerin nehir üzerine indirilememesi gibi sebepler ordu içinde huzursuzluk yaratmış ve geri çekilme kararı alınmıştır (1569).[33] Bu başarısızlığın ardından Kırım Hanı Devlet Giray, Osmanlı yönetiminin izni ile tekrar Ruslara saldırmışsa da başarılı olamayarak geri dönmüştür.[34]

Kırım Hanlığı gücünü giderek kaybetmeye başlamış, Rus yayılmacılığının önü alınamamıştır. Fakat Osmanlı, İran ve Avusturya ile uzun yıllar devam eden mücadelesinde Hanlığın kuvvetlerini kullanmaya devam etmiştir.[35] Özellikle 1578'de başlayarak 1639 yılına kadar süren Osmanlı-İran savaşları sırasında Osmanlı Devleti'nin Anadolu askeri Erzurum ve Kars, Rumeli askeri ise Kefe üzerinden Kafkasya ve Şirvan yönüne sevkedilmiş, Kırım Hanlığı ile beraber Kefe sancak birlikleri, Çıldır seferi, Birinci ve İkinci Şemahı seferleri, Revan ve Tebriz'in fethi gibi önemli askeri harekatlarda yer almışlardır.[36]

Rus çarlığı 1696'da Azak Kalesi'ni almış ve 1700 tarihli İstanbul Muahedesi ile de kaleyi elinde tutmayı başarmıştır. Rus çarlığının Azak'taki askeri faaliyetleri ve Kırım yarımadasına yönelik olası tehditleri, II. Devlet Giray Han tarafından Osmanlı Devleti'ne bildirilmiş ise de Ruslara hemen karşılık verilememiş, ancak İsveç kralı XII. Karl'ın (Demirbaş Şarl) Rusya ile mücadelesi sırasında Osmanlı Devleti'ne sığınması sonucu Osmanlı-İsveç ittifakının sağlanmasıyla Rus çarlığına karşı savaş başlatılmıştır.[37] 1711 Prut Antlaşması ile neticelenen savaş sonunda mağlup Rus çarlığı Azak Kalesi'ni iade etmekle beraber Kırım'da bulunan Kazaklara müdahale etmemeyi de taahhüd etmiştir.[38]

Kırım ile birlikte Kefe XVII. yüzyılda sıklıkla Kazak ve Rus saldırılarına maruz kalmış ve Çerkeslere karşı çetin mücadeleler vermiştir.[39] Bu nedenle Kefe 1736'da Ruslara karşı oluşturulan Kırım seraskerliğinin ana üssü olmuştur. Ancak 1768 yılında

---

32 Ürekli, *a.g.e.,* s. 47-49; A. Nimet Kurat, *Türkiye ve İdil Boyu (1569 Astarhan Seferi, Ten-İdil Kanalı ve XVI-XVII. Yüzyıl Osmanlı-Rus Münasebeti)*, Ankara 2011, s. 93-95.
33 Kurat, "İdil Boyu", s. 105-148.
34 Hammer, "Kırım Hanlığı", s. 47-48.
35 Çetinoğlu, *a.g.m.*, s.16; Öztürk, *a.g.m.*, s. 183.
36 Öztürk, *a.g.e.*, s. 93-99.
37 Kemal Beydilli, "Prut Antlaşması", *TDVİA*, C. 34, s. 359; İnalcık, "Kırım Hanlığı", s. 453.
38 Beydilli, "Prut", s. 360; İlber Ortaylı, "XVIII. Yüzyıl Türk-Rus İlişkileri" *Türk Rus İlişkilerinde 500 Yıl*, Ankara 1999, s. 127-128.
39 Çetinoğlu, *a.g.m.*, s. 59.

başlayan Osmanlı-Rus savaşı sırasında Ruslar tarafından işgal edilmiş ve bu işgal 1771'de tamamlanmıştır.[40] Küçük Kaynarca Antlaşması (1774) ile Kırım ve Kırım'a tabi Tatar uluslarının bağımsızlıkları tanınmış, kendilerinin seçecekleri Cengiz soyundan olan Hanların hükmü altında olmaları kabul edilmiş ve ne Osmanlının ne de Rus çarlığının Kırım'a müdahale etmemesi kararlaştırılmıştır.[41]

Küçük Kaynarca Antlaşması'nın getirdiği hükümler Kırım ve çevresini Rus etkisine ve saldırılarına daha da açık hale getirmiş ve aralıklı olarak Rus tecavüzlerine maruz kalan Kefe ve çevresi 1783 yılında kesin olarak Rus hâkimiyeti altına girmiş, 1784'te ise Kırım, Taman ve Kuban, Ruslar tarafından ilhak edilmiştir.[42] Bu tarihten itibaren Osmanlı Devleti için Karadeniz hâkimiyeti ve kuzeye yönelik siyasetin en önemli mevzii olan Kırım'ın geleceğinde söz sahibi otorite, Rus çarlığı ve onu müteakip Sovyet Rusya olmuştur.

Kefe, daha önce de belirtildiği üzere Kırım yarımadasının doğusunda yer alan önemli bir liman kentidir. Yönetiminde bulunduğu her bir siyasi otorite için idari ve ekonomik alanda büyük öneme haiz olmakla beraber Karadeniz ticaretinin kilit noktasını teşkil etmektedir. 1475'de Osmanlı yönetimi altına giren Kefe, "sancak" statüsünde Rumeli Eyaleti'ne bağlanmıştır.[43] Kefe ve mülhakatı, her ne kadar Kırım yarımadasında bulunsa da Kırım Hanlığına tabi olmamış, doğrudan Osmanlı yönetime bağlanmıştır.[44] Osmanlı-Kırım Hanlığı ve Osmanlı-Rus ilişkilerinde siyasi bir üs gibi kullanılan Kefe, hem Anadolu hem de Rumeli topraklarına yakınlığı sayesinde jeopolitik açıdan Osmanlı Devleti'ne büyük avantaj sağlamıştır. Kefe, II. Bayezid döneminde, Şehzade Mehmed'in sancakbeyi olmasıyla "şehzade sancağı" statüsü kazanmış ve sadece Şehzade Mehmed ile I. Selim'in oğlu Şehzade Süleyman'a şehzade sancaklığı yapmıştır.[45]

İdari olarak sekiz bölgeye ayrılmış olan Kefe Sancağı'nın idari kısımları ise şunlardır;[46]

- Kaza-i Kefe
- Kaza-i Soğdak

---

40 Öztürk, *a.g.m.*, s. 184.

41 Kemal Beydilli, "Küçük Kaynarca Antlaşması", *TDVİA*, C. 26, s. 524-527; İnalcık, "Kırım Hanlığı", s. 453.

42 1774'den 1784'e kadar olan Osmanlı-Rus münasebetleri ve Kırım için bkz. Joseph V. Hammer, *Büyük Osmanlı Tarihi*, C. IX, İstanbul 1992, s. 8-40; Nicolae Jorga, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, C. 5, İstanbul 2005, s. 21-73.

43 Ahmet Akgüngüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, C. II, İstanbul 1991, s. 432.

44 Öztürk, *a.g.e.*, s. 107; Barthold, *a.g.m.*, s. 536. Kefe, her ne kadar idari olarak Osmanlı devletine bağlı olsa da, Azak ve Kefe sancakları Kırım Hanlığı tarafından kontrol edilmiştir. Bkz. Kırzıoğlu, *a.g.e.*, s. 59.

45 Ayşe Pul, "Kefe Sancağı'nın I. Selim'in Taht Mücadelesinde Oynadığı Role Dair Bazı Değerlendirmeler", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C. 6, S. 27, s. 471.

46 Öztürk, *a.g.e.*, s. 110.

- Kaza-i Mankub
- Nefs-i Balıklağo
- Nefs-i İnkirman
- Kaza-i Kerş (Kerç)
- Kaza-i Taman
- Kaza-i Azak[47]

1568 yılına kadar Kefe'nin idari durumunda herhangi bir değişiklik olmazken, bu tarihte Astarhan'a yapılacak sefer münasebetiyle Kefe Sancağı "beylerbeyilik" statüsüne yükseltilmiş fakat idari bakımdan sancak konumunu korumuştur.[48] Don-Volga Kanalı projesi çerçevesinde düzenlenen Astarhan seferinin hareket üssü Kefe olmuş, ayrıca sefer için gerekli teçhizatın ve iaşenin toplanacağı, yeni gemilerin inşa edileceği bir merkez haline getirilmiştir.[49] 1582'de Şirvan'a yapılacak sefer münasebetiyle Kefe Beylerbeyiliği "eyalet" haline getirilmiştir.

Kefe, eyalet olarak altı sancaktan oluşmaktaydı;[50]

- Kefe (Taman ve Anapa dahil)
- Kerş (Kerç)
- Azak
- Akkirman
- Bender
- Kılburun

XVII. yüzyılda Kefe'nin idari taksimatında bazı değişikliler meydana gelmiş, Taman ve Kerş (Kerç) kazaları statüsü değiştirilerek sancak haline getirilmiş, ayrıca Kılburun, Bender ve Akkirman Kefe eyaletine bağlanmış, artan Rus saldırıları nedeniyle Kefe eyalet merkezi Azak'a taşınmıştır.[51]

Kırım'a ait şer'iyye sicillerinde yer alan bilgilere göre Kırım yarımadası farklı etnik gruplardan oluşmaktaydı. Tatarlar, Nogaylar, Türkmenler, Rumlar, Ermeniler, Acemler, Kıptiler, Yahudiler, Çerkesler ve Lazlar gibi.[52] Kefe'nin fiziki yapısı ise klasik Türk ve İslam şehir geleneğine uygun olarak "iç kale, şehristan ve rabad" dan oluşmuştu.[53]

---

47 Azak'ın durumu hakkında Ahmet Akgündüz ve Yücel Öztürk'ün verdiği malumatlar farklılık arzetmektedir. Akgündüz'e göre Sultan I. Süleyman döneminde Azak da Kefe gibi sancak statüsündedir. Fakat Öztürk bunun mümkün olamayacağını ifade ederek, Azak'ın sancak olabilmesi için Kefe'nin eyalet statüsüne yükselmesi gerektiğini ve bu statü değişiminin I. Süleyman döneminde değil II. Selim'in saltanatının ilk yıllarında, 1568 Astarhan Seferi ile gerçekleşmiş olduğunu belirtmektedir.

48 Öztürk, *a.g.e.*, s. 111-112. Ayrıca Bkz. A. Nimet Kurat, "İdil Boyu", Ekler, Belge no: XII, s. 59-62.

49 Halil İnalcık, "Osmanlı Rus Rekabetinin Menşei ve Don-Volga Kanalı Teşebbüsü (1569)", *Belleten*, S. 46, Ankara 1948, s. 374-375.

50 Kırzıoğlu, *a.g.e.*, s. 76.

51 Öztürk, *a.g.e.*, s. 116.

52 Bıyık, *a.g.e.*, s. 94.

53 Öztürk, *a.g.e.*, s. 196

Şehir hâkimlerinin ve yöneticilerinin oturduğu yer iç kale, seçkin ve sanatkarlar grubunun oturduğu bölge dış kale yani şehristan, diğer şehirlilerin yaşadığı bölge ise rabaddır. Kefe Kalesi ise Cenevizliler tarafından Altınordu'ya karşı yapılan bir savunma yapısıdır.[54]

Kefe ve mülhakatında nüfus, müslim ve gayrimüslim olarak ikiye ayrılmıştır. Müslümanlar iç kale içerisinde meskûn iken Rum, Ermeni ve Yahudilerden meydana gelen gayrimüslimler dış kalede yaşıyorlardı.[55] Osmanlılar tarafından fethinden sonra şehre yapılan Müslüman göçlerinin ardından Kefe'nin Rus saldırılarına maruz kalması ve Kırım Hanlığı ile Osmanlı arasında mücadele alanına dönüşmesinin ardından tersine göç başlamış, Rusların 1783'de Kefe'yi ilhak etmeleri ile Müslüman nüfus oranı oldukça düşmüştür.[56]

Kefe, konum itibariyle denizcilik ve ticari faaliyetler bakımından çok önemli bir noktada yer almaktaydı. Her ne kadar Kırım yarımadasında bulunuyorsa da siyasi ve idari olarak Kırım Hanlığına değil doğrudan Osmanlı yönetimine bağlıydı. İktisadi yapısına bakıldığında ise XVI. yüzyılın ikinci yarısına kadar Osmanlının klasik toprak düzenin varlığını devam ettirdiği anlaşılmaktadır.[57] Klasik timar sisteminin, dönemin koşul ve şartlarına göre yerini yavaş yavaş mukataa ve iltizam usulüne bırakmasıyla beraber bölgenin iktisadi faaliyetleri de değişim göstermiştir.

Kefe'nin Karadeniz ekonomisi için mühim bir liman kenti olması dolayısıyla en önemli gelir kaynağı gümrüktü.[58] Kefe-Samsun ve Kefe-Sinop hattı, Kefe'nin Anadolu ile bağlantısını oluşturmakla beraber, İstanbul'un tahıl ihtiyacını karşılayan Kefe'nin Anadolu ve Karadeniz limanları ile gerçekleştirmiş olduğu ticaret; hububattan tekstile, hayvansal ürünlerden gıdaya çeşitlilik göstermiştir.[59]

---

54 Barthold, *a.g.m.*, s. 535-536.
55 Öztürk, *a.g.e.*, s. 200.
56 Barthold, *a.g.m.*, s. 536-537.
57 Öztürk, *a.g.e.*, s. 338.
58 Öztürk, *a.g.e.*, s. 472.
59 A. Nimet Kurat, *IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavim ve Devletleri*, Ankara 1972, s. 225; Zeynep Özdem, *Kırım Karasubazar'da Sosyo-Ekonomik Hayat*, Ankara 2010, s. 3.

2. İNCELEME

2.1. Kefe Mukataası Ahkâm Defteri

Osmanlı Devleti her ne kadar siyasi bakımdan merkeziyetçi bir yapı ortaya koymuş ise de iktisadi ve malî bakımdan mahalli özellikler taşımaktadır. Devlet sınırlarının genişliği malî yapıya değişkenlik ve esneklik kazandırmış, bazı bölgelerdeki mahalli geleneklerin sürdürülmesine ise müsamaha gösterilmiştir. Osmanlı Devleti'nin malî teşkilatı, merkez maliyesi, tımar sistemi ve vakıflar olarak üç kısımda değerlendirilebilir.[60] Osmanlı merkez maliyesi ise padişaha ait olan iç hazine ile gelirlerin toplanması için vazifelendirilmiş olan dış hazineden oluşmaktadır.[61]

Osmanlı malî teşkilatını Defterdarlık yani Bâb-ı Defterî oluşturmakta, kurumun en üst makamında da Başdefterdar bulunmaktaydı. Bu kurumun tam olarak ne zaman kurulduğu netlik kazanmamışsa da en geç II. Mehmet döneminde var olduğu bilinmektedir.[62] İlk zamanlar sadece bir defterdar varken sınırların genişlemesiyle birlikte malî ve bürokratik yükün artması kaçınılmaz olmuş ve defterdarlık sayısı artırılmıştır. Buna göre Rumeli Defterdarlığı ile Anadolu Defterdarlığı oluşturulmuş, Rumeli Defterdarına ise Başdefterdar payesi verilmiştir.[63] Zaman içerisinde, Defterdarlık bünyesinde bulunan Maliye kalemlerinin sayısında değişimler olmuş, özellikle XVI. yüzyıldan itibaren kademeli olarak bir artış gözlenmiştir.

Defterdarlık bünyesinde cizye gelirleri, vakıf gelirleri, mevkufat gelirleri, mukataa gelirleri gibi pek çok varidat türü bulunmaktaydı.[64] Mukataalar, devlet bütçesinin önemli gelir kaynakları arasında yer almaktaydı. Mukataa, vergi kaynaklarının belirli bir meblağ karşılığında iltizama verilmesiydi[65] ve iltizam, emanet ve malikâne olmak üzere üç yöntemle deruhte edilmekteydi.[66] Osmanlılar tarafından daha çok tercih edilen bir uygulama olan iltizam ise genel ifade ile devletin, vergi kaynaklarından oluşan mukataa birimlerini belirli bir yıllık bedel karşılığında sınırlı bir süre (tahvil) için mültezimlere

60 Ahmet Tabakoğlu, "Osmanlı Malî Yapısının Ana Hatları" *Osmanlı Ansiklopedisi,* Yeni Türkiye Yayınları, C. 3, s. 125.
61 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, T.T.K. Yayınları, Ankara 1988, s. 319.
62 Mübahat S. Kütükoğlu, "Defterdar", *TDVİA,* C. 9, s. 94.
63 Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s.327; Ziya Karamursal, *Osmanlı Malî Tarihi Hakkında Tetkikler*, T.T.K. Yayınları, 1989, s. 153.
64 Erişah Abdurrahimoğlu, "Osmanlı Devleti Merkezi Hazine Teşkilatı'nın Yapısı ve Değerlendirilmesi (1621-1690)", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Kubbealtı Yayınları, S. 2, 1992, s. 71-72.
65 Mehmet Genç, "Mukataa", *TDVİA,* C. 31, s. 129.
66 Baki Çakır, *Osmanlı Mukataa Sistemi (XVI-XVIII. Yüzyıl),* Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2003, s.115; Niyazi Berkes, *Türkiye İktisat Tarihi*, YKY, 2. Baskı, İstanbul, 2016, s.272.

bırakmasıdır.[67] İltizam süresi genellikle üç yıl olarak belirlenmiştir ancak istisnaları da mevcuttur. İltizama verilen mukataaların sayısında değişimler olabileceği gibi, mukataa sınırlarında da değişiklikler olabilir ve mukataalar birden fazla kişinin ortaklığı ile de idare edilebilirdi.[68]

İltizama verilecek mukataaları idare etmek üzere seçilen kişi veya kişilere mültezim denirdi.[69] Mültezim müslim ya da gayrımüslim reâyâdan yahut askerî zümre mensuplarından olabilirdi.[70] İltizam sisteminde yer alan bir diğer görevli ise "emin"di. Eminler devlet tarafından tayin edilen görevlilerdi ve ücretleri mukataa gelirlerinden karşılanırdı. Mukataadan yapılacak tahsilat, ödeme ve masraflar ile mukataanın işletilmesi ve yapılacak müdahalelerin engellenmesi eminin görevleri arasındaydı.[71]

Nezâret ise birden çok mukataanın bir araya getirilmesiyle oluşturulur ve başında da bir nazır bulunurdu. Nezaretten elde edilen gelirler nazır tarafından tahsil edilirdi.[72] Nazır, esas itibariyle mültezimlerin bulunması, merkeze arzedilmesi ve sonrasında da denetlenmesi gibi işlerden mesul tutulan ve genellikle askeri sınıfa mensup kişilerden seçilen bir görevli idi.[73]

Kefe Mukataası da nezaret uygulamasının bir parçası olup, sadece Kefe ve civarındaki değil, Ege sahilleri ve adalardaki bazı mukataa gelirlerini ve bu gelirlerin sarfedildiği alanları da ihtiva etmekteydi.[74] Kefe Mukataası içerisinde Saruhan, Aydın, Kütahya, Hüdavendigar, Ankara, Biga, Teke, Sığla, Menteşe, Karesi sancaklarını ve Kırım'da yer alan Kerş, Balıklağo, Gözlevi, Suğdak, Taman, Temrek, Karataş gibi kıyı şehirleri ile birlikte Rodos ve İstanköy adalarının bazı gelirlerini görmekteyiz. Kefe Mukataası XVI. yüzyılın ortalarında Anadolu Defterdarlığı'nın üçüncü kaleminde yer almakta iken[75] XVII ve XVIII. yüzyıllarda ayrı bir Maliye kalemi olarak hizmet vermiş ve nihayet 1733 yılında İstanbul Mukataası ile birleştirilmiştir.[76]

---

67 Mehmet Genç, "İltizam", *TDVİA*, C. 22, s. 154-155.
68 Çakır, *a.g.e.*, s.116.
69 Berkes, *a.g.e.*, s. 271.
70 Genç, "İltizam", s.154.
71 Çakır, *a.g.e.*, s. 120.
72 Çakır, *a.g.e.*, s. 125.
73 Mehmet Genç, "Nazır", *TDVİA*, C. 32, s.449-450.
74 Ahmet Tabakoğlu, "XVII ve XVIII. Yüzyıl Osmanlı Bütçeleri", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, S. 3-4, 1941, s. 409.
75 Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 343.
76 Tabakoğlu, "Bütçeler", s. 409; Öztürk, *a.g.e.*, s. 340. Yücel Öztürk, Kefe Mukataası dahilinde Saruhan, Karesi, Bolu, Karaman mukataalarının görülmesini, Kefe Mukataasının Anadolu Defterdarlığı'nın üçüncü kalemine bağlı olması ile açıklamaktadır.

Defterdarlık teşkilatı içerisinde pek çok Maliye kalemi olduğu gibi, bu kalemlerde tutulmuş farklı defter türleri de bulunmaktaydı. Bunlardan biri de çalışmamızın konusunu teşkil eden Maliye ahkâm defterleridir. Defterdarlık tarafından verilen emirlerin kaydedildiği yer olan Maliye ahkâm defterleri, Başdefterdarın vazifesi çerçevesinde malî konularda padişah adına defterdar tarafından valilere, kadılara ve diğer görevlilere gönderilen hükümleri ihtiva etmektedir.[77] Bu defterler, defterdarlığa bağlı başmuhasebe, başmukataa, mevkufat gibi kalemlerde hazırlanırdı.[78] Maliye ahkâm defterlerinin ilk ne zaman tutulmaya başlandığına dair kesin bilgiler mevcut değildir. Fakat Fatih Kanunnamesinde yer alan bilgiler doğrultusunda II. Mehmet zamanında ahkâm defterlerinin, II. Bayezid döneminde de Maliye ahkâm defterlerinin varlığı bilinmektedir.[79]

XVI. yüzyıl sonlarından itibaren defterdarlıktaki maliye bürolarının sayılarındaki artışla beraber her büro kendi ahkâm defterini tutmaya başlamış ve hacimli defterlerin yerini zamanla iki yüz, üç yüz sayfalık ve birkaç yılın malî ahkâmının bir arada tutulduğu defterler almıştır.[80] Bu defterlerden biri olan ve çalışmamızın konusunu oluşturan Kefe Mukataası Ahkâm Defteri, Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Kamil Kepeci Tasnifi Defterleri (KK.d) içerisinde bulunup, Evâmir-i Maliye Kalemine bağlı 72 defter arasında 2467 numarası ile yer almaktadır. Defter, geniş bir tarih aralığına haiz olması ve bu tasnif içerisinde ilk defter olarak yer alması hasebiyle önemlidir. Defterin tarih aralığı, 12 Ra 1053-5 S 1119 (31 Mayıs 1643-8 Mayıs 1707) şeklinde olup; Hicri aylar genellikle kısaltma şeklinde yazılmış olmasına rağmen tam tarihin yazıldığı, hatta Hicri ayların sıfatlarıyla kullanıldığı hükümler de mevcuttur. Bununla birlikte aylar için *evâ'il, evâsıt, evâhir* gibi onar günlük ayrımlara ek olarak ayın ilk günü için *gurre*, son günü için de *selh* ifadeleri kullanılmaktadır. Sene yazımlarında ise bazen Arapça rakamlar yazı ile ifade edilmiştir.

Kefe Mukataası Ahkâm Defteri 76 sayfadan oluşmaktadır. Defterin ilk sayfasından itibaren hükümler numaralandırılmış iken 38. sayfanın yarısı, 39. ve 40. sayfaların tamamı yırtılmış olduğundan, müteakip hükümlerde numaralandırma yapılmamıştır. Bu sebeple çalışmamızda, yırtılmış sayfalara kadar olan

77 Uzunçarşılı, *a.g.e.*, s. 83.
78 Halil Sahillioğlu, "Ahkâm Defteri" *TDVİA*, C. 1, s. 551.
79 Bilgin Aydın-Rıfat Günalan, *XV-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi*, Yeditepe Yayınları, 2008, s. 226.
80 Rıfat Günalan, *XVI Yüzyılda Bâb-ı Defteri Teşkilatı ve Maliye Ahkâm Defterleri*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2005, s. 105-106.

numaralandırmada defter kaydı esas alınmış, ancak zayi sayfalardan sonra okumayı kolaylaştırmak adına örneğin, "s.41, h.1" şeklinde sayfa numarasına ek olarak hüküm numarası verilmiştir. Yine aynı şekilde, yırtılmış olan sayfalara kadar sayfa numaraları sağ üst köşede köşeli parantez içinde yazılmışken, yırtık sayfalardan sonra bu yöntem de devam ettirilememiştir. Yarısı yırtılmış olan 38. sayfadaki hükümler okunabildiğinden, sayfa "38/1" ve "38/2" şeklinde numaralandırılmıştır. Defterde, özellikle s.43'ten itibaren yer alan hükümlerde yer yer düzensiz ve sıralı olmayan bir tarihlendirme söz konusudur. 42. ve 43. sayfalar arasında ise bir kopukluğun, sayfa kaybının olduğu, H. 1068'ten 1084 tarihine atlanmasıyla anlaşılmaktadır.

Çalışmamızda, Türkçe fiiller sonundaki "b" ler "p" olarak yazılmış; defterde yer alan (ع) lar (ʿ) ile hemze (ء) ise (ʾ) şeklinde gösterilmiş ve uzun ünlüler "â-î-û", (ع) lar ve (ق) lardan sonra gelenler "ā-ī-ū" olarak ifade edilmiştir. Defterde, kâtip tarafından yazılması gerekip de yazılmayan veya unutulan kelimeler ile yazılmayan bazı hüküm numaraları "[ ]" köşeli parantez içerisinde yazılırken, kâtip tarafından boş bırakılmış yerler "( )" parantez içerisinde boşluk bırakılarak gösterilmiştir. Okunamayan kelimeler "(…)" parantez içerisinde üç nokta ile ifade edilmiş, okunuşundan emin olunamayan kelimelerin ardına ise "(?)" parantez içerisinde soru işareti bırakılmıştır.

Çalışmamızın temelini oluşturan Kefe Mukataası Ahkâm Defteri farklı konular üzerine gelen şikâyetler, arzuhaller veya bilfiil Divana gelerek sorunun nihayete erdirilmesini isteyen müddeilerin taleplerini ihtiva etmektedir. Divan'dan çıkan ahkâm defterleri ile beraber Kefe Mukataası Ahkâm Defteri de Hazine-i Âmire'de saklanmıştır. Şikâyetlerin çözüme kavuşturulması için genellikle teamüllere göre hareket edilir ve kayıt tutulan defterlere bakılırdı. Kefe Mukataası Ahkâm Defterinde yer alan ve karar verilmeden önce bakılan defter çeşitleri şunlardı: Mukataa Defterleri, Mevkufât Defterleri, İcmâl Defterleri, Ahkâm Defterleri, Harc-ı Hassa Defterleri, Anadolu Muhasebesi Defteri, Mevâcib Defterleri.

2.2. Defterde Kayıtlı Mukataalar

2.2.1. Kefe Nezareti

Kefe Mukataası Ahkâm Defteri içerisinde pek çok vergi çeşidinin kaydı bulunmaktadır. Bu vergilerle ilgi kayıtlar genellikle kadılara gönderilen hükümlerin içerisinde ve kanunnâmelerde yer almaktadır. Ayrıca bahsi geçen vergiler sadece Müslüman reayadan alınan vergiler olmayıp, gayrimüslim reayadan alınan vergileri de kapsamaktadır.[81]

Kefe Nezaretini oluşturan gelir kaynakları, ürünlerden ve hizmetlerden alınan vergi gelirleridir. Özellikle nezaretin el değiştirmesi veya berat yenilenmesi gibi durumlarda mukataa sınırları tekrar edilir ve gelirleri beyan edilirdi. Kefe Nezareti içerisinde yer alan vergi gelirleri birleştirilerek yıllık belirlenen bir miktar nazıra bırakılmıştır. Örneğin, Kefe Nezaretinin senelik kırk bir yük yetmiş bin akçe ile Ahmed'e verilmesine dair gönderilen beratta, nezaretin tasarrufuna bırakılmış olan vergiler; *gümrük*[82]*, sığır-ı kassâbiyye, yava*[83] ve *kaçgun mürdegânesi*[84]*, mâl-ı gâ'ib, mâl-ı ma'kud, beytülmâl-i âmme, resm-i ubûriyye*[85]*, resm-i pençik*[86]*, öşür, resm-i tapu*[87]*, resm-i ganem*[88] olarak sıralanmaktadır.[89] Daha sonra Kefe Nazırı Ahmed'in, mukataasını Mutasarrıf Abdurrahman Paşa'ya devrettiğini görüyoruz. Burada, nezaret içerisinde yer alan vergi gelirleri ve oranları değişmemekle beraber, yağ madeninin geliri de nezarete eklenmiştir.[90] Bir sene sonra tekrar el değiştiren nezarete yeni vergi geliri de eklenmiştir. Buna göre; yeni nazır Mustafa'ya bırakılan nezaret gelirlerine balık avlayanlardan alınan Resm-i mâhi mukataası da eklenmiş, nezaret Mehmed'e geçtiğinde ise gelirlerine Kereste mukataası dâhil edilmiştir.[91] Aşağıdaki listede, tesbit edilen vergi ve vergi oranları verilmiştir.

---

81 s 60, h. 1. İspençe vergisinin Kefe mutasarrıflarına bırakıldığı bilgisini veren bu hükümde, tarih kaydı bulunmamaktadır.

82 Gümrük: Ülkeye dışarıdan gelen veya ülkeden dışarıya çıkan mallardan alınan vergi. Fehmi Yılmaz, Osmanlı Tarih Sözlüğü, İstanbul 2010, s. 203.

83 Yava: Sahipsiz olarak bulunan hayvanlar hakkında kullanılan tabir. Pakalın, *a.g.e.*, C. 3, s. 607.

84 Mürde Vergisi: Kesime gidecek hayvanlardan alınan vergi. Pakalın, *a.g.e.*, C. 2, s. 621.

85 Resm-i Ubur: Geçme, araziden geçme hakkı, kamuya ait yollardan geçme hakkı, geçiş vergisi. Yılmaz, *a.g.e.*, s. 665.

86 Pençik Resmi: Savaş ve akınlar esnasında ele geçirilen esirlerden alınan vergi. Pakalın, *a.g.e.*, C. 2, s. 769.

87 Resm-i Tapu: Arazi-i emiriyye üzerinde yapılan binalardan ve koru, harman yeri vb. şekilde ziraatten alıkonulan yerlerde arazinin bu terk ve tatiline karşılık öşür yerine alınan maktû ve peşin vergi. Yılmaz, *a.g.e.*, s. 543.

88 Resm-i Ganem ya da Âdet-i Ağnam: Osmanlılarda küçük hayvan yetiştiriciliğinden alınan vergi. Yılmaz, *a.g.e.*, s. 16.

89 s. 54, h. 2 (6 Z 1113 / 4 V 1702).

90 s. 56, h. 2 (17 Za 1114 / 4 IV 1703).

91 s. 64, h. 1 (18 Ş 1115 / 27 XII 1703); s.74, h. 1 (1 M 1119 / 4 IV 1707).

Kefe Nezaretine Ait Vergi Türleri

Vergi Türü	Vergi Miktarı
Bedel-i Güherçile	Kişi başına yüz akçe
Resm-i bennak	Kişi başına seksen üç akçe
Adet-i ağnam	Koyun başına bir akçe
Öşür	Her on keylden bir keyl
Resm-i pençik	Her esirden bir altın
Sığır-ı kassâbiyye	Bir akçe
Bedel-i gümrük	Müslümandan yüzde üç akçe Gayrimüslimden yüzde dört akçe
Bedel-i tamga	Her koyundan iki akçe Her sığırdan on iki akçe
Mürûr u ubûr bedeli	Her beygirden on beş akçe Her sığırdan on akçe Her koyundan bir akçe

Kefe Nezaretinde, vergilerden elde edilen gelirle ilgi sorunlar da yaşanmaktaydı. Vergisini ödemek istemeyen veya vergi gelirine müdahale eden mutasarrıf veya beylere, yine defter kayıtları dikkate alınarak emirler gönderilmiştir. Örneğin, başka yerlerden gelen yabancılardan alınan *yava cizyesi*nin[92] Kefe'de on beş seneden beri tahsil edilemediği ve yine Kefe'de arazi mahsullerinden elde edilen *öşr*e, bazı paşa ve kale ağaları tarafından müdahale edildiğine dair hükümler bu gibi sorunlara örnek gösterilebilir.[93]

Vergi gelirlerine bir diğer örnek de balık avından elde edilen gelirlerdir. Kefe ve Taman bölgelerinde tutulan balıktan ve *dalyan*[94] bölgelerinden elde edilen gelir, dalyanın bulunduğu veya balıkçılığın yapıldığı bölgeye göre değişiklik göstermekteydi. Örneğin, Taman Adası civarında dalyancılık yapan Ramazan'ın Kefe nazırına ödemesi gereken vergi yıllık on beş akçe iken yine Taman'da başka bir dalyan bölgesinden alınan gelir yüz yirmi akçedir.[95] Gelirler sadece nakdî olarak alınmaz, bazen de aynî olarak tahsil edilirdi. Kefe civarında bulunan Kerş, Kalʿa-i Cedîd, Karataş ve Temrek gibi bölgelerde balıkçılık yapanlardan, tuttukları balıkların dörtte birini mîrî için nazıra bırakmaları emredilmiştir.[96]

92 Yava: Yava veya kaçkun resmi olarak bilinen vergi, her ne kadar başıboş hayvanlardan alınan vergiyi ifade etmekteyse de burada kastedilen, başka yerlerden gelen yabancı kimselerden alınan vergidir. Yılmaz, *a.g.e.*, s. 299.

93 s. 7, h. 15 (23 R 1054 / 29 VI 1644); s. 64, h. 2 (26 Ş 1115 / 4 I 1704).

94 Dalyan: Balığı yavaş yavaş çıkarmak ve besleyip korumak üzere deniz kenarında, koy ve boğazda yapılmış yer. İsmail Parlatır, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, 2009, s. 317.

95 s. 51, h. 4 (24 Ra 1113 / 29 VIII 1701); s. 52, h. 1 (24 Ra 1113 / 29 VIII 1701).

96 s. 73, h. 4 (10 Ra 1119 / 11 VI 1707).

Dalyan işletmek, nazırdan alınan temessük belgesince yapılır; alınan temessükte dalyanın sınırları belirtilir, kimin ne ücretle işleteceği beyan edilirdi.[97] Diğer mukataa türlerinde olduğu gibi balıkçılık veya dalyan mukataalarında da gelire müdahale ve vergi ile mükellef kişilerin vergi ödememelerine dair şikâyetler ağırlıktadır. Örneğin, Saruhan sancağında bulunan Marmara kazasında Göl mukataasında balıkçılık yapan kişiler, gölün suyunun çekilmesi ile civardaki su birikintilerinde balık avlamışlar, fakat "Gölde balık avlamıyoruz" bahanesi ile vergi ödemekten kaçınmışlardır.[98] Bu gibi sorunların çözümü yine defter kayıtlarına yapılan müracaatlarla bulunmuştur.

Defterde, *ocaklık*[99] olmayan gümrüklerle alakalı hüküm sayısı çok fazla olmamakla beraber, genellikler Kefe ve civarında yer alan iskelelere ve burada yaşanan gümrük sorunlarına dair bilgiler bulunmaktadır. Şikâyetlerin ortak noktası, gümrük vergisi ödemek istemeyen tüccarların çeşitli bahaneler öne sürerek nezarete ve nezaret gelirlerine olumsuz etkilerinin olmasıdır. Kefe, Kerş, Taman gibi iskelelerin yer aldığı şehirlerde bulunan kadılara gönderilen emirlerde de bu durumun önüne geçilmesi istenmektedir. Örneğin, 1114/1702-1703 senesi Kefe Nezareti gelirlerini elinde bulunduran Abdurrahman'ın şikâyeti ile 1115/1703-1704 senesinda Kefe nazırı olan Mustafa'nın Dîvâna yapmış olduğu şikâyet aynı mesele üzerinedir. Limanlara gelen tüccarların vermeleri gereken gümrük vergisini, "Paşaya ve kadıya verdik" bahanesi ile vermek istememeleri ve ayrıca ellerinde izin tezkiresi olmayanların iskeleden mal ve eşya yüklemek istemeleri gibi sorunlar karşısında Dîvânca yapılan soruşturmada; gümrük ve iskele gelirlerine bölgede bulunan yeniçeri ağasının, kadının, valinin veya bazı paşaların müdahalesinin söz konusu olduğu anlaşılmış ve bunun önüne geçilmesi için tezkireler gönderilmiştir.[100]

Gümrüklerle ilgi sorunlara yine Kefe İskelesi'nde görev yapan hamal taifesi örnek olarak gösterilebilir. Kefe Nazırı Mustafa'nın bildirdiğine göre; Kefe Limanı'nda çalışan hamalların yük taşımada sorun çıkardıkları ve bazı yükleri ziyana uğrattıkları anlaşılmıştır. Bu sorunun halledilmesi için hamal taifesinin başına Cemal Paşa tayin

97 s 55, h. 2 (16 S 1114 / 12 VII 1702).
98 s. 72, h.1 (Selh-i B 1116 / 28 XI 1704).
99 Ocaklık: En yaygın biçimde idari teşkilat içinde rastlanan sancakları ifade etmekle beraber, idari teşkilatın dışında, devletin çeşitli giderlerinin karşılanması içi bazı gelir kaynaklarının tahsisine dayalı sistemi ifade etmektedir. Yılmaz, *a.g.e.*, s.510.
100 s. 60, h. 2 (28 Za 1114 / 15 IV 1703); s. 66, h. 1 (29 Ş 1115 / 7 I 1704); s. 66, h. 3 (22 N 1115 / 29 I 1704); s. 68, h. 1 (17 Z 1115 / 22 IV 1704); s. 73, h. 3 (10 Ra / 1119 / 11 VI 1707).

edilmiş ve hamallar yıllık altı bin akçe ödeme yükümlülüğüyle Kefe Nezaretine ilhak edilerek keyfi davranışların ve uygulamaların önüne geçilmiştir.[101]

Kefe, Kerş, Taman, Gözleve, Balıklağo, Azak, Temrek gibi liman şehirlerinin iskele gelirleri de Kefe Nezaretine bağlı bir mukataa türünü oluşturmaktaydı. Genellikle gümrük işleri ile beraber iskele mukataalarına dair konular aynı hükümlerde yer almaktadır. İskele gelirleri de tıpkı gümrük gelirleri gibi çoğu kez ocaklık olarak tevcih edilmiştir. Örneğin, Azak Kalesi muhafızlarından azeban ve beşlüyan taifesinin ocaklığı olarak tevcih edilmiş olan dört yüz seksen bin akçenin Kefe İskelesi emini olan Azad Ermeni tahvilinden gönderilmesi kararlaştırılmıştır.[102] Bazı görevlilerin maaşları iskele gelirlerinden karşılanmıştır. Kefe'de bulunan Sultan Selim Han Camii görevlilerine günlük olarak ödenecek maaşın Kefe İskelesi malından verilmesi kararlaştırılmışken, Kefe İskelesi gelirlerinin Azak Kalesi ocaklığı için tahsis edilmesi ile cami görevlilerine Ada-i Şâhi öşründen maaş verilmesine karar verilmiştir.[103] Yine bazı görevlilerin salyane bedelleri de ellerindeki beratın yenilenmesi şartıyla Kefe ve Kefe'ye tabi iskele gelirlerinden karşılanmıştır.[104]

Gelirlerin nasıl tasarruf edileceği ve kime bırakılacağı, ihtiyaçlar ve gereklilikler çerçevesinde değişmekte idi. Böylelikle merkezden istenecek nakit talebinin önüne geçilmiştir. Örneğin, Kefe Nezaretinin bir parçası olan Temrek ve Taman kalelerinin tamiri için Kefe ve Taman iskeleleri gelirlerinden her iki kale için toplamda sekiz bin akçe verilmesi emredilmiştir.[105]

İhtisab müessesesi Osmanlı şehir hayatında oldukça önemli bir yer işgal etmiş ve sosyal hayatta etkin rol oynamıştır. Genel olarak ifade edilecek olursa, kadının emrinde olan muhtesibler çarşı ve pazardaki hayatın düzenini ve kontrolünü sağlamak, halkın ihtiyaç duyduğu maddeleri ucuz ve uygun bir şekilde temin etmek, iş yeri açma ruhsatı vermek ve vergi toplamak gibi pek çok görevle meşgul olmuşlardır.[106] İhtisab vergisinin hangi ürünlerden ne miktarda alınacağı ise bölgeden bölgeye değişiklik göstermiş ve bununla ilgili talimatlar kanunnamelerde açıkça yer almıştır.

---

101 s. 69, h. 3 (Tarihsiz).
102 s. 35, h. 132 (Gurre-i B 1061 / 20 VI 1651); s. 35, h. 133 (20 Ş 1061 / 8 VIII 1651).
103 s. 46, h. 2 (15 Ca 1112 / 28 X 1700).
104 s. 55, h. 1 (28 Z 1113 / 26 V 1702); s. 56, h. 3 (17 Za 1114 / 4 IV 1703); s. 37, h. 143 (2 Ca 1064 / 20 IV 1654).
105 s. 57, h. 2 (21 L 1114 / 10 III 1703).
106 İbrahim Erdoğdu, "Osmanlı İktisadi Düzeninde İhtisab ve Muhtesiblik Üzerine Bir Deneme", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarih Araştırma ve Uygulama Merkezi (OTAM) Dergisi*, S. 11, s. 131.

Defterde Kefe ihtisabı ile ilgili hükümlere bakıldığında, en çok sorunun vergi gelirlerine müdahale hususunda yaşandığı görülmektedir. Örneğin, Kefe Kalesi beşlüyan taifesi seksen neferden ibaret olup, senelik iki yük elli bin iki yüz yetmiş sekiz akçe mevaciblerinin İhtisab mukataası gelirlerinden tahsil edilmesi emredilmiştir.[107] Yine Kefe Kalesi müstahfızlarının maaşları için Bâb-ı Tatarân, Resm-i kantar ve Tamga mukataalarının gelirleri ocaklık olarak bırakılmıştır.[108] Burada Bâb-ı Tatarân olarak belirtilen, muhtemelen Kefe'ye kara yolu ile getirilip götürülen malların vergilendirildiği yer, kara gümrüğü olmalıdır.[109] Defterde yer alan, Kefe mukataası nazırı olan Ahmet'in yaptığı bir şikâyette ise ihtisab, dalyan-ı mâhî ve Bâb-ı Tatarân mukataaların gelirlerine süvari neferleri tarafından "ocaklığımızdır" bahanesi ile müdahale edildiği görülmektedir.[110] Bir müddet sonra bu sorunun süvariler lehine sonuçlandığı görülmekte, senelik seksen bin akçe gelirin mevacib olarak Kefe Kalesi süvarilerine bırakıldığı anlaşılmaktadır.[111] Nazırın değişmesi ile sorun tekrar Dîvâna aksetmiş, yeni nazır olan Mustafa, Kefe ihtisabının maaş mukabilinde verildiğini ancak Kefe Kalesi'nde süvari neferinin bulunmadığını bildirmesi üzerine kalede yoklama yapılmasına, beratların yenilenmesine ve ona göre mevacib verilmesine karar verilmiştir.[112]

Defterde Kefe'deki Hamr mukataası ile ilgili iki hüküm yer almaktadır. Bunlardan ilki Esir ve hamr kâtibi olan İsmail'in, görevinin devamlı hale getirilmesine dair talebi hakkındadır.[113] Diğeri ise Kefe'de bulunan Şerefiyye Kalesi ocaklığı için yapılan talep hakkındadır. Şerefiyye Kalesi neferlerinin yıllık mevaciblerinin yetmiş sekiz bin akçe olduğu ve bunun kırk bin akçesinin Hamr mukataasından tahsil edilmesi için ferman gönderildiği anlaşılmaktadır.[114]

Defterde Kalmuk Pazarı mukataası ile ilgili sadece bir hüküm yer aldığı için bu konu hakkında detaylı bilgi elde edilememekle beraber, Kefe'de yer alan Bâb-ı Kule gibi Kalmuk Pazarı'nın da ticari malların temasını oluşturduğu bir pazar yeri olması muhtemeldir.[115] Kalmuk Pazarı mukataasının da yine Kefe Kalesi azebân cemaatinin

---

107 s. 44, h. 3 (28 N 1110 / 30 III 1699).
108 s. 47, h. 2 (29 C 1112 / 11 XII 1700).
109 Öztürk, *a.g.e.*, s. 288, 295.
110 s. 54, h. 2 (28 Z 1113 / 26 V 1702).
111 s. 59, h. 1; s. 59, h. 4 (Tarihsiz)
112 s. 65, h. 2 (28 Ş 1115 / 6 I 1704).
113 s. 32, h. 121 (4 Ş 1059 / 11 X 1649).
114 s. 36, h. 138 (5 Z 1062 / 7 XI 1652).
115 Öztürk, *a.g.e.*, s.295.

mevacibi için senelik iki yük kırk dört bin yedi yüz akçe ile ocaklık olarak tayin edildiği anlaşılmaktadır.[116]

2.2.2. Saruhan Nezareti

"Merkezi olan Manisa'nın değil beyliğin adını taşıyan Saruhan sancağı Anadolu Beylerbeyiliğine bağlı olup XVI. yüzyılda merkez kaza dışında on bir kazadan oluşmaktaydı. Bunlar Adala, Akhisar, Demirci, Gördek, Gördes, Güzelhisar, Ilıca, Kayacık, Marmara, Menemen ve Nif kazaları idi. XVII. yüzyıl kayıtları sancağın sınırlarında herhangi bir değişikliğin olmadığını, ancak bazı nahiyelerin kaza haline getirilip kaza sayısının arttırıldığını göstermektedir. Bu durum XIX. yüzyıla kadar sürmüştür."[117]

Saruhan Nezareti içerisinde gelir türlerinden müteşekkil mukataalar olduğu gibi, bölge isimlerinin verildiği mukataalar da bulunmaktaydı. Buna örnek olarak Adala, Ilıca ve Ortapâre mukataaları gösterilebilir. Saruhan mukataası nazırı olan Yusuf'un şikayeti üzerine, bu bölgeye gelen yabancılardan alınan bennak vergisinin Adala, Ilıca ve Ortapâre mukataasına ait olduğunu görmekteyiz. Yine aynı hükümde, bu mukataa türünün yıllık yüz bin akçe geliri olduğu görülmektedir.[118]

Rüsûm-ı bâzdârân[119] ve Resm-i otlak mukataalarının ise senelik kırk üç bin üç yüz otuz üç akçeye Saruhan mukataaları nazırı olan Süleyman Çavuş oğlu Mustafa'ya bırakıldığı anlaşılmaktadır.[120] Bir diğer mukataa türü olan Foça ve Menemen bölgelerine ait *resm-i bennâk, âdet-i ağnâm, cürm ü cinayet ve bâd-ı hevâ* vergilerinin doğrudan Saruhan nazırı tarafından değil, nazırın temessük vererek görevlendirdiği Mehmed tarafından tahsil edildiği görülmektedir.[121]

Nazırın, vergi gelirlerinin tahsilinde bir alt mültezimi görevlendirme usulü, geniş mukataaların idare edilebilmesi için sık uygulanan bir yöntemdi. Ancak bu yöntemin de sorunsuz işlemediği görülmektedir. Özellikle nazır tarafından görevlendirilen kişiler arasındaki sorunlar Divana yapılan şikâyetlerden anlaşılmaktadır. Örneğin, Saruhan

---

116 s. 59, h. 1 (Tarihsiz).
117 Feridun Emecen, "Manisa" *TDVİA*, C. 27, s. 582.
118 s. 5, h. 8 (6 Ş 1053 / 18 XII 1643).
119 Bazdaran, avcı kuşların yetiştirilmesi için görevli olan kimseler. Bunlar çalışma zamanlarında vergilerden muaf tutulurken, çalışmadıkları zaman vergiye tabi olurlardı. Ahmet Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, C. 7, İstanbul, 1990, s. 530.
120 s. 10, h. 26 (27 M 1055 / 25 III 1645).
121 s. 9, h. 22 (15 M 1055 / 13 III 1645); s. 13, h. 46 (27 M 1056 / 15 III 1646).

sancağında yer alan Çakırçakşe mukataası Gördüs, Çeriler ve Yuvalık mukataalarını kapsamaktaydı. O dönem Saruhan nazırı olan Süleyman Çavuş oğlu Mustafa'nın, bu mukataaları bir yıllığına belli bir bedel karşılığında hem Mustafa'ya hem de Mehmed'e vermesi ikisi arasında sorun çıkarmış ve bu problem en fazla peşinat ödeyen Mehmed lehine sonuçlanmıştır.[122]

Osmanlıda mukataa sistemi tuz işletmelerinde de uygulanmıştır. Bu uygulama ile tuzlanın işletme hakkı iltizam olarak verilmiş ve belirlenen narh üzerinden tuz satışı yapılmıştır. Defterde yer olan bilgilere göre, Saruhan Nezaretinin en büyük gelir kaynaklarından birini tuzlalar oluşturmaktaydı. Defterdeki tuz ve tuzlalarla ilgili hükümlerin tamamı Saruhan sınırları içerisindeki bölgelere aittir. Tuzla işletmeciliği ve tuz dağıtımına dair on sekiz adet hüküm bulunmaktadır. Hükümlerin büyük çoğunluğu Saruhan sancağında yer alan Menemen tuzlasına ait olmakla beraber, Güzelhisar, İzmir ve Mekri tuzlalarına dair hükümler de yer almaktadır. Tuzla mukataalarına dair defterde yer alan en erken tarihli hüküm 1053 (1643) tarihlidir. Saruhan sancağının Tuzla mukataasına ait olan bu ilk hükümde, Nazır Yusuf'un bazı vakıf ve has topraklarda olan ahaliden tuz bedelini tahsil edemediği ve tuzu dağıtamadığı için Dîvâna şikâyette bulunduğu anlaşılmaktadır.[123] Akabinde, kendisi tuz dağıtamadığı için başkalarının kendi bölgesinde tuz satmasına engel olunması talebinde bulunmuştur.[124] Görüldüğü üzere, her tuzla mukataası için bir bölge oluşturulmuş ve başka bölgelerde yer alan tuzla sahiplerinin bir başkasının bölgesinde tuz satmasına müsaade edilmemiştir.

Tuz bedelleri, belirlenen miktarda ve zamanlarda mukataa nazırları tarafından toplanmaktaydı. Örneğin Demirci kazası sakinleri, nazırların kendilerinden üç yılda bir tuz akçesi alması gerekirken her yıl almak istediklerine dair şikâyette bulunmuşlardır. Burada sorunun çözümünde her iki taraf da gözetilmiş, avarız vergisi[125] veren deftere kayıtlı olmayan ahaliden üç senede bir, avarız vermeyen deftere kayıtlı kimselerden ise her yıl tuz akçesi alınmasına karar verilmiştir.[126]

Tuz dağıtmak nazırın görevi olup, her üç sene de bir elinde olan beratı tescil ettirdikten sonra tuz dağıtımını yapar ve devlete ödemesi gereken miktarı Hazineye

122 s. 11, h. 29 (2 Ra 1055 / 28 IV 1645); s. 11, h. 31 (26 Ra 1055 / 22 V 1645).
123 s. 3, h. 2 (19 Ra 1053 / 7 VI 1643).
124 s. 3, h. 3 (15 Ca 1053 / 1 VIII 1643).
125 Avarız vergisi, nakit olarak tahsil edilen olağanüstü vergilerdendi ve genellikle savaş zamanlarından ihtiyaç duyulduğu takdirde toplanırdı. Daha sonra sürekli hale getirilmiştir. Halil Sahillioğlu, "Avârız" *TDVİA*, C. 4, s. 109.
126 s. 6, h. 9 (18 Ş 1053 / 30 XII 1643).

yollardı.[127] Tuz dağıtımı deveci taifesi ile yapılırdı. Hangi deveci grubunun hangi tuzladan tuz alacağı belli olmakla beraber, bazen bu konuda da sorunlar yaşanmıştır. Menemen tuzlasını mâlikâne olarak işleten Abidin Ağa'nın yaptığı şikâyet bu sorunun bir örneği sayılabilir. Urla ve Alaşehir devecilerinin Menemen tuzlasından tuz alıp dağıtıma çıkarmalarına İzmir tuzlası emini müsaade etmemiş ve kendi tuzlasından tuz almalarını istemiştir. Bunun üzerine bölgede yapılan soruşturmada; ahalinin de beyanatları doğrultusunda devecilerin eskiden beri tuzu Menemen'den aldıkları anlaşılmış ve İzmir tuzlası emininin müdahale etmemesi kararlaştırılmıştır.[128] Devecilere yapılan müdahale kadar deveci taifesinin görevini ifa noktasında da sorunlar yaşanmakta idi. Yaz mevsiminde dağıtılması gereken tuzun vaktinde dağıtılmaması, kış mevsiminin gelmesiyle tuzların ziyan olduğu ve mukataa gelirinin zarara uğradığına dair kayıtlar[129] olduğu gibi, devecilerin tuzla eminine deve başına ödemesi gereken ücretten kaçınmak için çeşitli bahaneler ürettikleri de görülmektedir.[130]

Bir diğer mukataa türünü de Dühnhane-i resm-i çift mukataası oluşturmaktaydı. Saruhan sancağının Dühnhâne-i resm-i çift mukataasında susam ziraatı yapıldığı ve susam ekilen her çiftten mîrî için sikke-i hasene alındığı görülmektedir. Ayrıca bu mukataa da nazır tarafından temessük ile ismi belirtilmeyen başka birinin tasarrufuna verilmiştir.[131] Daha sonraki yıllarda bu mukataa türünün malikâne olarak Çavuşbaşı Ahmed'e verildiği tespit edilmiştir. Aynı mukataa ile ilgili şikâyette, bu mukataanın Kadıköy, Akhisar ve Kaçlubend(?) karyelerini kapsadığı ve bu bölgedeki ahalinin çift resmini ve dühn bedelini ödemekte zorluk çıkardıkları görülmektedir.[132]

Defterde, zirai ürünlerin yanı sıra mamul sınai ürünlerden teşkil edilen mukataalara da rastlamaktayız. Saruhan sancağında görülen bu mukataaların özelliği, ayrı olarak değil de bir bütün halinde işletilmesiydi. Defterde yer alan ve üretimden temin edilen gelirlere örnek olarak gösterilebilecek gelirler arasında kahve üretimi, kumaş üretimi, mezbaha gelirleri, mumhane ve mum yağından elde edilen gelirler sayılabilir.

127 s. 6, h. 12-1 (2 R 1054 / 8 VI 1644); s. 23, h. 82 (26 Ş 1057 / 16 IX 1647).
128 s. 48, h.1 (5 R 1113 / 9 IX 1701); s. 67, h. 1 (13 Za 1115 / 19 III 1704). Her iki hükümde de "terkin" kaydı bulunmaktadır.
129 s. 21, h. 76 (15 Ca 1057 / 18 VI 1647); s. 45, h. 1 (Ra 1102 / XII 1690); s. 47, h. 3 (18 S 1112 / 4 VIII 1700); s. 62, h. 2 (6 C 1115 / 17 X 1703).
130 s. 69-70 (4 S 1116 / 8 VI 1704). Bu hükümde terkin kaydı bulunmaktadır.
131 s. 14, h. 47 (26 S 1056 / 13 IV 1646); s. 14, h. 48 (9 C 1056 / 23 VII 1646).
132 s. 70, h. 1 (11 S 1116 / 15 VI 1704).

Hükümler incelendiğinde; genellikle kahve ve kumaş üretiminden elde edilen gelirler birlikte mukataaya verilmiştir. Örneğin "Kanunnâme-i Tamga-i Bogasi"[133] adıyla yer alan kanunnamede; Manisa sancağında yer alan bogasi geliri, tütün vergisi ve kahve kavrulmasından elde edilen gelirin senede yüz seksen bin akçe ile malikâne olarak Osman'ın elinde bulunduğu,[134] bazı tüccarların bogasi vergisini vermeden ticaret yaptığı şikâyeti üzerine bezzaz[135] taifesine kanunname yollanarak vergi tarifesi belirlenmiştir. Buna göre; beyaz ve renkli bogasi, kirpas-ı penbe[136], dülbent, astar, alaca, ve kuşak gibi ürünlerin her biri için on zirâʿdan[137] iki akçe damga vergisi alınması, her bir döşek ve yastık için bir akçe, beyaz ve renkli havlunun her bir tanesi için üç akçe, havlu makramasının[138] çifti için iki akçe damga vergisi verilmesi kararlaştırılmıştır.[139]

Yine Osman'ın mukataası dâhilinde bulunan Gördüs kazasındaki cülâhek[140] taifesi de dokudukları eşyalar üzerinden vermeleri gereken damga vergisini vermeyip, ayrıca tahmishâneden[141] başka yerlerde kahve kavurdukları için bu mukataadan yıllık kazancı olan bin beş yüz kuruşun eksik kaldığını beyan etmesiyle, dokumacılara gerekli emrin gönderilmesi kararlaştırılmıştır.[142] Defterdeki kayıtlarda, dokumacılardan ziyade kahvecilere dair sorunlar yer almaktadır. Örneğin, kahveler miri tahmishânede işlem gördükten sonra satışa hazır hâle getirilirdi. Ancak Saruhan sancağında yer alan Akhisar'ın Tahmis Emini Süleyman'ın şikâyetine göre; mîrî tahmishânenin haricinde hane ve dükkânlarda kaçak olarak kahve öğütüldüğü anlaşılmıştır. Kefe Mukataası defterlerinde yapılan araştırma neticesinde, kahve öğütme işlemlerinin mukataaya ait mîrî tahmishânede yapılması gerektiği görülmüş ve gereken hüküm yollanmıştır.[143]

Mukataalar tek türden oluşmadığı gibi tek bir kişinin tasarrufunda olmak zorunda da değildi. Müşterek işletmeler de mevcuttu. Örneğin, Aydın, Sığla ve Menteşe sancaklarında yer alan bogasi, kahve ve tütün gelirleri, bin yüz on üç senesi için mâlikâne ve müşterek olarak Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed'e bırakılmıştı.[144] Bu müşterek

133 Bogasi: Amerikan bezine benzeyen ve kaput bezini de andıran bir çeşit kumaş. M. Z. Pakalın, *a.g.e.*, C.1, s. 237-238.
134 s. 66, h. 5 (10 Za 1115 / 16 III 1704).
135 Bezzaz: Bezcilerle manifaturacılara verilen isim, kumaş tüccarları. M. Z. Pakalın, *a.g.e.*, C.1, s. 228.
136 Kirpas: Bez, pamuk ve keten bezi yerine kullanılan tabir. M. Z. Pakalın, *a.g.e.*, C.2, s. 283.
137 Zirâ: Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan uzunluk, arşın. İ. Parlatır, *a.g.e.*, s.1877.
138 Makrama: Kumaş parçası, nakışlı yün örtü, el bezi, yatak örtüsü. İ. Parlatır, *a.g.e.*, s. 1004.
139 s. 51, h. 1 (4 Za 1112 / 12 IV 1701).
140 Cülâhek: Küçük dokumacı. İ. Parlatır, *a.g.e.*, s. 264.
141 Tahmishâne: Ateşte kavrulan veya kavrulup dövülerek un haline getirilen kahvenin satıldığı yer. İ. Parlatır, *a.g.e.*, s. 1613.
142 s. 67, h. 3 (15 Za 1115 / 20 IV 1704).
143 s. 67, h. 2 (24 Za 1115 / 30 III 1704).
144 s. 52, h. 3 (11 Receb 1113 / 12 XII 1701); s. 53, h. 2 (7 L 1113 / 7 III 1702); s. 53, h. 2 (7 L 1113 / 7 III 1702).

işletmenin daha sonra sorunlar yaşadığı ve ortaklar arasında anlaşmazlık meydana geldiği anlaşılmaktadır. Senelik yedi yük yirmi bin akçe gelirle Derviş Mehmed ve Hacı Abdullah tarafından işletilen mukataa, gelirlerin yarısına ortak olan Derviş Mehmed'in hakkından feragat etmesiyle Hacı Abdullah'a kalmış iken, ayrıldığına dair berat almayan Derviş Mehmed, mukataa gelirinin yarısını talep etmiştir. Defter kayıtlarında Derviş Mehmed'in ortaklıktan ayrıldığına dair derkenar kaydı bulunduğundan, Derviş Mehmed'in müdahalesinin engellenmesi Aydın ve Saruhan muhassılı Nasuh Paşa'ya emredilmiştir.[145]

2.2.3. Ocaklık Mukataalar

Osmanlı Devleti'nde ocaklık teriminin kullanım alanı çeşitli olmakla beraber en yaygın biçimde, idari teşkilat içerisinde rastlanan ocaklık statüsündeki sancakları ifade etmek üzere kullanılır. Ocaklık sancaklar ve yurtluk-ocaklık sancaklar olarak iki türlüdür ve bunlar savaşlar sırasında yararlılıkları görülen mahalli beylere veya emirlere genellikle kendilerine ait topraklar üzerinde bırakılır.[146] Yurtluk-ocaklık olarak tevcih edilen sancaklar *arpalık*[147] veya sancak hassı olarak verilir, tahrir uygulmasına tabi tutulurdu. Bir diğer anlamı da idari teşkilatın hâricinde, devletin bir kısım giderlerinin karşılanması için bazı gelir kaynaklarının tahsis edilmesidir. Muhtemelen, ocaklık sisteminin bu minvalde uygulanması, XVI. yüzyıl sonlarına doğru çekilen nakit para sıkıntısı ve ayarı düşük akçe nedeniyle tezahür etmiş olup, bazı mukataa gelirlerinin kale muhafızlarına ocaklık olarak tahsis edilmesi ise XVII. yüzyıla tesadüf etmektedir.[148] Bu çeşit ocaklıklar Matbah-ı Âmire, Istabl-ı Âmire, Tersane-i Âmire ve bazı askeri görevlilerin maaşlarına karşılık kendilerine tahsis edilen gelir üniteleri özelliği taşır.[149] Çalışma konumuzu oluşturan Kefe Mukataası Ahkâm Defteri'nin içerisinde yer alan ocaklığa dair hükümler genellikle bu ikinci anlam dâhilindedir.

Genel olarak ocaklık mukataalara dair hükümlerin muhteviyatı, gelirlere yapılan müdahaleler ve gelirlerin hangi gruba ait olacağına dair sorunları ihtiva etmektedir. Şikâyetler, arzuhal gönderme veya doğrudan Dîvâna bir temsilci gönderme şeklinde yapılmış, sorunların çözümünde geçmiş kayıtları tetkik etmek öncelikli izlenen yol

145 s. 60, h. 4 (12 S 1115 / 27 VI 1703).
146 Yılmaz, a.g.e., s. 510.
147 Arpalık: Memurların hizmetleri süresince maaşlarına ek olarak görevden ayrıldıktan sonra da bir çeşit emekli maaşı olarak tahsis edilen gelir. Yılmaz, *a.g.e.*, s. 37.
148 Nejat Göyünç, *Ocaklık Deyimi Hakkında*, TTK, Ankara, 1994, s.876.
149 Orhan Kılıç, "Ocaklık" *TDVİA*, C. 33, s. 317. Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, MEB, C. 2, 1983, s. 712-713.

olmuştur. Ocaklık uygulaması ile Osmanlı Devleti, özellikle merkezden uzak bölgelerdeki memur ve askerlerinin maaşlarını karşılamış ve bu şekilde Hazinenin yükünü azaltma yoluna gitmiştir.

Defterde, ocaklık olarak tayin edilen mukataalar Kırım yarımadasında yer alan ve Kefe'ye komşu olan Azak, Kerş, Balıklağo, Taman, Temrek gibi liman ve kıyı şehirlerindedir. Rodos ve İstanköy adaları ise Akdeniz'de bulunmaları nedeniyle istisna addedilebilir. Bu bölgelerde bulunan kalelerin giderlerini, müstahfızların mevaciblerini[150] veya masraflarını karşılamak için ocaklık uygulamasına gidilmiştir. Buralarda yer alan görevliler şu şekilde sıralanabilir;

- Azebân
- Topçuyân
- Süvâriyân
- Beşlüyân
- Mehterân
- Bevvâbân

Kefe Mukataası Ahkâm Defterinde kayıtlı Ocaklık mukataalar aşağıda yer verdiğimiz başlıklar altında incelenmiştir:

Kefe Kalesi Ocaklığı

Kefe Kalesi ocaklığı pek çok farklı mukataadan oluşmaktaydı. Kırım yarımadasındaki büyük ve kalabalık kalelerden biri olan Kefe Kalesi'nin yıllık geliri diğer kale gelirlerine göre hayli yüksekti. Örneğin Kefe Kalesi azeplerinin, maaşlarının karşılanması adına Kefe'de bulunan Limanpazarı ve Serhan mukataalarının kendilerine ocaklık olarak verilmesi yönündeki talepleri Dîvân tarafından kabul edilmişti. Sadece azepler için bu mukataadan senelik yetmiş bin akçe gelir sağlanıyordu.[151]

Yine Kefe Kalesi azeplerinin ocaklığı olan Kefe'deki Selh-hâne[152] mukataasında; kasap taifesi ile aralarında sorun teşkil eden vergi meselesi Kefe Kalesi azepleri lehine sonuçlanmış, kasapların takriben elli seneden beri ödedikleri vergiyi artık ödemek istememeleri üzerine, sorunun halledilmesinde şahitlerin tutumu büyük rol oynamıştır. Alınan karara göre, her kesilen hayvandan ve parçalarından belirlenen ücretin mevacib mukabelesinde azeplere verilmesi kararlaştırılmıştır.[153] Kefe Kalesi müstahfızân,

150 Mevacib, askerlere verilen maaş veya üç ayda bir verilen ulûfe demektir. M. Z. Pakalın, *a.g.e.*, C. 2, s. 495.
151 s. 25, h. 94 (6 Ş 1058 / 26 VIII 1648).
152 Selh-hâne veya selhâne, hayvan kesilen yer, mezbaha tabiri de kullanılır. İ. Parlatır, *a.g.e.*, s. 1480.
153 s. 45, h. 2 (29 Ra 1112 / 13 X 1700); s. 45, h. 3 (20 L 1099 / 18 VIII 1688).

topçuyân ve bevvâbân neferlerinin ocaklığı olan Resm-i kantar ve damga mukataalarından senelik yüz seksen bin akçenin mevacib olarak gönderilmesi ve bu mukataalara kimsenin müdahale etmemesine dair emir verilmiştir.[154] Ocaklıkla ilgi meseleler, ya kale dizdarı tarafından veya kalede görevli grupları temsilen merkeze gönderilen biri tarafından veyahut arzuhal yollanarak iletilmeye çalışılmıştır.

Ocaklık mukataalar da diğer mukataalar gibi berat ile verilirdi. Beratlar zaman zaman yenilenir, kimin ocaklığa kayıtlı olup olmadığı mevâcib defterlerinden anlaşılırdı. Örneğin Kefe paşasına yollanan bir emirde; ocaklık olanların yoklanması, ocaklığa dâhil olacakların isimlerinin bir deftere, hariç tutulacakların ise ayrı bir deftere yazılıp gönderilmesi istenmiştir.[155] Yine Kefe paşasına yollanan başka bir emirde; Kefe'de İhtisab[156] mukataasının Kefe Kalesi süvariyân cemaatinin ocaklığı olmasına rağmen beratların yenilenmediği ve elinde yeni beratı olmayanlara mevacib verilmemesi istenmiştir.[157]

Kale görevlilerinin bazen haksız yere daha fazla akçe almak istedikleri veya maaşlarının başka bir vergi kaleminden ödenmesini talep ettikleri de olurdu. Örneğin, Kefe'de bazı kale hizmetlileri mevaciblerini iskele ve gümrük eşyası üzerinden yani aynî alırken, daha sonra bu usûlden vazgeçerek nakdî olarak istemişlerdir. Konunun Dîvâna taşınması neticesinde Kefe beylerbeyisine ve Kefe mukataatı nazırı Hüseyin Ağa'ya verilen emirde; teamüllere karşı gelen ve beratlarına muhalif talepte bulunanlara mevacib verilmemesi emredilmiştir.[158]

Rodos Kalesi Ocaklığı

Ege denizinin güneydoğusunda yer alan ve Osmanlıların Akdeniz'deki faaliyetleri için kritik bir noktayı teşkil eden bu ada, Kanuni Sultan Süleyman devrinde fethedilmiş (1522) ve adada bulunan kale tahkim ettirilerek Osmanlı idaresi tesis edilmiştir.[159]

---

154 s. 47, h. 2 (29 C 1112 / 11 XII 1700).
155 s. 59, h. 1 (Tarihsiz).
156 İhtisab, belediye işleri demektir. Daha sonra yerine "şehremini" tabiri kullanılmıştır. M. Z. Pakalın, *a.g.e.*, C. 2, s. 40.
157 s. 65, h. 2 (28 Ş 1115 / 6 I 1704).
158 s. 36, h. 136-b (14 Ş 1062 / 21 VII 1652); s. 36, h. 137 (14 Ş 1062 / 21 VII 1652).
159 Machiel Kiel, "Rodos", *TDVİA*, C. 35, s. 155-158.

Defterde, Rodos'a ilişkin ilk kayıt 17 Cemâziyelâhir 1056 (31 Temmuz 1646) tarihine tesadüf etmektedir.[160] Bu hükümde kale dizdarı Ahmed, kalede görevli neferlere ocaklık olarak tayin edilen mukataa gelirlerinin kendilerine teslim edilmediği şikâyetinde bulunmaktadır. Hazine-i amirede bulunan defter kayıtlarına bakıldığında; Sultan Süleyman Vakfı bünyesindeki gayrimüslimlerden alınan cizye vergisinin fazlası ile bazı mukataa gelirlerinin Rodos Kalesi'nin neferlerine bırakıldığı görülmüş ve senelik ödenmesi gereken yedi yük altmış bin iki yüz akçenin ödenmesine karar verilmiştir.

Rodos Kalesi'ne ait hükümlerin ekseriyeti, ocaklık olarak tayin edilen gelirlere yapılan müdahale şikâyetlerini ihtiva etmektedir.[161] Örneğin, Bozüyük Kadısı Mevlana Mehmed'in Dersaadete göndermiş olduğu arzuhalde; Rodos Kalesi müstahfız ve bölükbaşıları için tayin edilen Aşar-ı Bozüyük mukataasına Line(?) karyesi camiindeki mütevelli ve görevlileri müdahale ederek, mukataa gelirlerinin kendilerine ulufe olarak tayin edildiğini iddia etmeleri üzerine eski defter kayıtlarına bakılmış ve mukataa gelirlerinin kale görevlilerine ait olduğuna karar verilmiştir.[162] Bu hükümde farklı olarak sadece Hazine-i âmirede bulunan defter kayıtlarına değil, cami mütevellisi ve görevlilerin taleplerinin eski uygulamalara uygun olup olmadığını anlamak için Anadolu Muhasebesi defterlerine de bakılmıştır. Aynı şekilde, yine mukataa gelirlerine yapılan müdahaleye yönelik bir şikâyet de Rodos sancakbeyi tarafından yapılmıştır. Rodos Kalesi'ne ocaklık olarak tayin edilen İstanköy Adası'nın mukataa gelirlerinin Müfettiş Ahmed tarafından tam olarak ödenmemesi üzerine yapılan soruşturmada; Ahmed'in kale hendeklerini temizlemekle mükellef olduğu ve görevin ifası için gerekli bedeli mukataa gelirlerinden almak istediği anlaşılmış, vazifesinin gerektirdiği paranın dışında kalan meblağa müdahale etmemesine karar verilmiştir.[163]

Rodos Kalesi'nin gelirleri ile ilgili hükümlere bakıldığında, gelirlerin kime ait olduğuna dair bazı sorunların yaşandığı görülmektedir. Rodos Kalesi'ne bağlı Mermeros (Marmaris) Kalesi mevacibleri için tayin edilen mukataa gelirlerinin toplamda elli bin dokuz yüz seksen dört akçe olduğu, gelir kaynaklarından biri olan ve yıllık on dört bin akçe gelir sağlanan Mermeros İskelesi gelirlerinin Rodos Kalesi azepleri tarafından sahiplenildiği ve Mermeros Kalesi'ne verilmediği şikâyet konusu olmuştur. Neticede, Rodos azepleri bu gelirden men edilmiş ve iskele geliri tamamen Mermeros Kalesi

160 s. 16, h. 55 (17 C 1056 / 31 VII 1646).
161 s. 44, h. 1 (12 R 1093 / 20 IV 1682).
162 s. 18, h. 64 (24 Z 1056 / 31 I 1647).
163 s. 20, h. 73 (6 R 1057 / 11 V 1647).

mevacibi için ocaklık tayin edilmiştir.[164] Bu konuya ilişkin bir başka örnek ise Mermeros İskelesi Gümrüğünün ve gümrüğe bağlı Şemhâne[165] mukataası gelirlerinin Rodos Kalesi neferlerine ocaklık tayin edildiği ve bu gelire muhassıllar tarafından müdahale edildiği şikâyetidir. Yine defter kayıtlarına yapılan müracaat neticesinde, iskele gümrüğünün ocaklık olduğu ancak şemhânenin bunun dışında tutulduğu anlaşılmıştır.[166]

Defterde yer alan bazı hükümlerde, padişah haslarından olan mukataaların da ocaklık olarak tayin edildiği görülmektedir. Rodos Kadısı Mevlana Mustafa'nın, Rodos Kalesi neferlerinin ulufesine karşılık ocaklık olarak tayin edilen mukataa gelirlerine Aydın Muhassılı Nasuh Paşa'nın müdahale etmesini Dersaadet'e bildirmesi üzerine yapılan tahkikatta; ocaklık tayin edilen Muğla kazasının şemhânesi, Muğla İskelesi'nin gümrük geliri ile Mekri (Megri) Tuzlası, Mekri İskelesi Gümrüğü ve Muğla kazasının aşar gelirlerinin padişah haslarından olduğu anlaşılmıştır.[167]

Bir mukataanın ocaklık olarak tayin edilmesi Dîvân kararıyla olur ve bu karara ilişkin berat tanzim edilirdi. Beratın kaybolması durumunda Dîvâna başvuruda bulunulur, kayıtlar incelenir ve teamüllere uygun şekilde yeniden berat tanzim edilirdi. Örneğin, Rodos Kalesi azeplerinin Dîvâna yolladıkları arzuhalde beratlarının kaybolduğundan bahsedilerek mevacib talep edilmiş ve Kefe Mukataası defterlerinden kayıtları yoklandıktan sonra, kendilerine Rodos İskelesi Gümrüğünden mevacib verildiği tespit edilmiştir.[168]

İstanköy Kalesi Ocaklığı

Diğer ismi Kos olarak bilinen ve Batı Anadolu sahillerine yakın bir yerde bulunan Gökova körfezinin (İstanköy körfezi) girişinde yer alan ada, 1522'de Rodos'un fethi sırasında Osmanlıların eline geçmiştir.[169]

Kefe Mukataası Ahkâm Defteri içerisinde yer alan İstanköy kayıtları on beş hükümden ibaret olup, büyük kısmı ocaklık tevcihi ve mevacib tahsisatı ile ilgilidir. Defterde yer alan ilk kayıt 1056 (1646) yılına tesadüf etmekte olup, İstanköy'de ve bağlı yerlerde bulunan mukataaların İstanköy Kalesi neferlerinin ocaklığı olduğuna dair

164 s. 27, h. 108 (8 Ra 1059 / 22 III 1649).
165 Şemhâne: Mum üretimi yapılan yer.
166 s. 47, h. 1 (16 C 1112 / 28 XI 1700).
167 s. 72, h. 2 (Selh-i Receb 1116 / 28 XI 1704); s. 72, h. 3 (3 Ş 1116 / 1 I 1704).
168 s. 35, h. 134 (1 Safer 1062 / 13 I 1652).
169 Feridun Emecen, "İstanköy", *TDVİA*, C. 23, s. 308-309.

bilgiler içermektedir.[170] Bu ilk hükümde, ocaklık tevcihinden sonra kale neferlerinin görevlerinin neler olduğu sıralanmış; kale hendeğinin ve kalenin tamire muhtaç yerlerinin tamir ettirilmesi, limanın temizlenmesi, ocaklık bünyesindeki halkın kanunlara uygun şekilde gözetilmesi, kalenin top ve demir ihtiyacının karşılanması ve kalenin muhafaza edilmesi gibi işlerin kale yöneticilerinin ve neferlerin sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir. Her ne kadar ocaklık bünyesinde yapılacak işlerin sorumluluğu kale efradına bırakılmışsa da bunların istisnası mevcuttur. Örneğin İstanköy İskelesi'nin tamiri kale görevlilerine değil iskele eminlerine bırakılmış, iskele malından senede üç yüz akçenin iskele tamir masrafı olarak ayrılması kararlaştırılmıştır.[171]

Daha önce de belirtildiği üzere ocaklık gelirleri, gelirlerin tahsili esnasında yaşanan sorunlar, gelirlerin sahiplerine taksimi gibi meselelerde yaşanan sorunlar Dîvâna arzedilerek halledilmeye çalışılmıştır. Örneğin, İstanköy neferleri, uleması, imam ve hatipleri, kalede görevli Azepler Ağası Hasan'ın, Dizdar Mustafa ile Ahmed'in ve bazı kişilerin ocaklık gelirlerini adil şekilde dağıtmadıkları, öşürden kendilerine düşen buğdayın verilmediği, on dört seneden beri bu görevlilerin zimmetlerine mal geçirdikleri şikâyeti üzerine hem Hazinede bulunan mukataa defterlerine hem de Anadolu Muhasebesi defterlerine bakılarak, sorunun giderilmesi için merkezden bir müfettiş gönderilmesine karar verilmiştir.[172]

İstanköy Adası'nda görevli askerlere, mevaciblerine ek olarak nafaka bedeli de tahsis edilebilmekteydi. İstanköy muhafazasına tayin olunan Menteşe sancağı mütesellimi Siyami Paşa emrine verilen yüz elli kişilik sekban[173] grubuna yevmi beşer akçe verilmesi kararlaştırılmış, ancak daha sonra ulufelerine ek olarak günlük beşer akçe de nafaka bedeli tahsis edilmişti.[174] Daha sonraki hükümlere bakıldığında, İstanköy sekbanlarına ödenecek günlük onar akçe Aydın Muhassılı İbrahim ve Ahmet Bey tarafından karşılanacakken, muhassılların yıllık beş yük kırk bin akçeyi ödemekte sıkıntı çıkardıkları tespit edilmiştir. Bunun üzerine gönderilen emirlerde ödemelerin düzenli ve tam olarak yapılması istenmiştir.[175]

170 s. 15, h. 51 (22 Ra 1056 / 7 VI 1646).
171 s. 17, h. 59 (25 Receb 1056 / 6 IX 1646).
172 s. 33, h. 129 (19 Ş 1060 / 17 VIII 1650).
173 Sekban: Osmanlılarda sınır boylarında veya eyalet paşalarına ve sancak beylerine bağlı olarak görev yapan asker sınıfı. *Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü*, TÜBA, Ankara, 2011, s. 1016.
174 s. 17, h. 58 (15 Receb 1056 / 27 VIII 1646); s. 17, h. 61 (14 Za 1056 / 22 XII 1646).
175 s. 20, h. 74 (12 Ca 1057 / 15 VI 1647); s. 23, h. 83 (13 L 1057 / 11 XI 1647).

Kefe Mukataası ahkâm defterinde, bazı vakıf gelirlerinin ocaklık olarak tevcih edildiğine dair örnekler de bulunmaktadır. Rodos'da bulunan Sultan Süleyman Evkafı'nın önce yoklaması yapılmış, 1082-1083 (1671-1672) yılları vakıf gelirlerinin kontrol edilmesi için mübaşir olarak Ebubekir tayin edilmiş ve vakfa bağlı hamam, dükkân, mahzen ve kirada olan her türlü gelir kaynağı deftere kaydedilmiştir. Daha sonra vakıf gelirlerinin üçte ikisi ocaklık olarak, üçte biri ise vakfa bırakılmıştır. Üçte ikilik gelirin senelik on beş yük akçe mevacib mukabelesinde İstanköy neferatına ocaklık olarak tevcih edilmesi için emir yollanmıştır.[176]

Balıklağo Kalesi Ocaklığı

Kırım yarımadasında yer alan ve Rumca ismi "Yambolu" veya "Yamboli", Grekçe "Balakion" olan bu bölgeyi Tatarlar, "Balıklağı" olarak isimlendirmiş olmasına rağmen, çalışmamızın konusunu oluşturan Kefe Mukataası Ahkâm Defteri'nde bölgenin adı "Balıklağo" şeklinde yazılmış olduğundan, değerlendirmeye de bu şekilde alınmıştır.[177]

Defterde Balıklağo ocaklığına dair yalnızca bir hüküm bulunmaktadır. Balıklağo Kalesi Dizdarı Ahmed, Dîvâna yolladığı arzuhalde; kale neferlerine ocaklık olarak tayin edilen Balıklağo İskelesi gelirlerine Kefe nazırı olanların müdahale ettiğini bildirmiş ve mevacib gelirleri karşılığında kendilerine verilen ocaklığa müdahale edilmemesini talep etmiştir. Neticede, mukataa defterleri incelenmiş ve ocaklık gelirine müdahale edilmemesine karar verilmiştir.[178]

Mermeros Kalesi Ocaklığı

Menteşe sancağında yer alan ve Rodos Kalesi'ne bağlı olan Mermeros, günümüzdeki ismi ile Marmaris, gelirlerinin bir kısmı ile Rodos Kalesi neferlerinin ocaklığı sayılmakta idi.[179] Defterimizde, Mermeros Kalesi vazifelilerine verilen ocaklık ile ilgi sadece bir hüküm bulunmaktadır. Bu hükme göre; mevacibleri karşılığında ocaklık

---

176 Vakıf gelirlerinin ocaklığa dönüştürülmesi ile ilgi hükümlerde tarih kaydı bulunmamakla beraber sadece ocaklık beratına ait hükümde tarih kaydı bulunmaktadır. Bu nedenle ilgili hükümlerin sadece sayfa numaraları verilmiş, berat kaydının olduğu hüküm için tarih yazılmıştır. s. 43, h. 2; s.43, h.3; s.43, h.4; s. 43, h. 5; s. 50-51 (13 Receb 1112 / 24 XII 1700).

177 Öztürk, *a.g.e.*, s. 251.; Nuri Akbayar, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2003, s. 17.

178 s. 19, h. 72 (30 Ra 1057 / 5 V 1647).

179 Bu konuyla ilgili hüküm Rodos Kalesi Ocaklığı başlığı altında değerlendirilmiş olup hüküm bilgileri şu şekildedir; s. 47, h. 1 (16 C 1112 / 28 XI 1700).

olarak bırakılan bölgelere ve gelirlere bakıldığında; Sarıova mukataasından on sekiz bin akçe, Mermeros İskelesi'nden on dört bin akçe ve Rodos İskelesi'nden on üç bin dokuz yüz seksen dört akçe ve kira gelirlerinin fazlasından yetmiş bin akçe yani yıllık toplam elli bin dokuz yüz seksen dört akçe olduğu görülmektedir. Kale görevlilerine bırakılan bu istihkakın sorumluluğu nazır payesi ile Bekir Paşa ve Kara Hoca'ya bırakılmıştır. Hükmün esas konusunu teşkil eden mesele ise Mermeros ocaklığına Rodos Kalesi azeplerinin müdahale etmesiydi. Bu sorun kayıtlara başvurularak halledilmiş, Rodos azeplerinin ocaklık gelirlerine müdahalesi engellenmiştir.[180]

Acu Kalesi Ocaklığı

Acu Kalesi, Kırım'ın Kuban mevkiinde yer almaktaydı ve Nogayların yerleşim bölgesi içinde bulunuyordu.[181] Bu kaleye dair defterde iki adet hüküm bulunmaktadır ve her ikisi de ocaklık meselesi ile ilgilidir. Bu iki hükme göre, Acu Kalesi'nin görevlilerine Nogay taifesinin öşründen sekiz bin dokuz yüz altmış kile buğday ocaklık olarak tahsis edilmiş, ancak bazı kimseler muafiyet bahanesi ile öşrünü vermek istememiştir. Acu Kalesi, Kefe nazırının iltizamı içerisinde yer aldığından, Kefe Nazırı Mustafa Dîvâna yolladığı arzuhalle şikâyette bulunmuştur. Kayıtlara bakıldığında muafiyet ile ilgili herhangi bir veriye ulaşılamamış ve muafiyet iddiasında olanların bunu ispat etmesi, edememesi halinde öşrünü tam olarak vermesi emredilmiştir.

2.2.4. Bedel-i Mütekaidin Mukataaları

Mütekaidin bedeli, tahrir defterine kayıtlı olmayan, örfi vergilerden muaf ve avarız ödemeyen kimselerden alınırdı. Defterde en fazla hüküm bu mukataalar hakkındadır. Bedel-i mütekaidin mukataalarının gelirleri Hudâvendigâr, Karesi, Kütahya, Karahisar-ı Sâhib, Yeni Hamid, Alâiye, Aydın, Saruhan, Muğla, Manisa, Ankara, Sultanönü, Biga ve Kocaeli sancaklarından ve bu sancaklara bağlı kazalardan temin edilirdi.[182] Gelirler güherçile ve âdet-i ağnam vergilerinden oluşuyordu ve vergi bedeli

180 s. 29, h. 108 (8 Ra 1059 / 22 III 1647).
181 İsmail Bülbül, "XIII. Yüzyılın İlk Yarısında Kuban Boyunda Siyaset, Etnik Yapı ve İktisat", *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Kafkasya Özel Sayısı, 2017, s. 92-107.
182 s. 8, h. 19 (26 Ş 1054 / 28 X 1644).

güherçile için yüz akçe, âdet-i ağnam için bir akçe olarak belirlenmişti.[183] Defterde kayıtlı bilgilere göre tekaüd bedelini ödemekle mesul gruplar şunlardı:[184]

- Emekli sipâhi
- Sipâhi-zâde
- Derbentçi
- Köprücü
- Zâviyedârân
- Tekke-nişîn
- Molozcu
- Meremmetçi
- Başka diyarlardan gelip raiyyet rüsûmu ödemeyenler

Belirlenen tekaüd bedelinden daha az verenler olduğu gibi, bu vergiden muaf tutulanlar da olmuştur. Örneğin, Âb-ı Sâfi kazasında bulunan Sultan Orhan Evkâfına bağlı köprücüler, kazada bulunan köprülerini her yıl bir-iki kez tamir ettiklerini ve tamir masraflarını kendilerinin karşıladıklarını, bu nedenle kişi başına yüzer akçe güherçile bedeli vermek yerine senede toplam beş bin akçe bedel vermek istediklerini bildirmişler ve istekleri Dîvânca kabul edilmiştir.[185] Yine Âb-ı Sâfi kazasında bulunan köprücüler, Sultan Orhan zamanında Sakarya nehri üzerinde inşa edilen köprüleri kendi imkânları ile tamir ettiklerini dile getirmişler ve kendilerinden bedel-i mütekaidin nâmına güherçile bedeli istenmesi üzerine, ellerinde muafiyetlerini bildiren emr-i hümâyun ve defter bulunduğundan, köprücülerden güherçile bedelinin alınmaması gerektiğine karar verilmiştir.[186] Buna benzer bir örnek de Görele nahiyesine bağlı Pazar karyesi gösterilebilir. Bu köy, Bursa'da bulunan Sultan Orhan Evkâfına bağlıdır. Avarız bedeline karşılık odun ve Tersane-i Âmire için kürek temin ettiklerinden, güherçile bedelinden muaf tutulmuşlardır.[187]

Zaman zaman bazı mukataa reayaları, ödemekle mükellef oldukları vergi türünün değiştirilmesi talebinde bulunmuşlardır. Örneğin Bayındır kazası reayası, vergi memurlarının kendilerinden fazla tekaüd bedeli istemesi üzerine, avarız vergisine kayıtlı

183 s. 8, h. 19 (26 Ş 1054 / 28 X 1644); s.13, h. 43 (26 Z 1055 / 12 II 1646); s. 16, h. 56 (22 C 1056 / 5 VIII 1646); s. 19, h. 68, (18 M 1057 / 23 II 1647); s. 30, h. 117 (10 Ca 1056/ 22 V 1649).
184 s. 12, h. 40 (24 Za 1055 / 11 I 1646); s.13, h. 43 (26 Z 1055 / 12 II 1646); s. 27, h. 107 (29 S 1059 / 11 III 1649).
185 s. 15, h. 53 (Tarihsiz); s. 22, h, 80 (22 C 1057 / 25 VII 1647).
186 s. 28, h. 110 (17 Ra 1059 / 30 IV 1649).
187 s. 37, h. 146-147 (4 Za 1064 / 16 IX 1654).

yüz altmış iki hâne üzerine on iki hane daha eklenerek tamamının avarız ödeyerek bedel-i mütekaidin ödemekten azade edilmelerini istemişlerdir.[188]

Dîvâna gelen şikâyetlerin çoğu nâzırlar tarafından bilfiil yapılmış veya arzuhal göndererek sorunun çözümü için emr-i şerif istemişlerdir. Şikâyetlerin içeriği genellikle muafiyet ya da tahrir defterine kaydolunma bahanesi ile vergi vermek istenmemesi, kanunla belirlenmiş vergi bedelinden daha fazlasının istenmesi, başka bir muhassılın veya nâzırın kendi bölgelerine müdahalesi gibi konulardan oluşmaktadır. Örneğin, Aydın ve Saruhan sancaklarının bedel-i mütekaidin mukataası bünyesinde bulunan ve tekaüd vergisi ile mükellef olan reayadan bazılarının tahrir defterine kaydedilmesi bahanesi ile tüm reaya tekaüd bedelinden muaf olduklarını beyan etmişlerdir. Bunun üzerine vergi tahsili memuru olan Mustafa'nın arzuhali üzerine Mevkufat defterlerine bakılmış ve tahrir defterinde kayıtlı olmayanların tekaüd bedellerini ödemeleri gerektiğine karar verilmiştir.[189]

Vergi toplamakla memur olan kişilerin mukataa reayalarına sıkıntı çıkardıkları ve fazla para tahsil etmek istediklerine dair kayıt da vardır.[190] Hudâvendigâr sancağının Esfar(?) karyesindeki tekke-nişînlerin güherçile bedelini vermek istememeleri üzerine Dîvâna şikayette bulunulmuş ve tekke-nişînlerden güherçile bedelinin toplanması için emir verilmiştir.[191] Lefke kazasında ise tekaüde kayıtlı reaya haricinde bekâr kişilerden de bedel-i güherçile istenmesi üzerine verilen kararda, bekârların bu verginin dışında tutulması kararlaştırılmıştır.[192] Bu tür uygulamaların bir örneğini de Barçınlı ve Tire kazalarında görüyoruz. Kaza ahalisi, kendilerinden vergi bedeli olarak belirlenenin çok üstünde paralar isteyen görevlileri şikâyet etmişler ve haklarında verilen Dîvân kararıyla kanun dışı uygulamaların önüne geçmeye çalışmışlardır.[193]

Mukataaların idaresi, tasarruf müddetlerinin uzatılması veya el değiştirmesi durumlarında da pek çok sorun yaşanmaktaydı. Kastamonu sancağının bedel-i mütekaidin mutasarrıfı olan ve ismi defterde bulunmayan kişinin, kendi mukataasına Taşköprülü Mustafa Efendi, Ali Efendi ve Topal Mehmed Ağa'nın müdahale ettiği yönündeki şikâyeti de Dîvân tarafından verilen emr-i şerifle çözüme kavuşturulmuştur.[194]

188 s. 41, h. 2 (23 S 1067 / 11 XII 1656).
189 s. 28, h. 109 (8 Ra 1059 / 22 III 1649).
190 s. 25, h. 97 (23 N 1058 / 11 IX 1648).
191 s. 29, h. 114 (12 Ca 1059 / 24 V 1649).
192 s. 4, h. 4 (2 C 1053 / 18 VIII 1643).
193 s. 16, h. 56 (22 C 1056 / 5 VIII 1646); s. 27, h. 107 (29 S 1059 / 11 III 1649).
194 s. 38, h. 154 (25 C 1065 / 2 V 1655).

Mukataa mutasarrıflarının ölümü durumunda, yeni biri belirlenene dek genellikle işleri vergi muhassılları devralırdı. Örneğin, Aydın sancağının bedel-i mütekaidin mukataası Yusuf'un üzerindeyken vefat etmesi üzerine güherçile bedelinin Mehmed tarafından tahsil edilmesi ve muhassılın müdahale etmemesi emredilmiştir.[195] Karesi sancağının bedel-i mütekaidin mukataası üzerinde iken vefat eden Topkapılı Mustafa'nın ardından vergi toplama işi oğlu İbrahim'e havale edilmiştir.[196]

Kefe Mukaatası Ahkâm Defteri'nde yer alan bedel-i mütekaidin mukataalarını işletenlerin listesi aşağıda tablo olarak verilmiştir. Burada, defterde yazılmayan isimler "( )" parantez içerisinde boşluk bırakılarak gösterilmiştir. Mutasarrıfın ismi, tasarruf yılı ve mukataanın bulunduğu bölge belirtilmiştir.

Bedel-i Mütekaidin Mukataaları

Tasarruf Eden	Tasarruf Yılı (Hicri)	Mukataanın Bulunduğu Bölge
Muhassıl Ahmed	1055	Hudâvendigâr, Karesi, Kütahya, Karahisar-ı Sâhib, Yeni Hamid, Alâiye, Aydın, Saruhan, Muğla, Manisa, Ankara, Sultanönü, Biga, Kocaeli
Arslan	1056	Ankara
Ali	1056	Saruhan
Hasan Çavuş	1056	Sığla
Mehmed	1056	Aydın
Ali	1057	Ankara
Hasan	1057	Sultanönü
Ali	1057	İznik, Görele, Yalakabâd, Karamürsel
Bostâni Bekir	1057	Biga
Hasan	1057	Manyas, Serhan
Hasan	1057	Karahisar-ı Sâhib
Bostânî Hasan	1057	Aydın
Handan	1058	Biga
( )	1058	Ankara
( )	1058	Sığla
( )	1058	Aydın
Ali	1058	Bursa, Hudâvendigâr
Mustafa	1059	Aydın, Saruhan
Ahmed	1059	Sultanönü
Mustafa	1059	Yenişehir, Alaşehir, Balyanbolu, Kestel, Gördüs, Kayacık, Adala, Borlu, Marmara
Ahmed	1059	Karesi, Teke
Hasan	1059	Kangırı
Mahmud Kethüda	1060	Menteşe
Mehmed	1060	Hudâvendigâr
( )	1060	Aydın
Mehmed Çavuş	1060	Ankara

195 s. 17, h. 60 (8 Ş 1056 / 19 IX 1646).
196 s. 38/1, h.5 (4 Ş 1066 / 28 V 1656).

( )	1064	Ankara, Karahisar-ı Sâhib, Hudâvendigâr
Köse Mehmed	1064	Kütahya, Teke, Menteşe
Kaytas Çavuş	1064	Saruhan
Mehmed Çavuş	1064	Aydın
Hızır oğlu Hüseyin	1064	Karesi, Biga
( )	1065	Hudâvendigâr, Ankara, Biga
( )	1065	Kastamonu
Mehmed	1067	Teke
Mehmed	1067	Menteşe

2.2.5. Muhtelif Konulara Dair Hükümler

Kefe Mukataası Ahkâm Defteri geniş bir konu yelpazesine sahip olup, salyane ödemeleri, bazı kalelerin tamir masrafları, kadırga yapımı, gemi tamiri gibi faklı konulara dair hükümleri de ihtiva etmektedir.

Defterde yer alan önemli konulardan biri, Azak Kalesi savunması ve savunma için gerekli mali kaynakların tayini meselesidir. 1642'de Kazakların Azak Kalesi'ne saldırmaları sonucunda Sultanzâde Mehmed Paşa ve Kırım Hanı IV. Mehmed Giray Han Azak savunması için görevlendirilmişti.[197] Osmanlı kuvvetleri karşısında tutunamayan Kazaklar geri çekilmiş ancak aralıklı olarak saldırılarına devam etmişlerdi. Defterde yer alan bilgilere göre; Azak işleriyle meşgul olması için ilk olarak Kefe Beylerbeyi İslâm Paşa görevlendirilmiş,[198] onun ardından beylerbeyi olan Vezir Mehmed Paşa görevi devralmıştır.[199] Azak muhafazası için görevlendirilen Yeniçeriler, azepler, beşlüler, cebeciler ve topçular Kefe üzerinden Azak'a geçirilmiş ve Azak'taki yerli neferlerle birlikte görev yapmışlardır.

Azak'ta bulunan askerlerin finanse edilmesi için Kefe mukataasından cizye,[200] avarız,[201] ve iskele[202] gelirleri Azak mevacibi olarak tahsis edilmiştir. Buna göre; senelik on dört yük üç bin akçe mevacib bedeli Kefe Nezaretinden karşılanmıştır.[203] İstanbul'dan Azak'a yollanacak mevacib için kiralanacak arabaların bedeli de yine Kefe mukataasından karşılanmış, senelik elli bin akçe olarak belirlenen kira bedeline önce yardımcı kuvvet olarak gönderilen yüz altmış neferin araba kirası bedeli eklenmiş ve toplam bedel yetmiş bin akçeye çıkmış iken, daha sonra yüz kırk dört nefer daha

197 Mustafa L. Bilge, "Azak", *TDVİA*, C. 4, s. 300-301.
198 s. 4, h. 5 (2 C 1053 / 18 VIII 1643).
199 s. 32, h. 122 (13 Ş 1059 / 22 VIII 1649).
200 s. 35, h. 133 (20 Ş 1061 / 8 VIII 1651).
201 s. 36, h. 141 (22 M 1064 / 13 XII 1653).
202 s. 35, h. 132 (Gurre-i B 1061 / 20 VI 1651).
203 s. 32, h. 123 (Ş-N 1059 / VIII-IX 1649).

gönderilerek araba kirası bedeli toplamda doksan beş bin akçeye çıkarılmıştır.[204] Mevacib tahsisinden ve bunların nakillerinden başka Azak'a yollanan peksimet ve buğdayın nakil ücretlerinin de Kefe mukataası gelirinden karşılanması kararlaştırılmıştır.[205]

Azak Kalesi'ne yönelik bir diğer konu da İstanbul'dan Azak'a gönderilen ulakların masrafı ve bu masrafın nasıl karşılanacağına dairdir. Gönderilen ulak masrafının yıllık yirmi bin akçe olarak belirlenmesine ve bu bedelin Kefe mukataası gelirinden karşılanmasına karar verilmiştir. Daha sonra yapılan şikâyetlere bakıldığında; Azak'a gidip gelen herkesin kendini ulak olarak tanıtması ile bu miktar yetmiş-seksen bin akçeye ulaşmış; bu usulsüzlüğün önünün alınması için ulaklara tayin edilen yirmi bin akçe sabitlenmiş ve bu miktardan fazlasının talep edilmemesi istenmiştir.[206]

Dikkat çeken bir diğer konu ise salyâne tahsisatıdır.[207] Defterde, salyâne konusu ile ilgi hükümlere bakıldığında, genellikle üst düzey vazifelilere tahsis edilmiş bir ödenek ile karşılaşmaktayız. Kefe beylerbeyi olanlara Kefe İskelesi gelirinden senede ikişer yük akçe salyâne verilirken, Kırım Hanı Mehmed Giray'a (IV. Muhammed Giray) senede on yük akçe, bir sonraki Han İslâm Giray'a (III. İslam Giray) ise yine on yük akçe salyânenin Kefe mukataası gelirinden tahsis edildiği görülmektedir.[208] Salyânenin temin edildiği bölge veya gelir sabit değildir. Salyâne hakkına sahip olan kişi meskûn olduğu yeri değiştirdiği taktirde, salyânenin nakliyle uğraşmamak adına gelirin temin edildiği bölgeyi de değiştirebilir. Örneğin, Kefe mukataasından senede otuz beş bin akçe salyâne hakkı olan Mehmed Hüseyin, Taman'a geçmesiyle birlikte salyânesinin de Taman İskelesi mukataalarından verilmesini talep etmiştir.[209]

Devlet adına önemli işler yapan kişilere, resmi bir vazifesi olmasa bile salyâne ödemesi yapılabilirdi. Buna dair örneklerden birini Manisa Sancağı Voyvodası Zeynelabidin Paşa'ya gönderilen emirde görebiliriz. Manisa sancağında Hüssam Beyzade Mehmed Paşa'nin işe yarar bir adam olduğunu ve kullanıma uygun bir de gemisinin olduğunu bildiren ve kendisine Manisa sancağının voyvodalık mahsulünden senede on yük akçe salyâne verilmesini talep eden Zeynelabidin Paşa'nın arzusu yerine getirilmiş ve Hüssam Beyzade Mehmed Paşa'ya, talep edilen salyane miktarı ile birlikte eski

204 s. 37, h. 148 (18 Ca 1067 / 4 III 1657); s. 38, h. 153 (2 C 1065 / 9 IV 1655); s. 38/1, h. 4 (26 C 1066 / 21 IV 1659); s. 41, h. 4 (7 R 1067 / 23 I 1657).
205 s. 24, h. 90 (27 Za 1057 / 24 XII 1647); s. 32, h. 122 (13 Şaban 1059 / 22 VIII 1649).
206 s. 43, h. 1 (22 Z 1084 / 30 III 1647); s. 68, h. 4 (24 Z 1115 / 29 IV 1704); s. 75, h. 1 (10 Ra 1119 / 11 VI 1707).
207 Salyâne: Osmanlı malî teşkilatında bazı görevlilere yıllık yapılan ödemeler ve taşra teşkilatında gelirleri yıllık olarak hazineye aktarılan eyaletler hakkında kullanılan terim. İdris Bostan, "Salyane", *TDVİA*, C. 36, s. 59-60.
208 s. 6, h. 11 (7 S 1054 / 15 IV 1644); s. 6, h. 13 (6 R 1054 / 12 VI 1644); s. 14, h. 50-1 (13 Ra 1056 / 29 IV 1646).
209 s. 37, h. 143 (2 Ca 1064 / 20 IV 1654).

Eğriboz beyi olan Ahmed Bey'e de mukataa malından senede beş yük akçe salyâne verilmesi kararlaştırılmıştır.[210] Salyâne ödemeleri de diğer tahsisatlar gibi kayıt altına alınmış, yıldan yıla kontrolleri yapılmış ve her yıl salyâne hakkına sahip olanların beratlarını yenilemeleri emredilmiştir. Defterde, salyâne beratlarının yenilenmesi ile ilgili olan hükümlerde sadece salyâne değil ulufe beratlarının da yenilenmesi gerektiği, hangi vazifeden dolayı salyâneye veya ulufeye hak kazandığını ibraz etmeleri gerektiği ve salyâne ile ulufe ödemelerinin dört taksit şeklinde yapılması gerektiğine dair bilgiler bulunmaktadır.[211]

Defterde yer alan hükümlerin bazılarında; mukataa gelirlerinin kale tamiri, gemi tamiri veya bunların tahkim ettirilmesi için gerekli masrafların giderilmesinde kullanıldığı görülmektedir. Bazı görevlilere, köprüleri veya kaleleri kendi bütçeleri ile onarmaları karşılığında vergi muafiyeti sağlanırken, bazılarının da tamir masrafları mukataa gelirlerinden karşılanmıştır. Örneğin Saruhan sancağında yer alan Eski Foça Kalesi depremde zarar görmüş ve kalenin belli kısımları yıkılmıştı. Kale kadısı, dizdarı ve ahalisi kalenin tamiri edilmesi için istekte bulunmuş, gönderilen keşif heyetinin çalışmaları ve hesaplamaları sonucunda kale tamiri için kırk bin akçenin gerekli olduğu tespit edilmişti. Bunun üzerine gerekli kırk bin akçenin Saruhan mukataalarından verilmesi kararlaştırılmıştı.[212] Yine Saruhan sancağında yer alan Ayasluğ Kalesi'nin tamir masrafı olan bin kuruşun, mukataa gelirlerinden verilmesine karar verilmiştir.[213] Bu gibi durumlarda nezaretin mültezimi kim ise yaptığı masrafı bildirmesi ve sene sonunda yapılacak muhasebe işlemlerinde bu durumu yazılı olarak ibraz etmesi gerekirdi. Bu konuya dair bir diğer örnek de Kefe, Taman, Kerş ve Tekemrek(?) kalelerine ilişkin gönderilen emirlerdir. Buna göre; her sene Kefe Kalesi için sekiz bin akçe, Taman Kalesi için dört bin akçe, Kerş Kalesi için dört bin akçe ve Tekemrek(?) Kalesi için dört bin akçe olmak üzere toplamda yirmi bin akçe tamir masrafının Kefe mukataasından karşılanması emredilmiştir.[214]

Sadece tamir masraflarının değil, bir takım inşa masraflarının da mukataa gelirinden karşılandığı durumlar söz konusuydu. Örneğin Balıklağo İskelesi'nde inşası emri verilen dört parça kadırganın kerestelerini bölge kerestecilerinin karşılaması ve

---

210 s. 38, h. 151 (23 Ca 1065 / 31 III 1655); s. 38, h. 1 (25 C 1065 / 2 V 1655). Ahmed Bey'e ait olan hüküm derkenar kaydı olup tarihi (12 C 1065 / 19 IV 1655)'dir.
211 s. 56, h. 3 (17 Za 1114 / 4 IV 1703); s. 66 h. 4 (25 N 1115 / 1 II 1704); s. 75, h. 3 (5 S 1119 / 8 V 1707).
212 s. 10, h. 25 (22 M 1055 / 20 III 1645).
213 s. 38, h. 149 (14 Ca 1065 / 22 III 1655).
214 s. 19, h. 71 (Gurre-i Ra 1057 / 6 IV 1647); s. 38, h. 152 (Gurre-i C 1065 / 8 IV 1655).

kereste ücreti olan iki yük yedi yüz kırk akçenin Kefe mukataası gelirinden verilmesi kararlaştırılmıştı.[215] Ayrıca, inşa edilen bu kadırgaların içerisinde kullanılacak malzemenin masrafı, kadırga yapımına riyaset eden Kapıcıbaşı İbrahim'in yıllık geçim masrafı ve gemilerin tamamlanmasının ardından Tersâne-i Amire'ye nakilleri için gerekli yol masrafının dahi Kefe mukataasından karşılanması emredilmişti.[216]

[215] s. 11, h. 30 (25 Ra 1055 / 21 V 1645).

[216] s. 14, h. 50 (13 Ra 1056 / 29 IV 1646); s. 24, h. 92 (5 Receb 1058 / 26 VII 1648); s. 25, h. 96 (23 N 1058 / 11 IX 1648); s. 35, h. 135 (10 Ra 1062 / 10 II 1652).

3. SONUÇ

Devletin, mali yükünü hafifletmek için uyguladığı iltizam sistemi, yerinden yönetim ve para transferlerinin en aza indirildiği bir sistemdir. Bu sistem ile devlet, bölgelerin hem mali, güvenlik ve bakım-onarım gibi gereksinimlerini karşılarken, hem de maaş ödeme, ulufe dağıtma, salyâne gönderme gibi yükümlülüklerinden de kurtulmuştur. İncelediğimiz bu defterde Devlet yönetimi, bedel-i tekaüd mukataaları ile emekli olan devlet adamlarının veya devlet görevlilerinin maaş yükünden kurtulmuş; ocaklık uygulaması ile kale görevlilerinin ihtiyaçlarını karşılanmakla beraber kalelerin bakım ve onarımı, savunması gibi işlerin de ifasını gerçekleştirmiş, vergi ve üretim gelirlerini iltizama bırakarak hem vergi memuru yükünden kurtulmuş hem de denetimi sağlamıştır. Nezaret bazı dönemler tek bir nazır tarafından, bazı dönemlerde de müştereken idare edilmiştir. Nezaret sahibi her yıl beratını yenilemek ve muhasebe işlemlerini görmek için gittiği Dersaadet'te bir yıllık bilançoyu da defter olarak sunmakla mükellefti. Paranın hangi gelir kadrosundan ne kadar elde edildiği ve nereye sarf edildiği gösterilmek zorundaydı.

Sonuç olarak, çalışma konumuz olan Kefe Mukataası Ahkâm Defteri; sorumluluğuna giren bölgelerdeki mukataa türleri, mukataaların işletilmesi, el değiştirmesi, yaşanan sorunlar, yapılan şikâyetler, denetim ve problemlerin çözümünde izlenen yol, gelirlerin oranı ve kimlere ne şekilde dağıtılacağı gibi pek çok önemli konu başlığı hakkında geniş ve detaylı bilgiler içermektedir. Bu çalışma ile Osmanlı Mâliyesinin ne şekilde işlediği, mukataa tevcihleri ve sorunlar karşısında izlenen kanuni prosedürün ne olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. 1643-1707 yılları arasında 64 yıllık bir zaman dilimini kapsayan bu defter çalışmasının, Osmanlı Maliye teşkilatı ve buna bağlı olarak İktisat tarihi çalışmalarına önemli bir katkı sağlayacağı umulmaktadır.

KAYNAKLAR

Arşiv Kaynakları

Başbakanlık Osmanlı Arşivi, Kâmil Kepeci Tasnifi, 2467 Numaralı Kefe Mukataası Ahkâm Defteri.

DiğerKaynaklar

ABDURRAHİMOĞLU, Erişah, "Osmanlı Devleti Merkezi Hazine Teşkilatı'nın Yapısı ve Değerlendirilmesi (1621-1690)", *Kubbealtı Akademi Mecmuası*, Kubbealtı Yayınları, S. 2, 1992.

AKBAYAR, Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2003.

AKGÜNDÜZ, Ahmet, *Osmanlı Kanunnameleri ve Hukuki Tahlilleri*, C. 7, İstanbul 1990.

AŞIKPAŞAZADE, *Osmanoğullarının Tarihi,* Haz. Kemal Yavuz - M.A. Yekta Saraç, İstanbul 2003.

AYDIN, Bilgin - GÜNALAN, Rıfat, *XV-XVI. Yüzyıllarda Osmanlı Maliyesi ve Defter Sistemi,* Yeditepe Yayınları, İstanbul 2008.

BALA, Mirza, "Kırım", *İA*, C. 6, MEB Yayınları, Ankara 1941.

BARTHOLD, Wilhelm, "Kefe", *İA*, C. 6, MEB Yayınları, Ankara 1941.

BERKES, Niyazi, *Türkiye İktisat Tarihi*, YK Yayınları, 2. Baskı, İstanbul 2016.

BEYDİLLİ, Kemal, "Prut Antlaşması", *TDVİA,* C. 34, İSAM Yayınları, İstanbul 2007.

_____, "Küçük Kaynarca Antlaşması", *TDVİA,* C. 26, İSAM Yayınları, İstanbul 2002.

BIYIK, Ömer, *Kırım'ın İdari Sosyo-Ekonomik Tarihi 1600-1744*, Ötüken Yayınları, İstanbul 2014.

BİLGE, Mustafa L, "Azak" *TDVİA*, C. 4, İSAM Yayınları, İstanbul 1991.

BOSTAN, İdris, "Salyane", *TDVİA*, C. 36, İSAM Yayınları, İstanbul 2009.

BÜLBÜL, İsmail, "XIII. Yüzyılın İlk Yarısında Kuban Boyunda Siyaset, Etnik Yapı ve İktisat", *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Kafkasya Özel Sayısı 2017.

CEZAR, Mustafa, Mufassal Osmanlı Tarihi, C. I, TTK, Ankara 2010.

ÇAKIR, Baki, *Osmanlı Mukataa Sistemi (XVI-XVIII. Yüzyıl)*, Kitabevi Yayınları, İstanbul 2003.

DURMUŞ, İlhami, *İskitler (Sakalar),* Genelkurmay Basımevi, Ankara 2008.

EMECEN, Feridun, "İstanköy", *TDVİA*, C. 23, İSAM Yayınları, İstanbul 2001.

_____, "Manisa" *TDVİA*, C. 27, İSAM Yayınları, İstanbul 2003.

ERDOĞDU, İbrahim, "Osmanlı İktisadi Düzeninde İhtisab ve Muhtesiblik Üzerine Bir Deneme", *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarih Araştırma ve Uygulama Merkezi (OTAM) Dergisi*, S. 11, Ankara 2000.

GELİBOLULU MUSTAFA ALİ, *Künhü'l-Ahbar*, C. II, Haz. M. Hüdai Şentürk, TTK, Ankara 2003.

GENÇ, Mehmet, "Malikâne", *TDVİA*, C. 27, İSAM Yayınları, İstanbul 2003.

_____, "Mukataa", *TDVİA*, C. 31, İSAM Yayınları, İstanbul 2006.

_____, "İltizam", *TDVİA*, C. 22, İSAM Yayınları, İstanbul 2000.

_____, "Nazır" *TDVİA*, C. 32, İSAM Yayınları, İstanbul 2006.

GÖYÜNÇ, Nejat, *Ocaklık Deyimi Hakkında*, XI. Türk Tarih Kongresi'nden Ayrıbasım, TTK Yayınları, Ankara 1994.

GÜNALAN, Rıfat, *XVI Yüzyılda Bâb-ı Defteri Teşkilatı ve Maliye Ahkâm Defterleri*, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul 2005.

HALİM GİRAY, *Gülbün-ü Hanân*, Haz. Alper Başar-Alper Günaydın, İstanbul 2013.

HAMMER, Joseph V., *Büyük Osmanlı Tarihi*, C. II, Çev. Mümin Çevik-Erol Kılıç, İstanbul 1993.

_____, *Kırım Hanlığı Tarihi*, İnsan Yayınları, İstanbul 2013.

İBN BATTUTA SEYAHATNAMESİ, Haz. A. Sait, Aykut, C. I, YK Yayınları, İstanbul 2004.

İBN KEMAL, *Tevârih-i Âl-i Osman*, VII. Defter, Haz. Şerafettin Turan, Ankara 1957.

İNALCIK, Halil, "Yeni Vesikalara Göre Kırım'ın Osmanlı Tabiliğine Girmesi", *Belleten*, VIII/30, Ankara 1944.

_____, "Kırım Hanlığı", *TDVİA*, C. 25, İSAM Yayınları, İstanbul 2002.

_____, "Osmanlı Rus Rekabetinin Menşei ve Don-Volga Kanalı Teşebbüsü (1569)", *Belleten*, C. 12, S. 46, Ankara 1948.

JORGA, Nicolae, *Osmanlı İmparatorluğu Tarihi*, C.5, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2005.

KAFALI, Mustafa, *Altın Orda Hanlığının Kuruluş ve Yükseliş Devirleri*, İstanbul 1976.

KARAMURSAL, Ziya, *Osmanlı Malî Tarihi Hakkında Tetkikler*, TTK, Ankara 1989.

KIEL, Machiel, "Rodos", *TDVİA*, C. 35, İSAM Yayınları, İstanbul 2008.

KILIÇ, Orhan, "Ocaklık", *TDVİA*, C. 33, İSAM Yayınları, İstanbul 2007.

KIRZIOĞLU, Fahrettin, *Osmanlıların Kafkas Ellerini Fethi (1451-1590)*, TTK, Ankara 1998.

KİREÇÇİ, M. Akif-TEZCAN, Selim, *Kırım'ın Kısa Tarihi*, Ahmet Yesevi Üniversitesi, Ankara 2015.

KOMİSYON, "Kırım", *TDVİA*, C. 25, İSAM Yayınları, İstanbul 2002.

KOMİSYON, *Türkçe Bilim Terimleri Sözlüğü*, TÜBA, Ankara 2011.

KURAT, Akdes Nimet, *Rusya Tarihi*, 5. Baskı, TTK, Ankara 2010.

_____, *Türkiye ve İdil Boyu (1569 Astarhan Seferi, Ten-İdil Kanalı ve XVI-XVII. Yüzyıl Osmanlı-Rus Münasebeti)*, TTK, Ankara 2011.

_____, *IV-XVIII. Yüzyıllarda Karadeniz Kuzeyindeki Türk Kavim ve Devletleri*, TTK, Ankara 1972.

KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., "Defterdar", *TDVİA*, C. 9, İSAM Yayınları, İstanbul 1994.

MEHMED NEŞRİ, *Kitab-ı Cihannüma*, C. II, Haz. Faik Reşit Unat-Mehmed. A. Köymen, Ankara 1957.

MUSTAFA NURİ PAŞA, *Netayicü'l-Vuku'at*, Haz. Yılmaz Kurt, Akçağ Yayınları, Ankara 2008.

ORTAYLI, İlber, "XVIII. Yüzyıl Türk-Rus İlişkileri" *Türk Rus İlişkilerinde 500 Yıl*, TTK, Ankara 1999.

ÖZDEM, Zeynep, *Kırım Karasubazar'da Sosyo-Ekonomik Hayat*, TTK, Ankara 2010.

ÖZTÜRK, Yücel, *Osmanlı Hâkimiyetinde Kefe 1475-1600*, MEB Yayınları, Ankara 2000.

_____, "Kefe", *TDVİA*, C. 25, İSAM Yayınları, İstanbul 2002.

PAKALIN, Mehmet Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1983.

PARLATIR, İsmail, *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*, Yargı Yayınları, Ankara 2009.

PUL, Ayşe, "Kefe Sancağı'nın I. Selim'in Taht Mücadelesinde Oynadığı Role Dair Bazı Değerlendirmeler", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, C.6, S. 27, 2013.

SABİT, Bedriye, *Kırım'ın Osmanlı İmparatorluğu'na Eklenmesi Meselesi*, Arkadaş Matbaası, İstanbul 1943.

SAHİLLİOĞLU, Halil, "Ahkâm Defteri" *TDVİA*, C. 1, İSAM Yayınları, İstanbul, 1988.

_____, , "Avârız" *TDVİA*, C. 4, İSAM Yayınları, İstanbul 1991.

TABAKOĞLU, Ahmet, "Osmanlı Malî Yapısının Ana Hatları" *Osmanlı Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, C. 3, İstanbul 2000.

_____, "XVII ve XVIII. Yüzyıl Osmanlı Bütçeleri", *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*, S.3-4, İstanbul 1941.

TARHAN, M. Taner, "Eski Anadolu Tarihinde Kimmerler", *I. Araştırma Toplantısı Sonuçları*, Ankara 1984.

UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı, *Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*, TTK, Ankara 1988.

ÜREKLİ, Muzaffer, *Kırım Hanlığının Kuruluşu ve Osmanlı Himayesinde Yükselişi*, AÜ Basımevi, Ankara 1989.

YILMAZ, Fehmi, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, Gökkubbe Yayınları, İstanbul 2010.

HÜKÜM ÖZETLERİ

1

Kefe mukataasından saray mutfağına gönderilmesi gereken bin kantar yağın gemilerle gönderilmesi.

2

Saruhan sancağı mütesellimininin, reayaya tuz dağıtmasına karşın reayanın tuz bedelini ödemediklerinin beyanı ve reayanın bedellerini ödemelerine dair verilen karar.

3

Saruhan sancağında tuzladan çıkan tuzun güncel fiyattan satılması ve reayanın tuz almak için uzak pazarlara gitmemesi.

4

Lefke'de bekâr ve büluğ çağına ermemiş olanlardan güherçile bedelinin alınmaması.

5

Kefe Beylerbeyi İslam'ın, bir yıllığına Azak'ta bulunması esnasında Kefe nezaretini idare edenlerin İstanbul'a gidip muhasebelerini görmeleri.

6

Bayramiç ve Ezine kazaları, Rumeli kadıaskerinin memleketi olduğu için bu kazaların ömür boyu olmak üzere Rumeli kadıaskerinin uhdesine verilmesi.

7

Anadolu beylerbeyisi olan Mehmet'in Dersaadet'e çağrılıp muhasebesini görmesi.

8

Başka yerlerden Saruhan sancağına gelenlerin bennak vergilerini Saruhan sancağı nazırına vermeleri.

9

Demirci kazası reayasından, avarız bedelinin yanında üç sene de bir alınması gereken tuz ücretini, mukataa nazırlarının her sene almak istemeleri.

10

Eski Saruhan mukataa nazırı Yusuf'un elinde devlete ait malların olduğu ve acilen İstanbul'a gönderilmesi gerektiği.

11

Kefe beylerbeyisine Kefe iskelesinden her sene iki yük akçe salyane verilmesi.

12

Mustafa Paşa'nın irsaliyesi hakkında varislerine gönderilen zimmet tezkiresi.

12-a

Saruhan tuzlasından talep edilen tuzun, ücretleriyle beraber zamanında tuzladan ihrac edilmesi.

13

Kefe beylerbeyisinin, Kırım Hanı Mehmet Giray Han'ın göndermesi gereken on yük akçe salyaneyi, mukataat malından tahsil edilmesi.

14

Akyazı, Ab-ı Safi ve Akhisar kazalarının reayalarının yeniden orduya yazılmaları.

15

Başka yerlerden Kefe'ye gelenlerin, yava cizyelerini önceden olduğu gibi Kefe nezaretine vermeleri gerektiği.

16

Kefe, Taman, Gözlev, Balıklağo iskelelerinden hâsıl olan akçe ile Matbah-ı âmîre için gerekli yağın Dersaadete gönderilmesi.

17

Kefe'de bulunan Ahmet Ağa'ya ait hanın kira bedelinin on guruştan beş guruşa indirilmesi.

18

Saruhan mültezimi Mustafa'nın üç ayda bir irsaliyesini Dersaadete gönderdiği ve iltizamına muhassılın müdahale etmemesi yönündeki arzuhali.

19

Karesi ve Teke muhassılı Ahmed Bey'in mukataa gelirleri ile beraber deftere kayıtlı olmayanlardan güherçile ve adet-i ağnam bedellerini toplaması.

20

Akhisar kazasındaki molozcular ve köprü tamircileri, kendilerinin vergiden muaf olduklarını bildirmelerine karşın iltizama dâhil olmaları sebebiyle güherçile bedellerini vermeleri gerektiği.

21

Dağ nahiyesinde susam ziraati olmadığı halde çift resmi istenmesine karşın, burada susam ziraatinin yapılmadığı ve verginin alınamayacağı.

22

Menemen ve Foça kazalarının resm-i bennak, âdet-i ağnam, cürm ü cinayet ve bâd-ı hevâ gelirlerinin Mehmed Bey tarafından toplanması.

23

Mehmed Bey'in Aydın ve Kütahya sancaklarına bağlı kazaların mukataa bedellerini toplaması.

24

Kefe nazırı Ömer'in beratı müddetince Kefe nezaretini zabtetmesi.

25

Saruhan'a bağlı Foça-i Atik Kalesi'nin depremde zarar görmesi ve tamir edilmesi için mukataa gelirlerinin kullanılması.

26

Saruhan mukataatı nazırı Süleyman Çavuş oğlu Mustafa'nın iltizamına dâhil av ve otlak vergilerinin zamanı geldiğinde gereği gibi toplaması.

27

Aydın ve Saruhan muhassılı olan İbrâhim Ağa'nın mukataatından Hazine'ye göndereceği yirmi bin kuruş.

28

Karesi ve Teke sancakları muhassılı Ahmed'in mukataatından Hazine'ye göndereceği yirmi bin kuruş.

29

Saruhan mukataası nazırı olan Mustafa Ağa'nın iltizamının bir kısmının tasarrufunu Mustafa'ya devretmesi ve Mustafa'nın devraldığı iltizama kimsenin müdahele etmemesi gerektiği.

30

Dört adet kadırganın yapımı için gerekli olan kerestenin Balıklağo Limanı'na gönderilmesi ve kereste bedelinin Kefe muktaasından karşılanması.

31

Saruhan mukataası nazırı olan Mustafa Ağa'nın iltizamını Mehmed'e devretmesi ve Mehmed'in devraldığı iltizama kimsenin müdahele etmemesi gerektiği.

32

Menemen ve Turgutlu'da Valide Sultan havasına dâhil olan köylerde susam yetiştirenlerden çift resminin alınmaması.

33

Saruhan mukataası nazırı Mustafa yerine beldar Mehmed Çalık'ın emin olarak tayin edilmesi.

34

Eskişehir'de hariç ez-defter ve bedel-i mütekaidin taifesinin Eskişehir reayası ile dört baş menzil beygirlerini birlikte çekmeleri.

35

Hüdavendigar Sancağı'na bağlı Göynük'den alınan bedel-i mütekaidin.

36

Saruhan Sancağı'na bağlı Gördüs'den alınan bedel-i mütekaidin.

37

Hüdavendigar Sancağı'na bağlı Gölpazarı'ndan alınan bedel-i mütekaidin.

38

Kocaeli Sancağı'na bağlı İznikmid kazasından alınan bedel-i mütekaidin.

39

Karesi Sancağı'na bağlı Sındırgı kazasından alınan bedel-i mütekaidin.

40

Ankara sancağında bulunan ve tahrirden hariç tutulanların avarız bedeli mukabilinde yüzer akçe güherçile bedeli ile birlikte koyunu olanlardan adet-i ağnam vergisinin alınması.

41

Saruhan sancağının mukataa gelirlerinin toplanması vazifesinin Ömer Ağa'dan Ali Çavuş'a devredilmesi.

42

Sığla sancağının mukataa gelirlerinin toplanması vazifesinin Ömer Ağa'dan Hasan Çavuş'a devredilmesi.

43

Hüdavendigar sancağının mukataa gelirlerini Ahmed'in toplaması, defterde kayıtlı bulunmayan ve vergiden muaf olanlardan, muafiyetleri ve avarız vergileri mukabilinde yüzer akçe güherçile bedelinin tahsil edilmesi.

44

Turgutlu kazasının Valide Sultan havasından olması hasebiyle, vergi talep edilmemesi.

45

Sakarya nehri üzerinde inşa edilmiş köprünün meremmetçilerinin, kendilerinden güherçile bedeli istenmesine karşılık, vergiden muaf olduklarını bildirmeleri.

46

Foça ve Menemen kazalarında âdet-i ağnam, resm-i bennak, bad-ı heva ve cürm-i cinâyet vergilerinin tahsil edilmesi.

47

Saruhan sancağında tütün ve çift vergisinin gelirlerinin tahsili.

48

Saruhan sancağında susam yetiştirilen yerlerden bir sikke-i hasene vergi talep edilmesi.

49

Azak iskelesine bağlı mukataaların tasarruf hakkının Faik Ahmed ile birlikte Kirkor oğlu Avanos isimli bir Ermeni'ye ait olduğu.

50

Balıklağo İskelesinde dört adet kadırga yapılmasında görevli Kapıcıbaşı İbrahim'e otuz bin akçe verilmesi.

50-a

Kırım Hanı İslam Giray Han'a Kefe İskelesi mukataatından her yıl verilen on yük akçenin ve bir önceki seneden kalan üç yük akçenin verilmesi.

50-b

Bedel-i mütekaidini toplamaya memur Ömer'in arzuhaline göre Seydigazi kasabasında bulunanların güherçile bedellerini ödemediği.

51

İstanköy Adası ve bağlı yerlerde bulunan kalelerin tamire muhtaç yerlerlerinin onarılması ve kale ihtiyaçlarının temin edilmesi.

52

Balıkesir kazasına bağlı Çömlekçi karyesinden bedel-i güherçile alınmaması gerektiği.

53

(…) Köprüsünü her sene kendi kendilerine tamir eden köprücülere senede beş bin akçe verilmesi gerektiği.

54

Kefe Nazırı olan Ömer'e masraflar için gönderilen ücretten başka yağ pahası olarak verilen sekiz yük akçenin, Azak mevacibi için kullanılması.

55

Cizye toplamaya memur olan Hüseyin'in Rodos Adası kalelerinde bulunan neferatın maaşlarının ödenmesi için gereken meblağı göndermediği.

56

Barçınlı kazasında güherçile ve koyun bedeli toplamaya memur olan Ömer'in reayadan fazla ücret talep ettiği.

57

Saruhan mukataatı nazırı olan Mustafa'nın 1055 ve 1056 senelerine ait olan yirmi altı bin guruş vergi bedelini göndermediği.

58

İstanköy adası muhafazasında görevli Menteşe sancağı mütesellimi Siyami ile yanında görevli yüz elli nefere günlük beşer akçe nafaka verimesi.

59

İstanköy adasındaki mahzenin tamir edilmesi için İstanköy iskelesi malından her sene üç yüz akçe alınması.

60

Aydın sancağında güherçile bedelinin toplanmasında görevli olan Yusuf'un ölmesi sonucu bir süreden beri toplanılamayan bu bedelin tahsil edilmesi.

61

İstanköy adasının muhafazasında görevli yüz elli nefere günlük on akçe verilmesi gerekirken Aydın muhassılının bu ücretleri vermediği.

62

Ankara sancağında bedel-i mütekaidinin toplanmasında, Ali isimli kişinin görevli olduğu.

63

Hüdavendigar livasının bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Ali isimli kişinin görevli olduğu.

64

Rodos adasındaki kalelerde görevli neferata, Bozüyük öşründen verilen buğday ve Bozüyük'ün ocaklık tayin edilmesi.

65

Sultanönü sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Hasan adındaki kişinin görevli olduğu.

66

Kocaeli sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Ali adındaki kişinin görevli olduğu.

67

Biga sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Bostani Bekir adındaki kişinin görevli olduğu.

68

Manyas ve Serhan kazaları bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Hasan adındaki kişinin görevli olduğu.

69

Kerş Kalesi'nde görevli neferatın ulufelerinin düzenli ve gereği gibi ödenmesi gerektiği.

70

Karahisar-ı Sahib sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Hasan adındaki kişinin görevli olduğu.

71

Kefe'de bulunan kalelerin tamiri için Kefe mukataatından ayrılan yirmi bin akçeden hangi kaleye ne kadar ücret tayin olunacağı.

72

Balıklağo Kalesi'nde görevli neferatın maaşlarının Balıkağo iskelesi malından karşılanması.

73

İstanköy'ün, İstanköy adasına ve adaya bağlı yerlerdeki kalelere ocaklık tayin edilmesi.

74

İstanköy adası muhafazasına tayin olunan sekbanların ulufe ve nafakalarının tam olarak ödenmediği ve bunların zor durumda olduğu.

75

Saruhan mukataatı nazırı Mustafa'nın görevini idame ederken eski muhassıl Ahmed ve şimdiki muhassıl İshak tarafından kendisine zorluklar çıkarıldığı.

76

Saruhan tuzlasından çıkarılan tuzun, develerin ücretleri ödenmediği için ihraç edilemediği.

77

İstanköy Kalesi muhafazasında görevli neferlerden çoğunun firar ettiği, firar eden neferat için ayrılan ulufelerin hazineye kalacağı.

78

Saruhan sancağına bağlı Manisa nahiyesi, havas olduğu halde Abdi adındaki kişinin burayı tımar olarak zabt etmesi.

79

Aydın sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Bostani Hasan adındaki kişinin görevli olduğu.

80

Ab-ı Safi kazasında bulunan köprücülerin, buradaki ahşap köprüyü kendi imkânlarıyla tamir etmek zorunda kaldıkları ve kendilerinden bedel-i güherçile telep edilmemesi gerektiği.

81

Rodos adasındaki kalelerde görevli neferatın maaşları, ocaklıkları olan mukataat ve iskele gelirlerinden elde edilirken, maaşlarını düzenli alamamaları.

82

Saruhan sancağı tuzlasından çıkarılan tuzun, üç senede bir Saruhan reayasına dağıtıldığı ancak üç dört seneden beri reayaya tuz dağıtılmadığı.

83

İstanköy adası muhafazasında görevli yüz elli neferin ulufe ve nafakalarının tam olarak ödenmemesi nedeniyle, doksan bin akçelik kısmının Sami tarafından karşılandığı.

84

Biga sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Handan adındaki kişinin görevli olduğu.

85

Ankara sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, (…) adındaki kişinin görevli olduğu.

86

Sığla sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, (…) adındaki kişinin görevli olduğu.

87

Biga sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, (…) adındaki kişinin görevli olduğu.

88

Bursa sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Ali adındaki kişinin görevli olduğu.

89

Rus esirlerin Dersaadet'e ulaştırılması için görevlendirilen Kapıcıbaşı Hasan'a gerekli olan askerin ve esirlere verilecek ekmeğin Kefe nazırı tarafından karşılanması.

90

Azak'a ait dört adet geminin peksimet ihtiyaçlarının karşılanması.

91

Biga Sancağı bedel-i mütekaidininin toplanmasında görevli Manav Mehmed Ağa'nın bu vergileri toplamadan evvel vefat ettiği ve vergilerin görevliler tarafından toplanılması gerektiği.

92

Balıklağo iskelesinde imal edilen dört adet kadırganın mühimmatı için gereken meblağın, Kefe mukataatı tarafından karşılanması.

93

Hüküm bulunmamaktadır.

94

Kefe Kalesi'nde görevli neferatın maaşlarının karşılanması için Limanpazarı ve Serhan mukataasının ocaklık olarak tayin edilmesi.

95

Azak Kalesi'nin muhafazası için görevlendirilen askerlerin maaşlarının Azak ve Kefe mukataatından karşılanması.

96

Balıklağo limanında dört adet kadırga yapımını teftiş için görevlendirilen Kapıcıbaşı İbrahim Ağa'ya Kefe mukataatından otuz bin akçe verilmesi.

97

Mihaliç kazasında sakin sipahi ve yeniçerilerin, kendileri seferde iken ev halkından kanunsuz şekilde bedel-i güherçile talep ettikleri.

98

Asitane'den Kefe'ye gönderilen (…) Çavuş ve Rus elçisine Kefe nezaretinden sekiz yüz iki guruş verilmesi.

99

Her sene İstanköy adası müstahfızları tarafından Rodos sancağı beylerine verilen kulluk bedelinin toplanması.

100

Muhassıl Hamza'nın 1058 senesi muhasebesini göndermediği, görüldüğü yerde yanında bulunan meblağa el konulması ve görevden alınması.

101

Saruhan mukataatı nazırı Süleyman Çavuşoğlu Mustafa'nın zimmetinde bulunan vergi tutarını bir an önce göndermesi.

102

İnegöl emini olan Bostani Mehmed'in piyade ve müsellemlerden kanunsuz şekilde bedel-i güherçile istemesi.

103

Karahisar-ı Sahib sancağında bulunan Enes bin Malik neslinden olan Şeyh Nazır, Şeyh İbrail, Şeyh Ömer ve Şeyh İbrahim'den kanunsuz şekilde bedel-i güherçile alınması.

104

Aydın ve Saruhan sancakları bedel-i mütekaidininin toplanmasında, Yeniçeri Mustafa adlı kişinin görevli olduğu.

105

Eskişehir kazasında bazı köylerin bedel-i mütekaidin mukataasına dâhil olduğu halde mukataattan çıkarılmak istenmesi.

106

Kocaeli sancağında Görele, İznik, Yalakabad, Karamürsel kazaları bedel-i mütekaidininin toplanmasında, (…) adlı kişinin görevli olduğu.

107

Tire kazasına bağlı Eğirdir karyesinde bulunan Hüma Şah Sultan'a ait çiftlikte bulunan reayadan kanunsuz şekilde bedel-i güherçile alınması.

108

Rodos Kalesi'ne tabi Mermeros Kalesi'nde görevli askerlerin maaşlarının eksik verildiği.

109

Aydın ve Saruhan sancaklarında bulunan kul, derbendçi, köprücü, zaviyedaran, sipahizadeler ve sipahilikten ayrılmış kişilerden bedel-i mütekaidin vergisi alınması.

110

Ab-ı Safi kazasında bulunan köprücülerin buradaki köprüyü kendi imkânlarıyla tamir ettikleri ve kendilerinden kanunsuz şekilde bedel-i güherçile istenmesi.

111

Lapseki kazasına tabi Yenice karyesi ahalisinden kanunsuz şekilde bedel-i güherçile istenmesi.

112

Çankırı sancağında güherçile vergisinin toplanmasına memur olan Sipahi Hasan'ın Çankırı müftüsü ve kadısı tarafından kanunsuz şekilde kazancına el konulması.

113

Kefe Kalesi'nde Mimar olan Ahmed'in, Balı adlı kişi tarafından görevinin elinden alınması.

114

Hüdavendigar sancağında tekaüd vergisinin toplanması esnasında Ceyb-i Atik ve Esfar nahiyesinde bulunan tekkenişinlerin zorluk çıkarmaları.

115

Hüdavendigar sancağının tekaüd vergisini toplanması esnasında, Yenişehir mukataası emini Kadri bin Rüstem'in verginin toplanmasına engel olduğu.

116

Fart kazasına bağlı Susığırlık karyesinde bulunan derbentçilerden haksız yere vegi alınmak istenmesi.

117

Bilecik kazasında tekaüd vergisi toplanması esnasında, Bilecik ahalisinin zorluk çıkardığı.

118

Karesi, Teke ve buralara bağlı sancakların bedel-i mütekaidin vergisini toplamaya memur Ahmed Bey'in topladığı para ile Dersaadet'e çağırılması.

119

Çankırı müftüsünün, Çankırı reayasından kanunsuz şekilde bedel-i güherçile talep edilmesi hakkındaki şikâyeti.

119-a

Abdi adlı kişinin, Manisa nahiyesinde toplanan tekaüd vergisini hazineye gönderdiği.

120

Kefe iskelesinde hassa harcı kâtibi olan Ali adlı kişinin görevinden haksız yere alınması ve tekrar aynı göreve atanma talebi.

121

Kefe'de hamr kâtibi olan İsmail'in görevine devam etmek istemesi.

122

Azak Kalesi için gereken zahirenin acilen gönderilmesi ve gerekirse masrafların Kefe cizyesi ve mukataatından karşılanabileceği.

122-a

Hasan Bey adlı kişinin Çankırı'da toplanan tekaüd vergisini hazineye gönderdiği.

123

Azak Kalesi'nin muhafazasında görevli askerlerin maaşlarının bir kısmını alamadıkları.

123-a

Mehmed Hoca Bostani adlı kişinin Karesi livasının tekaüd vergisini hazineye gönderdiği.

123-b

Bostani Ahmed Bey adlı kişinin Karesi livasının tekaüd vergisini hazineye gönderdiği.

124

Aydın, Saruhan ve Sığla sancaklarında toplanan vergi miktarlarında düşüş olduğunun tesbiti ve bu konunun yerinde incelenmesi gerektiği.

124-a

Hasan Ağa adlı kişiye, 1060 senesi Menteşe livasının bedel-i mütekaidin vergisini toplama görevi verilmesi.

124-b

Hasan Ağa adlı kişiye, 1060 senesi Hüdavendigar livasının bedel-i mütekaidin vergisini toplama görevi verilmesi.

124-c

Hasan Ağa adlı kişiye, 1060 senesi Aydın livasının bedel-i mütekaidin vergisini toplama görevi verilmesi.

124-d

Hasan Ağa adlı kişiye, 1060 senesi Ankara livasının bedel-i mütekaidin vergisini toplama görevi verilmesi.

125

Valide Sultan kethüdası olan İsmail'in kendisine ait olan Eldeğin hassında bulunan reayaya, Aydın ve Saruhan muhassılı İshak tarafından tuz dağıtılmadığı hakkındaki şikâyeti.

126

Saruhan tuzlası nazırı Mustafa'nın eşyalarının, Köse Mehmed adlı kişi tarafından gasp edilip başkalarına satıldığı.

[126-a]

1059 senesi vergisinin, Karesi muhassıl-ı emvali olan Ahmed Bey'den istenmesi.

[126-b]

Bedel-i mütekaidin vergisini toplamaya memur olduğu şeklindeki hatalı kaydı olan sipahinin, kaydının silinmesi.

[126-c]

Aydın ve Saruhan sancakları muhassıl-ı emvali olan İshak Paşa'nın, Cebehane-i Amire için ip ve para bağışlaması.

127

Ahmed ve Mustafa adlı yeniçerilerin teslim ettikleri arpa ücretinin arpa emini Mustafa tarafından ödenmediği hakkındaki şikâyetleri.

128

Kefe müftüsü olan Ebulbeka'nın 1060 senesi maaşının Vezir Mehmed Paşa tarafından verilmediği.

129

İstanköy adasındaki kalede görevli askerlerin, maaşlarının bir kısmını alamadıkları.

130

Muhassıl-ı emval Şemsi Paşa oğlu Ahmed'in, Saruhan sancağı mukataatından toplanan vergilerin bir kısmını göndermediği ve bu durumun kadılar tarafından araştırılması gerektiği.

131

Kefe vilayeti kısmet-i askeriyesi tahsiline memur olan Salih Efendi'nin, Rumeli kazaskeri Mustafa Efendi tarafından teftiş edilmesi.

132

Azak Kalesi muhafazasında görevli askerlere verilecek maaşın bir kısmının verilmediği.

133

Kefe Müftüsü olan Ebulbeka'nın 1061 senesi maaşının, Kefe iskelesi mukataası mahsulünden karşılanması hakkındaki isteği.

134

Rodos Kalesi'nde görevli askerlerin, ulufelerinin, Rodos iskelesi gümrük gelirlerinden kesilmesi için verilen beratı kaybettiği ve yeniden berat verilmesi hakkındaki talepleri.

135

Donanma-yı Hümayun'a ait olan Balıklağo'daki geminin, Tersane-i Amire'ye getirilmesi için gereken malzemenin Kefe nazırı tarafından karşılanması.

136-a

Bolvadin kazasında bulunan otuz dört neferin, yük taşımak için gerekli malzemeleri temin etmeleri.

136-b

Kefe mukataatında görevli olanların maaşlarının, Kefe iskelesindeki eşyalardan karşılanması.

137

Kefe Kalelerinde görevli askerlerin maaşlarının, kanuna aykırı şekilde kadı hücceti veya dizdar temessükü ile karşılanmaması gerektiği.

138

Şerefiye Kalesi'nde görevli askerlerin maaşlarının, Kefe mukataatından karşılanması.

139

Ankara, Karahisar-ı Sahib ve Hüdavendigar sancakları bedel-i mütekaidin vergisinin toplanmasında (…) adlı kişinin görevlendirildiği.

140

Kütahya, Teke, Menteşe, Saruhan, Aydın, Karesi ve Biga sancaklarına ait bedel-i mütekaidin vergisinin toplanması için yapılan görevlendirme.

141

Mehmed Paşa zaviyesinde Şeyh olan Mevlana Ahmed'in, 1061 ve 1062 seneleri maaşlarını alamadığı.

142

Azak muhafazasında görevli yeniçerilerin maaşlarının ulaştırılması için araba kiralanması ve bu kira masrafının, Kefe mukataatından karşılanması.

143

Kefe mukataatından yıllık otuz beş bin akçe salyaneye mutasarrıf olan Mehmed Hüseyin'in, Taman'da ikamet ettiği için bu salyanenin, Taman iskelesi mukataasından karşılanması.

144

Hüdavendigar, Ankara ve Biga sancaklarına ait bedel-i mütekaidin vergisinin toplanmasında, (…) adlı kişinin görevlendirilmesi.

145

Azak Kalesi ağası olan Ahmed Ağa'nın dokuz bin iki yüz akçelik alacağının, Kefe nazırı Yusuf Ağa tarafından karşılanması.

146-147

Sultan Orhan evkafından Pazarköy karyesinde ikamet eden yirmi sekiz neferden, kanunsuz şekilde bedel-i güherçile istenmesi.

148

Azak Kalesi muhafazasında görevli askerlere, maaşlarının ulaştırılması için kiralanan arabalara ayrılan yetmiş bin akçenin yeterli olmadığı.

149

Ayasluğ Kalesi'nin tamiri için, Saruhan sancağı mukataatı malından bin kuruş alınması.

150

Hacı Mehmed ve Hacı İsmail adlı kişilerin, 1065 senesi için, Koru, Hamak (?), Ova ve Gördek has ve subaşılıklarını üzerlerine aldıkları.

151

Hüsam Beyzade Mehmed Paşa'nın devlete hizmetlerinden dolayı, kendisine Manisa sancağı malından on yük akçe salyane verilmesi.

152

Kefe Kalesi'nin tamiri için ayrılan senelik sekiz bin akçenin, on beş seneden beri tamir için kullanılmadığının tesbiti ve bu durumun araştırılması.

153

Azak Kalesi'ne destek için gönderilen yüz altmış neferin, kaleye ulaştırılması için kiralanan araba ücretlerinin, Kefe mukataasından karşılanması.

154

Murtaza adlı kişinin, Kastamonu sancağına ait bedel-i mütekaidin vergisini toplamakla görevli olmasına karşın, Taşköprülü Mustafa Efendi, Ali Efendi ve Topal Mehmed Ağa isimli kişilerin vergi toplanmasına engel oldukları.

s.38, h.7

Hüssam Beyzade Mehmed Paşa'ya ve Ahmed Bey'e devlete hizmetlerinden dolayı, Manisa ve Saruhan mukataatından salyane ayrılması.

s.38/1, h.1

(Sayfanın baş kısmı yırtılmış olduğundan hüküm okunamamıştır.)

s.38/1, h.2

Teke sancağına ait bedel-i mütekaidin vergisinin toplanmasına, Mehmed adlı kişinin görevlendirildiği.

s.38/1, h.3

Saruhan mukataatı malından senelik beş yük akçe salyanesi olan Bayram'ın, vekili aracılığıyla üç yük on bin akçe aldığı ve geriye kalan meblağın ödenmesi gerektiği.

s.38/1, h.4

Azak muhafazasında görevli yeniçerilerin maaşlarının ulaştırılması için araba kiralanması ve bu kira masrafının Kefe mukataatından karşılanması.

s.38/1, h.5

Karesi'de, Muhassıl Topkapılı Mustafa'nın vefat etmesi üzerine, oğlu İbrahim'in bu bedel-i mütekaidin vergisini toplamak için izin talep etmesi.

s.38/1, h.6

Menteşe sancağına ait bedel-i mütekaidin vergisinin toplanmasına, Mehmed adlı kişinin görevlendirildiği.

s.38/2, h.1

(Sayfanın baş kısmı yırtılmış olduğundan hüküm okunamamıştır.)

s.38/2, h.2

Taman ve Temrek kalelerinin tamiri ve burada görevli askerlerin maaşlarının, Kefe ve Taman mukataasından karşılanması.

163

Sipahiyandan Ali adlı kişiye, Saruhan mukataasında muhassıllık verilmesi.

s.40

(Sayfa yırtılmış olduğundan, hükümler okunamamıştır.)

s.41, h.1

Hüdavendigar livasına bağlı (…) kazasında bulunan reayadan, avarız vergisi alınacak kişileri ve vergi miktarını gösteren defterin gönderilmesi.

s.41, h.2

Bayındır kazası naibi Mevlana İbrahim'in, reayadan alınan bedel-i mütekaidin vergisinin kaldırılıp onun yerine avarız vergisine zam yapılması.

s.41, h.3

Kırım Hanı Mehmed Giray Han'a 1057 senesine ait salyanesinin, Kefe mukataatından verildiği.

s.41, h.4

Azak Kalesi muhafazasında görevli askerlerin maaşlarının bir kısmının ve maaşların ulaştırılması için kiralanan araba ücretlerinin, Kefe mukataatından karşılanması.

s.41,h.5

Saruhan sancağı muhassılı olan Ali'nin, Aydın muhassılı Abdi'nin de Saruhan mukataatında hak iddia etmesi hakkındaki şikâyeti.

s.41, h.6

Kefe mukataatından, 1067 senesi gelirinin hazineye ait olan kısmından, kimseye bir ödeme yapılmaması.

s.42, h.1

Azak Kalesi muhafazına tayin olunan beylerbeyi ve hassa beylerine hazine tarafından tayin olunan ödenekten başka, Kefe mukataatından beş kese akçe verilmesi.

s.42, h.2

Kefe'de bulunan kalede görevli askerlerin maaşlarının, Kefe mukataasından karşılanması.

s.43, h.1

Asitane'den Azak'a gönderilen ulakların masrafları için her sene Kefe mukataasından yirmi bin akçe tayin olunması.

s.43, h.2

Rodos ve İstanköy adalarında bulunan Sultan Süleyman vakıflarının mütevellisinin, 1082 ve 1083 yıllarına ait vakıf gelirlerini elinde tuttuğunun tesbiti ve bu durumun yerinde araştırılması.

s.43, h.3

Rodos adasında, Sultan Süleyman Han vakfına ait olan tüm taşınır ve taşınmaz malların, İstanköy neferatı tarafından korunması.

s.43, h.4

İstanköy Kalesi'nde görevli askerlere ocaklık olarak tayin edilen mukataatın, ne kadarının vakıf malı olduğu ve ne kadarının ulufe olarak ayrıldığı husunda araştırma yapılması.

s.43, h.5

Rodos adasında Sultan Süleyman Han vakfına ait tüm gayr-ı menkullerin kira bedellerinin kayd edilmesi ve elde edilen gelirin vakıf mütevellisine verilmemesi.

s.43, h.6

Rodos'ta, Sultan Süleyman Han döneminden beri bulunan Yahudi reayanın rencide edilmemesi.

s.43, h.7

Kefe kazasında bulunan mukataattan, otuz kırk yıldan beri gelir elde edilemediği ve burada görevli kişilerin maaşlarının nakit olarak ödenemediği.

s.44, h.1

Rodos Kalesi'nde görevli askerlerin, ocaklıklarına mirliva ve subaşılar tarafından müdâhale edildiği.

s.44, h.2

Osmancalı karyesi reayasının, kendilerinden bedel-i avarız ve resm-i bennak vergileri dışında fazla para istendiğine dair şikâyetleri.

s.44, h.3

Kefe Kalesi'nde, seksen nefer beşlüyan maaşlarının bir kısmının Kefe mukataasından diğer kısmının da ocaklık olarak tayin edilen topraklardan alındığı.

s.44, h.4

Kefe nezaretini üç sene müddetle idare edecek olan Mustafa'ya, birkaç ay geçmesine rağmen nezaretin teslim edilmediği.

s.44, h.5

Temrek Kalesi sakinlerinden Hasan'ın, kendisi ve arkadaşlarının Kefe muhafazasında görevli olduğu ve dirlikleri olmadığı için hizmetleri karşılığında kendilerinden öşür ve vergi talep edilmemesi.

s.45, h.1

Menemen tuzlası emini Zeynelabidin'in, ücretleri ödenmediği için çıkarılan tuzun deveciler aracılığıyla nakedilemediği hakkındaki şikâyeti.

s.45, h.2

Kefe'de bulunan selh-hane mukataasının, kalede görevli askerlerin ocaklıkları olduğuna ayrıca kasapların, koyun ve inekten alınan çeşitli vergileri vermek istemedikleri.

s.45, h.3

Kefe'de bulunan selh-hane mukataasının, kalede görevli askerlerin ocaklıkları olduğuna ayrıca kasapların, koyun ve inekten alınan çeşitli vergileri vermek istemedikleri.

s.46, h.1

1100 senesinde Gördüs mukataasının gelirlerinin toplanması vazifesinin, Dergâh-ı Ali çavuşlarından Ahmed'e verildiği.

s.46, h.2

Kefe'de bulunan Sultan Selim Han camiinde görevli olanların maaşlarının eksik verildiği, maaşların tamamlanması için eksik kısmın, Şahi adasının öşründen karşılanması.

s.47, h.1

Rodos Kalesi'nde görevli olan askerlerin, kendilerine ocaklık olarak verilen Mermeros iskelesi gümrüğüne ve gümrüğe bağlı şemhane mukataasına, muhassıllar tarafından müdahale edildiğine dair şikâyetletleri.

s.47, h.2

Kefe Kalesi'nde görevli olan askerlerin, kendilerine ocaklık olarak tayin edilen mukataada, vergi tahsili esnasında zorluk yaşamaları ve bazılarından vergi alamamaları hakkındaki şikâyetleri.

s.47, h.3

Menemen tuzlasını işleten Yusuf'un, ücretleri ödenmediği için çıkarılan tuzun deveciler aracılığıyla nakledilemediği hakkındaki şikâyeti.

s.48, h.1

Menemen tuzlasını işletme hakkının Osman'a verilmesine rağmen, Abidin Ağa adlı şahıs tarafından tuzla gelirlerine el konulduğu.

s.48, h.2

Menemen tuzlasını işleten Abidin'in, çıkarılan tuzu nakleden devecilere, İzmir tuzlası emini tarafından müdahale edildiği yönündeki şikâyeti.

s.49

Menemen tuzlasını, 1108 senesi Ağustos ayından itibâren işletme hakkı alan Abdin'in, Osman Ağa tarafından tuzlarına el konulduğu hakkındaki şikâyeti.

s.50-51

İstanköy ve İstanköy karşısında bulunan yedi kalenin görevli askerlerinin, kendilerine tayin olunan ocaklıkların geçimlerini karşılamadığı halde Rodos'ta Sultan Süleyman Han vakfının mütevellisinin, kendilerinden para talep etmesi yönündeki şikâyetleri.

s.51, h.1

Manisa sancağında bulunan bezzaz taifesinin, vergi vermek istemedikleri.

s.51, h.2

Girit gümrüğünde tüccarlardan vergi alınmasına rağmen, bir de Rodos gümrüğünde vergi talep edilmesi.

s.51, h.3

Saruhan sancağında yer alan Adala ve Gördüs kazaları sakinlerinin, vergi vermemek için çeşitli bahaneler ileri sürdükleri.

s.51, h.4

Ramazan adlı kişinin uhdesinde bulunan mukataasına, bu sene temessük vermek için nazır gelmediği.

s.52, h.1

1112-1113 senelerinde nazır atanmadığı için Taman adasındaki dalyan yerlerine yabancı kişilerin müdahale ettiği.

s.52, h.2

Saruhan sancağında Kaytankayacık mukataası ve mukataaya bağlı yerlerdeki sakinlerin, vergi vermemek için çeşitli bahaneler ileri sürdüğü.

s.52, h.3

Aydın, Sığla ve Menteşe sancaklarında bazı mukataalara mutasarrıf olan Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed'in, kantar vergisinin toplanması görevinin de kendilerine bırakılması yönündeki arzuhalleri.

s.53, h.1

Aydın, Sığla ve Menteşe sancaklarında bazı mukataaslara mutasarrıf olan Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed'in, kaza reayasından bazılarının, resm-i kantar vermek istemediği yönündeki şikâyetleri.

s.53, h.2

Aydın, Sığla ve Menteşe sancaklarında mutasarrıf olan Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed'in bazı mukataalarına, İzmir kazası mukataa emini Mustafa tarafından müdahale edildiği.

s.53, h.3

Rodos, Rodos iskelesi gümrüğü, Mekri ve buralara bağlı yerlerin, Rodos Kalesi'nde görevli neferata ocaklık olarak tayin edildiği.

s.54, h.1

Kefe mukataatına mutasarrıf olan Ahmed'in, mukataata müdahaleyi engellemesi, vergileri düzenli toplaması ve kanunları icra etmesi gerektiğine yönelik verilen nişan.

s.54, h.2

Kefe mukataatına mutasarrıf olan Ahmed'in mukataasına, süvarı neferatının müdahale etmesi.

s.55, h.1

1113 senesi Kefe mukatalarının nezaretinin, Ahmed'e verildiği.

s.55, h.2

Taman kazasında, Becefer (?) nehrinde balıkçılıkla uğraşan Hanaroğulları'nın, bölgede bulunan beyler tarafından kendilerine müdahale olunduğu hakkındaki şikâyetleri.

s.55, h.3

İdris karyesi mahsulünün, devlete ait olması sebebiyle, nazırlara senede on kuruş verilmesi gerektiği.

s.56, h.1

Azeban Ağası Hasan'ın hac ziyareti nedeniyle görevine, azaban kâtibi Seyyid Mehmed tarafından vekâlet edilmesi.

s.56, h.2

1114 senesi Kefe mukataatı ile beraber Kerş, Balıklağo, Gözlevi, Suğdak, Taman, Temrek ve Karataş iskeleleri nezaretinin de Abdurahman Paşa'ya verildiğine dair nişan.

s.56, h3

1114 senesi Kefe mukataatı nazırı Abdurahman Paşa'nın, görevlerinin neler olduğu ve görev bölgesinde neler yapması gerektiği.

s.57, h.1

Temrek Kalesi'nde süvari kâtibi olan Ahmed'in maaşının, Temrek iskelesine ait kantar gelirinden karşılanması.

s.57, h.2

Temrek ve Taman kalelerinin tamiri için verilmesi gereken akçenin, nazırlar tarafından verilmediği.

s.57, h.3

Kefe, Kerş, Taman, Temrek ve Karataş kalelerinin onarılmasına bir an önce başlanması.

s.58, h.1

Kefe'de Taman, Temrek ve Karataş kalelerinde görevli askerlerin 1112 ve 1113 senesi maaşlarının gönderildiği ve bunların uygun şekilde dağıtılması.

s.58, h.2

Taman adasında Kuban nehri bölgesinde sakin reayanın aşarlarına, Acu Kalesi beylerinin el koyduğu.

s.59, h.1

Kefe Kalesi'nde görevli muhafız, topçu, mehteran ve süvarilerin sayısı ve önceki kayıtlara bakılarak eksik varsa tamamlanması.

s.59, h.2

Kerş Kalesi'nde görevli süvari, muhafız ve topçu mevcudiyetlerinin tesbiti ve deftere kayıt edilmek üzere bildirilmesi.

s.59, h.3

Eski Kefe nazırı Ahmet'in 1114 senesine ait makbuzu varsa, geri gönderilmesi.

s.59, h.4

Kefe mukataatından, Bab-ı Tataran ve paçahane mukataalarına, yerli neferat tarafından müdahale edilmesi.

s.59, h.5

Taman adasında bazı kimselerin muafiyet bahanesi ile öşürlerini vermek istememeleri.

s.60, h.1

Kefe'de sakin gayr-ı müslimlerden alınan ispençe vergisinin, nazırlar tarafından tahsil edilmesi.

s.60, h.2

Kefe, Kerş ve Taman iskelelerinde bazı tüccarların, getirdikleri mallar üzerinden alınan vergiyi vermek istememeleri.

s.60, h.3

1114 senesi Kefe nezaretine, Kefe sancağına mutasarrıf olan Abdurrahman'ın tayin edilmesi.

s.60, h.4

Aydın, Muğla ve Menteşe sancaklarında bazı mukataalara müşterek olarak mutasarrıf olan Hacı Abdullah'ın ve Derviş Mehmet'ten, Deviş Mehmet'in miri kalemiyesini ödemediği.

s.61

Baruthane-i Amire'de ruznamçeci olan Mehmed'in, Aydın, Sığla ve Menteşe sancaklarında bazı mukataalara müştereken mutasarrıf olan Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed'in, kanuna aykırı olarak resm-i kantar almak istemeleri hakkındaki şikâyeti.

s.62, h.1

Maryolzade Mustafa Paşa'nın, salyanesi olan dokuz yüz elli kuruşun, Menemen tuzlası mukataasının 1115 senesi malından karşılanması gerektiği ancak tuzla emini tarafından kendisine alacağının gönderilmediği hakkındaki şikâyeti.

s.62, h.2

Menemen tuzlasını işleten Abidin'in, tuz nakleden devecilerin bazılarının görevlerini zamanında yapmadıkları için tuzun yağmurdan zarar gördüğü hakkındaki şikâyeti.

s.62, h.3

Bin yüz on dört senesi Kefe mukataatı nazırı olan Abdullah Paşa'nın, kalemiyesi olan beş yüz kırk üç buçuk kuruşu göndermediği.

s.63, h.1

Bin yüz on dört senesi Kefe mukataatı nazırı olan Abdullah Paşa'nın, kalemiyesi olan yüz yirmi kuruşu göndermediği.

s.63, h.2

Saruhan sancağında Bazdaran ve Kaytankayacık mukataaları emini Mehmed'in, burada bulunan yörük taifesinin avarız bedeli olan beşer guruşu eksik ödediği hakkındaki şikâyeti.

s.63, h.3

Menemen tuzlasını işleten Abidin'in, Hulusi el-Hac Veli adlı kişinin hakkı olmadığı halde, devecilerden tuz almak istemesine dair şikâyeti.

s.64, h.1

1115 senesi Kefe mukataatı nezaretinin Mustafa'ya verilmesi, mukataayı nasıl idare edeceği ve görevlerinin neler olduğu hakkında verilen nişan.

s.64, h.2

1115 senesi Kefe mukataatı nazırı Mustafa'nın, Akkirman, Suğdak, Mankub ve diğer kazalarda bulunan mezralardan vergi toplanmasına, burada bulunan paşa ve kale ağalarının müdahale ettiği yönündeki şikâyeti.

s.65, h.1

1115 senesi Kefe mukataatı nazırı Mustafa'ya ait olan Taman iskelesi kantarına, Ömer adındaki kişi tarafından ulufesi karşılığında el konulması.

s.65, h.2

Kefe mukataatı nazırı Mustafa'nın, kendi uhdesinde olan Kefe ihtisabı mukataasının, daha önce süvarilere ocaklık olarak tayin edildiği fakat burada süvari bulunmadığından kendi tasarrufuna verilmesi hakkındaki talebi.

s.66, h.1

Kefe mukataatı nazırı Mustafa'nın, Kefe iskelelerinde bulunan yük gemilerinin vergi vermek istememesi hakkındaki şikâyeti.

s.66, h.2

1115 senesi Kefe mukataatı nezaretinin Mustafa'ya verildiği.

s.66, h.3

Kefe mukataatı nazırı Mustafa'nın, Kefe iskelelerinde bulunan yük gemilerinin vergi vermek istememeleri hakkındaki şikâyeti.

s.66, h.4

Kefe nezaretinden salyane ve ulufeye mutasarrıf olan kişilerin beratlarını yenilemedikçe, ulufe ve salyane alamayacakları ayrıca ödemeleri gereken salyaneyi ise dört taksitte ödeyebilecekleri.

s.66, h.5

Saruhan Sancağı'nda tamga-i bogasi ve tevabi mukataasına mutasarrıf olan Osman'ın, burada bulunan görevlilerin vergilerini vermediği hakkındaki şikâyeti.

s.67, h.1

Saruhan sancağında Güzelhisar ve Menemen tuzlalarından çıkarılan tuzu, nakledip satan devecilere İzmir emininin müdahale etmesi.

s.67, h.2

Tahmis emini Süleyman'ın kendi dükkânlarında kahve öğütüp sattığı ve bu durumun miri tahmis-haneye zarar verdiği.

s.67, h.3

Saruhan sancağına bağlı Gördüs kazasında bazı dokumacıların resm-i tamgalarını vermedikleri.

s.68, h.1

Kefe mukataatı nazırı Mustafa'nın, Kefe iskelelerinde bulunan yük gemilerinin vergi vermek istememeleri hakkındaki şikâyeti.

s.68, h.2

Kefe mukataatı nazırı Mustafa'nın, Sığla, Azak, Mankub ve Gazur kazalarında aşar ve diğer vergilerin toplanmasına Kefe valisi tarafından engel olunduğu hakkındaki şikâyeti.

s.68, h.3

Taman adasında bazı kimselerin muafiyet bahanesi ile aşar vergisini vermek istemedikleri.

s.68, h.4

Taman adasından geçen ulakların masraflarının, senede yirmi bin akçelik kısmının nazırlar tarafından karşılandığı bunun haricindeki masrafların vilayet ahalisi tarafından karşılanması gerektiği.

s.69, h.1

1115 senesinde cülus-ı hümayun dağıtılması nedeniyle, Kefe Kalesi görevlilerinin muhasebelerini görüp, beratlarını yenilemeleri gerektiği.

s.69, h.2

Saruhan Sancağı'na bağlı Uzgur kazası reayasının, kendilerinden fazla vergi alındığı yönündeki şikâyetleri.

s.69, h.3

1116 senesi Kefe mukataatı nezaretinin senelik 416.000 akçe olan malına 6.000 akçe eklenerek Cemal Paşa'ya verildiği.

s.69-70

Menemen tuzlasından elde edilen tuzları nakledip istedikleri yerde satmakla görevli olan devecilerden her yük başına bir buçuk kuruş alınırken, bazı bahanelerle vermek istemedikleri.

s.70, h.1

Saruhan sancağına bağlı Kadıköy, Akhisar ve Kaçlubend (?) köylerindeki ahalinin dühnhane-i resm-i çift vergisini vermek istememeleri.

s.70, h.2

Ahmed'in, önceden olduğu gibi, bad-ı heva ve cürm-i cinayet ve beytü'l-mal ve yava vergilerini kenisinin tahsil etmesi hakkındakine dilekçesi.

s.70-71

İstanköy Kadısı Hacı Abdi Ağa'nın, İstanköy Adası'nda toplanan çeşitli vergilerin Rodos'ta bulunan Sultan Süleyman Han camii ve imareti için kullanılmasına, İstanköy dizdarı ve neferatı tarafından mani olunduğuna dair şikâyeti.

s.71

Menemen tuzlası nazırı olan Zeynelabidin'in, tuzla kâtibi Abdullah'ın yerine Mustafa'nın atanması talebi.

s.72, h.1

Marmara kazasında göl mukataasına mutasarıf olan Abdullah'ın, bazı balıkçıların vergi vermek istememesi hakkındaki şikâyeti.

s.72, h.2

Rodos Kalesi'nde görevli askerlere ocaklık olarak verilen yerlere, Aydın muhassılı Nasuh Paşa tarafından haksız yere el konulması.

s.72, h.3

Rodos Kalesi'nde görevli olanlara ocaklık olarak verilen yerlere bazı kişilerin müdahale ettikleri.

s.73, h.1

Rodos Kalesi'nde görevli askerlerin, kendilerine ocaklık olarak tayin edilen Mekri tuzlasında çalışan bazı işçilerin görevlerini yerine getirmedikleri hakkındaki şikâyetleri.

s.73, h.2

Kefe nazırı Mahmud'un, burada vazifeli bazı kişilerin maaşlarını çürük akçeyle almak istememeleri hakkındaki beyanatı.

s.73, h.3

Kefe nazırı Mahmud'un, gümrüklerde alınan çeşitli vergileri bazı tüccarların vermek istememesi hakkındaki şikâyeti.

s.73, h.4

Kerş, Kale-i cedid, Kızıltaş ve Temrek gibi mahallerde izinsiz balık avlandığı ve vergi tahsil edilemediği.

s.74, h.1

1118-1120 yılları arasında Kefe, Cezire-i Taman, Kale-i Kerş, Kale-i Cedîd, Akındıburnu, Balıklağo ve Gözlevi mukataaları nezaretine Mehmet'in görevlendirildiği.

s.74-75

1118-1120 yılları arasında Kefe, Cezîre-i Taman, Kale-i Kerş, Kale-i Cedîd, Akındıburnu, Balıklağo ve Gözlevi mukataaları nezaretinin Mehmet'ten alınıp Mahmut'a verilmesi.

s.75, h.1

Asitane'den Azak'a gönderilen ulakların, at ve konaklama masraflarının Kefe nazırı tarafından karşılanması.

s.75, h.2

Kefe iskelelerinde taşınan buğday ve çeşitli mallardan alınan vergileri, vali ve yeniçeri ağalarının vermek istememesi.

s.75, h.3

Kefe nezaretinde görevli ve salyane alacağı olanlara, berat ve emr-i hümayun olmadan ödeme yapılamaması hakkında.

s.76-80

(Boş sayfalar)

s.81

(…) mukataasının muaccel şekilde verilmesine müsaade edilmediği ve mukataayı zapt edenlere vergi verilmemesi.

METİN

[2]

(…)_____

70.000	An-mukāṭaʿa-i Çayırçakşe(?) tahsîl şüd.
65.000	An-mukāṭaʿa-i Bağırgan(?) tahsîl şüd.
70.000	An-çeltük-i enhâr-ı Adala battâl şüd.
70.000	An-mukāṭaʿa-i Ilıca-i Ortapâre tahsîl şüd.
80.000	An-mukāṭaʿa-i Sîmçift ki ziyâde mukayyed şüd.
45.000	An-mukāṭaʿa-i Elliciyân-ı Yunddağı ki ziyâde mukayyed şüd.
400.000	

[3]

1

Kefe kādısına hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Matbah-ı âmire emîni olan kıdvetü'l-emâcid ve'l aʿyân Ali *zîde mecdühû* mühürlü tezkire gönderüp; kadîmden Kefe mukāṭaʿâtından ba'de'l-masraf Matbah-ı Âmire mühimmâtıyçün irsâli lâzim gelen bin kantâr yağ taʿaccül üzre tahsîl ve irsâl olunmak bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin, imdi; bin elli iki Ramazânı'nın dokuzuncu gününden bin elli üç Ramazân-ı Şerîf'in sekizinci gününe gelince Kefe mukāṭaʿâtın zabtiden Kefe Beğlerbeğisi İslâm Paşa'nın âdemlerinden Mehmed Nâzır'dan vech-i meşrûh üzre bin kantâr yağ tahsîl ve tedârik ve "Yarar odun gemileri ile Matbah-ı âmireye irsâl oluna" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Ra sene 1053

2

Tekrâr mûcebince emr-i şerîf virilmişdir.

Buyuruldu-i şerîf Mâliye Tezkirecisi İbrâhim Efendi'den virilmişdir. Derkenârdan naklolunmuşdur.

Saruhan sancağında vâkı' nâzırların defterlü re'âyâsı olup avârızları olmayup avârız yolu nâzırlara aldığı ve ellici akçesi ve pirinç (...)ların viren re'âyâdan her sene tuz akçesi viregelmişlerdir. Lâkin avârıza dâhil olup nâzırların defterlü re'âyâsı olmayanlara üç senede bir tuz tevzi' olunagelmeğin. Şerh virildi.

Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fiʿl livâ-i mezbûrda memâlaha ve baʿzı mukāṭaʿât nâzırı olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Yusuf *zîde kadruhû* hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Elimde olan berât-ı hümâyûn mûcebince kadîmden tuz tevziʿ olunan reʿâyâya narh-ı cârî üzre tuz

tevziʿ itmek istedüğimde baʿzıları evkāf kurâya ve vüzerâ-i izâm hâslarına gidüp üzerlerine kadîmden edâsı lâzim gelen akçeleri talep olundukda virmekde taʿallül ve bahâneye sâlik olmaları ile mâl-i mîrîye gadr ve iltizâmıma zarar müretteb olur. Hayfdır, nâzırân-ı sâbıkın viregeldikleri üzre narh-ı cârî üzre tuz tevziʿ itdirilüp kat'â bir ferde taʿallül ü nizâʿ itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; "Mezbûrun tuzu dahloldukda kadîmden tuz çeken reʿâyâya üslûb-ı sâbık üzre narh-ı cârî üzre tevzîʿ itdirile" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 19 Ra sene 1053

3

Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fiʿl livâ-i mezbûrda vâkıʿ memâlaha ve baʿzı mukātaʿât nâzırı olan Yusuf *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye âdem ve arzıhâl gönderüp; "Memlaha-i merkūmeden hâsıl olan tuz narh-ı cârî üzre kadîmden olıgeldüği üzre füruht olunmayınca ehl-i dükkân ve âhardan bir ferd tuz füruht eylemeye diyü emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; "Saruhan memlahasından hâsıl olan mîrî tuz kadîmden olıgeldüği üzre füruht olmayınca ehl-i dükkân ve âhardan bir ferd tuz füruht eylemeye" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 15 Ca sene 1053

Tuğralu emr-i şerîfden naklolunmuşdur.

"Ve Saruhan memlahasından hâsıl olan tuzu, nâzırların defterlü reʿâyâsı her sene narh-ı cârî üzre akreb bâzâr olan yerden alup mesâfe-i baʿîde olan yerden alın diyü rencîde olunmayalar" diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 17 Ca sene 1053

[4]

4

Nâ-bâliğ evlâdândan alınmayup, lâkin hâric ez-defter olup (...) kādir evlâdândan avârızları bedeli nefer başına yüzer akçe alına diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Derkenârdan naklolunup buyuruldu tezkirede mahfûzdur.

Lefke kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkıʿ mütekāʿidîn ve hâric ez-defter tâ'ifesi hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Biz üzerimizde edâsı lâzim gelen nefer başına yüzer akçe güherçilemizi virüp kusûrumuz yoğiken hâlâ cemʿine me'mûr olup mücerred oğullarımızdan dahi alup ziyâde zulm ü taʿaddî iderler" diyü bildirüp menʿi bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüği ecilden, imdi; "Kānûn üzre nefer başına yüzer akçe alınup lâkin mücerred nâ-bâliğ evlâdândan alınmaya" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim virilmişdir.

Fî 2 C sene 1053

5

Kefe Beğlerbeği İslâm *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûşârun-ileyhsin; bundan akdem Kefe Nezâreti bin elli bir Ramazânı'nın dokuzuncu gününden üç sene tamâmına değin sana der-uhde olunmuş idi. Târîh-i mezbûrdan bin elli iki Ramazânı'nın sekizinci gününe gelince kendim zabtidüp ve bin elli iki Ramazânı'nın dokuzuncu gününden bin elli üç Ramazânı'nın sekizinci gününe varınca kendim Azak'da olmağla, "Zabtidenler muhâsebesin görsünler" diyü emr-i şerîfim recâsına iʿlâm eylediğün ecilden, imdi; "Kendün Azak'da iken bir sene nezâreti kime der-uhde itmiş isen, zabtidenler her kim ise gelüp Âsitâne'de muhâsebelerin göreler" diyü emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi sen ki mîr-i mîrân-ı mûşârun-ileyhsin; kendüniz Azak'da iken bir sene nezâret-i merkūmeyi kimlere der-uhde itmiş isen ve tevâbiʿi mukātaʿâtı her kimler zabtitmişler ise fermânım üzre Âsitâne-i saʿâdetime gönderüp muhâsebeleri görülüp katʿ-ı alâka itdirile, mâlıma gadr u zarar olmakdan ve ihmâl ü müsâheleden ve avk u te'hîrden begâyet ihtizâr üzre olup vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin diyü.

Fî 2 C sene 1053

6

"Mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince amel olunup hilâf-ı emr-i şerîf rencîde olunmayalar" diyü emr-i şerîf virilmişdir. Be-dest-i İbrâhim Ağa Ser-gulâm-ı bâkî. Fî 11 N sene 1063

Cülûs-ı hümâyûn-ı saʿâdet-makrûn vâkıʿ olmağla, ellerinde olan emr-i şerîfi getürüp tecdîdin recâ eyledikleri ecilden, "Mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince amel oluna" diyü müceddeden emr-i şerîf virilmişdir. Fî 22 M sene 1060

Bayramiç ve Ezine kādılarına hüküm ki:

Zikrolunan kazâlar bi'l-fiʿl Rumeli kādıaskeri olan aʿlemü'l-ulemâ'il-mütebahhirîn Mevlânâ Ahmed *zîdet fezâ'iluhû*nun sılası olmağla, tekāʿüdleri refʿ olunup min-baʿd te'bîd taleb olunmamak üzre fermân-ı âlî-şânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîf vardıkda, bu bâbda müyesser olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi zikrolunan kazâlar mûşârun-ileyh *zîdet fezâ'iluhû*nun sılası olmağla, tekāʿüdleri refʿ olunmuşdur. Min-baʿd taleb olunmayup vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin diyü.

Fî 9 C sene 1053

[5]

7

Buyuruldu-i şerîf mûşârun-ileyhin sâlyânesi ile ma'an olmağla, Haremeyn-i Şerîfeyn Mukāta'asında hıfzolunmuşdur.

Sâbıkā Anadolu beğlerbeğisi olan hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı emvâl olan Mehmed *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin; hâlâ Âsitâne-i saʿâdetime gönderdiğin sekiz bin guruşa temessük virilüp ve defterin mûcebince bir yıllık sâlyânen dahi mahsûb olmuşdur. İmdi; ba'de'l-yevm kendin kalkup cümle temessükâtın ile Der-i Devlete gelüp muhâseben görülmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi sen ki muhassıl-ı mûşârun-ileyhsin; hâlâ irsâliye eyledüğin sekiz bin guruş ve bir yıllık sâlyânene temessük virilmişdir. Fermânım üzre kendin kalkup cümle temessükâtınla Dersaʿâdetime gelüp zamân-ı muhasıllığında olan mukātaʿâtın muhâsebesin görüp katʿ-ı alâka eyleyüp vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin, şöyle bilesin diyü.

Fî gurre-i Receb sene 1053

8

Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fiʿl livâ-i mezbûr mukātaʿâtı nâzırı olan Yusuf *zîde kadruhû* hâlâ Dersaʿâdete âdem ve arzıhâl göderüp; "Saruhan sancağında vâkıʿ âhar sancakdan gelen yava reʿâyâ tâ'ifesinin resm-i bennâkları Ilıca ve Ortapâre Mukātaʿası'na dâhil olmağla, kadîmden

nâzırân-ı sâbık ne minvâl üzre zabt ve tahsîl idegelmişler ise ol minvâl üzre bin elli üç senesine mahsûb olmak üzre ol makūlelerin üzerlerine edâsı lâzim gelüp viregeldikleri resm-i bennâkları tahsîl itdirilüp taʿallül ü nizâʿ itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; Saruhan sancağında vâkıʿ Adala ve Ilıca ve Ortapâre Mukātaʿası'nın senesi yüz bin akçeye olup ve âhar sancakdan gelen yava tâ'ifesinin resm-i bennâkları mukātaʿa-i merkūmeye dâhil olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; yabandan gelüp livâ-i mezbûreye gelüp mîrî toprağı tasarruf eyleyenler sâ'ir reʿâyâ gibi resm-i bennâkların vireler diyü emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l- kadrim üzre amel idüp dahi âhar sancakdan gelüp Saruhan sancağında sâkin olup mîrî toprak tasarruf eyleyen reʿâyânın sâ'ir reʿâyâ gibi târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre uhdelerine edâsı lâzim gelen resm-i bennâkları nâzır-ı merkūm cemʿ u tahsîl itdirüp emr-i şerîfime muhâlefet ve kānûn-ı kadîme mugâyir bir ferde taʿallül ü nizâ itdirmeyesin diyü.

Fî 6 Ş sene 1053

Âhara virilen tuğralu emr-i şerîfden naklolunmuşdur. Buyuruldusu Mâliye Tezkirecisi İbrâhim Efendi'de mahfûzdur.

[6]

9

Tuğralu emr-i şerîfden naklolunmuşdur.

Demirci kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbi Karaca İbrâhim nâm karye ahâlîsi hâlâ Dersaʿâdete âdem ve arzıhâl gönderüp; "Siz her sene üzerimize lâzim gelen avârızımızı emr ü defter mûcebince cemʿine me'mûr olanlara virüp edâ eyleyüp ve kadîmden Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olanlar üç senede bir üzerimize tuz tarh idegelmişler iken hâlâ nâzır olanlar kanâʿat eylemeyüp olıgelmişe muhâlif her sene tuz tarh idüp zulm ü taʿaddî iderler, hayfdır, olıgelmişe muhâlefet rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîf recâ ideriz" diyü bildirmeğin, imdi; "Avârız virüp nâzırların defterlü reʿâyâsı olmayanlardan üç senede bir muʿtâd-ı kadîm üzre virüp ve avârız hânesine dâhil olmayup nâzırların defterlü reʿâyâsı olup resm-i bennâkların nâzırlara edâ eyleyen reʿâyâdan kadîmden olıgeldüği üzre her sene narh-ı cârî üzre tuz akçesi vireler" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 18 Ş sene 1053

10

Mağnisa sancağına mutasarrıf olan ( ) *dâme ikbâlühû* ve Mağnisa kādısı ve Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Sâbıkā Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Yusufʾun zimmetinde küllî mâl-i mîrî olup, "Mezbûr Yusuf, yanında olan mevcûd akçesi ve cümle temessükâtıyla muʿaccelen Dersaʿâdetime gönderilmek fermânım olmuşdur" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 14 Muharremi'l-Harâm sene 1054

11

Kefe kādısına hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Kefe beğlerbeğisi olan Mehmed *dâme ikbâlühû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye âdem ve arzıhâl gönderüp; "Kadîmden Kefe beğlerbeğisi olanlara Kefe İskelesi'nden senede ikişer yük akçe sâlyâne virülügelmekle kendüye dahi virilmek bâbında inâyet recâ" eyledüği arzolundukda, kadîmden olıgeldüği üzre senede iki yük akçe sâlyâne mezbûra üslûb-ı sâbık üzre virilmek fermân olunmağın, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 7 S sene 1054

12

Mukaddem virilen zimmet tezkiresi zâyiʿ olmağla, tekrâr zimmet tezkiresi virilmişdir. Mükerrer taleb olunmakdan hazer oluna.

(…)_____

Mustafa Paşa Veli Paşa-zâde muhassıl-ı emvâl livâ-i Aydın ve Saruhan ve tevâbiʿ el vâkıʿ fî sene 1041. (…) Ebûbekir (…) fermûde temessük (…)

(…)

Zimmet	Zimmet
14289	(…) Kuruş

Merhûm Mustafa Paşa'nın irsâliyesinde meblağ-ı merkūm olmamağla, vârislerinden taleb ve tahsîl olunmak içün zimmet tezkiresi virilmişdir. Fî 16 S sene 1054.

12-a

Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Saruhan memlahasından hâsıl olan tuzu muʿtâd-ı kādîm üzre livâ-i mezbûrda ( ) olan (…) kādîmden olıgeldüği üzre ücretleri ile memlahadan tuzu zamânında ihrâc eyleyeler diyü mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 2 R sene 1054.

Tuğralu emr-i şerîfden kaydolmuşdur. Buyuruldusu tezkirede hıfzolunmuşdur.

13

Kefe Beğlerbeği ve Mukāta'ât Nâzırı Mehmed *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Hâlâ Kırım Hânı Mehmed Giray *dâmet me'âliyehû*nun müstahıkk olduğu senede on yük akçe sâlyânesi bin elli üç Ramazânı'nın dokuzuncu gününden zabteyledüğin mukāta'ât mâlından virilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi mûşârun-ileyhin müstahıkk olduğu sâlyânesi bin elli üç Ramazânı'nın sekizinci gününe gelince mîr-i mîrân-ı sâbık İslâm *dâme ikbâlühû*ya virüp bin elli üç Ramazânı'nın dokuzuncu gününden zabteylediğün mukāta'ât mâlından virüp ve hâssa harc defterlerine kayditdirüp vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin.

Fî 6 R sene 1054

[7]

14

Akyazı ve Âb-ı Sâfî(?) ve Akhisar kazâlarının re'âyâsı müceddeden orduya tahrîr olunmağla, vech-i meşrûh üzre Başmuhâsebe tarafından gelen derkenârdan naklolunmuşdur. Fî 7 R sene 1054

Saruhan Mukâtaatı nâzırı olan Hasan Ağa-zâde Mustafa Ağa (...) Defterhâne-i âmireden aldığı sûret-i defterin sûretidir ki aynı ile naklolunmuşdur.

Hâshâ-i_____
Lala-i Hazret-i Şehzâde-i civân-baht

Nâhiye-i_____
Mağnisa der-livâ-i mezbûr

Karye-i_____
Umurbeğlü nâm-ı diğer Kerim(?) tâbi'-i Mağnisa

Cemâ'at-i_____
Yörükân (…) an-rüsûm-ı ağnâm ve bennâk ve mücerred ve cürm ü cinâyet ve resm-i arûsâne ve bâd-ı hevâ ve (…) tâbi-i Adala

25.000
4.000

Yekûn_____
Ma'â âdet
92748

Sûret-i defter-i cedîd-i icmâl (…) naklolundu. Tahrîren fî evâ'il-i şehr-i Rebî'ülâhir sene erba'a hamsîn ve elf.

15

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûşârun-ileysin; hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Vilâyet-i Kefe'nin yava cizyesi kadîmden Kefe nezâretine dâhil ve kadîmden maʿan zabtolunagelmiş iken mücerred Hasan bir tarîk ile Kefe cizyesi defterine kaydidüp, lâkin ol zamândan berü on beş sene mürûr itmek ile sonradan nice yava zimmî gelüp sâkin olup hâlâ hâric ez-defter olanların yava cizyeleri taleb olundukda 'Yava cizyesi kalkmışdır' diyü bir akçe virmeyüp uslûb-ı sâbık üzre hâric ez-defter bulunan yava zimmîlerinden kānûn-ı kadîm üzre yava cizyeleri alınmak" bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm eylediğün ecilden, imdi; "Kadîmden alınageldüği üzre alına" diyü emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l- kadrim üzre amel idüp dahi mezbûrun tahrîrinden sonra Kefe'ye gelüp sâkin olan hâric ez-defter yava tâ'ifesinin cizyeleri kadîmden olıgeldüği üzre kānûn ve defter mûcebince tahsîl itdirüp hilâf-ı şerʿ u kānûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn kendüne iş itdirmeyüp vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getürdesin.

Fî 23 R sene 1054

16

Tekrâr vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir. Fî 6 C sene 1054

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Kefe nezâreti bin elli bir Ramazânı'nın dokuzuncu gününden bin elli üç Ramazânı'nın sekizinci gününe gelince İslâm Paşa'nın üzerinde ve muhâsebesin mezbûr görüp ve nezâret-i merkūme bin elli dört Muharremi'nin gurresinden sana tevcîh olunmağla, bin elli üç Ramazânı'nın sonrasından târîh-i merkūma gelince üç ay ve yirmi iki gün Kefe İskelesi'nden ve Taman ve Gözlev ve Balıklağo İskelesi'nden her ne mikdâr mahsûl vâkıʿ oldu ise sıhhat ü hakîkāt üzre hassa harc ve (…) ve kapan kâtiblerinin müfredât üzre yazdırup ve her ne mikdâr akçe hâsıl oldu ise yağ iştirâ eyleyüp muʿaccelen Dersaʿâdetime gönderilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi vech-i meşrûh üzre târîh-i mezbûrda zikrolunan mukātaʿâtdan her ne mikdâr akçe hâsıl oldu ise sıhhat ü hakīkāt üzre yazdırup ve muhâsebesin görüp meblağ-ı mezbûr ile Matbah-ı âmirem mühimmâtı içün yağ iştirâ ve merkūm kulumla muʿaccelen

Dersaʿâdetime gönderesin ve sen ki Hâssa Harc Kâtibi Mustafa bin Sefer; sen ki tamaʿ-ı hâmın sebebi ile cânibinde kalan mahsûlü sıhhati üzre yazmayup mir-i mîrân-ı sâbıkın ve hâlâ nâzır olanların hesâbına katasın. Şöyle ki; mabeyninde zâyiʿ ve kaybolan mâlı senden tazmîn itdirilmek mukarrerdir. Ana göre ziyâde basîret ve intibâh üzre olasın diyü.

Fî 23 R sene 1054

[8]

17

Tuğralu emr-i şerîfden naklolunup buyuruldu-i şerîf Başmuhâsebe'de hıfzolunmuşdur. Bedest-i Hacı Behram Ağa.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Kefe Kādısı Abdülhalim Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Mahmiye-i Kefe'de vâkıʿ Müteferrika Ahmed Ağa binâ eyledüği han, mahmiye-i mezbûre maʿmûr u âbâdân iken halk rağbet idüp tüccâr içinde meks ü ârâm ider iken müddet-i senede on guruş ta'yîn itmez idi. Hâlâ tüccâr tâ'ifesi evvelki gibi gelmeyüp mukātaʿasın icâresini ihâta itmedin kalup beş guruşa tenzîl olunup senede beş guruş mukātaʿa ta'yîn olunmasın ilhâh eylediklerini bî-garaz Müslimânlardan su'âl olundukda; hâlâ bu minvâl üzre olduğun ihbâr eylemeleri ile vech-i meşrûh üzre emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" eylemeğin, imdi; vech-i meşrûh üzre olmak fermân olunmağın, senede beş guruş virmek üzre vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 3 C sene 1054

18

Mağnisa kādısına ve Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fiʿl tevârîh-i muhtelife ile bin elli dört senesinde vâkıʿ Saruhan mukātaʿâtına kabz-ı mâl ber-vech-i kefâlet olan Mustafa *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bundan akdem nezâret-i merkūmeyi iltizâm ve kabûl eylediğün kısta'l-yevm mûcebince lâzim gelen irsâliyemi her üç ayda bir Âsitâne-i saʿâdete gönderüp muhassıl-ı emvâl karışmamak şartıyla der-uhde olunmağla, yedimde olan berâtım mûcebince ve şart-ı iltizâmım üzre sene âhirine değin zabt ve kısta'l-yevm üzre akçesin kendü yedimle Âsitâne-i saʿâdete gönderüp min-baʿd muhassıl-ı emvâl karışmamak bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin. Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; merkūm Mustafa nezâret-i merkūmeyi iltizâm ve kabûl eyledikde kısta'l-yevm üzre her üç ayda bir irsâliyesin gönderüp muhassıl-ı emvâl karışmamak üzre

kendüsi kabz-ı mâl ber-vech-i kefâlet ve âdemlerinden diğer Mustafa emîn olmak üzre der-uhde olundığı mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; "Mukaddemâ şart-ı iltizâmında muhassıl karışmamak üzre şart olmağla, yalnız bu sene muhassıl-ı emvâl karışmaya" diyü fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l kadrim üzre amel idüp dahi mezbûrun yedinde olan berât-ı hümâyûnum mûcebince ve şart-ı iltizâmım üzre nezâret-i merkūmeyi zabt u tasarruf ve vâkıʿ olan mahsûlâtı ahz ü kabz itdirüp min-baʿd hilâf-ı şart-ı iltizâm bu sene muhassıl-ı emvâl ve âhardan bir ferdi dahl ü taʿarruz itdirmeyesin ve sen ki mezbûr Mustafa *zîde kadruhû*sun; şartın üzre lâzim gelen irsâliyeni kısta'l-yevm üzre dâhil-i Hazîne itdirüp, şöyle ki; noksân üzre gönderirsen veyâhûd vakt ü zamânında göndermezsen sonra itâb ü ikāb olman mukarrerdir, gün gün mukayyed olup şart-ı iltizâmın üzre hesabın virmekde mücidd ü saʿî üzre olasın diyü.

Fî 14 Ş sene 1054

19

Hudâvendigâr ve Karesi ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib ve Yeni Hamid ve Alâiye ve Aydın ve Saruhan ve Muğla ve Mağnisa ve Ankara ve Sultanönü ve Biga sancaklarında vâkıʿ olan kādılara ve Kocaeli sancağında vâkıʿ tahrîrden hâric İznik ve Yalakâbad ve Görele ve Karamürsel kādılarına hüküm ki:

Sâbıkā Teke sancağına mutasarrıf olup bi'l-fiʿl Karesi ve Teke ve tevâbiʿi sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Ahmed *dâme ızzühû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye âdem ve arzıhâl gönderüp; "Zikrolunan sancakların bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿaları bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre sene-i merkūme Muharremi dâhil oldukda cemʿ olmak üzre bana der-uhde olunmağla, yedinde olan berât-ı hümâyûn mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ u tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ" eylemeğin, imdi; elinde olan berât-ı hümâyûnum cemʿ u tahsîl itdirilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l kadrim üzre amel idüp dahi zikrolunan sancaklarda vâkıʿ eli emirli ve ehl-i berât mütekāʿidîn ve sipâhî-zâde ve tekke-nişîn ve zâviyedârân ve derbendci ve köprücü müteʿallik kul ve âhar diyârdan gelüp zikrolunan sancaklarda tavattun idüp muharrir-i vilâyet kimesneye raʿiyyet ve hâne-i avârıza kayd ü tahrîr eylemedüği hâric ez-defter olanlardan muʿâfiyetleri ve avârızları mukābelesinde târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre zamânı hulûl eyledikde nefer başına yüzer akçe güherçile bedellerin ve âdet-i ağnâmların mîrî

için cem’ u tahsîl itdirilüp kat’â olıgelene muhâlif ve kānûn-ı kadîme mugâyir ve reʿâyâdan ve âhardan bir ferde taʿallül ve bahâne itdirilmeyüp zulm ü taʿaddîden ve hilâf-ı emr-i şerîf (…) irtikābdan ihtirâz üzre olasız diyü.

Fî 26 Ş sene 1054

[9]

20

Bâ-hatt-ı Sâhib-i Devlet

Müteveffâ reʾâyâya virilen emr-i şerîf alıkonulup reʾâyâya virilmeden tezkireden virüp sonradan bu minvâl üzre fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Akhisar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; “Kazâ-i mezbûrda vâkıʿ Sekne(?) ve Mire(?) ve Yılan(?) ve Kurdalanı nâm karyeler reʿâyâsı meclis-i şerʿa gelüp; ‘Biz Geyve kazâsında vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bâyezid Hân *tâbe serâhû* binâ eyledikleri cisr-i azîmin molozcusu ve meremmetcisi iken ve hidmetimiz mukābelesinde avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden muʿâf u müsellem iken hâlâ Hudâvendigâr sancağının Bedel-i Güherçile Mukātaʿası cemʿine me’mûr olan Bostancı İsmâil nâm kimesne ‘Şerʿ-i şerîfe gelmedin bizden doksan bin guruş ahzeylemişdir’ diyü vukūʿu üzre ahvâlimizi Dersaʿâdete arzidivir’ diyü ilhâh eyledikleri” ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿa defterlerine nazar olundukda; avârızdan muʿâf olup köprücü olanlardan nefer başına yüzer akçe güher bedeli alınageldüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; “Mezbûrân Defterhânede yokdur, cümle maʿan köprücüler tekâlîf-i kadîmî ve sene-i sâbık üzre vire” diyü emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim üzre amel idüp dahi Defterhâne-i âmiremde zikrolunan karyeler mezbûrda olmamağla ve cümle köprücü olanlar iltizâma dâhil olmağla, mezbûrlar kadîmden viregelmişler ise sene-i sâbık üzre cümle köprücüler ile maʿan üzerlerine edâsı lâzim gelen güherçile bedellerin virdirüp hilâf-ı şerʿ u kānûn ve mugâyir-i berât ve emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesin diyü.

Fî 23 L sene 1054

21

Tuğralu emr-i şerîfden naklolunmuşdur.

Gördek kazâsında vâkıʿ Dağ nâhiyesi reʿâyâsı sîsâm zirâʿat itmezler iken "Nâzırlar hilâf-ı emr-i şerîf rencîde iderler" diyü kādısı arzitmekle, sîsâm zirâʿat olunmayan yerlerden resm-i çift akçesi alınagelmemekle, "Zikrolunan Dağ nâhiyesi reʿâyâsı fi'l-vâkıʿ zirâʿat itmezler ise rencîde olunmayalar" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 2 M sene 1055

22

Baltacı Mahmud Ağa tarafından Mehmed Çelebi yediyle virilmişdir.

Menemen ve Foça kādılarına hüküm ki:

Mehmed *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bi'l-fiʿl bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Arpak Süleyman Çavuş oğlu Mustafa nâm kimesneden taht-ı kazânızda vâkıʿ ellici ve (…) ve yava reʿâyâlarını sene-i merkūma mahsûb olmak üzre üzerlerine edâsı lâzim gelen resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve cürm ü cinâyet ve bâd-ı hevâlarının cemʿ u tahsîlin bana der-uhde eyleyüp yedime mühürlü temessük virüp yedimde olan temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabt u tasarruf itdirilmek bâbındanda emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; "Nâzır-ı mezbûrun virdüği temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirile" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 15 M Sene 1055

23

Bu dahi Baltacı Mahmud Ağa tarafından mezbûr Mehmed Çelebi yediyle virilmişdir.

Aydın ve Kütahya sancaklarında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Mehmed *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Arpak Süleyman Çavuş oğlu Mustafa nâm kimesneden zikrolunan kazâlarda vâkıʿ Eldeğen ve Ellici ve Bâzdârân ve Döğeneri(?) ve (...) mukātaʿalarının perâkende reʿâyâlarının cemʿ u tahsîlin bana der-uhde eyleyüp yedime mühürlü temessük virüp yedimde olan temessük mûcebince kadîmden Saruhan nâzırları zabteyledikleri üzre târîh-i merkūma mahsûb olunmak üzre cemʿ ittirilmek" bâbında emr-i şerîf recâ itmeğin, imdi; "Nâzır-ı mezbûrun virdüği temessük mûcebince kadîmden zabtolunageldiği [üzre] cemʿ ittirile" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 15 M sene 1055

[10]

24

Kefe kādısına hüküm ki:

Bundan akdem Kefe nezâreti bin elli dört Muharremi'nin gurresinden senesi kırk beş yük yetmiş dokuz bin sekiz yüz akçeye olmak üzre sâbıkā Kefe Beğlerbeğisi Mehmed Paşa'nın üzerinde olup hâlâ mezbûrun bir senesi tamâm ve eyâleti âhara virilmekle, sâbıkā Kefe nâzırı olan Ömer nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Nezâret-i merkūme iltizâm-ı sâbık mûcebince üç sene tamâmına değin bin elli beş Muharremi'nin gurresinden bana virilmeğin, fermân olunursa hâlâ Matbah-ı âmireye iki yüz kantâr yağ peşîn teslîm idüp ve sinîn-i sâbıkada kısta'l-yevm üzre irsâliye mâlından zimmetimde bâkî kalan akçe tedârikiyle tahvîlim tamâmına değin edâ olmak şartıyla nezâret-i merkūme vech-i meşrûh üzre kendüye tevcîh olunup berâtın ihrâc idüp senesinde teslîm edinceye değin yedine emr-i şerîf sadaka buyurulmak" bâbında inâyet recâ eyledüği arzolundukda, "Vech-i meşrûh üzre berâtın ihrâc idinceye değin nezâret-i merkūme kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek fermânım olmuşdur" diyü **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi mezbûr şart ve taʿahhüdü üzre teslîm idüp berâtın ihrâc idinceye değin nezâret-i merkūmeye târîh-i merkūmdan zabt u tasarruf itdirüp âhardan bir ferdi dahl ü taʿarruz itdürmeyesin diyü.

Fî 19 Muharremi'l-Harâm sene 1055

25

Aydın ve Saruhan muhassılı olan İbrâhim *zîde mecdühûya* hüküm ki:

Mağnisa kādısı ve Saruhan mütesellimi Kenan *zîde mecdühû* hâlâ Dersaʿâdetime arzlar gönderüp; Livâ-i Saruhan'a tâbiʿ leb-i deryâda vâkıʿ Foça-i Atîk Kalʿası'nın Kule Kapusı'ndan Nevbethâne Kapusı'na varınca zelzeleden yıkılup hedmolmağla, kalʿa-i merkūme kādısı ve dizdârı ve ahâlîsi gelüp ihbâr eylemeleri ile üzerine keşif içün ehl-i vukūf bile gönderilüp müşâhede eylediklerinde; bennâ zirâʿı ile elli iki ziraʿ ve on sekiz zirâʿ (…). ve dört zirâʿ (…) dîvârı bi'l-külliye temelinden hedmolup ve ekser yerleri dahi yarılup ve hendek duvarları dahi iki yüz zirâʿ mikdârı yıkılup harbî küffâr-ı hâksâr gemilerinden kalʿa ahâlîsinin havfı ve ehl ü ıyâlleri ile her gece sabaha değin gedük

üzerinde olup kemâl-i mertebe zarûretleri olmağla, tahmîn-i sahîh ile tahmîn eylediklerinde, "Ancak kırk bin akçe ile taʿmîr olunur" diyü vech-i meşrûh üzre arz u iʿlâm eyledikleri ecilden, husûs-ı mezbûr arzolundukda; otuz bin akçe (…) muhassıllığında olan mukātaʿâtdan virilmek fermân olunup dahi vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmek içün tezkire virilmişdir.

Fî 22 M sene 1055

26

Hâlâ Silahdârlar Ağası mûşârun-ileyh Beğ hazretlerinin tarafından virilmişdir.

Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

( ) nâm kimesne Dîvân-ı Âlî'ye gelüp azr-ı hâl sunup; "Bi'l-fiʿl Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Arpak Süleyman Çavuş oğlu Mustafa *zîde kadruhû*nun şart-ı iltizâmına dâhil ve berâtına mastûr olan Rüsûm-ı Bâzdârân Mukātaʿası bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre bana iki yüz guruşa der-uhde ve akçesin bi't-tamâm kendüye teslîm itmekle, yedime virdüği memhûr temessük mûcebince kadîmden zabtolunageldiği üzre zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderüm" diyü bildirmeğin. Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; zikrolunan Rüsûm-ı Bâzdârân ve Resm-i Otlak Mukātaʿası bin elli beş Şa'bânı'nın yirmi dokuzuncu gününden zabtolunmak üzre senesi kırk üç bin üç yüz otuz üç akçeye ber-vech-i maktûʿ nâzır-ı merkūmun üzerinde olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; "Nâzır-ı mezbûrun virdüği temessük mûcebince kadîmden zabtolunduğı minvâl üzre zamânı hulûl eyledikde cemʿ itdirile" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 27 Muharremi'l-Harâm sene 1055

27

Bi'l-fiʿl Aydın ve Saruhan muhassılı olan İbrâhim Ağa'nın taht-ı muhassıllığında olan mukātaʿât mâlından ve sâ'ir emvâl-i müteferrikadan işbu (…) mevâcibi içün yirmi bin kâmil guruş mevâcibden on gün mukaddem gönderüp, dâhil-i Hazîne itdirile diyü vech-i meşrûh üzre mü'ekked emr-i şerîf gönderilmişdir

Fî 27 Muharremi'l-Harâm sene 1055

28

Bi'l-fiʿl Karesi ve Teke ve tevâbiʿi sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Ahmed Beğ, cem'ine me'mûr olduğu bedel-i mütekāʿidîn akçelerinden ve sâ'ir emvâl-i hâssadan

işbu (…) Masar mevâcibi içün yirmi bin kâmil guruş mevâcibden on gün mukaddem gönderile diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf gönderilmişdir.

Fî 25 M sene 1055

[11]

29

Gördüs kādısına hüküm ki:

Mustafa nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bi'l-fiʿl Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Süleyman Çavuş-zâde Mustafa Ağa bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre şart-ı iltizâmına dâhil Çayırçakşe(?) Mukātaʿası tevâbiʿinden Gördüs Mukātaʿasın kırk bin, târîh-i mezbûrdan sene tamâmına değin bana der-uhde idüp zabtı içün yedime mühürlü temessük virüp nâzır-ı mezbûrun virdüği temessük mûcebince kadîmden zabtolunageldiği üzre zabtitdirilüp emîn-i sâbık Mehmed ve âhardan bir ferde müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ" itmeğin, imdi; "Nâzır-ı mezbûrun virdüği temessük mûcebince sene tamâmına değin zabtitdirile" diyü fermân olunup ve vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 2 Ra sene 1055

30

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Bu sene-i mübârekede müceddeden binâsı fermân olunan kadırgalardan dört kıtʿa kadırganın kerestesi içün Tersâne-i âmireden irsâl olunan defter mûcebince Balıklağo İskelesi'nde mahall-i mezbûrda kadîmden kereste katʿ idenlerden katʿ ve lâzim gelen defter mûcebince iki yük ve yedi yüz kırk akçe kereste bahâsın bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre Kefe mukātaʿâtı nâzırından virdirüp itmâm-ı maslahat ve "Zikrolunan kereste Balıklağo Limânı'na naklitdirile" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 25 Ra Sene 1055

31

Gördüs kādısına hüküm ki:

Mehmed nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye âdem ve arzıhâl gönderüp; "Bi'l-fiʿl bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre tevârîh-i muhtelife ile Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Mustafa *zîde kadruhû* şart-ı iltizâmına dâhil Çayırçakşe(?) Mukātaʿası tevâbiʿinden Gördüs ve Çeriler ve Yuvalık mukātaʿâtı bin elli beş Martı'ndan sene tamâmına değin

yedi yüz guruşa bana der-uhde ve kendüye edâ vü teslîm eylemişiken Mustafa nâm kimesneye beş yüz yirmi guruş virmekle, mezbûr Mustafa zabtına mâniʿ olup benim (…) saʻyım olmağla, nâzır-ı mezkûrun virdüği temessük mûcebince sene tamâmına değin kadîmden olıgeldüği üzre zabt u tasarruf itdirilüp min-ba'd mezbûr Mustafa ve âhardan bir ferde dahl ü taʿarruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; "Nâzır-ı merkūmun virdüği temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre sene tamâmına değin zabtitdirilüp mezbûr Mustafa dahl ü taʿarruz itdirilmeye" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 26 Ra sene 1055

32

Buyuruldusu Mâliye tezkiresinde hıfzolunup emr-i şerîfden naklolunmuşdur.

Menemen ve Turgudlu nâhiyelerinde vâkıʿ devletlü Vâlide Sultân hazretlerinin havâss-ı şerîfeleri olan karyelerinde sîsâm zirâʿat olunan yerlerden resm-i çift akçesi alınmaya diyü mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince Mâliye tarafından emr-i şerîf virilmişdir.

El-vâkıʿ fî 24 Ra sene 1055

33

Mağnisa kādısına ve Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Saruhan Mukātaʿâtı Nâzırı Mustafa *zîde kadruhû* bundan akdem nezâret-i merkūmeye iltizâm eyledikde Südde-i saʿâdetde doksan ikinci bölükde yevmî yirmi dört akçeye mutasarrıf Mehmed Arnavud nâm kimesnenin esâmesin âhara kayditdirüp, lâkin mezbûrun haberi yoğiken kaydolunmağla kaydı refʿ olunup beldârlardan yüz on yedinci bölükde yevmî on yedi akçe ulûfeye mutasarrıf Mehmed Çalık nâm kulum *zîde kadruhû*ya nâzır-ı merkūmun senesi tamâmına değin havâleyi mukīm olmak üzre ve şart-ı iltizâm üzre irsâliye mâlından her üç ayda bir Âsitâne-i saʿâdete gönderüp dâhil-i Hazîne itmek şartıyla merkūmun yerine emîn kaydolunup, imdi; "Vech-i meşrûh üzre amel oluna" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 15 R sene 1055

[12]

34

Mûcebince fermân-ı şerîf ile sûret-i defterden virilmişdir.

Fî 4 Ca sene 1055

Eskişehir kazâsında vâkıʿ olan hâric ez-defter ve bedel-i mütekāʿidîn tâ'ifesi nefs-i Eskişehir reʿâyâsı ile taʿyîn olunan dört re's menzil bârgîrlerini maʿan çeküp imdâd eyleyeler diyü mukaddemâ Mevkūfât tarafından virilen emr-i şerîf mûcebince maʿan edâ eyleyeler diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilüp bedel-i mütekāʿidîn ümenâsı müdâhale itmemek üzre şerh virildi.

Fî 22 R sene 1055

35

Kazâ-i _____
Göynük der-livâ-i Hudâvendigâr an-reʿâyâ-yı bedel-i mütekāʿidîn kazâ-i mezbûr ki hâlâ müceddeden be-hâne-i avârız kayd ü tahrîr şüden fermûde defter-i Mevkūfât. Fî 14 Ş sene 1054

Neferen	Guruş
18	18100

36

Tahrîr-i şüd. Fî 24 Ş sene 1054

Kazâ-i _____
Gördüs der-livâ-i Saruhan an-reʿâyâ-yı bedel-i mütekāʿidîn kazâ-i mezbûr ki müceddeden be-hâne-i avârız kayd ü tahrîr şüden fermûde defter-i Mevkūfât.

Neferen	Guruş
28	7800

37

Bin elli beş senesinin güherçile bedeli virile diyü Mevkūfât'dan emr-i şerîf virilmişdir.

Kazâ-i _____
Gölpazarı maʿa (…) der-livâ-i Hudâvendigâr ki hâlâ reʿâyâ-yı bedel-i mütekāʿidîn müceddeden hâne-i avârız kayd ü tahrîr şüden fermûde defter-i Mevkūfât. Fî gurre-i R sene 1055

Neferen	Guruş
138	13800

38

Kazâ-i _____
İznikmid der-livâ-i Kocaili ki an-reʿâyâ-yı bedel-i mütekāʿidîn müceddeden hâne-i avârız kayd ü tahrîr şüden. Bâ-tahrîr (…) el-muharrer el-vâkıʿ fî 12 Ca sene 1054

Neferen	Guruş
664	66.400

39

Kazâ-i _____

Sındırgı der-livâ-i Karesi an-reʿâyâ-yı bedel-i mütekāʿidîn hâlâ be-hâne-i avârız müceddeden kayd ü tahrîr şüden fermûde. Be-tahrîr Ahmed Beğ muhassıl-ı emvâl livâ-i Karesi. El-vâkıʿ fî 19 Şaʿbân sene 1055

Neferen	Guruş
6400	17(?)

40

Hâlâ Bostancılar Odabaşısı Mahmud Ağa'nın yediyle yazılmışdır.

Ankara sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Arslan nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı hümâyûna gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrun Bedel-i Mütekāʿidîn Mukātaʿası bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre bi'l-fiʿl Karesi muhassılı olan Ömer *dâme mecdühû* olup mezbûrun virdüği temessük ve sûret-i berât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek bâbında inâyet recâ" itmeğin, imdi; mezbûrun virdüği temessük mûcebince şerʿle tahsîl olunmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle mezbûr vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı saʿâdetim mûcebince amel idüp dahi livâ-i mezbûrda vâkıʿ mütekāʿid sipâhî ve sipâhî-zâde tekke-nişîn ve zâviyedârân ve köprücü ve derbendci ve müteʿallik kul ve âhar diyârdan gelüp livâ-i mezbûrda tavattun eyleyen muharrir-i vilâyet kimesne raʿiyyet ve hâne-i avârızdan kayd ü tahrîr eyledüği hâric ez-defter olanlardan avârızları mukâbelesine nefer başına yüzer akçe güherçile bedellerinin koyunu olanlardan koyun başına birer akçe âdet-i ağnâmlarına zamânı hulûl eyledikde cemʿ u tahsîl itdirilüp hilâf-ı şerʿ u kânûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesiz diyü.

Fî 24 Za sene 1055

41

Başeski Bostânî Ali Hoca yediyle virilmişdir.
Tuğralu emr-i şerîfden naklolundu.

Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Ali Çavuş nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrun Bedel-i Mütekāʿidîn Mukātaʿasını bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre bi'l-fiʿl Karesi muhassılı olan Ömer Ağa'dan alup mezbûrun tarafından yedime virilen sûret-i berât-ı şerîf ve temessükât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ u tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; "Mezbûrun virdüği

temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirile” diyü fermân olunmağla, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî gurre-i Z sene 1055

42

Sığla sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Hasan Çavuş nâm kimesne Dîvân-ı Âlî’ye gelüp; “Livâ-i mezbûrun Bedel-i Mütekāʿidîn Mukātaʿasını Karesi Muhassılı Ömer Ağa’dan bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre alup mezbûrun virdüği temessük ve sûret-i berât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek bâbında inâyet recâ” eyledüği [ecilden,] “Muhassıl-ı merkūmun şart-ı iltizâm ve sûret-i berât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre tahsîl itdirile” diyü fermân olunmağla, vech-i meşrûh üzre zabtı içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 16 Z sene 1055

[13]

43

Buyuruldusu tezkire tarafında hıfzolunmuşdur.

Hudâvendigâr sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü’l-emâsil ve’l-emâcid Ahmed *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî’ye gelüp arzıhâl sunup; “Bi’l-fiʿl Karesi muhassılı olan Ömer Ağa’dan bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿasın alup mezbûrun virdüği temessük ve sûret-i berât-i şerîf mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim” diyü bildirmeğin, imdi; mezbûrun virdüği temessük ve sûret-i berât-i şerîf mûcebince zabtitdirilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim ile vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim üzre amel idüp dahi livâ-i mezbûrda vâkıʿ il eri ve ehl-i berât mütekāʿid sipâhî ve sipâhî-zâde ve tekke-nişîn ve zâviyedarân ve derbendci ve köprücü ve müteʿallik yol ve âhar diyârdan gelüp livâ-i mezbûrda tavattun idüp muharrir-i vilâyet kimesneye raʿiyyet ve hâne-i avârızdan kayd ü tahrîr eyledüği hâric ez-defter olanlardan veya bi’l-cümle avârız-ı dîvânî ve tekâlîf-i örfiyyeden muʿâf u müsellem olanlardan muʿâfiyetleri ve avârızları mukābelesinde nefer başına yüzer akçe güherçile bedellerin muhassıl-ı merkūmun virdüği temessükât (…) berât-ı şerîf mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabt u tasarruf itdirüp hilâf-ı şerʿ u kānûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesiz diyü.

Fî 26 Z sene 1055

44

Buyuruldusu Mâliye Tezkirecisi İbrâhim Efendi'de mahfûzdur.

Turgudlu kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûr nâ'ibi Atâullah Dersaʿâdete arz gönderüp; "Turgudlu hâssı hâlâ saʿâdetlü devletlü Vâlide Sultân hazretlerinin havâssından olmağla, hâss-ı mezbûr dâhilinde âhar diyârdan gelüp mutavattın olan reʿâyâya ve voyvodasından gayrı kimesne rüsûm taleb eylemeye diyü emr-i şerîf virilmişiken, hâlâ Saruhan nâzırı olan Mustafa resm-i çift akçesi taleb itmekle reʿâyâya gadrolmağın, menʿ u defʿ olunmasiçün müceddeden emr-i şerîf" virilmesiyçün vâkıʿ-ı hâli arzeyledikde, "Mûcebince amel olunup min-baʿd rencîde olunmaya" diyü fermân olunmağın, vech-i meşrûh üzre fermân-ı âlî mûcebince mahalline işâret olunmuşdur.

Fî 27 Z sene 1055

45

Zikrolunan meremmetçiler saʿâdetlü ve fazîletlü Şeyhülislâm hazretlerinin taht-ı nezâretlerinde olmağla, "Hilâf-ı defter rencîde olunmayalar" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Akhisar kādısına hüküm ki:

Hâlâ Dersaʿâdete arz gönderüp; "Kazâ-i mezbûrda vâkıʿ cennet-mekân firdevs-âşiyân merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Bâyezid Hân *tâbe serâhû* hazretlerinin Sakarya suyu üzerine binâ eyledikleri cisr-i azîmin üzerine kadîmden Defter-i Hâkānî mûcebince meremmetçi taʿyîn olunan Şâkire(?) ve Bilande(?) ve Midye ve Kurdalanı nâm karyelerde vâkıʿ meremmetçi tâ'ifesi meclis-i şerʿa gelüp takrîr-i kelâm idüp, 'Biz kadîmden zikrolunan köprünün üzerine meremmetçi taʿyîn olunmağla avârızdan muʿâf olduğumuzdan mâʿadâ, bu âna değin güherçile bedelin viregelmiş değil iken hâlâ güherçile bedeli cemʿine me'mûr olanlar bizi rencîde vü remîde eylediklerin iʿlâm idivir' diyü ilhâh eyledikleri" ecilden, Hazîne-i âmirede mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; vilâyet-i Anadolu'da avârızdan muʿâf köprücü tâ'ifesi ümenânın şart-ı iltizâmlarına dâhil olduğundan mâʿadâ ve bin elli dört Şevvâli'nin yirmi üçüncü günü "Mezbûrlar köprücü değiller ise ve bu âna değin bedel-i güherçile akçesin viregelmiş değiller ise hilâf-ı şerʿ u kānûn rencîde olunmayalar" diyü emr-i şerîf virildüği mastûr u

mukayyed bulunmağın, imdi; “Mezbûrlar köprücü değiller ise ve bu âna değin bedel-i güherçile akçesin viregelmiş değiller ise hilâf-ı defter rencîde olunmayalar” diyü emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıklarında, bu bâbda sâdır olan fermân-ı saʿâdetim mûcebince amel idüp dahi husûs-ı mezbûra mukayyed ve ellerinde olan mühürlü sahîh sûret-i Defter-i Hâkānî’ye nazar idüp göresin; fi’l-vâkıʿ mezbûrlar köprücü olmayup meremmetçiler ise ve bu âna değin bu makūle bedel-i güherçile akçesin viregelmiş değiller ise ol takdîrce hilâf-ı defter-i hümâyûn ve mugâyir-i emr-i şerîf güherçile ümenâsına rencîde vü remîde itdirmeyesin.

Fî 27 Z sene 1055

46

An-cânib-i Baltacı Mahmud Ağa

Foça ve Menemen kādılarına hüküm ki:

( ) nâm kimesne Dîvân-ı hümâyûna gelüp; “Bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Mustafa’nın taht-ı kazâlarınızdan vâkıʿ ellici ve perâkende-i tarhâniyân ve mukātaʿât ve taşkesen mahsûlü târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre üzerlerine edâsı lâzim gelen âdet-i ağnâm ve resm-i bennâk ve bâd-ı hevâ ve cürm-i cinâyetleri cemʿ u tahsîlini bana der-uhde idüp mühürlü temessük virdüğin” bildirüp mûcebince zabtiyçün emr-i şerîf recâ itmeğin, imdi; nâzır-ı merkūmun virdüği temessük ve sûret-i berât mûcebince zikrolunan kazâlarda vâkıʿ tavâ’if-i mezbûrenin sene-i merkūma mahsûb olmak üzre üzerlerine edâsı lâzim resm-i bennâk ve âdet-i ağnâm ve sâ’ir hûkūkların kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ u tahsîli içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 27 M sene 1056

[14]

47

Süleymaniye kurbunda sâkin Defterdâr Mustafa Paşa-zâde izzetlü Beğ Efendi tarafından virilmişdir ve emri ol tarafdan alınmışdır.

Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

( ) nâm kimesne Dîvân-ı Âlî’ye gelüp arzıhâl sunup; “Bi’l-fiʿl Saruhan sancağında vâkıʿ bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre mukātaʿât nâzırı olan Mustafa şart-ı iltizâmına dâhil ve berâtında mastûr olan (…)hâne-i resm-i çift ve tevâbiʿi mukātaʿasın

târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre bana der-uhde idüp nâzır-ı mezkûrun yedime virdüği temessük ve sûret-i berât-ı hümâyûn mûcebince kadîmden zabtolunageldiği üzre zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; nâzır-ı mezbûrun şart-ı iltizâmı ve temessükü mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi zikrolunan (…)hâne-i resm-i çift ve tevâbiʿi mukātaʿası târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre nâzır-ı merkūmun üzerinde olmağla, mezkûrun yedine virdüği temessük ve şart-ı iltizâmı üzre kadîmden zabtolunageldüği üzre târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre zabt u tasarruf itdirüp hilâf-ı şer' u kānûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesin.

Tahrîren fî 26 S sene 1056

48

Saruhan sancağında vâkıʿ (…)hâne-i resm-i çift mukātaʿası sîsâm zirâʿat olunup ve kadîmî sîsâm örüsü iken rüsûmların virmemek içün baʿzısın yerlerin terkidüp mîrîye gadreylemeleriyle ve kadîmî sîsâm zirâʿat örüs olan mahallerinden beher çiftlerinden kaçar akçe rusûmu alınmak üzre yedimize virilen berâtda tasrîh olmamağın, kadîmî sîsâm örüs olan yerler maʿrifet-i şerʿle yoklanup ve hâlâ sîsâm zerʿ olunup ve örüs olan yerlerden beher çiftlerinden bir sikke-i hasene mîrî içün alınup cemʿ u tahsîl olunmak üzre mahalline kayd ve emr-i şerîf recâ iderim diyü muhassıl olan Mustafa arz u iʿlâm eylemekle; sîsâm zerʿ olunup ve örüs olan mahallerinde iʿlâm mûcebince beher çiftlerinden mîrî içün birer sikke-i hasene tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 9 C sene 1056

49

Azak kādısına hüküm ki:

Mahmiye-i İstanbul'da Vâlide Hanı'nda sâkin Avanos veled-i Kirkor nâm Ermeni Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bin elli beş Ramazân-ı Şerîfi gurresinden senesi iki yük kırk bin akçeye olmak üzre üç sene tamâmına değin bir tahvîli yedi yük yirmi bin akçeye Kefe sâkinlerinden Fâik Ahmed nâm kimesnenin Azak İskelesi ve tevâbiʿ-i mukātaʿâtı vech-i meşrûh üzre uhdesinde ve şart-ı iltizâmında olduğuna elinde berât-ı âlîşân olmağın, 'Mezbûr Fâik Ahmed zikrolunan Azak ve tevâbiʿ-i mukātaʿâtına benim ile iştirâk eylemişdir' diyü elinde hüccet-i şerʿiyye olmağın, mûcebince emr-i şerîf

virilmek recâ eyledüği" ecilden, Hazîne-i âmirede mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; zikrolunan Azak İskelesi ve tevâbiʿ-i mukātaʿâtı senesi iki yük kırk bin akçeye olmak üzre üç sene tamâmına değin bir tahvîli yedi yük yirmi bin akçeye merkūm Fâik Ahmed üzerinde mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; mezbûrun şart-ı iltizâmları taʿahhüdleri olan mezkûr Avanos, elinde olan hüccet-i şerʿiye mûcebince ber-vech-i iştirâk mukātaʿât-ı merkūmeyi târîh-i mezkûrdan zabt u tasarruf eylemeleri içün vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî ( ) S sene 1056

50

Kefe İskelesi mukātaʿâtı nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ Balıklağo İskelesi'nde yapılması fermânım olan dört kıtʿa kadırgaların mübâşiri olan Dergâh-ı muʿallâm kapucıbaşılarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim İbrâhim *dâme mecdühû*nun maʿîşetiyçün otuz bin akçe virilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celilü'l-kadrim üzre amel idüp dahi mûşârun-ileyhin sebeb-i maʿîşetiyçün mukātaʿât-ı mezbûre mâlından otuz bin akçeyi virüp kendüden mühürlü temessük ve işbu hükm-i şerîfimin zahrına hüccet yazdırasın.

Tahrîren fî 13 şehr-i Rebîʿülevvel sene 1056

50-a

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Kırım Hânı olan İslâm Girây Hân *dâmet meâ'liyehû* Südde-i saʿâdetime mektûb gönderüp; "Kadîmden Kefe İskelesi mukātaʿâtı mâlından beher sene kendüye taʿyîn olunan on yük akçe sâlyâneleri ve sene-i sâbıkadan dahi bâkî kalan üç yük akçeleri muʿtâd-ı kadîm üzre virilmek [içün] emr-i şerîf recâ" itmeğin, vech-i meşrûh üzre beher sene mukātaʿât-ı merkūme mâlından taʿyîn olunan on yük akçe sâlyâneleri ve sene-i sâbıkdan dahi bâkî kalan üç yük akçeyi mûşârun-ileyhe kadîmden olıgeldüği üzre virilmek içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 13 şehr-i Rebîʿülevvel sene 1056

[15]

50-b

Seydîgâzî kādısına hüküm ki:

Bin elli beş senesine mahsûb olmak üzre Muhassıl Ahmed *dâme ızzühû* tarafından Sultânönü sancağının Bedel-i Mütekāʿidîn Mukātaʿası cemʿine me'mûr olan Ömer *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı hümâyûna gelüp arzıhâl sunup; "Yedimde olan sûret-i berât ve temessükât mûcebince nefs-i Seydîgâzî kasabasında vâkıʿ bedel-i mütekāʿidîn tâ'ifesinin üzerlerine edâsı lâzim gelen güherçile bedelleri mîrî içün talep olundukda, 'Biz menzile taʿyîn olunduk' diyü üzerlerine edâsı lâzim güherçile bedellerin virmemekle bana gadr olmuşdur. Mezbûrlar sene-i merkūme Muharremi'nin gurresinden sekiz ay sonra taʿyîn olunmağla, sene-i merkūmenin rüsûmu bana â'id olup yedimde olan sûret-i berât ve muhassıl-ı mezbûrun virdüği temessükât mûcebince tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledüği ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mevkūfât defterlerine nazar olundukda; mezbûrlar bin elli beş Şa'bânı'nın on sekizinci gününde menzile taʿyin olundukları mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; "Sekiz ay sonra taʿyîn olunmaları ile târîh-i mezbûrun güherçile bedellerin bu âna değin virmedikleri vâkıʿ ise şerʿle tahsîl itdirile" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 21 Ra sene 1056

51

Müderrisînden Mevlânâ Ahmed *zîde fazluhû*ya hüküm ki:

Sen ki mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; hâlâ Südde-i saʿâdetime arzıhâl sunup; "Cezîre-i İstanköy ve tevâbiʿi mukātaʿâtı cezîre-i merkūm ve tevâbiʿi kılâʿı neferâtın ocaklığı olmağla, kalʿanın taʿmîre muhtâc olan yerlerin taʿmîr itdirmek üzre berâtlarında mukayyed olup lâkin kalʿanın hendeği nice zamândan berü tathîr olunmamağla limânı dolup kalʿaya zarar müretteb olmak ihtimâli vardır diyü zikrolunan hendek pâk ü tathîr itdirilüp ve kalʿanın taʿmîre muhtâc olan yerlerin taʿmîr itdirilüp neferâtın ocaklığı olan mukātaʿâtı bir ferde müdâhale itdirilmeyüp vâkıʿ olan ahvâllerin şerʿle kendün görmek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledüğin ecilden, imdi; vech-i meşrûh üzre olmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi sen ki Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhsin; vech-i meşrûh üzre kalʿanın taʿmîre muhtâc olan yerlerin taʿmîr ve hendeğin ve limânın pâk ü tathîr itdirüp ve neferâtın ocaklıklarına müteʿallik olan ahvâli kendün şerʿle görüp ve kalʿanın toplarına lâzim gelen âheni ve

sâ'ire mühimmâtı görüp arzeyleyüp ve kalʿanın hıfz u hırâsetinde kemâ-yenbağî mukayyed olup vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin.

Fî 22 Ra sene 1056

52

Arzıhâlinden kaydolunup buyuruldusu Mâliye tezkiresinde mahfûzdur.

Meremmetciler iltizâma dâhil değildir.

Karye-i _____
Çölmekçi tâbiʿ-i kazâ-i Balıkesir kayd ve livâ-i Karesi an-meremmetciyân-ı Câmiʿ-i Sultân Selim Hân der-kazâ-i mezbûre.

Karye-i mezbûre hâlâ Başdefterdâr Mûsâ Paşa hazretlerinin küçük oğlunun zeʿâmeti olmağla, "Karye-i merkūmede olan bedel-i güherçile reʿâyâsından akçe taleb olunmayup rencîde olunmayalar" diyü fermân olmağın, işbu mahalle şerh virildi.
Fî 13 Ca sene 1056

53

An-cânib-i Receb Ağa kayd şüd.

Köprücüyân-ı ___
(…) an-evkâf-ı merhûm Sultân Orhan *tâbe serâhû*
Neferen
120

Zikrolunan köprüyü köprücüleri her sene kendü hâlleri ile taʿmîr idüp mîrîden bir akçe virilmeyüp ve bedel-i mütekāʿidîn tâ'ifesinin iltizâmlarına dâhil olmağla, her sene ber-vech-i maktûʿ mîrî beş bin akçe virmek üzre emr-i şerîf virilmişdir.

54

Kefe beğlerbeğine ve kādısına hüküm ki:

Bin elli altı Muharremi'nin gurresinden sene nihâyetine değin kısta'l-yevm üzre bi'l-fiʿl Kefe nâzırı olan Ömer'in baʿde'l-masraf ve havâle olunan akçelerden mâʿadâ, "Yağ bahâsından lâzim gelen sekiz yük akçe Azak mevâcibi içün virile" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre tahsîli içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 29 Ca sene 1056

[16]

55

Cezîre-i Rodos kādısına ve Rodos sancağı beğine hüküm ki:

Cezîre-i merkūm kalʿası dizdârı Ahmed ve sâ'ir tevâbiʿ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Rodos Kalʿası ve tevâbiʿi kılâʿı neferâtının ocaklıkları olan mukātaʿâta bu âna değin taraf-ı âhardan dahl olunagelmeyüp kendümiz zabt ve ziyâde-i cizye mâlından taʿyîn olunan yedi yük altmış bin iki yüz akçe cemʿine me'mûr olanlardan alup ve alınan akçeye hüccet-i şerʿiyye mûcebince deynlerine mahsûb olıgelmiş iken hâlâ bin elli dört senesine mahsûb olmak üzre ziyâde-i cizye cemʿine me'mûr olan Hüseyin kadîmden mevâcibimize taʿyîn olunan akçeyi virmekde ve bahâneye sâlik olmağla neferâta ziyâde gadrolmağın, mukaddemâ taʿyîn üzre her sene cemʿine me'mûr olanlardan alıvirilüp katʿâ bir ferde taʿallül ü nizâʿ itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda ve Rodos'da vâkıʿ ifrâz-ı cedîd ve çeltük-i enhâr-ı Kayulu ve Aʿşâr-ı Bozüyük ve İskele-i Mekri ve Mermeros ve tevâbiʿi mukātaʿâtı kadîmden ocaklıkları olup ve kendüleri kesri(?) ile zabtidüp ve cezîre-i mezbûrede vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* evkāfı keferesinin ziyâde-i cizyeleri mâlından her sene yedi yük altmış bin iki yüz akçe mevâcibleri (…) taʿyîn ve her sene cemʿine me'mûr olanlardan alup hüccet-i şerʿiyye ile aldıkları akçe deynlerine mahsûb olınageldüği (…) Mukātaʿası Kalemi'nde mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; kadîmden alageldükleri üzre her sene taʿyîn olunan akçeleri alıvirilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l- kadrim üzre amel idüp dahi neferât-ı merkūmeyi kadîmden ocaklıkları olan mukātaʿâtı zabt ve ziyâde-i cizye mâlından taʿyîn olunan akçelerin mezbûr (…) her sene cemʿine me'mûr olanlardan mukaddemâ taʿyîn olundığı üzre yedlerinde olan temessükâtları mûcebince bi't-tamâm aluvirüp vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getürüp husûs-ı mezbûr içün tekrâr emr-i şerîfim irsâline muhtâc eylemeyesiz diyü.

Fî 17 C sene 1056

56

Barçınlı kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkıʿ bedel-i mütakāʿidîn reʿâyâsı hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bizim üzerimizde edâsı lâzim gelen nefer başına yüzer akçe güherçile bedeli ve koyun başına birer akçe âdet-i ağnâmımızın cemʿine me'mûr olanlara virmeğe râzılar iken hâlâ bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre cemʿine me'mûr olan Muhassıl-ı emvâl Ömer bizden nefer başına ikişer yüz yirmişer ve koyun başına altışar akçe taleb ve baʿzılarımızı dutup habs ve âhar kazâya getürüp ziyâde zulm ü taʿaddî itmeğin, deftere

muhâlif rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîf recâ ideriz” diyü bildirdüğin ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukāta‘ât defterlerine nazar olundukda; nefer başına yüzer akçe ve koyunu olanlardan koyun başına birer akçe âdet-i ağnâmları alınageldüği mastûr bulunmağın, imdi; “Hilâf-ı defter rencîde vü remîde olunmayalar” diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 22 C sene 1056

57

Sâbıkā Teke sancağı beği olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Ahmed *dâme ızzühûya* hüküm ki:

Sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin; hâlâ Dersa‘âdetime âdem ve arzıhal gönderüp; “Bi’l-fi‘l Saruhan mukāta‘âtı nâzırı olan Mustafa’nın bin elli beş ve bin [elli] altı senelerinden irsâliye mâlından zimmetlerinde yirmi altı bin guruşu bâkî olmağla, mîrî içün taleb olundukda bundan akdem nezâreti iltizâm eyledüğin muhassıl-ı emvâl karışmayup kısta’l-yevm üzre lâzim gelen akçeyi kendim gönderirim diyü berâtında mastûrdur ve elimde emrim vardır diyü zimmetinde olan akçeyi virmekde ta‘allül ider. Mezbûr şartı üzre irsâliyesin göndermemekle, meblağ-ı mezbûr tahsîl itdirilüp ve re‘âyâda bakāyâsı var ise kadîmden olıgeldüği üzre kendüsine alup ve akçesi irsâliye olunup kat‘â mezbûra ol vechile ta‘allül ü nizâ itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ” eyledüğin ecilden, imdi; “Mezbûr nezâret-i merkūmeyi iltizâm eyledikde kısta’l-yevm üzre lâzim gelen irsâliye mâlını kendüsi gönderüp muhassıl-ı evmâl müdâhale eylemeye” diyü şart-ı iltizâmında ve berâtında mastûr olup husûs-ı mezbûr arzolundukda nâzır-ı mezbûr şart üzre irsâliyesin göndermemekle, vech-i meşrûh üzre tahsîli içün muhassıl-ı mûmâ-ileyhe emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Receb sene 1056

Girü vech-i meşrûh üzre Mağnisa kādısının arzı mûcebince muhassıl-ı mezbûr zikrolunan yirmi altı bin guruşu tahsîl ve ta'cîl üzre irsâliye eyleye ve re'âyâda bakāyâsı var ise kadîmden olıgeldüği üzre kendüsine tahsîl ve akçesi irsâl oluna diyü fermân-ı şerîf mûcebince emr-i şerîf virilmişdir. Fî 8 Ş sene 1056

[17]

58

Zikrolunan yüz elli nefere yevmî beşer akçe ulûfe virilmek içün Dîvân-ı hümâyûn tarafından emr-i şerîf virilmişdir.

Sâbıkā Teke sancağı beği olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı evmâl olan Ahmed *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Cezîre-i İstanköy muhâfazasında Menteşe sancağı mütesellimi Siyamî *zîde kadruhû* ile taʿyîn olunan yüz elli nefer sekbânların mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince yevmî beşer akçe nafakaları taht-ı muhassıllığında olan mukātaʿât mâlından virilmek fermân olunmağın, vech-i meşrûh üzre İstanköy kādısının arzı mûcebince fermân-ı şerîf mûcebince emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 15 Recebi'l-müreccb sene 1056

59

Cezîre-i İstanköy kādısına hüküm ki:

Sen ki kādısın; hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Nefs-i İstanköy'de vâkıʿ mîrî içün mahzeni taʿmîr ü termîm olması lâzim ü mühimm olup, lâkin taʿmîri içün bir yerden masrafı taʿyîn olunmamağla nice yerleri harâb olup 'İstanköy İskelesi'nde emîn olanlar taʿmîr eyleyeler' diyü emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" eylemişsin, imdi; senden üçer yüz akçe iskele-i mezbûre mâlından virilmek fermân olunup "Vech-i meşrûh üzre her sene üçer yüz akçe iskele-i mezbûreden virile" diyü fermân-ı şerîf mûcebince emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 25 Receb sene 1056

60

Aydın sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l emâcid Mehmed *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bundan akdem bin elli altı senesine mahsûb olmak üzre livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿsın Muhassıl-ı emvâl Ömer'den sâbıkā Bostancılar Odabaşısı Hüseyin nâm kimesne alup mezbûr Hüseyin dahi kendü tarafından bir âdemi Yusuf'a füruht idüp ve akçesin bi't-tamâm edâ ve yedine katʿ-ı alâka temessükün alup ve mukātaʿa-i merkūmenin nısfın cemʿ ve mâʿadâsın cemʿ üzre iken fevtomağla bâkî kalup, bu âna değin cemʿ olunmayan güherçile akçesi yedimizde olan temessükât mûcebince zabtitdirilüp muhassıl-ı emvâl ve âhardan bir ferd müdâhale itdirilmemek üzre emr-i şerîf recâ" itmeğin, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmek fermân olunmağın, şerh virildi.

Fî 8 Ş sene 1056

61

Bi'l-fiʿl Aydın ve Saruhan Muhassılı Ahmed *dâme ızzühû*ya hüküm ki:

Cezîre-i İstanköy Kādısı Mevlânâ el-Hâc Mustafa hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Bundan akdem cezîre-i mezbûre muhâfazasına emr-i şerîf ile taʿyîn olunan yüz elli nefer sekbâna yevmî beşer akçe ulûfe ve kifâyet mikdârı nafaka fermân olundukda (…) ehl-i vukūf kimesnelerden sü'âl olundukda; 'Ancak beşer akçe nafaka kifâyet ider' diyü haber virdüklerinde beşer akçe ulûfe ve beşer akçe nafaka ki her nefere onar akçe olmak üzre arzolundukda 'Aydın muhassılı vire' diyü emr-i şerîf virilüp, lâkin her nefere ulûfe ve nafaka onar akçe taʿyîn olunmağla 'Virmekde taʿallül ider' diyü vech-i meşrûh üzre virilmek bâbında emr-i şerîfim recâsına" arz u iʿlâm eyledikde, imdi; zikrolunan sekbânlar muhâfazâ-i merkūmede olmaları emr-i mühimm olmağın, yevmî beşer akçe ulûfe ve yevmî beşer akçe nafaka kendisine (…) virilüp taʿallül olunmaya diyü fermân olunmağla, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 14 Za sene 1056

62

Zikrolunan Ankara ve Hudâvendigâr sancaklarının evâmir-i şerîfesi Nu'mân Ağa'ya tâbi' Mustafa Çelebî yediyle virilmişdir.

Ankara sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l akrân Ali *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli yedi senesine mahsûb olmak üzre Karesi Muhassılı Manav Mehmed *zîde kadruhû*nun tarafından bana der-uhde olunup yedimde olan sûret-i berât-ı hümâyûn ve mühürlü temessükü mûcebince kadîmden zabtolunageldüği üzre zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" itmeğin, "Kadîmden zabtolunageldüği üzre virdüği temessük mûcebince zabtitdirile" diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 15 Z Sene 1056

63

Livâ-i _____
Hudâvendigâr
(…) sene 1057
Fî sene
421600

Vech-i meşrûh üzre livâ-i mezbûrun dahi tahsîline muhassıl-ı mezkûrun virdüği temessük ve sûret-i berât-ı hümâyûn mûcebince emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 24 Z sene 1056

[18]

64

Menteşe sancağı beğine ve Bozüyük kādısına hüküm ki:

Cezîre-i Rodos kādısı ve mîr-livâ kāʿim-makāmı ve Bozüyük Kādısı Mevlânâ Mehmed hâlâ Dersaʿâdetime arzlar gönderüp; "Cezîre-i Rodos Kalʿası müstahfîzları dizdârı ve bölükbaşıları ve sâ'ir neferâtı meclis-i şerʿa gelüp şöyle takrîr eylediler ki; 'Menteşe sancağında Bozüyük kazâsında Aʿşâr-ı Bozüyük ve tavâbiʿi mukātaʿası bundan akdem mevâcibimiz içün ocaklık taʿyîn olunmağla, bu âna değin müstakil zabtolunup âhardan dâhl olunmamış iken hâlâ maʿan mezbûrda vâkıʿ Line(?) nâm karyede İlyas Beğ binâ eyledüği câmiʿ-i şerîfin mütevellîsi ve ehl-i mürtezikası bize dahi Aʿşâr-ı Bozüyük'den ulûfelerimiz içün beher sene dörder müd buğday taʿyîn olunmuşdur diyü sûret-i defter ve emr-i şerîf ibrâz idüp vekîlimizden almaları ile mevâciblerimize ziyâde kesretleri olur. Mezbûrların taleb eyledikleri buğday ocaklıkdan evvel olup baʿdehû biz ocaklık taʿyîn olundukda anlara ve âhar yerden taʿyîn olunmağla min-baʿd müdâhale eylemeyeler diyü vukuʿu üzre ahvâlimizi Dersaʿâdetime arzidivirin' diyü ilhâh eyledikleri, fi'l-hakīka mezkūr Line(?) Câmiʿinin evkāfı bazı dekâkîn ve bağçe ve sâ'ir kendülere taʿyîn olunan mahallerden ve karye-i Açe(?)'den bin beş yüz akçe mezbûr Emrud(?) karyesinden bin beş yüz akçe ki cemʿan defterleri mûcebince altı bin akçe olup câmiʿin levâzimine ve ehl-i vezâ'ife kifâyet idüp Aʿşâr-ı Bozüyük'den olan dört müd hınta mukaddem refʿ olunup min-baʿd müdâhale eylemeyeler diyü emr-i şerîfim recâsına arz u iʿlâm" eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Hazîne defterlerine nazar olundukda; zikrolunan Aʿşâr-ı Bozüyük ve tevâbiʿi mukātaʿası tevliyeti merkūmenin kadîmden ocaklığı olup ve Anadolu Muhâsebesi defterlerine mürâcaʿat olundukda; zikrolunan dört müd buğdayın mahalli bulunmamağla, imdi; "Taleb olunmaya" diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 25 Z sene 1056

65

Bostancılar Yenice eski başeskisi Şahbaz yediyle kaydolunup ve buyuruldusu tezkirede mahfûzdur. Emr-i mezbûrdan naklolundu.

Sultânönü sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hasan *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli yedi senesine mahsûb olmak üzre Karesi Muhassılı Manav Mehmed Ağa'nın tarafından bana tevcîh olunup yedimde olan sûret-i berât-ı şerîf mûcebince ve muhassıl-ı mezbûrun memhûr temessükü mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre cemʿ itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; "Mezbûrun temessükü mûcebince ve sûret-i berât ve şart-ı iltizâmı üzre amel oluna" diyü fermân olunmağın, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Z sene 1056

66

Bâ-derkenâr kayd şüd.

İznik ve Görele ve Yalakâbâd ve Karamürsel kādılarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Kocaili sancağında vâkıʿ zikrolunan kazâların bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli yedi senesine mahsûb olmak üzre Muhassıl Manav Mehmed Ağa tarafından bana der-uhde olunup yedimde olan sûret-i berât-ı şerîf ve temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; mezbûrun virdüği temessük ve kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek fermân olunmağın, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Z sene 1056

67

Bâ-derkenâr kayd şüd.

Biga sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bostânî Bekir nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Biga sancağının bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli yedi senesine mahsûb olmak üzre Karesi muhassılı olan Mehmed *zîde kadruhû* tarafından bana der-uhde olunup mezbûrun tarafından virilen temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin. İmdi; "Muhassıl-ı mezbûrun tarafından virilen mühürlü temessük ve sûret-i berât-ı şerîf mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirile" diyü fermân olunmağın, vech-i meşrû üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fi 17 Muharremi'l-Harâm sene 1057

Bostancılardan Haseki Ağa'nın âdemlerinden Bostancı Bekir yediyle virilmiştir. Fi't-târîhi'l-mezbûr.

[19]

68

Bâ-derkenâr kayd şüd. Fî 18 M sene 1057

Manyas ve Serhan kādılarına hüküm ki:

Hasan nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Zikrolunan kazâların bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli yedi senesine mahsûb olmak üzre bi'l-fiʿl Karesi muhassılı olan Manav Mehmed *zîde kadruhû* tarafından alup mezbûrun şart-ı iltizâmı ve sûret-i berât-ı hümâyûn ve mühürlü temessükü kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ u tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan defâtire nazar olundukda; zikrolunan kazâların bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası Karesi sancağına tâbiʿ ve muhassıl-ı mezbûrun üzerinde olup ve nefer başına yüzer akçe alınageldüği mukayyed bulunmağın, imdi; berât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre amel olunmak fermân olunmağın ve vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 18 M sene 1057

69

Kefe beğlerbeğisine ve Kefe ve Kerş kādılarına hüküm ki:

Hâlâ Kefe Beğlerbeğisi İsmâil *dâme ikbâlühû* arz gönderüp; "Kerş Kalʿası serhaddi ehl-i İslâm olup karye kâfirlik memerrî olmağla rûz ü şeb bunlarda cenkidüp neferâta ziyâde ihtiyâc olup, lâkin kalʿa-i merkūm müstahfızlarının ulûfeleri nısf olmağla ol ecilden kimesne gedüğine rağbet itmeyüp şöyle ki; ulûfelerimiz sağ hesâbı üzre olunagelmeyüp hidmet olunmaduğından gayrı, gedikleri dahi rağbet olunmaz diyü dizdârı ve neferâtı gelüp iʿlâm idüp fi'l-vâkıʿ hâl minvâl-i meşrûh üzre olup ulûfeleri sağ ola" diyü arz itmeğin. İmdi; kalʿa-i merkūmenin elli dört nefer müstahfızları olup ve bir hidmet-i münevvere olmağla, "Ulûfeleri tamâmen sağ hesâbı üzre virile" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 22 S sene 1057

70

Karahisâr-ı sâhib sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Hasan nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûn bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli yedi senesine mahsûb olmak üzre Muhassıl Manav Mehmed Ağa tarafından bana tevcîh olunup mezbûrun tarafından virilen temessükât ve sûret-i berât-ı şerîf mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" itmekle, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 S sene 1057

71

Kefe beğlerbeğisine ve Kefe ve Taman ve Kerş kādılarına hüküm ki:

Kadîmden Kefe'den taʿyîn olan kılâʿın taʿmîri içün her sene Kefe mukātaʿâtından yirmişer bin akçe virilegelmekle, imdi; zikrolunan yirmi bin akçenin sekiz bin akçesi nefs-i Kefe Kalʿası'na ve dört bin akçesi Taman Kalʿası'na dört bin akçesi Tekemrek(?) Kalʿası'na ve dört bin akçesi Kerş Kalʿası'na virile diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre her sene virilügelen yirmi bin akçe zikrolunan kalʿaların taʿmîre muhtâc olan yerlerine virilmek içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî gurre-i Ra sene 1057

72

Kefe beğlerbeğisine ve Kefe ve Menkub(?) kādılarına hüküm ki:

Balıklağo Kalʿası dizdârı Ahmed hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Balıklağo Kalʿası neferâtının mevâcibleri kadîmden ber-vech-i ocaklık Balıklağo İskelesi kassâbiyyesinden havâle olunan sebeb-i tahrîr hükmü mûcebince alagelüp, lâkin Kefe nâzırı olanlar baʿzı zamân âhar yerden ekl diyü rencîde itmekden hâlî olmayup kadîmden olıgeldüği üzre Balıklağo kassâbiyyesinden virilüp âhar yerden ekl diyü rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirdüği ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; kalʿa-i merkūmenin neferâtı müstahıkk oldukları mevâciblerin Balıklağo kassâbiyyesinden havâle olunageldiği üzre mastûr bulunmağın, imdi; üslûb-ı sâbık üzre ber-vech-i ocaklık müstahıkk oldukları mevâcibleri zikrolunan kassâbiyye akçesinden virilmek fermân olunmağın, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak içün şerh virildi.

Fî selh-i Ra sene 1057

[20]

73

Rodos sancağı beğine ve cezîre-i Rodos kādısına hüküm ki:

Sen ki mîr-livâsın; hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Cezîre-i İstanköy ve tevâbiʿi mukātaʿâtı cezîre-i merkūme kılâʿı neferâtının ocaklığı olup mîr-livâ olanlar hasbî nâzır ve dizdâr ve azebler ve varoş ağası olanlar zabt ve neferâtın mevâciblerin tamâmen virmek üzre berât-ı şerîf ile der-uhde olunup âhardan kimesnenin alâkası yoğiken Müderris Ahmed nâm kimesne müfetdiş oldum diyü mukātaʿâtı kendüsi zabtidüp neferâtın tamâmen mevâciblerin virmeyüp gadritmekle, min-baʿd mezbûr Ahmed müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledüği ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; mîr-livâ olanlar hasbî nâzır ve dizdâr ve azebler ve varoş ağası olanlar zabtitmek üzre üzerlerinde olup ve mezbûr Ahmed Efendi kalʿa-i merkūmenin hendeklerin tathîr itdirmek içün emr-i şerîf virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; "Mezbûr Kādı Ahmed ancak hemân hendekleri tathîr idüp gayrı umûra karışmaya" diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre fermân-ı âlî mûcebince emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 6 R sene 1057

74

Sâbıkā beğlerbeği olup hâlâ Aydın ve Saruhan ve Menteşe sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan İshak *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Cezîre-i İstanköy Kādısı Mevlânâ el-Hâc Mustafa arz gönderüp; "Bundan akdem emr-i şerîf ile yüz elli bir sekbân ile cezîre-i İstanköy Kalʿası muhâfazasına taʿyîn olunan Siyâmî nâm kimesne bu dâʿîlerine gelüp zikrolunan sekbânların ulûfe ve nafakaları Aydın muhassılları İbrâhim ve bâʿdehû Ahmed Beğ'den taleb olundukda tamâmen virmemekle, bâkî kalan iki yük yetmiş bir bin beş yüz akçeleri Saruhan nâzırından havâle olunup Mağnisa kādısına hitâben vârid olan emr-i şerîf mûcebince nâzır-ı mezkûrdan taleb olundukda yine 'Virmeğe iktidârım yokdur' diyü cevâb virmekle ve zikrolunan sekbânların ulûfe ve nafakaları tamâmen vâsıl olmamağla nicesi perâkende ü perîşân olmuşdur. 'Âhar yerden havâle itdirilmek bâbında ahvâlimizi Dersaʿâdetime arz u iʿlâm idivir' diyü ilhâh ve tezallüm" eyledüği ecilden, "Fi'l-hakîka nâzırân-ı mezbûrânın zamânların kalan akçeleri Saruhan nâzırından havâle olunup lâkin mezbûrdan dahi alınması mümkin olmamağla, zikrolunan sekbânın bâkî kalanı dahi perâkende vü perîşân olmaları mukarrerdir" diyü arzeyledüği ecilden, imdi; "Mezbûrân bin elli altı Rebîʿülevvelli'nin on dördüncü gününden bin elli yedi Saferi'nin on dördüncü gününe gelince alınmayup bâkî kalan iki yük yetmiş bir bin beş yüz akçeleri ve min-baʿd

müstahıkk oldukları Aydın ve Saruhan mukāta'âtı nâzırından bi't-tamâm tahsîl itdirilüp muhâlefet itdirilmeye" diyü fermân olunmağla, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Ca sene 1057

75

Tuğralu emr-i şerîfden naklolunmuşdur. Buyuruldusu tezkirede mahfûzdur.

Mağnisa kādısına ve Saruhan sancağında vâkı' olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fi'l Saruhan mukāta'âtı nâzırı olan Mustafa nâm kimesne hâlâ Dersa'âdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Nezâret-i merkūme bundan akdem bana tevcîh olundukda 'Muhassıl-ı emvâl karışmaya' diyü fermân olunmuşiken muhassıl-ı sâbık Ahmed Beğ beni nice zamân habs ve aldığı akçeyi irsâliye itmedüğinden mâ'adâ, hâlâ muhassıl-ı emvâl olan İshak ve âdemleri Âsitâne-i sa'âdetden hâssı oldukda ve (…) ile virilmeyen mukāta'âta dahleylemekle bana gadr u ta'addîye (…) olur. Bu sene irsâliye mâlına me'mûr olan Dergâh-ı âlî müteferrikalarından Zekeriyyâ Ağa lâzim gelen irsâliye ve elinde olan emr-i şerîf mûcebince ve fermân olundığı üzre Âsitâne-i sa'âdete gönderüp dâhil-i Hazîne idüp muhassıl-ı emvâl ve âhardan bir ferde müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" itmeğin, imdi; "Bu sene irsâliye mâlından mübâşir-i merkūm Müteferrika Zekeriyyâ Ağa Âsitâne-i sa'âdete getürüp teslîm idüp muhassıl-ı emvâl karışmaya" diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Ca sene 1057

[21]

76

Saruhan sancağında vâkı' olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fi'l livâ-i mezbûr nâzırı olan Mustafa hâlâ Dersa'âdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Saruhan memlahasının tuzunu beğlerden livâ-i mezbûrda olan develer üçer gün ücretleri ile ihrâc idememekle, uslûb-ı sâbık üzre tuz hâsıl oldukda vâkı' olan tuzu beğlerden ihrâc ve kadîmden olıgeldüği üzre Dîvân'dan naklitdirilüp olıgelmişe muhâlif kat'â bir ferde ta'allül ü nizâ' itdirilmeye diyü emr-i şerîf recâ" eyledüği ecilden, imdi; "Kadîmü'l-eyyâmdan olıgeldüği üzre ücretleri ile tuzu ihrâc eyleyeler" diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 15 Ca sene 1057

Buyuruldusu tezkirede hıfzolunup tuğralu emr-i şerîfden yazılmışdır.

77

İstanköy kādısının arzı mûcebince "Kadîmden olıgeldüği üzre mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince amel oluna" diyü vech-i meşrûh üzre tekrâr emr-i şerîf virilmişdir. Fî 19 Ca sene 1057

Cezîre-i İstanköy kādısına hüküm ki:

Cezîre-i mezbûrede sâkin ulemâ ve sülehâ ve aʿyân ve kul ve kılâʿ neferâtı hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Bundan akdem muhâfaza içün taʿyîn olunan yüz elli nefer sekbânın cümlesi firâr idüp ancak mütesellim olan Siyâmî nâm kimesne ile beş altı nefer neferâtından kalmağın, hâliyâ küffâr-ı hâksârdan ziyâde havf üzre olunmağın, zikrolunan sekbânın ulûfeleri Hazîneye kalmak üzre mîr-livâ olanlar bizden kulluk ve bedel nâmına âdem istemeyüp Sakız'a ve Midilli'ye fermân olundığı üzre bizden dahi mîr-livâ olanlar kulluk ve bedel nâmına âdem alınmamak bâbında emr-i şerîf recâ" eyledikleri ecilden, imdi; "Bunlardan bedel ve kulluk hâliyâ alınmaya" diyü fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l- kadrim üzre amel idüp dahi zikrolunan sekbânlar firâr idüp kalʿa muhâfazasında olmamağla, ulûfeleri Hazîne-i âmireme kalmak şartıyla zikrolunan kılâʿ neferâtından hâliyâ bedel ve kulluk nâmına âdem aldırmayup kalʿa-i merkūmeyi kendülerine zabt u hıfz itdirüp vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin diyü.

Fî 3 C sene 1057

78

İzzetlü Defterdâr Paşa hazretlerinin Mü'ezzinbaşısı Arab Mehmed Beğ'in yediyle kaydolunup ve mezbûr Hasan mûşârun-ileyhin müteferrikasıdır. Fî 15 C sene 1058

Mağnisa kādısına hüküm ki:

Hasan *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Saruhan sancağında Mağnisa nâhiyesinde vilâyet defterinde beş bin dokuz yüz doksan dokuz akçe yazusı olan İrluc(?) nâm karye defter-i icmâlde havâss-ı hümâyûndan iken nice zamândan berü Abdi nâm kimesne tîmâr nâmıyla zabtidüp karye-i merkūme hâlâ havâss-ı hümâyûna ilhâk olduğuna yedimde sûret-i Defter-i Hâkānî olup yedimde olan sûret-i defter-i icmâl mûcebince cânib-i mîrîden zabtitdirilüp tîmâr nâmıyla zabtiden Abdi ve âhardan bir ferd müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ ider" diyü bildirmeğin, imdi;

“Temessükâtı ve sûret-i icmâl mûcebince zabtitdirilüp nizâʿ iden temessükâtıyla Âsitâne-i saʿâdetime havâle oluna” diyü fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle mezbûr Hasan *zîde kadruhû* vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l- kadrim üzre amel idüp dahi zikrolunan İrluc(?) nâm karye havâss-ı hümâyûnumdan olmağla, mezbûrun yedine virilen sûret-i defter-i icmâl mûcebince mîrî içün zabt u tasarruf ve vâkıʿ olan (…) mahsûlâtın ahz ü kabz itdirüp min-baʿd tîmâr nâmıyla zabtiden merkûm Abdi ve âhardan bir ferdi dahl ü taʿarrûz itdirmeyesiz ve karye-i merkūmenin ne mikdâr mahsûlü vâkıʿ olursa sıhhat üzre defter idüp ve imzâ ve mühürleyüp merkūmun yedine viresin ki ol defter mûcebince taleb ve tahsîl oluna ve nizâʿ ider kimesne var ise Âsitâne-i saʿâdetime havâle eyleyüp ve Dîvân-ı hümâyûnumda şerʿle fasloluna diyü.

Fî 15 C sene 1057

79

Aydın sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bostânî Hasan nâm kimesne hâlâ Dersaʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; “Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası elli yedi senesine mahsûb olmak üzre Karesi muhassılı olan Manav Mehmed’den alınup Dîvân tarafından yedime virilen sûret-i berât ve temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderüm” diyü bildirmeğin, imdi; virdüği mûcebince zabtitdirilmek fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 17 C sene 1057

Kozbekçi halîfesi olan Hasan Beğ tarafından derkenâr olmuşdur. Ve mezbûrun tarafından (...) İbrâhim nâm bostânîye virilmişdir.

[22]

80

Âb-ı Sâfî(?) kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Orhan *tâbe serâhû* evkāfından Âb-ı Sâfî(?) köprücüleri hâlâ Dersaʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; “Bizim köprümüz ağaçdan olmağla senede iki üç defʿa kesret-i bârândan yıkılup kendü mâlımız ile müceddeden binâ idüp hidmetimizde kusûrumuz yoğiken hâlâ bedel-i güherçile ümenâsı bizden nefer başına yüzer akçe güherçile akçesi taleb eylemeleri ile nicemiz perâkende vü perîşân olup köprünün vâkıʿ olan hidmetin edâ eyledikden sonra emr-i

tekâlif ile rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîf recâ" eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿa defterlerine nazar olundukda; zikrolunan Âb-ı Sâfî(?) köprücüleri bedel-i mütekāʿidîn ümenâsın şart-ı iltizâmlarına dâhil olmağla, köprü yıkıldıkca kendü mâlları ile binâ idüp ve bedel-i güherçile ümenâsına senede ber-vech-i maktûʿ beş bin akçe virmek üzre defterde mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi, "Kānûn ve defter mûcebince senede ber-vech-i maktûʿ beş bin akçeyi cemʿine me'mûr olanlara edâ eyledikden sonra tekrâr ziyâde ile rencîde olunmayalar" diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 22 C Sene 1057

81

Cezîre-i Rodos kādısına hüküm ki:

Cezîre-i merkūmda vâkıʿ kılâʿ neferâtı hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Bizim ocaklığımız olan mukātaʿâtı ve iskele mahsûlünü kadîmden ağalarımız ümenâya tevcîh eyledikleri zamân maʿrifet-i şerʿle virilüp sicill ü hüccet olundukdan sonra zabtidenlerden ulûfelerimizi tamâmen alurdık. Hâlâ birkaç seneden berü ağalarımız ocaklığımız olan mukātaʿâtı maʿrifet-i şerʿle virmeyüp kendüleri diledikleri âdemlere virüp baʿdehû kabûl eyledikleri üzre akçesi taleb olundukda zarar eylediler diyü neferât fukarâsının mevâcibleri tamâmen virilmemekle nicesi perâkende vü perîşân olmuşdur. Min-baʿd eğer ocaklıklığımız olan mukātaʿâtdır ve eğer iskeledir, maʿrifet-i şerʿle virilüp ve her sene füruht olundığı üzre Âsitâne-i saʿâdete hüccetleri gönderilüp ve bu âna değin zabtidenlerin zimmetlerinden bâkî kalan mevâciblerimiz şerʿle alıvirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledikleri ecilden, imdi; "Şerʿle hakları aluvirile" diyü fermânım olmuşdur.

Buyurdum ki:

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi sen ki kādısın; neferât-ı merkūmenin her sene mevâcibleri içün füruht eyledikleri mukātaʿâtı sicill ü hüccet eyleyüp ve her sene Âsitâne-i saʿâdetime füruht olunan mukāta'âtın hüccetlerin gönderüp ve bu âna değin eğer mukātaʿâtdan ve eğer iskelede her kimler zabteylemişdir, sıhhati üzre (…) defterinden görüp Südde-i saʿâdetime arzeyeleyüp ve neferât-ı merkūmenin mevâcibleri dahi şerʿle tevcîh idenlerden bi't-tamâm alıvirüp bir akçe ve bir habbelerin bâkî kodurmayasın ve neferâtın muʿtâd-ı kadîm üzre her sene mevâcib defterlerin Âsitâne-i saʿâdetime gönderüp havâle itdiresin ve iskelenin mâlı bu âna değin nereye sarfolmuşdur ve kimler zabteylemişdir ve kimin temessükâtı ile zabtolunmuşdur, sıhhati üzre Âsitâne-i saʿâdetime defterin

gönderüp mahalline kayd ve zabtidenlerden taleb oluna ve sen ki kādısın; müfredâtı cümle diğer sebebi ile sıhhati üzre yazup arzeylemeyesin ve neferâtın şerʿle teveccüh idenlerden hakların alıvirmeyesin, sonra zayîʿ olan mâlım senden tazmîn itdirilür. Ana göre vech-i meşrûh üzre olan emr-i hümâyûnu göresin diyü.

Fî 13 Ş sene 1057

82

Mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince merdûd olan tuz narh-ı cârî üzre mübâyaʿa ve akçesi tahsîl ve irsâliye oluna ve bu Muhassıl İshak Paşa'ya ve Mağnisa kādısına ve Saruhan sancağında vâkı' olan emînlere hitâben emr-i şerîf virilmişdir. Fî 3R sene 1058

Tekrâr vech-i meşrûh üzre narh-ı cârî üzre merdûd olan yirmi kile tuz mübâyaʿa ve akçesi irsâliye oluna diyü emr-i şerîf virilmişdir. Fî 23 Receb sene 1058

Mağnisa kādısına ve Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara ve Mağnisa mütesellimine hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Saruhan memlahası ve tevâbiʿi mukātaʿâtı nâzırı olan Mustafa *zîde kadruhû* hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Şart-ı iltizâmıma dâhil Saruhan sancağında vâkıʿ memlaha mukātaʿasının hâsıl olan tuzunu üç senede bir narh-ı cârî üzre umûmen livâ-i mezbûrda olan reʿâyâya mîrî içün tevziʿ olunagelmekle, hâlâ üç dört seneden berü tevziʿ olunmayup bu sene tevziʿ senesi olmağla memlaha-i merkūmeden hâsıl olan tuz umûmen livâ-i mezbûrda olan reʿâyâya tevziʿ ve tescîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ iderim" diyü bildirdüği ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; zikrolunan memlaha nâzır-ı mezkûrun üzerinde olup ve üç senede bir narh-ı cârî üzre umûmen reʿâyâya tevziʿ ve tescîl olunageldiği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; kadîmden olıgeldüği üzre tevziʿ ve tescîl itdirilmek fermân olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda; bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l- kadrim üzre amel idüp dahi nâzır-ı mezkûrun şart-ı iltizâmına dâhil memlaha-i merkūmeden hâsıl olan narh-ı cârîleri üzre umûmen livâ-i mezbûrda olan reʿâyâya tevziʿ ve tescîl itdirüp ve irsâl olan kulumla akçesin tahsîl, ber-vech-i taʿcîl Dersaʿâdetime gönderüp dâhil-i Hazîne itdiresin ve siz ki kādısız; husûs-ı mezbûrede mukayyed olup hilâf-ı muʿtâd reʿâyâya âhar sancakdan tuz aldırmayup memlaha-i merkūmenin tuzunu fermân-ı şerîfim ve narh-ı cârî üzre tevziʿ ve tescîl itdirüp **[23]** katʿâ olıgelmişe muhâlif reʿâyâdan ve âhardan bir ferde

taʿallül ü nizâʿ ve inâd ü muhâlefet itdirmeyesiz ve kazīyyede medhâli olmayanları müdâhele itdirmeyüp hilâf-ı emr-i şerîf vazʿ idenleri isimleri ve dirlikleri ile yazup arz u iʿlâm eyleyesiz, mâl-i mîrîye gadrolmakdan ve hilâf-ı şerʿ u kānûn taʿaddî vü tecâvüzden ziyâde ihtirâz eyleyesiz diyü.

Fî 16 Şaʿbâni'l-Muʿazzam sene 1057

83

Sâbıka beğlerbeği olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan ( ) *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Cezîre-i İstanköy Kādısı Mevlânâ Mustafa hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Cezîre-i İstanköy Kalʿası muhâfazasında emr-i şerîf ile taʿyîn olunan Sâmî *zîde kadruhû* bu dâʿîlerine gelüp takrîr-i kelâm idüp bundan akdem bin elli altı senesi Rebîʿülevvelinden yüz elli nefer tüfenk-endâz sekbân ile cezîre-i (…) Kalʿası muhâfazasına emr-i şerîf-i cihân-mûtâʿım ile taʿyîn olunduğumda intikāl (…) yüz elli bir sekbân ile (…) mezbûrun on dördüncü günü gelüp cezîre-i merkūmeye dâhil olup zikrolunan sekbânların mukaddemâ fermân olundığı üzre yevmî onar akçe ulûfe ve nafakaların beher sene beş yük kırk bin akçe idüp, yüz sekiz bin akçesin sâbık Aydın muhassılı olan Seyyid İbrâhim Ağa virüp ve yüz altmış bin akçesini Muhassıl Ahmed Beğ virüp ve bâkî kalan iki yük yetmiş bin akçenin doksan bin akçesin ki iki aylık ulûfe ve nafakaları kendü yanımdan virdüğimi arz u iʿlâm idivir diyü ilhâh eyledikde, fi'l-hakīka mezbûr Sâmî fermân mûcebince yüz elli nefer tüfenk-endâz sekbân ile târîh-i mezbûrda gelüp kalʿa-i merkūmeyi hıfz u hırâset itmeğin, kendü yanından virdüği iki aylık nafaka ve ulûfeleri ki doksan bin akçe ider, bâkîsin dahi alıvirüp hissesiyle neferâta virdüği doksan bin akçe alıvirmek bâbında emr-i şerîfim recâsına arz u iʿlâm" eylemeğin, imdi; virilüp kendü yanından virdüği doksan bin akçe taht-ı muhassıllığında olan mukātaʿât mâlından virilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin; zikrolunan sekbânların ulûfe ve nafakalarından bâkî kalup mezkūr Sâmî kendü yanından virdüği doksan bin akçeye taht-ı muhassıllığında olan mukātaʿât mezkūr Sâmî *zîde kadruhû*ya bi't-tamâm virüp bir akçe ve bir habbelerin bâkî kodurmayasın ve meblağ-ı mezbûru bi't-tamâm edâ eyledikden sonra işbu hükm-i şerîfin zahrına hüccet yazdırup hîn-i muhâsebede deynine mahsûb oluna diyü.

Fî 13 L sene 1057

84

Biga sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Handan *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre Karesi ve Teke bedel-i mütekāʿidîn muhassılı olan Hamza *zîde kadruhû* tarafından bana tevcîh olunup mezbûrun tarafından yedime virilen mühürlü temessük ve sûret-i berât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ u tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, imdi; "Zamânı hulûl eyledikde kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirilmek fermân olmağın" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 22 L sene 1057

85

Bu dahi Mahmud Ağa'ya virilmişdir.

Ankara sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

( ) nâm kimesne gelüp; livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre Muhassıl Hamza Ağa tarafından tevcîh olunmağla, kadîmden olıgeldüği üzre muhassıl-ı mezbûr tarafından virilen mühürlü temessük ve sûret-i berât mûcebince zamânı geldikde cemʿ itdirile diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 27 L sene 1057

86

Sâbıkâ bostancılar odabaşısı olup hâlâ kapucıbaşı olan Mahmud Ağa tarafından kayd ve tezkiresi mezbûra virilmişdir.

Sığla sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

( ) nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre bi'l-fiʿl Karesi ve Teke ve bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿâtı muhassılı olan Hamza *zîde kadruhû* tarafından deruhde olunmağla, zamânı hulûl eyledikde kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirile diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 27 L sene 1057

[24]

87

Mehmed Ağa yediyle emr-i şerîf virilmişdir.

Aydın sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

( ) nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre bi'l-fiʿl Karesi ve bedel-i mütekāʿidîn muhassılı olan Hamza Ağa tarafından bana tevcîh ve yedime mühürlü temessük ve sûret-i berât-ı şerîf virilmişdir. Kadîmden olıgeldüği üzre zamânı hulûl eyledikde zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" itmeğin, imdi; "Zamânı dâhil oldukda kadîmden zabtolunageldüği üzre zabtitdirile" diyü fermân olunmağın, emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Za sene 1057

88

Hâlâ bostancılar hasekisi olan Hasan Ağa tarafından mezkûr Ali Çelebî'ye virilüp ve mezbûr Mihaliç'de sâkindir.

Bursa ve Hudâvendigâr sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-emâcid Ali *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp; "Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre bi'l-fiʿl Karesi ve Teke ve bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿâtı muhassılı olan Hamza Ağa tarafından tevcîh ve yedime virilen temessük ve sûret-i berât-ı şerîf mûcebince zamânı hulûl eyledikde cemʿ itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" itmekle, "Vech-i meşrûh üzre kadîmden zabtolunageldüği üzre cemʿ itdirile" diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 25 Za sene 1057

89

Tezkire cânibinden virilmişdir.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına ve nâzırına hüküm ki:

Ol cânibde pârelenen şaykalardan perâkende olan Rus kâfirlerinde bulunan yerlerden cemʿ u tahsîl olunmak içün Dergâh-ı muʿallâm kapıcıbaşılarından Hasan *dâme mecdühû*ya kabzitdirilüp ve ne mikdâr esir cemʿ olunsa Âsitâne-i saʿâdetime gelince hıfzolunması içün lâzim gelen kuvvet ve Kefe'den Âsitâne'ye gelince her esir başına yevmî birer vukıyye etmek virilmek fermân olunup ve lâzim gelen etmek ve kuvvet ve

sâ'ir mühimmâtları Kefe nâzırı virüp sonra zahriyyesi mûcebince deyne mahsûb olmak üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 10 Za sene 1057

90

Bu dahi tezkire tarafından virilmişdir.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına ve nâzırına hüküm ki:

Hâliyâ Azak'a gereken dört kıtʿa gemilere bin elli yedi Zilkaʿdesi'nin yirmi birinci gününden üç ay tamâmına değin peksimedleri bu cânibden virilüp, lâkin daha ziyâde eylemek lâzim gelür ise iktizâ eyledikde ol cânibden peksimed virüp ve ne mikdâr peksimed virildi ise zahrına hüccet yazdırup nâzırın yedine viresiz ki sonra Hazîneye mahsûb itdire diyü.

Fî 27 Za sene 1057

91

Emr-i şerîf Defterdâr Mehmed Paşa hazretlerine virilmişdir.

Biga sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli yedi senesine mahsûb olmak üzre Muhassıl Manav Mehmed Ağa'nın üzerinde olup lâkin mezkûr Mehmed Ağa cemʿ itmezden evvel fevtolmağla, târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre iltizâm-ı sâbık mûcebince senesi kırk bin akçeye fi'l-vâkıʿ muhassıl-ı mezbûr tarafından cemʿ olunmadı ise tahsîl itdirile diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 S sene 1058

92

Vech-i meşrûh üzre Balıklağo'da binâsı fermân olunan dört kıtʿa kadırgaların mühimmâtı içün Kefe mukāta'âtından dört yük doksan altı bin akçe ta'yîn olundığı Mevkūfât tarafından emr-i şerîf virildüği şerh virildi. Fî 5 Receb sene 1058

An-mukātaʿât-ı Kefe (…)
496.000
Bu minvâl üzre Mevkūfât tarafından emr-i şerîf.

93

Hüküm bulunmamaktadır.

[25]

94

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Kefe Kalʿası azebleri sâbıkā Dersaʿâdete âdem ve arzıhâl gönderüp; "Bundan akdem sebeb-i tahrîr hükmü ile nâzır-ı sâbık Hüseyin'den havâle olunup bâkî kalan mevâciblerimiz içün Kefe'de vâkıʿ Limanpazarı ve Serhan mukātaʿasının senesi kırk bin akçeye olup biz yetmiş bin akçeye kabûl ve der-uhde olunmuş iken nezâret âhara virilmekle zabtı müyesser olmayup girü mukātaʿa-i merkūme kendülerine zabtitdirilmek bâbında inâyet recâ" eyledikleri arzolundukda, livâ-i merkūmenin mukaddemâ havâle olunan yetmiş bin akçe mevâcibleri Hazîne-mânde olmak üzre mukātaʿa-i merkūmenin senesi yetmiş bin akçeye olmak üzre ber-vech-i ocaklık zabtitdirilmek fermân olunup dahi vech-i meşrûh üzre mukātaʿa-i merkūmeyi neferât-ı merkūmenin mevâcibleri içün senesi yetmiş bin akçeye zabtitdiresiz diyü bin elli iki Şaʿbânının yirmi ikinci günü târîhiyle müverrah emr-i şerîf virilüp, hâlâ cülûs-ı hümâyûn-ı saʿâdet-makrûnum vâkıʿ olmağla ellerinde olan hükmü getürüp tecdîdin recâ eyledikleri ecilden, bu bâbda mukaddemâ mazmûn u (…) üzre virilen emr-i şerîf mûcebince amel olunup cidden hilâfına rızâ vü cevâz göstermeyesiz diyü.

Fî 6 Şaʿbâni'l-Muʿazzam sene 1058

95

Mezbûrun mukaddemâ mevâcibleri yedi yük akçe idüp, lâkin ulûfeleri tenzîl olmağla bu mikdâr virilmişdir.

Kefe beğlerbeğisine ve Kefe ve Azak kādılarına hüküm ki:

Azak Kalʿası muhâfazası içün müceddeden taʿyîn olunan iki yüz nefer süvârî ve on altı hayme(?) ağalarının yevmiyeleri bin üç yüz yirmi beş akçe ve bir yıllık mevâcibleri dört yük yetmiş bin kırk sekiz akçe idüp meblağ-ı mezbûrun iki yük akçesi Azak mukātaʿâtından ve iki yük yetmiş bin kırk sekiz akçesi Kefe mukātaʿâtından mukaddemâ fermân olundığı üzre virilmek fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 19 Şaʿbâni'l-Muʿazzam sene 1058

96

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Hâlâ Balıklağo Limânı'nda müceddeden binâsı fermân olunan dört kıtʿâ kadırgaların üzerlerine mübâşir taʿyîn olunan Dergâh-ı muʿallâm kapucıbaşılarından İbrâhim Ağa *zîde mecdühû*ya cihet teftîşi içün sene-i sâbıkda virildüği üzre otuz bin akçe Kefe mukātaʿâtından virilmek fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 23 N sene 1058

97

Papas-zâde İbrâhim Paşa ve Çalık Ali Paşa yediyle olmuşdur.

Mihaliç kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûrda sâkin bölük sipâhîsi ve yeniçeri tâ'ifesi hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Kendümiz seferde iken evimizde olan kendü hidmetkârlarımızda bedel-i mütekāʿidîn ümenâsı hilâf-ı şerʿ u kānûn bedel-i güherçile akçesi almağla, cûb ve bağlarımız hâlî kalmağla bu sebeb ile bize gadr olur diyü emr-i şerîf recâ" eyledikleri ecilden, imdi; "Hilâf-ı şerʿ u kānûn rencîde olunmayalar" diyü fermân olunup, "Vech-i meşrûh üzre bedel-i mütekāʿidîn ümenâsı hilâf-ı şerʿ u kānûn rencîde itmeyeler" diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 23 N sene 1058

98

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Âsitâne-i saʿâdetden Kefe tarafına ( ) nâm çavuş ile irsâl olunan Moskov elçisine Kefe nezâretinden sekiz yüz iki guruş virilmek fermân olunup, "Vech-i meşrûh üzre Kefe nâzırından alıvirile" diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 16 L sene 1058

[26]

99

Cezîre-i İstanköy kādısına hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Tersâne-i âmire kethüdâsı olan İbrâhim *zîde mecdühû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Mâ-tekaddemden cezîre-i İstanköy müstahfızları Rodos sancağı beğlerine her sene viregeldükleri kulluk bedeliyyelerin virilegeldiği üzre bin elli sekiz senesinin kulluk bedeliyyesin kadîmden olıgeldüği üzre virilmek bâbında emr-i şerîf

recâ” eylemeğin, “Kadîmden olıgeldüği üzre virile” diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmidir.

Fî 14 L sene 1058

100

Teke ve Hamid ve Kütahya ve Karahisâr-ı Sâhib sancaklarında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bundan akdem zikrolunan sancaklarda muhassıl-ı emvâl ve bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre cemʿine me’mûr olan Hamza zamân-ı zabtının muhâsebesin görmemekle, yanında olan akçe ve cemʿ-i temessükâtıyla Âsitâne-i saʿâdete gönderilüp muhâsebesi görülüp katʿ-ı âlâka itdirile, fermân olunup emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 6 Za sene 1058

101

Defterdâr Paşa hazretlerinin kapucıbaşılarından Köse Mehmed Ağa füruht etmişdir.

Sâbıkā Saruhan mütesellimi olan Köse Ağa’nın (...) bedest-i Mahmud Kethüdâ. Fî 6 Za sene 1058

Sâbıkā ( ) beğlerbeğisi olup hâlâ Mağnisa sancağına mutasarrıf Mehmed *dâme ikbâlühû* ve Mağnisa kādısına hüküm ki:

Bundan akdem Saruhan mukātaʿâtı nâzırı olan Alık(?) Süleyman Çavuş oğlu Mustafa’nın teslîmâtından mâʿadâ zimmetinde yirmi yükden mütecâviz mâl-i mîrî olmağla, mezbûrun cümle emvâl ü erzâkı ve evleri ve çiftliği mîrî içün füruht itdirilüp ve mevcûd olan tuzu dahi nahr-ı cârî üzre füruht ve akçesi müctemiʿan Dersaʿâdetime gönderilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü’l-kadrim üzre amel idüp dahi bir ân ve bir sâʿat te’hîr ü terâhî eylemeyüp vech-i meşrûh üzre nâzır-ı merkūm ve cümle emvâl ü erzâkın ve bi’l-cümle ism-i mâl ıtlâk olunur her nesi var ise mezbûr kulum mübâşeretiyle mîrî içün değer bahâları ile füruht ve akçesin müfredât defteri ile maʿan gönderüp dâhil-i Hazîne itdirüp ve mevcûd olan tuzunu dahi narh-ı cârî üzre füruht ve akçesin kezâlik dâhil-i Hazîne itdirüp ihmâl ü müsâheleden ve avk u te’hîrden ihtirâz üzre olup, vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresiz diyü.

Fî 6 Za sene 1058

102

İnegöl kādısına hüküm ki:

Hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; “Kazâ-i mezbûra tâbî Mezal ve Çetli ve Boyalı ve Kınık ve Erlice ve Eymir nâm karyeler ahâlîsi meclis-i şerʿa gelüp; biz tahrîr-i vilâyetden berü piyâde ve mütesellim reʿâyâsı olmağla, bu âna değin bedel-i güherçile akçesi alınmamış iken hâlâ Maʿden-i Sîm-i İnegöl emîni olan Bostânî Mehmed, ‘Siz derbendçilersiz’ diyü bizden cebren nefer başına yüz yirmişer akçe alurlar, hilâf-ı emr ve defter rencîde itdirmemek bâbında emr-i şerîfim recâsına arz” eyledüğin ecilden, imdi; “Derbendcilikleri olmaduğı takdîrce bedel-i güherçile teklîfi ile rencîde olunmayalar” diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre fermân-ı âlî mûcebince emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 25 Za sene 1058

103

Karahisâr-ı Sâhib sancağında Aludlu Dede(?) nâm karye ve sâkinlerinden Enes bin Mâlik hazretlerinin neslinden olan Şeyh Nâzır ve Şeyh İbrâ’il ve Şeyh Ömer ve Şeyh İbrâhim nâm kimesneleri ellerinde olan temessükâtlarına muhâlif bedel-i güherçile ümenâsı rencîde itmeyeler diyü fermân olunup emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 26 Za sene 1058

104

Aydın ve Saruhan sancaklarında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden Mustafa nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî’ye gelüp arzıhâl sunup; “Zikrolunan sancakların bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin elli dokuz senesine mahsûb olmak üzre Muhassıl Ahmed Beğ tarafından İbrâhim Ağa’ya der-uhde olunup, lâkin mezbûr İbrâhim Ağa’nın müddet-i taʿyîni olmamağla iki bin guruşu berât ile tekrâr muhassıl-ı merkūm tarafından bana tevcîh olunup elime virilen mühürlü temessük ve sûret-i berât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ” itmeğin, imdi; “Muhassıl-ı merkūmun virdüği temessük mûcebince zabtitdirile” diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre zabtı içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 20 Z sene 1058

Bedest-i mütevellî Kara Mustafa Hilmi, Kethüdâ-i Ahmed Beğ.

[27]

105

Fazlı Paşa hazretlerinin mâliyecilerinden Mehmed Beğ yedine emr-i şerîf virilmişdir. Fî minhü.

Eskişehir kādısına hüküm ki:

Bin elli dokuz senesine mahsûb olmak üzre Sultânönü sancağının bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası emîni olan sâbıkâ ( ) beği olan Ahmed *dâme ulüvvühû* tarafından emîn olan Muslu Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; "Kazâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn reʿâyâsı livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿasına dâhil iken ve Eskişehir kazâsının kadîmî menzil köyleri var iken menzil mühimmâtı ziyâdedir diyü bundan akdem bin elli beş senesinde kadîmî menzile ilhâk olunup lâkin hâlâ menzil eski karâr üzre olmağla, girü uslûb-ı sâbık üzre cânib-i mîrîden zabtolunmak bâbında emr-i şerîf recâsına iʿlâm" eylemeğin, imdi; mûcebince emr-i şerîf virilmek fermân olmağla tezkire virilmişdir.

Fî 28 M sene 1059

106

Bedest-i Aydın Beğ, bostânî

Kocaili sancağında vâkıʿ Görele ve İznik ve Yalakâbâd ve Karamürsel kādılarına hüküm ki:

Zikrolunan kazâlarda vâkıʿ bedel-i tekāʿüd tahsîline me'mûr olan ( ) *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; "Zikrolunan tekāʿüd bedeli tahsîli kendü uhdesinde olup Muhassıl-ı emvâl Ahmed *dâme ızzühû* tarafından bana der-uhde olunup yedime berât-ı âlî-şân sûreti ve mühürlü mektûb virilmişdir. Mûcebince tahsîli içün emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe mukātaʿâtı defterlerine nazar olundukda; zikrolunan kazâlarda vâkı bedel-i tekāʿüd mukātaʿası bin elli dokuz Muharremi gurresinden bir senesi kırk bin akçeye olmak üzre sâ'ir sancakların tekāʿüdüyle muhassıl-ı mûmâ-ileyhe der-uhde olunup ve berât-ı şerîfim virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; yedine virilen temessük mûcebince zabtitdirilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi vech-i meşrûh üzre zikrolunan kazâlarda vâkıʿ mütekāʿid sipâhî ve sipâhî-zâde ve tekke-nişîn ve zâviyedârân ve derbendci ve köprücü ve (…) kul ve âhar diyârdan gelüp muharrir-i vilâyet kimesneye raʿiyyet ve hâne-i avârıza kayd ve tahrîr eylemeyüp hâric ez-defter olanlardan ve kâr u kisbine kādir olanlarından ve bi'l-cümle avârız-ı dîvâniyye ve sâ'ir

tekâlîf-i örfiyyeden muʿâf u müsellem olanlardan muʿâfiyetleri ve avârızları mukābelesinde nefer başına yüzer akçe güherçile bedeli ve kuyûdu olanlardan muʿtâd-ı kâdim üzre âdet-i ağnâmları mîrî içün tahsîl itdirilüp katʿâ olıgelmişe muhâlif reʿâyâdan ve âhardan bir ferde taʿallül itdirmeyesiz ve hilâf-ı kānûn ziyâde akçe aldırılmağla reʿâyâya zulm ü taʿaddi itdirmekden ictinâb eyleyesiz.

Fî 15 S sene 1059

107

Tire kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbiʿ Eğirdir nâm karyede mestûretü'l-muhadderât Hümâ Şâh Sultân *dâmet ismetühâ*nın bir çiftliği olup içinde olan hâric ez-defter bedel-i mütekāʿid reʿâyâlarından hilâf-ı defter ziyâde akçe talebi ile bedel-i güherçile emînleri rencîde eyledikleri iʿlâm olunmağın, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; avârız hânesine dâhil olmayup hâric ez-defter olanlardan ve mütekāʿid sipâhî ve sipâhî-zâde ve (…) kul ve derbendci ve köprücünün her neferinden yüzer akçe bedel-i tekāʿüdleri alınageldüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; "Kānûn ve defterden ziyâde alınmaya" diyü emr-i şerîf virilmek fermân olmağla, tezkire virildi.

Fî 29 S sene 1059

108

Bedest-i Mehmed Çelebi, sâbık Ruznâmçe-i hümâyûn

Rodos beğine ve kādısına hüküm ki:

Rodos Kalʿasına tâbiʿ Mermeros Kalʿası neferâtı Südde-i saʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; "Berât-ı padişâhî ile mutasarrıf olduğumuz mevâciblerimiz bundan akdem ocaklığımız olan mukātaʿâta emr-i şerîfle nâzır olan Bekir Paşa ve Kara Hoca mevâciblerimizi hesâb idüp Sarı Ova Mukātaʿası'ndan on sekiz bin akçe ve Mermeros İskelesi'nden on dört bin akçe ve Rodos İskelesi'nden on üç bin dokuz yüz seksen dört akçe ve yetmiş bin akçe ziyâde kirâsından cemʿan elli bin dokuz yüz seksen dört akçe mevâciblerimizi Rodos sancağı beği olanların maʿrifetiyle bu âna değin alup kalʿa-i padîşâhî hidmetinde mücidd ü sâʿî iken hâlâ Rodos Kalʿası'nın azebânı 'Biz mukātaʿamızı eksiğe virirüz, Mermeros İskelesi'nden alıgeldüğiniz on dört bin akçeyi size virmeziz' diyü gadriderler, hayfdır, menʿ u defʿ olunup kadîmden mevâcibimiz alınageldüği yerlerden alınup olıgelmişe muhâlif Rodos azebleri mâniʿ olmayalar diyü

emr-i şerîf recâsına iʿlâm” eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; Rodos cezîresinde olan kılâʿ neferâtının mevâcibleri Rodos mukātaʿâtı ve sâ’ir ocaklıkları olan emvâlden her sene sâlyâne emri mûcebince alageldikleri mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; “Kadîmden olıgeldüği üzre Mermeros Kalʿası neferâtı ocaklıkları olan emvâlden sâlyâne emri mûcebince müstahıkk oldukları mevâcibleri aldırılup hilâf-ı şerʿ-i şerîf Rodos azeblerine rencîde itdirmeyesiz” diyü emr-i şerîf virilmek fermân olmağla, tezkire virildi.

Fî 8 Ra sene 1059

[28]

109

Aydın sancağında vâkıʿ olan Yenişehir ve Alaşehir ve Balbanbolu ve Kestel ve Saruhan sancağında vâkıʿ Gördüs ve Kayacık ve Adala ve Borlu ve Marmara kādılarına hüküm ki:

Bin elli dokuz Muharremi gurresinden Aydın ve Saruhan sancaklarında vâkıʿ bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿalarına ber-vech-i iltizâm emîn olan sâbıkā ( ) sancağı beği olup Karesi muhassılı olan Ahmed *dâme ulüvvühû* tarafından tahsîline me’mûr olan Mustafa *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; “Zikrolunan kazâlarda vâkıʿ maʿzûl sipâhî ve sipâhî-zâde ve (…) kul ve derbendci ve köprücü ve zâviyedârân ve âhar vilâyetden gelüp kimesnenin raʿiyyeti ve raʿiyyeti oğulları olmayup avârız hânesine dâhil olmayan hâric ez-defter reʿâyânın her neferinden yüzer akçe bedel-i tekāʿüdleri iltizâmıma dâhil olup lâkin mezkûr kazâlar müceddeden tahrîr olmağla zikrolunan tekāʿüd reʿâyâsından birkaç kimesneler tahrîr olunmağla, tahrîr olmayanlar dahi tekāʿüd bedellerin virmede taʿallül iderler, hayfdır, iltizâmım küllî noksân müteretteb olmağın, mezkûr tâ’ifeden hîn-i tahrîrde hâneye kaydolmayanlar yedimde olan berât-ı âlî-şân mûcebince bedel-i tekāʿüdleri tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm” eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Mevkūfât defterlerine nazar olundukda; bedel-i tekāʿüd viregelen reʿâyâdan Yenişehir kazâsından altı nefer ve Alaşehir kazâsından seksen sekiz nefer ve Balyanbolu kazâsından on beş nefer ve Kestel kazâsından otuz beş nefer ve Gördüs kazâsından yetmiş sekiz nefer ve Kayacık kazâsından elli sekiz nefer ve Adala kazâsından yüz yirmi dört nefer ve Borlu kazâsından otuz dört nefer reʿâyâ ve Marmara kazâsından otuz beş nefer reʿâyâ ki cümlesi dört yüz yetmiş dört nefer takāʿüd bedeli virir reʿâyâ avârız hânesine tahrîr ve dâhil olduğu mastûr

u mukayyed bulunmağın ve mukātaʿât defterlerine dahi nazar olundukda; zikrolunan dört yüz yetmiş dört neferin her neferinden yüzer akçe hesâbı üzre mukātaʿât ümenâsı deynlerine mahsûb olunageldiği mastûr u mukayyed olmağın, imdi; bunlardan mâʿadâ bedel-i mütekāʿid reʿâyâsından tahrîr-i cedîdde avârız hânesine kaydolmayup hâric ez-defter kalan bedel-i tekāʿüd reʿâyâsından yedinde olan berât-ı âlî-şânım mûcebince tahsil itdirilmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi vech-i meşrûh üzre tahrîr olunan ol mikdâr bedel-i tekāʿüd reʿâyâsından mâʿadâ, bedel-i tekāʿüd viregelen reʿâyâdan tahrîr-i cedîdde avârız hânesine kaydolmamış mütekāʿid reʿâyâsı var ise ellerinde Mevkūfât'dan sûret-i defterleri olmayanlardan yedine virilen berât-ı âlî-şânım mûcebince bedel-i tekāʿüdleri tahsil itdirile, ammâ bu bahâne ile bennâk virir asıl reʿâyâdan olup hîn-i tahrîrde avârızdan hâric kalan reʿâyâyı taʿcîz itdirmeyesiz.

Fî 8 Ra sene 1059

110

Âb-ı Sâfî(?) kādısına hüküm ki:

Sakarya köprücileri Dersaʿâdetime gelüp âdem ve arzıhâl gönderüp; "Biz Âb-ı Sâfî(?) kazâsı ahâlîsi olup Sabancı kazâsında vâkıʿ merhûm Sultân Orhan Sakarya nâm nehirde binâ eyledüği köprüye kazâmız ahâlîsinden yüz yirmi iki köprücü taʿyîn eylemekle, müceddeden dahi yüz yirmi iki nefer tahrîr olunup uslûb-ı sâbık üzre köprücü taʿyîn olunup zikrolunan köprüyü kendü mâlımız ile taʿmîr ve binâ eylemek mukābelesinde avârız-ı dîvâniyye ve tekâlîf-i örfiyyeden ve bedel-i güherçileden muʿâf u müsellem olmak üzre yedimize muʿâfnâme-i hümâyûn ve sûret-i defter-i cedîd virilmiş iken yine bedel-i güherçile cemʿine me'mûr olanlar hilâf-ı emr-i şerîf ve defter nedir, sizin bedel-i güherçilenüz senede beş bin akçesi maktûʿdur diyü bildirdikleri" ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; Âb-ı Sâfî(?) kazâsında yüz yirmi iki nefer reʿâyâ zikrolunan Sakarya suyunun köprüleri ağaçdan olmağla her sene yıkılup harâb olmağla, mürûr u ubûrunda ziyâde zahmet ü meşakkat çekilmekle bedel-i güherçile tahsîli refʿ olunup köprüleri kendü mâlları ile taʿmîr eyleyesiz diyü fermân olundığı mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; min-baʿd rencîde eylemeyeler, lâkin şöyle ki: köprüyü taʿmîr eylemeyeler, haklarından gelinür diyü fermân olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı saʿâdetim mûcebince amel idüp dahi min-baʿd bunların ellerinde olan muʿâf-nâmelerine muhâlif rencîde eylemeye, şöyle ki; köprüyü taʿmîr eylemeyeler, haklarından gelinür, bilmiş olasın diyü şerh virile.

Tahrîren fî 17 R sene 1059

111

Lapseki kādısına hüküm ki:

Hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Kazâ-i mezbûra tâbiʿ Yenice nâm karye sâkinlerinden el-Hâc Celâleddin bin Ali nâm kimesne meclis-i şerʿ-i şerîfe gelüp; 'Biz karye-i mezbûrede elli seneden berü hâne-i avârızda sâkin ve her sene üzerime edâsı lâzim gelen avârız-ı dîvâniyye ve sâ'ir tekâlîf-i örfiyyeyi ahâlî-i karye ile edâ idüp ve bu âna gelince bedel-i güherçile taleb olunmaz iken hâlâ cemʿine me'mûr olanlar benden ve karye-i merkūmede doğup ve büyüyüp oğlum Hüseyin'den 'Siz hâric ez-deftersiz' diyü bedel-i güherçile talebi ile rencîde iderler, hayfdır, menʿ u defʿ olunmak bâbında emr-i şerîf recâ iderüz diyü ahvâlimizi Âsitâne-i saʿâdete arz u iʿlâm idivir' diyü ilhâh eylediklerin iʿlâm" itmeğin, Hazîne-i âmire[de] mahfûz olan Mevkūfât defterlerine nazar olundukda; karye-i mezbûrenin ale'l-esâmî müfredât defteri olmayup icmâl üzre dokuz hâne olduğu mastûr olup ve mukātaʿât defterlerinde dahi hâne dâhil olup avârız viregelen reʿâyâdan bedel-i güherçile alınmaduğı zâhir olmağın, imdi; "Hilâf-ı şerʿ u kānûn rencîde olunmaya" diyü emr idüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi mezbûrların üzerlerine edâsı lâzim gelen avârız-ı dîvâniyye ve sâ'ir tekâlîf-i örfiyyeleri karye-i mezbûre ahâlîsi ile virdiklerinden sonra güherçile bedeli cemʿine me'mûr olanlara hilâf-ı şerʿ u kānûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn rencîde vü remîde itdirmeyüp husûs-ı mezbûr içün tekrâr şikâyet olunmalı eylemeyesiz diyü şerh virile.

Tahrîren fî 20 R sene 1059

[29]

112

Nişân-ı şerîf yazılı sipâhîyândan Hasan *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; "Kangırı sancağının bedel-i güherçile mukātaʿası bin elli dokuz Muharreminin gurresinden bir sene otuz bin akçeye olmak üzre ber-vech-i iltizâm on bin akçe peşîn ile bana der-uhde olunup berât-ı âlî-şân virilmiş iken Kangırı müftîsi ve kādısı

kendü hevâlarına tâbiʿ birkaç âdem ile şirrete sülûk idüp bu kullarına garâzan gelüp mukātaʿa-i mezbûrenin iltizâmı olan otuz bin akçeyi teslîm-i Hazîne idüp bizi refʿ itdirmekle bana külli gadrolmuşdur. Mezkûr mukātaʿayı on bin akçe ziyâdesiyle senesi tamâm kırk bin akçeye olmak üzre ve mukaddemâ teslîm eyledüğim on bin akçeden gayrı otuz bin akçeyi teslîm-i Hazîne eylemek şartıyla iltizâm ve kabûl iderim diyü iʿlâm" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; mukātaʿa-i mezbûre senesi otuz bin akçeye olmak üzre on bin akçe ziyâde ile Hasan *zîde kadruhû*ya der-uhde olunup lâkin "Mezbûr Hasan ziyâde atlu ile ve âdem ile gelüp ziyâde akçe talebi ile rencîde ider" diyü Kangırı müftîsi ve kādısı iʿlâm eylemeğin, mezbûr Hasan refʿ olunmak üzre bi't-tamâm otuz bin akçeyi teslîm-i Hazîne eyleyüp vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; mezbûr Hasan'ın arz-ı hâli mûcebince berât-ı âlî-şânım virilmek fermân-ı şerîfim olmağın, vech-i meşrûh üzre senesi kırk bin akçeye olmak üzre livâ-i mezbûrda vâkıʿ maʿzûl sipâhî ve sipâhî-zâde ve derbendci ve köprücü ve tekke-nişîn ve zâviyedâr ve (…) kul ve kimesnenin raʿiyyeti olmayup hâne-i avârızına dâhil ve tahrîr olmayup âhar diyârdan gelen hâric ez-defter reʿâyânın her neferinden yüzer akçe bedel-i güherçileleri ve koyunu olanlardan muʿtâd-ı kadîm üzre koyun başına birer akçe âdet-i ağnâmları tahsîl itdirile, amma bu bahâne ile kadîmden avârız bennâk ve berder reʿâyâya taʿaddî vü tecâvüz itdirilmeye ve mezbûr mukaddem virdüği akçeden mâʿadâsının elli dokuz Cemaziyelûlâsı'nın yirminci gününden tefâvütüyle yirmi dokuz bin yedi yüz akçeyi Dergâh-ı muʿallâm kapucıları kethüdâsı âdemlerinden Yusuf *zîde kadruhû* yediyle teslîm-i Hazîne olduğu berâtında kaydola.

Fî 22 Ca sene 1059

113

Kefe beğine ve kādısına hüküm ki:

Kefe mukātaʿâtı mahsûlünden almak üzre yevmî on akçe ile Kefe Kalʿası miʿmârı olan Ahmed *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; "Zikrolunan miʿmârlık üzerinde olup ve hidmet-i lâzimeyi edâ idüp kusûrum yoğiken âhardan Bâlî nâm kimesne 'Miʿmârlığı ben aldım' diyü istimâʿ olmağla, bana gadrdır, mahalli görülüp yedimde olan berât-ı âlî-şân mûcebince emr-i şerîfim recâsını iʿlâm" itmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan defterlere nazar olundukda; miʿmârlık-ı mezbûr bin elli sekiz Muharremi selhinde mezbûra der-uhde olunup berât-ı âlî-şân virilüp ve cülûs-ı hümâyûnum vâkıʿ olmağla müceddeden berât-ı âlî-şânım virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi;

mezbûrun üzerine olmağla berât mûcebince zabtı içün emr-i şerîf virilmek fermânım olmağla, tezkire virildi.

Tahrîren fî 22 Ca sene 1059

114

Kefe kādısına hüküm ki:

Bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre Hudâvendigâr sancağının bedel-i tekāʿüd mukātaʿası emîni olan ( ) *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; "İltizâmıma dâhil olan kazâ-i mezbûra tâbiʿ Cisr-i Atîk(?) nâhiyesinde Esfar(?) nâm karyede tekke-nişîn olanların her neferinden yüzer akçe bedel-i güherçile akçeleri taleb eyledüğimde virmede taʿallül iderler. Yedimde olan berât-ı âlî-şân mûcebince alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" itmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre Hudâvendigâr sancağının bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası Karesi Muhassılı Hasan Ağa'ya der-uhde olunup livâ-i mezbûrda vâkıʿ tekke-nişîn ve zâviyedârândan her neferden yüzer akçe bedel-i güherçile alınmak üzre iltizâmına dâhil olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; mukaddemâ virilen berât-ı âlî-şânım mûcebince şerʿle alıvirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek fermân olunmağın, tezkire virildi.

Tahrîren fî 12 Ca sene 1059

[30]

115

Hudâvendigâr sancağında vâkıʿ Yenişehir kādısına hüküm ki:

Hudâvendigâr sancağının bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre bedel-i mütakāʿidîn mukātaʿası emîni olan ( ) *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrda vâkıʿ hâric ez-defter reʿâyânın her neferinden yüzer akçe bedel-i güherçileleri iltizâmıma dâhil olup kazâ-i mezbûrdan taleb eyledüğimde Yenişehir mukātaʿası emîni olan Kadir bin Rüstem (…) alurım diyü bedel-i güherçilelerin virdirmeğe mâniʿ olmağla iltizâmıma noksân ve zarar müterettib olmağın, kadîmden olıgeldüği üzre bedel-i güherçileleri alıvirilmek bâbında emr-i şerîf recâsına iʿlâm" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine [nazar olundukda;] bin elli sekiz senesine mahsûb olmak üzre Hudâvendigâr sancağında bedel-i güherçile mukātaʿası Karesi Muhassılı Hamza *zîde kadruhû*ya der-uhde olunup kimesnenin reʿâyâsı olmayup âhar diyârdan gelen hâric ez-defter olanların her neferinden yüzer akçe

avârızları mukābelesinde bedel-i güherçileleri iltizâmıma dâhil olundığın mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; mukaddemâ virilen berât-ı âlî-şân ve emr-i şerîf mûcebince emr-i şerîf fermân olunmağın, tezkire virildi.

Tahrîren fî 12 Ca sene 1059

116

Fart kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûra tâbiʿ Su Sığırlık nâm karye ahâlîsi Südde-i saʿâdetime âdem gönderüp; "Biz defterde mukayyed derbendci olup yirmi iki nefer İnegöl reʿâyâsı ve on nefer Medîne-i Münevvere reʿâyâsı ve on yedi nefer Emîr Sultân ve on üç nefer erbâb-ı tîmâr ve dört nefer Karacalar ve dört nefer Velikul ve yedi nefer Yayaşcı ve dört nefer Molla'ya ki cümle seksen bir nefer reʿâyâ bizimle cemʿân derbendci kaydolunup derbend-i mezbûru hıfz u hırâset idüp âyende vü revende mâlına ve nefsine zarar u gezend erişdirmeyeler diyü Mevkūfât-ı defter tarafından elimize mühürlü ve nişanlu defter sûreti virilmişdi diyü yazdırup, mûcebince amel olunup min-baʿd muhassıllar ve mütakāʿidciler ve mîr-mîrân ve mîr-livâ olanlar ve sâ'ir iş erleri ve kapucıbaşılar ve sâ'ir ehl-i örf tâ'ifesi 'Siz derbendci ve yabandan gelmesiz' diyü ve âhar tarîkle akçe talebi ile rencîde olmamak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâ" eyledikleri ecilden, deftrer sûreti mûcebince amel olunmak emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda Hazîne-i âmiremden ihrâc olunup mezkûrların ellerine virilen mühürlü ve nişanlu Mevkūfât defteri sûretine nazar eyleyüp tamâm maʿlûm idindikde, tâ'ife-i mezbûra zikrolunan Su Sığırlık derbendini gereği gibi hıfz u hırâset eyleyüp mâdâm ki kimesnenin mâlına ve nefsine zarar-gezend erişdirmeyüp hidmetlerinde kusûrları olmayup min-baʿd ellerinde olan Mevkūfât defteri sûretine muhâlif mezbûrları beğlerbeği ve sancakbeği ve voyvodalarına ve sübaşılarına ve muhassıl-ı emvâl mütekāʿid emînlerine ve sâ'ir ehl-i örf tâ'ifesine "Siz derbendci ve yabandan gelmesiz" diyü âhar tarîkle rencîde vü remîde itdirmeyesiz, şöyle bilesiz, baʿde'n-nazar yazıla.

Fî 28 R sene 1059

117

Bilecik kādısına hüküm ki:

Bin elli dokuz senesine mahsûb olmak üzre kazâ-i mezbûrun bedel-i tekāʿüd akçeleri tahsîline me'mûr olan ( ) *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup;

“Yedimde olan berât-ı âlî-şân ve emr-i şerîf mûcebince kazâ-i mezbûrun tekāʿüd akçelerin taleb eyledüğimde hâlâ ‘Biz tahsîl olmak üzereyüz’ diyü virmede taʿallül iderler. Tahvîl yazısı dâhil olmağla mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm” itmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Mevkūfât defterlerine nazar olundukda; kazâ-i mezbûrun reʿâyâsı emr-i şerîfle tahrîr olmuşdur, lâkin defteri henüz makbûl-ı hümâyûn olmamışdır. Mukātaʿât defterlerinde dahi Sultânönü sancağının bin elli dokuz senesine mahsûb olmak üzre livâ-i mezbûrda vâkıʿ mütakāʿid sipâhî ve sipâhî-zâde ve tekke-nişîn ve zâviyedârân ve derbendci ve köprücü ve âhar diyârdan gelüp hâric ez-defter olan reʿâyânın her neferinden yüzer akçe bedel-i güherçile tahsîl olmak üzre Karesi Muhassılı Ahmed *dâme ızzühû*ya der-uhde olundığı mastûr u mukayyed bulunmağın, mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince tahsîli içün emr-i şerîf virilmek fermân olunmağın, tezkire virildi.

Fî 10 Ca sene 1059

118

Defterdâr Paşa hazretlerinin ağalarından Kāsım Ağa-zâde Mehmed Ağa irsâl olunmuşdur. Fî 9 N sene-i minhü.

Bin elli dokuz senesine mahsûb olmak üzre Karesi ve Teke ve tevâbiʿi sancakların muhassıl ve bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿâtı cemʿine meʾmûr olan Ahmed Beğ cümle temessükâtıyla ve yanında mevcûd olan akçe ile muʿaccelen Dersaʿâdete gele diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf gönderilmişdir.

Fî 7 N sene 1059

[31]

119

Kangırı kādısına hüküm ki:

Biʾl-fiʿl Kangırı müftîsi Mevlânâ ( ) *zîde fazluhû* Südde-i saʿâdetime âdem ve arzıhâl sunup; “Kangırı sancağı fukarâsının bin elli senesinde avârızları müceddeden tahrîr olundukda, livâ-i mezburda vâkıʿ maʿzûl sipâhî-zâde ve derbendci ve köprücü ve tekke-nîşîn ve zâviyedârân ve (…) kul ve âhar diyârdan gelme hâric ez-defter reʿâyâ asıl reʿâyayla tahrîr olunup zikrolunan reʿâyânın bedel-i güherçile akçeleri aslı zamm olunmağla mîrîye zarar olmağın, ol sancakda bedel-i güherçile refʿ olunmuş iken ve bu âna değin bedel-i güherçile teklîfi taleb olunmamış iken iş bu bin elli dokuz senesinde sipâhîyândan Hasan nâm kimesne zikrolunan bedel-i güherçile mukātaʿasını senede otuz

bin akçeye iltizâm eylemekle fukarâya gadrolduğu iʿlâm eyledüğimde mezbûr Hasan refʿ olunup iltizâmı olan otuz bin akçeyi mîrîye edâ eylemek üzre fermân olunup meblağ-ı mezbûr bi't-tamâm teslîm-i Hazîne olunup yedimize emr-i şerîf virilmiş iken tekrâr merkūm Hasan dahi senesini on bin akçe ziyâde eyleyüp senesini kırk bin akçeye olmak üzre iltizâm ve yedine berât-ı şerîf virilmeğin, ezʿaf u muzâʿaf fukarâya gadr bir defʿa bedel-i güherçile mâlı avârızlarına zamm u ilhâk olunmağla, min-baʿd bedel-i güherçile teklîfi talebi ile rencîde olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Mevkūfât defterleri[ne] nazar olundukda; Kangırı sancağında vâkıʿ reʿâyânın avârızları bin elli senesinde müceddeden tahrîr olundukda, livâ-i mezbûrun bedel-i güherçile mukātaʿasının maktûʿ olan senede kırk altı bin beş yüz akçe bedel-i güherçileleri aslı zamm olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın ve mukātaʿât defterlerine dahi mürâcaʿat olundukda; bin elli dokuz senesinde müceddeden tahrîr olup defterde hâne-i avârızı dâhil olmayup hâric ez-defter kalan maʿzul sipâhî ve sipâhî-zâde ve derbendci ve köprücü ve tekke-nişîn ve zâviyedârân ve (…) kul ve âhar diyârdan gelme hâric ez-defter reʿâyânın her neferinden muʿtâd-ı kadîm üzre yüz akçe bedel-i güherçilelerin ve zikrolunan tâ'ifenin koyunu olanlardan her koyundan birer akçe âdet-i ağnâmları senede otuz bin akçeye olmak üzre sipâhîyândan Hasan nâm kimesne iltizâm eylemek ile tahsîli içün berât-ı şerîf virilüp, baʿdehû Kangırı müftîsi ve kādısı ziyâde atlu ile gelüp ziyâde akçe alınmak ihtimâli ile meblağ-ı mezbûr otuz bin akçeyi teslîm-i Hazîne idüp mezbûr Hasan refʿ olunmağla emr-i şerîf-i âlî-şân virilmişidi. Baʿdehû mezbûr Hasan dahi senesi kırk bin akçeye olmak üzre meblağ-ı mezbûru teslîm ve iltizâm eylemekle, berât-ı şerîf virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; üslûb-ı sâbık üzre otuz bin akçe hesâbı üzre virile ve teslîm-i Hazîne olan otuz bin akçe taleb olunmak üzre refʿ olunmak fermân olmağla, imdi mezbûr Hasan ve âhardan bir ferd bedel-i güherçile talebi ile rencîde eylemeye, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 7 C sene 1059

[119-a]

An-yed-i Yahya Beğ Sübaşı, Çörçöb-i sâbık

Berâ-yı_____

Edâ-i akçe-i Halil Hilmi Sofçu-zâde ki (…) an-tahvîl (…) emîn-i mukātaʿa-i karye-i (…) der-nâhiye-i Mağnisa der-livâ-i Saruhan vâcib-i an-evvel-i Mart el-vâkıʿ fî 12 S sene 1058 berâ-yı (…) mukātaʿa-i mezbûre an-yed-i mezbûr be-Hazîne-i Âmire fî 11 S sene 1058 maʿa (…) akçe defʿa fî 11 S sene 1058 maʿa

(…) akçe ki cemʿan (…) akçe teslim-i Hazîne kerden ve mukātaʿa-i mezbûreye Abdi nâm tîmâr şüden. Ez-ân sebeb zabtı müyesser şüden. Bâ-fermân-ı şerîf tezkire-i edâ nev sene fî 10 Csene 1059.

Akçe	
10.000	Yalnız on bin akçedir.

Tahrîren fî minhü

120

Nişan-ı şerîf-i âlî-şân yazıla ki:

Kefe İskelesi'nde bundan akdem Hâssa harcı kâtibi olan silâhdârlardan olup mütekāʿid olan Ali *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp yedinde olan memhûr berâtını sunup; "Zikrolunan hâssa harcı kitâbeti müteveffâ olan Mustafa mahlûlünden bin elli yedi Rebîʿülâhiri'nin on ikinci gününden bana virilüp kitâbette kusûrum yoğiken bin elli sekiz senesinde Hasan nâm kimesneye virilüp ve bin elli dokuz senesinde Hasan refʿ olunup Mecid nâm kimesneye virilmeğin, kendüye gadrolundığın" bildirüp, bin elli dokuz Recebi'nin beşinci gününden berâtı mûcebince ibkā vü mukarrer idüp yevmî otuz akçe mevâcib-i kadîmîsiyle berât-ı âlî-şân virilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Varup, bundan akdem kâtib olanlar ne minvâl üzre zabt u tasarruf idegelmişler ise mezbûra dahi ol vech üzre zabt u tasarruf itdirüp mevâcib-i kadîmîsi olan yevmî otuz akçe ile mutasarrıf olup âhardan bir ferde müdâhale itdirilmeye.

Fî 9 Receb sene 1059

[32]

121

Kefe paşasına ve kādısına hüküm ki:

Kefe'de esir ve hamr kâtibi İsmâil *zîde kadruhû* Südde-i saʿâdetime gelüp arzıhâl sunup; "Zikrolunan kitâbet berât-ı âlî-şân ile üzerimde olup hidmetimde kusûrum olmamağla, yedimde olan berât-ı şerîf mûcebince kitâbet-i mezbûre mukarrer ü ibkā kılınmak bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" eyledüği ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan defterere nazar olundukda; Kefe'de esir ve hamr kitâbeti mezbûr Kâtib İsmâil *zîde kadruhû*nun üzerinde olup berât-ı âlî-şân virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; üzerinde olmağla "Berâtı mûcebince ibkā vü mukarrer ola" diyü emr-i şerîf virilmek fermân olmağla, tezkire virildi.

Fî 4 Ş sene 1059

122

Kefe beğlerbeğisi Vezîr Mehmed Paşa'ya ve Kefe kādısına hüküm ki:

Azak Kalʿası muhâfazasında olan yeniçeri kullarımın zahîresi içün yirmi bin keyl-i İstanbulî buğday Kefe narhı üzre iştirâʿ olunmak içün Âsitâne-i saʿâdetimden ( ) nâm kimesne ile dört yük akçe irsâl olup, imdi; fermânım üzre taʿcil üzre iştirâ ve deryâdan tombazlar ile gönderilmek mümkin olursa gönderüp ve illâ deryâdan gönderilmek mümkin olmazsa karadan arabalar ile gönderüp dâhil-i Kalʿa-i Azak itdiresiz ve navlunu içün ne mikdâr akçe lâzim gelürse ve vilâyet-i Kefe'nin bin altmış cizyesi ve mukātaʿât mâlından virdirüp ve taʿcîl üzre mahall-i merkūma irsâl eyleyesiz ve sen ki mûşârun-ileyh vezîrim Mehmed Paşa'sın; husûs-ı mezbûr sana sipâriş olunmuşdur, ihmâl ü müsâheleden ve avk u te'hîrden begâyet ihtirâz üzre olup vech-i meşrûh üzre olan emirlerin getüresiz ve buğdayı kaçar akçeye alursa ve ne mikdâr arabalara navlun virilirse sıhhati üzre hüccet yazup gönderesiz ki ana göre akçe alınan yerlere mahsûb ola diyü.

Fî 13 Şaʿban sene 1059

[122-a]

Berâ-yı ________

Edâ-i akçe-i Hasan Beğ ki (…) an-tahvîl hod. An-kıst-ı mukātaʿa-i bedel-i mütekāʿidîn livâ-i Kangırı vâcib-i sene 1059. Berâ-yı taʿyîn-i mukātaʿa-i mezbûre be-Hazîne-i Âmire fî 25 Z sene 1058. (…) akçe defʿa fî 20 Ca sene 1059 (…) akçe ki cemʿan (…) akçe maʿa tefâvüd kayd şüd (…) ve meblağ-ı mezbûre refʿ şüden. Ez-an sebeb zabtı müyesser şüden ve hâlâ tezkire-i edâ pûşîde fermûde. Fî 9 Ş sene 1059

Bedest-i Sâlih Ağa Kethüdâ-i Bevvâbin-i Dergâh-ı Âli

39.500
Tahrîren fî minhü.

123

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Azak Kalʿası mustahfızları ve azebân ve beşlüleri Südde-i saʿâdetime âdem gönderüp; "Bundan akdem bizim bin elli altı Lezez mevâcibimizden bin elli sekiz Receb mevâcibimize değin müstahıkk olduğumuz mevâciblerimizden beş yük on bir bin iki yüz doksan akçe Kefe Nezâreti'nin bin elli sekiz ve bin elli dokuz senesi mâlından havâle olunmuş idi ve bin elli sekiz Kefe avârız mâlından üç yük otuz bin akçe bin elli dokuz Kefe avârız mâlından üç yük otuz bin akçe havâle olunup ve bin elli dokuz Kefe cizyesi mâlından bir yük otuz iki bin akçe havâle olunmuş idi. Zikrolunan meblağdan ancak Hasan Paşa yedinde beş yük akçesi kabzolunup mâʿadâsı henüz alınmamışdır diyü bildirdikleri" ecilden, imdi; "Makbûzları olan beş yük akçeden mâʿadâ îcâb eyleyen on

dört yük üç bin akçeleri îcâb eden mukātaʿât ve avârız ve cizye mâllarından tahsîl oluna, bi'-tamâm tahsîli mümkin olmaz ise îcâb eyleyen kusûru hâlâ bin elli senesinden bin altmış senesine değin ber-vech-i iltizâm nâzırı olan Hüseyin tahvîlinden tahsîl olunup virile" diyü emr-i şerîf yazılmak fermân olmağla, tezkire virildi.

Fî Ş sene 1059

[123-a]

Hâlâ Bostancılar Odabaşısı Ali Ağa yediyle virilmişdir.

Berâ-yı ________

Edâ-i akçe-i Mehmed Hoca Bostânî (…) an-tahvîl Ahmed Beğ mîr-livâ-i sâbık yeni Muhassıl-ı emvâl Livâ-i Karesi an akçe-i bedel-i mütekāʿidîn vilâyet-i Anadolu an-vâcib-i sene 1059 an-yed-i İbrâhim kerden. Nezâret-i mezbûrân 29 Za sene 1058 (…) akçe ve an-Hazîne-i Âmire (…) akçe ki maʿa tekāʿüd akçe Hâzîne-i Âmire teslîm şüden (…) ve meblağ-ı mezbûrân (…) kadîme tezkire-i edâdan fermûde.

(…)

Tahrîren fî 4 N sene 1059

[123-b]

Gediği mezbûr Ali Ağa'nın yediyle virilmişdir.

Berâ-yı ________

Edâ-i akçe-i Aydın Bostânî ki (…) Ahmed Beğ tezkire-i sâbık yeni Muhassıl-ı emvâl livâ-i akçe-i Karesi an-akçe-i bedel-i mütekāʿidîn livâ-i Hudâvendigâr an-vâcib-i sene 1049 an-yed-i (…) an cânib-i (…) fî 4 Z sene 1048 maʿa tekāʿüd (…) akçe be-Hazîne-i Âmire teslîm şüden (…) ve meblağ-ı mezbûrân (…) kadîme edâ-i tezkire dâde fermüde.

118.800

Tahrîren fi't-tetmîm el-mezbûr.

124

Defterdâr Paşa hazretlerinin ağalarından sâbıka seferde çavuşlar kethüdâsı olan Mustafa Ağa'ya virilmişdir. Fî 18 N sene 1059

Sâbıkā Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan Şemsi Paşa oğlu Ahmed Paşa'nın Aydın ve Saruhan ve Sığla sancaklarının bin elli dokuz senesinin mukātaʿâtı emr-i şerîf ile kendüye der-uhde olunup lâkin muhassıllık âhara virilmekle cüzʿî akçe makbûzu göndermekle, vâkıʿ olan mukayyed (…) yerlü yerinde görilüp ziyâde makbûzu bulunursa arzolunup ve ümenâsında olan bakāyâ irsâl olunan defter mûcebince

kısta'l-yevm üzre tahsîl ve dâhil-i Hazîne itdirile. Vech-i meşrûh üzre hâlâ muhassıl olan İshak Paşa'ya hitâben emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 18 N sene 1059

[33]

[124-a]

Muhassıl-ı mezbûrun virdüği temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zamânı hulûl eyledikde zabtitdirile diyü emr-i şerîf virilmişdir. Fî 12 Za sene [10]59

Mukātaʿa-i _____

Bedel-i mütekāʿidîn livâ-i Menteşe vâcib-i sene 1060. Der-uhde-i Mehmed Kethüdâ tâbiʿ-i Ağa-yı Yeniçeriyân (…) temessük-i Hasan Ağa Muhassıl-ı emvâl ve (…)-i bedel-i mütekāʿidîn vilâyet-i Anadolu.

[124-b]

Muhassıl-ı mezbûrun virdüği temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zamânı hulûl eyledikde cemʿ itdirile diyü emr-i şerîf virilmişdir. Fî 27 Z sene [10]59

Mukātaʿa-i _____

Bedel-i mütekāʿidîn livâ-i Hudâvendigâr vâcib-i sene 1060 der-uhde-i Mehmed Ağa tâbiʿ-i Ağa-yı Yeniçeryân (...) temessük-i Hasan Ağa el-mezbûr bedest-i Yusuf Efendi kâtib-i (…) Ağa-yı mûşârun-ileyh.

[124-c]

Vech-i meşrûh üzre muhassıl-ı mezbûrun temessükü mûcebince emr-i şerîf virilmişdir. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Mukātaʿa-i _____

Bedel-i mütekāʿidîn der-livâ-i Aydın ve Saruhan der-uhde-i (…) an-cânib-i Aydın (…) temessük-i muhassıl el-mezbûr el-vâkıʿ fî 12 Za sene 1059.

[124-d]

Gedikli

Mukātaʿa-i _____

Bedel-i mütekāʿidîn livâ-i Ankara vâcib-i sene 1060 der-uhde-i Mehmed Çavuş an cânib-i (…) Ağa-yı Yeniçeriyân (…) temessük-i muhassıl el-mezbûr.

125

"Mukaddemâ virilen emr-i şerîf mûcebince amel oluna" diyü tekrâr vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir. Fî 19 Muharrem sene 1060. An cânib-i Hüseyin Efendi kâtib-i bevvâbân ve kethüdâ-yı mûşârun-ileyh.

Mağnisa kādısına ve Saruhan sancağında vâkıʿolan kādılara hüküm ki:

Fahrü'l-muhâdderât taʿcü'l-mestûrât Vâlide Sultân *dâmet ismetühâ*nın kethüdâsı olan İsmâil *zîde mecdühû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye âdem ve arzıhâl gönderüp; "Livâ-i mezbûrda vâkıʿ Eldeğin(?) hâssı mûşârun-ileyhin hâssı olmağla reʿâyâsı min-külli'l-vücûh serbest iken hâlâ Aydın ve Saruhan muhassılı olan İshak *dâme ikbâlühû* 'Tuz tarh ve tevzîʿ iderim" diyü rencîde itmekden hâlî değildir. Menʿ u defʿ olunup min-baʿd mûşârun-ileyhin hâssı olan Eldeğin(?) reʿâyâsına tuz tarhı itdirilmeye diyü emr-i şerîfim recâ" itmeğin, imdi; "Vech-i meşrûh üzre serbest olup min-baʿd tuz tevzîʿ ve tarh itdirilmeye" diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 3 Z sene 1059

126

Sâbıkā ( ) beğlerbeğisi olup hâlâ ber-vech-i arpalık Mağnisa sancağına mutasarrıf olan Ahmed *dâme ikbâlühû*ya ve Mağnisa kādısına ve Alaşehir ve sâbıka (…) kādısı olan Mevlânâ Mehmed'e hüküm ki:

Bundan akdem Saruhan memlahası nâzırı olan Mustafa *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Maktûl Ağa-zâde Mehmed Kethüdâ'nın bana adâvet-i kadîmîsi olmağla, kayd u bend ile Âsitâne-i saʿâdete getürdüp nice zamân habsidüp baʿdehû (…) olmamağla halâs idüp lâkin mîrîye deynim olduğu ecilden cümle emvâl ü erzâkımı füruht ve ahz ü kabz içün emr-i şerîf ile Köse Mehmed nâm kimesneyi gönderüp lâkin mezbûr Köse Mehmed on beş bin guruşluk eşyâmı ahz ü kabz ve füruht idüp meblağ-ı mezbûrdan ancak bin beş yüz guruş teslîm eylemekle bana ziyâde havf ve zulm olmuşdur. Gays ü fâhiş noksân bahâ ile füruht olunan davarlarımı ve sâ'ir eşyâmı her kimler aldı ise füruht eyledikleri kādının defteri mûcebince akçelerin bi't-tamâm virildikten sonra aynıyla eşyâmı alıvirüp ve defterden hâric kalup mîrî içün füruht olunmayup mezkûr Köse Mehmed'in ve gayrı kimesnelerin olduğı eşyâlar yerli yerinden görilüp bulduğum yerde baʿde's-sübût şerʿle alıvirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledüği ecilden, imdi; mûcebince şerʿle görülmek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi husûs-ı mezbûrda mukayyed olup göresiz; fi'lvâkıʿ mezbûrun emvâl ü erzâkı ve davarları noksân bahâ ile füruht olunmağla, yedinde olan (…) sûret-i defter mûcebince davarların ve eşyâsın şerʿle sâbit eyledikden sonra ve defterde taʿyîn olunan akçesin ashâbına virdikden sonra davarların ve eşyâsın kendüye girü alıvirüp ve mîrî içün füruht

olunmayup defterden hâric kalmayup yağma olunan davarların ve eşyâsın bulduğu yerde baʿde's-sübût şerʿle bi't-tamâm aldırup hilâf-ı şerʿ u kānûn ve mugâyir-i emr-i hümâyûn kimesneye iş itdirmeyesiz.

Fî 11 Ra sene 1060

[126-a]

Bedest-i Mustafa Çelebî tâbi'-i Ali Ağa (...) Solak el-mezbûr.

Berâ-yı ________

Edâ-i akçe-i Solak Mustafa Çelebî ki (…) Ahmed Beğ Muhassıl-ı emvâl-i Karesi ve Karahisar-ı Sâhib an-vâcib-i sene 1059 an-yed-i (…) der-sene 1058 maʿa tefâvüt (…) akçe ve defʿa fî 9 Muharrem sene 1059 (…) akçe ki (…) akçe be-Rûznâmçe-i hümâyûn teslîm min-baʿd ve meblağ-ı mezbûr (…) taleb kerden ve an-edâ-i tezkire (…) fermûde.

(…)

Tahrîren fî 16 Ca sene 1060

[126-b]

An-Cemâʿat-i _____

Ebnâ-i Sipâhîyân
Ahmed
12 Bölük 10

"Mezkûr bundan akdem Bergama kazâsının bedel-i mütekāʿidîn akçesin cemʿ etti" diyü medyûn kaydolunup lâkin "Mîrîye alâkası olmamağla kaydı refʿ ola" diyü fermân olmağla, müstahıkk olduğu ulûfesi virilmesi içün tezkire virildi. Fî gurre-i Za sene 1062.

[126-c]

Bâ-fermân-ı âli emri Defterdâr Paşa'ya virilmişdir.

Sâbıkā ( ) beğlerbeğisi olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında vâkıʿ muhassıl-ı emvâl olan İshak Paşa, Cebehâne-i Âmire mühimmâtı içün muʿtâd-ı kadîm üzre iki bin yüz kantâr rişte-i penbeyi iştirâ ve narh-ı cârî üzre akçesin ashâb-ı hukūka virmek üzre vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 25 Ca sene 1060

[34]

127

An-cânib-i Defterdâr Paşa kayd şüd.

Sâbıkā ( ) beğlerbeğisi olup hâlâ Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan İshak *dâme ikbâlühûya* hüküm ki:

Dergâh-ı muʿallâm yeniçerilerinden Ahmed ve Mustafa nâm kimesneler hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; bundan akdem bin elli yedi senesinde vâkıʿ Arpa Emîni Mustafa Efendi zamânında mîrîye üç yük ve bin altmış akçelik arpa teslîm idüp lâkin bu ana değin edâ olunmamağla, yedimize Baş Muhâsebe'den memhûr temessük virilüp ve iki yük elli bin akçesi Saruhan memlahasından emr-i şerîf ile havâle olunup bâkî kalan elli bir bin ve bin altmış akçe, sen ki muhassıl-ı mûmâ-ileyhsin; taht-ı muhassıllığında olan mukātaʿât mâlından virüp ve edâ olundukda işbu hükm-i şerîfin zahrına hüccet yazdırup akçe alınan emînin yedine vazʿ eyleyesin ki sonra ibrâz eyleyüp deyne mahsûb ola diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 C sene 1060

128

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Kefe müftîsi Ebu'l-Bekā *zîdet fezâ'ilühû* hâlâ Dîvân-ı hümâyûna gelüp arzıhâl sunup; "Kefe Hazînesi'nde fetvâ-yı şerîfe mukābelesinde yevmî yüz yirmi akçe vazîfeye mutasarrıf olup lâkin bin altmış senesinin cizyesin Kefe muhâfazasında olan Vezîr Mehmed Paşa Azak mühimmâtı içün tahsîl idüp ve akçesin tamâm virmekle, benim vazîfem virilmemekle Kefe mukātaʿâtından virilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, imdi; ancak bâkî kalup virilmeyen târîh-i merkūmun akçesi Kefe İskelesi'nden virilmek fermân olunup emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 6 Ş sene 1060

129

Defterdâr Paşa'nın ağalarından Boşnak Mustafa Ağa gitmişdir.

Cezîre-i İstanköy kādısına ve sâbıkā kādısı Mevlânâ ( ) *zîde fazluhumâ*ya hüküm ki:

Cezîre-i mezbûr kalʿasında olan ulemâ ve e'imme ve hutebâ ve aʿyân-ı vilâyet ve neferât-ı kılâʿ hâlâ Dersaʿâdetime mahzâr gönderüp; "Cezîre-i mezbûre mukātaʿası kılâʿ neferâtına ocaklık olalıdan berü neferâta senede üç kıst ulûfe virilüp ve nukūddan bir akçe virilmeyüp ancak öşürden tahsîl olan on bin keyl buğday virilüp bâkî kalan buğday ve nukūdu yine kalʿa-i mezbûre neferâtından Azebler Ağası Hasan ve Mehmed ve Dizdâr Mustafa ve Ahmed ve Seydi Ali ve Ali Kethüdâ ve Mahmud ve Merdan nâm kimesneler ekl idüp taksîm azmidüp neferâta ancak üç kıst ulûfe mikdârı buğday virilüp ziyâde zulm ve hayf ve mâl-i mîrî tarafından emîn gelüp tahsîl olan hubûbat ve nukūdu hakk u adl

üzre taksîm iderdi. Lâkin mezbûrlar on dört seneden berü kendü beynlerinde cemʿ u tahsîl idüp neferât fukarâsına gadr ve senede üçer yük akçelerin kendüler ekl ü belʿ idüp ve neferâta tamâmen virmeyüp mezbûrlar kalʿaya urulup teftîş ü tefahhus olunup ve on dört seneden berü vâkıʿ olan mevâcibleri yerlü yerinden hakk u adl üzre şerʿle görilüp zimmetlerine zuhûr eyleyen hakkımız mîrî içün ahz ü kabz ve Âsitâne-i saʿâdete götürilüp dâhil-i Hazîne olundu ve baʿde'l-yevm Âsitâne-i saʿâdet tarafından emîn gönderilüp vâkıʿ olan îrâd ve hubûbatı neferâta virüp mezbûrlar mâl-i mukātaʿâta min-baʿd müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; mukātaʿât-ı mezbûrenin senesi on iki yük on sekiz bin akçeye olup ve bin kırk beş senesinde vâkıʿ kılâʿ neferâtının mevâcibleri mukābelesinde ocaklık taʿyîn olunup ve Anadolu Muhâsebesi defterlerine mürâcaʿat olundukda; ocaklık olmazdan mukaddem muʿtâd-ı kadîm üzre her sene mevâcibleri havâle olunagelüp lâkin ocaklık olalıdan berü havâle olundığı mastûr bulunmağın, imdi; husûs-ı mezbûr arzoldukda, "Ocaklık olalıdan berü zabtidenlerin zimmetlerinde zuhûr eyleyen mâl tahsîl ve Âsitâne-i saʿâdet tarafından varan kulum ile gönderilüp ve muʿtâd-ı kadîm üzre her sene mevâcibleri havâle itdirüp ve muhâsebelerin göreler" diyü fermân olmuşdur. Vech-i meşrûh üzre zimmetlerine zuhûr eyleyen mâlımı anda virmezlerse (…) ve mahbûs olunmaya getüreler diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 19 Ş sene 1060

130

İshak Paşa'nın kethüdâsı Ahmed Kethüdâ'ya gitmişdir.

Sâbıka ( ) beğlerbeği olup bi'l-fiʿl Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan İshak *dâme ikbâlühû* ve Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bundan akdem elviye-i mezkûrdan muhassıl-ı emvâl olan Şemsi Paşa oğlu Ahmed *dâme ikbâlühû* bin elli dokuz senesine mahsûb olmak üzre Saruhan sancağında vâkıʿ cümle mukātaʿât üzerine der-uhde olunmağla, senede iki yük seksen beş bin akçe iltizâmı olan elliciyân, Adala ve Ilıca ve Ortapâre ve (…) ve rüsûm-ı yörükân ve tevâbiʿ-i mukātaʿaların akçesi mûmâ-ileyh Ahmed Paşa'dan taleb olundukda, Girid cezîresinde fevtolan Tire sâkinlerinden Sarı Yusuf nâm kimesneye der-uhde eylemiş idüm, mezbûr Yusuf varup zikrolunan mukātaʿaların rüsûmların bi't-tamâm reʿâyâdan tahsîl idüp lâkin bir akçe virmeden firâr idüp; imdi; sen ki kādı-i mûmâ-ileyhsin ve siz ki kādılarsız; zikrolunan mukātaʿâtı mezbûr Yusuf bi't-tamâm reʿâyâdan cemʿ eylemiş midir ve

Muhassıl-ı sâbık Ahmed ve âdemleri ve mütevellî-i mezbûr Yusuf firâr eyledükden sonra varup zikrolunan mukātaʿalar mahsûlünden akçe kabzetmişler midir, sıhhat üzre yerlü yerinden görülmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi husûs-ı mezbûra mukayyed olup göresiz; fi'l-hakīka târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre zikrolunan mukātaʿâtın rüsûmların kim cemʿ u tahsîl eylemişdir. Sıhhat üzre şerʿle yerlü yerinde görüp bu cânibe arzeyleyesiz ve mütevellî-i mezbûr Yusuf'un ne mikdâr makbûzâtı zuhûr ider ise vârislerinden ve emvâl-i erzâkından şerʿle tahsîl ve Dersaʿâdetime defteriyle gönderüp dâhil-i Hazîne eyleyesin, amma bu bahâne ile ziyâde bir akçe ve bir habbe virmeyesiz, vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresiz diyü.

Fî 2 Receb sene 1060

[35]

131

Kefe beğlerbeğisine ve Kefe müftîsine ve kādısı Sunʿullah *zîde fazluhû*ya hüküm ki:

Bundan akdem vilâyet-i Kefe'nin kısmet-i askeriyyesi kabzına me'mûr olan Salih Efendi tamâmen virmedi diyü hâlâ Rûmeli kādıaskeri olan Mustafa Efendi tarafından "Yerlü yerinden teftîş ü tefahhus oluna" diyü mektûb virilüp, "Mûcebince şerʿle görüle diyü emr-i şerîf virile" diyü fermân olunup, "Şerʿle görüle" diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 3 N sene 1060

132

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Azak Kalʿası muhâfazasında olan azebân ve beşlüyân tâ'ifesinin sene-i sâbık (…) bâkî kalan ulûfe akçelerin bundan akdem Kefe İskelesi mukātaʿasından ve avârız ve cizye mâlından edâ olunmak üzre sebeb-i tahrîr hükmü ve evâmir-i şerîfem virilmişdi. Lâkin sâbıkā tâ'ife-i mezbûrun mevâcibleri (…) sâbıkā vâli-i memleket ve kuzât olanlar ihmâl ü tekāsül idüp bu âna değin mevâcibleri edâ vü teslîm olunmaduğı mesmûʿ-ı hümâyûnum olmağın, imdi; bin altmış bir senesine mahsûb olmak üzre Kefe İskelesi mukātaʿâtı irsâliyyesi mâlından Azad Ermeni tahvîlinden dört yüz seksen bin akçe virilmek fermânım olmuşdur. Gerekdir ki sâdır olan emr-i şerîfim mûcebince dört yük seksen bin akçe iskele emîni olan Azad Ermeni'den berü ber-vech-i taʿcîl tahsîl ve tâ'ife-i mezbûrun

kethüdâsı ( ) *zîde kadruhû*ya teslîm itdüresiz, avk u te'hîrine bâʿis olmakdan begâyet ictinâb eyleyesiz.

Tahrîren fî gurre-i Receb sene 1061

133

Emri Baş Tezkire Kalemi'nden yazılup buyuruldusu anda hıfzolunup sûreti işbu mahalle kaydolundu. Fi't-târîhi'l-mezbûr

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Kefe müftîsi olup vilâyet-i Kefe keferesi cizyesi mahsûlünden yevmî yüz yirmi akçe vazîfeye mutasarrıf olan Mevlânâ Ebul-Bekā *zîde ılmühû*nun müstahıkk olduğu bin altmış bir senesi cizyesinden virilmek üzre virilmişiken, cizye-i mezbûrenin bin altmış bir senesinde tahsîl olunan cizye akçeleri Azak muhâfazasında olanların mevâcibleri içün virilmekle, târîh-i mezbûrda müstahıkk olduğu bir sene vazîfesi Kefe İskelesi Mukātaʿası mahsûlünden virilmek bâbında inâyet recâ eyledüği ecilden, imdi; bin altmış bir senesine müstahıkk olduğu vazîfesi Kefe İskelesi mahsûlünden virilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim ile vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi Mevlânâ-yı mûmâ-ileyhin târîh-i mezbûrda müstahıkk olduğu vazîfesi Kefe İskelesi Mukātaʿası mahsûlünden sâlyâne olunmak ile emîn olan kimesneden alıvirüp ve târîh-i mezbûrda vazîfe içün ne mikdâr akçe virilürse işbu hükm-i şerîfimin zahrına hüccet yazdırup mezbûrdan mühürlü ve maʿmûlün-bih temessük alıvirüp alınan emînin eline viresiz ki hîn-i muhâsebede ibrâz olunup deynine mahsûb oluna, şöyle bilesiz.

Fî 20 Şaʿbân sene 1061

134

Kasımpaşalı, Kapudân Paşa'ya tâbi' Lütfü Çelebi yedine verilmişdir.

Cezîre-i Rodos kādısına hüküm ki:

Rodos Kalʿası azebistânı(?) Dîvân-ı hümâyûnuma gelüp arzıhâl sunup; Rodos Kalʿası azebistân(?) neferâtının senesi bir yük akçe ulûfeleri kesri içün Rodos İskelesi Gümrüğü'nden alınmak üzre yedlerinde olan berât-ı şerîfleri zâyiʿ olmağın, zâyiʿ olan berâtları mûcebince ke'l-evvel Rodos İskelesi Gümrüğü'nden almak içün emr-i şerîf recâ eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; zikrolunan cezîre-i Rodos İskelesi Gümrüğü Mukātaʿasından azebistân(?)

neferâtının mevâcibleri kesri içün nice sene yüz bin akçe taʿyîn olunduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, kadîmden alınageldüği üzre alınmak emridüp **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim ile vardıklarında, bu bâbda sâdır olan fermânım üzre amel idüp dahi Rodos Kalʿası azebistân(?) neferâtının mevâcibleri ancak kesri içün taʿyîn olunan yüz bin akçeyi sene-be-sene Rodos İskelesi Gümrüğü'nden kadîmden alınageldüği üzre alıvirilüp kimesne inâd ü muhâlefet itdirilmeye, şöyle bilesiz.

Fî gurre-i Safer sene 1062

135

Kasımpaşa[lı] Lütfü Çelebî yedine virilmişdir.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm yazıla ki:

Ahmed nâm kimesne Dîvân-ı hümâyûna gelüp arzıhâl sunup; hâlâ Balıklağo'da Donanma-i Hümâyûn kadırgalarından bir gemi kalup Tersâne-i âmireme getürilmesi lâzim gelmeğin, zikrolunan kadırgaya lâzim olan kalafâtı ve sâ'ir mühimmâtı hâlâ Kefe nâzırı olan Azad Ermeni'den alıvirilmek içün Kefe beğlerbeğisi dahi mühimmât-ı mezbûreyi ve nâzır-ı merkûmdan alıvirmek içün emr-i şerîf virilmek recâ eylemeğin, vech-i meşrûh üzre emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim ile vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi zikrolunan kadırga Tersâne-i âmireme getürilmesi lâzim gelmeğin, kalafât ve sâ'ir mühimmâtı hâlâ Kefe Nâzırı Azad Ermeni'den alıvirilüp inâd ü muhâlefet itdirilmeye ve mühimmât-ı mezbûre içün virdüği akçeyi emr-i şerîfim zahrına hüccet eyleyüp yedine virile ki hîn-i muhâsebede deynine mahsûb ola ve Kefe beğlerbeğisi; husûs-ı mezbûre umûr-ı lâzimeden olmağın, mühimmât-ı mezbûreyi nâzır-ı mezkûreden alıvirmeğe mücidd [ü] sâʿî ola.

Tahrîren fî 10 Ra sene 1062

[36]

136-a

Kazâ-i_____

Bolvadin ve der-livâ-i Karahisâr-ı Sâhib ki reʿâyâ-yı hâric ez-defter nefs-i kazâ-i Bolvadin berâ-yı mühimmât-ı bârgîrân-ı menzil müceddeden taʿyîn şüden fermûde. Arz-ı Mevlânâ Ali kādı-i kazâ-i mezbûr bâ-fermân-ı âlî. Fî 12 Receb sene 1062

Sâmi, Karaca, Arslan Satılmış, Hasan, Halil Lülü(?), Piyale, Yusuf, Mustafa Sefer, Mehmed, Mustafa, Ahmed, Hüdâyi, Muslu, Mehmed, Mûsâ, Hendem,

Mehmed, Hacı Sefer, Nasuh, İbrâhim, Ali, Süleyman Sağlık(?), Mehmed, Ahmed, Hızır, Hasan, Ali, Hızır, Mehmed, Ahmed, Receb

Yekûn
Neferen 34

Zikrolunan otuz dört nefer hâric ez defter reʿâyâsı kazâ-i merkūmun kadîmî yerlü reʿâyâsı ile maʿân menzil bârgîri mühimmâtı vireler diyü fermân olunup vech-i meşrûh üzre yalnız otuz dört nefer hâric ez defter reʿâyâsı taʿyîn ve mahalline kaydolundu. Fî 12 Recebi'l Müreccb sene 1062

136-b

Kefe mukātaʿâtından vazîfe ve mevâcibe mutasarrıf olanlar; "İskeleden hâsıl olan eşyâdan kadîmden olıgeldüği üzre mevâciblerin ve vazîfelerin alup olıgelmişe muhâlif iskeleden gümrükden hâsıl olan eşyâdan almazız, nakid akçe alurız" diyü, "Bir ferde taʿallül itdirilmeye" diyü vech-i meşrûh üzre Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hitâben emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 14 Ş sene 1062

137

Vilâyet-i Kefe Kalʿalarının neferâtı mâdâm ki muʿtâd-ı kadîm üzre müstahıkk oldukları mevâciblerin sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle itdirmeyince bilâ-emr-i şerîf kādı hücceti ve dizdâr temessükü ile bir akçe virilmeyüp, fermân-ı hümâyûna muhâlif nâzır olanlar virirler ise deynlerine mashûb olunmaya diyü vech-i meşrûh üzre bi'l-fiʿl Kefe mukātaʿâtı nâzırı olan Hüseyin Ağa'ya emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 14 Ş sene 1062

138

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Sâbıkā Kefe Beğlerbeğisi Mustafa Paşa *dâme ikbâlühû* hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Kefe'de vâkıʿ Şerefiyye Kalʿası'nın dizdârı ve bölükbaşıları ve neferâtı gelüp izhâr ve tazallüm idüp mevâcibimiz Kefe İskelesi'nden havâle olunagelüp lâkin nâzır olanlar edâsında ihmâl ü zaʿâf üzre olup taleb olundukda Âsitâne'den havâlenüz gelmeyince bir akçe virmem diyü taʿallül idüp sebeb-i tahrîr hükmü ile havâlemiz geldikde zamânı değildir diyü avk idüp bu sebeb ile bu sene bir akçe alınmayup Kefe mukātaʿâtı tevâbiʿnden nefs-i Kefe'nin Hamr Mukātaʿasından havâle olunmak bâbında emr-i şerîf recâsına arz u iʿlâm" eyledüği ecilden, Hazîne-i âmirem defterlerine nazar olundukda; zikrolunan Hamr Mukātaʿası Kefe mukātaʿâtının tevâbiʿnden olup bundan akdem zabtidenler kırkar bin akçeye cevâb virüp neferât-ı merkūmenin mevâcibleri

senede yetmiş sekiz bin akçe idüp ve mukaddemâ bin altmış senesinden bâkî kalan yirmi sekiz bin akçe ulûfeleri kalduğı mastûr bulunmağın, imdi; yirmi sekiz bin akçe ulûfeleri Hazîne-mânde olmak şartıyla mukātaʿa-i merkūme bin altmıış üç Muharremi'nin gurresinden mevâcibleri içün ber-vech-i ocaklık zabtitdirilmek fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 5 Z sene 1062

139

Hâlâ Çavuşbaşı olan Mehmed Ağa'ya virilmişdir.

Ankara ve Karahisar-ı Sâhib ve Hudâvendigâr sancaklarında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

( ) nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı hümâyûna gelüp arzıhâl sunup; "Zikrolunan sancakların bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿaları bin altmış dört senesine mahsûb olmak üzre Dergâh-ı muʿallâm kapucıbaşılarından olup bi'l-fiʿl Karesi ve Teke ve tevâbiʿi sancaklarında Muhassıl-ı emvâl olan Mehmed *zîde mecdühû*dan alup mezbûrun tarafından yedime virilen sûret-i berât-ı şerîf ve memhûr temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ u tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" itmeğin, imdi; mezbûrun tarafından virilen sûret-i berât-ı şerîf ve memhûr temessük mûcebince "Kadîmden olıgeldüği üzre zamânı hulûl eyledikde cemʿ u tahsîl itdirile" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 5 C sene 1063

140

Kütahya ve Teke ve Menteşe sancaklarının bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿaları târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre Muhassıl-ı mûşârun-ileyh Köse Mehmed Beğ'e virüp içinde olan memhûr temessük mûcebince Kadîmden olıgeldüği üzre zamânı hulûl eyledikde cemʿ itdirile" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir. Fî 13 C sene 1063

Ve Saruhan Sancağının bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre Kula kazâsı sâkinlerinden Kaytas Çavuş'a virilmişdir. Fî 13 C sene 1063.

Ve Aydın sancağı Simav kazâsı sâkinlerinden Mehmed Çavuş'a virilmişdir. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

Ve Karesi ve Biga sancakları Kütahya sâkinlerinden Hızır oğlu Hüseyin Ağa'ya virilmişdir. Fî't-târîhi'l-mezbûr.

141

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Kefe kādısı Mevlânâ Osman Dersaâdetime arz gönderüp; "Kefe'de vâkıʿ müteveffâ Mehmed Paşa Zâviyesi'nde şeyh olup Kefe avârızından yevmî on beş akçe vazîfeye mutasarrıf olan kıdvetü'sulehâ'is-sâlikîn Mevlânâ Ahmed meclis-i şerʿa gelüp takrîr-i kelâm idüp vilâyet-i Kefe'nin avârız akçesi Azak mühimmâtı içün havâle olunmağla, bin altmış bir ve bin altmış iki senelerinde müstahıkk olduğum vazîfem bana vâsıl olmamağla, âhar yerden havâle olunmak bâbında emr-i şerîfim recâsına arz" eylemeğin, imdi; virilmeyüp bâkî kalan iki senenin vazîfesi Kefe mukātaʿâtının bin altmış dört senesi mâlından virilmek fermân olunup vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 22 Muharrem sene 1064

[37]

142

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Azak muhâfazasında olan Dergâh-ı muʿallâm yeniçerilerinin mevâcibleri Kefe'ye dâhil oldukda Kefe'den Azak'a varınca kifâyet mikdârı araba dutulup ve akçesi Kefe mukātaʿâtının bin altmış dört senesi mâlından virilüp ve ne mikdâr araba dutulursa ve kaç akçeye dutulursa sıhhati üzre defter ü sicill ve hüccet olunup ol defter mûcebince sonra mahsûb oluna, ziyâde akçe virilmekden ihtirâz üzre olup itmâm-ı hidmet eyleyesiz diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî gurre-i Ca sene 1064

Mevâcib-i _____

(…) kazıyye-i Kefe berâ-yı bahâ-i araba-i Yeniçeriyân der-muhâfaza-i Kalʿa-i Azak (…) Mustafa Paşa Mîr-i mîrân-ı Kefe. El-vâkıʿ fî sene 1064

39.200 akçe

Çukalarının dahi kirâsı virile diyü emr-i şerîf virilmişdir.

143

Kefe kādısına ve Taman kādısına hüküm ki:

Kefe mukātaʿâtından senede otuz beş bin akçe sâlyâneye mutasarrıf olan Mehmed Hüseyin (…) hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Kendim Taman'da sâkin olmağla zikrolunan sâlyânem Kefe nezâretine tâbiʿ Taman İskelesi Mukātaʿasından virilmek

bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, imdi; elimde olan berât-ı şerîfim mûcebince vech-i meşrûh üzre Taman İskelesi Mukātaʿasından virilmek fermân olunmağla, emr-i şerîf virilmişdir diyü.

Fî 2 Ca sene 1064

144

Hudâvendigâr ve kazâ-i merkūm ile sancaklarının tahsîli muhassıl-ı mezbûrun temessükü mûcebince Girid muhâsarasında olan Hüseyin Paşa hazretlerine tâbiʿ Uşak sâkinlerinden Gürcü Bayram Ağa'ya virilmişdir. (...) Mustafa Ağa Topkapılı yevmiye iki bin (...) içün emr-i şerîf virilmişdir. Fî 28 R sene [10]65

Karesi sancağının dahi tahsîli Topkapılı Mustafa Ağa'ya virilmişdir.

Topkapılı Mustafa Ağa tarafından Rûznâmçe hâlifelerinden Hammâmî-zâde Ahmed Çelebi yediyle tezkiresi virilmişdir.

Hudâvendigâr ve Ankara ve Biga sancaklarında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

( ) *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Zikrolunan sancakların bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin altmış beş senesine mahsûb olmak üzre Muhassıl-ı emvâl Hamza Ağa'dan alup yedime sûret-i berât ve memhûr temessük virilüp yedimde olan temessükât mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zamânı hulûl eyledikde zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" itmeğin, "Muhassıl-ı merkūmun tarafından virilen temessükât mûcebince bin altmış beş Muharremi dâhil oldukda cemʿ itdirile" diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 27 C sene 1064

145

Menzil-i_____
Seydigâzi an-reʿâyâ-yı bedel-i mütekāʿidîn (…) şüden fermûde (…) Fî 20 Ş sene 1064
Karye-i_____
Bardakçı tâbiʿ-i kazâ-i Seydigâzi
Neferen 8

Zikrolunan sekiz nefer bedel-i mütekâʿidîn reʿâyâsı sâ'ir reʿâyâ ile mâʿan menzil çekeler diyü kadıya arzitmeğin, min-baʿd menzil mühimmâtın çeküp bedel-i mütekâʿidîn emînleri rencîde eylemeyeler diyü vech-i meşrûh üzre merkūmân tarafından emr-i şerîf virilmişdir

Fî 20 Ş sene 1064

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Azak muhâfazasında olan Dergâh-ı âlî yeniçerilerinin bin altmış beş senesinde vâkıʿ Azak Ağası Balık Ahmed Ağa irsâl olunan hazîne ve sâ'ir mühimmâtları içün sene-i sâbıkda virildüği üzre on dokuz bin iki yüz akçe Kefe nâzırı Yusuf Ağa'dan bin altmış beş senesi mâlından virile diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir

Fî 23 Ca sene 1065

146-147

Sûret-i _____

Defter-i reʿâyâ-yı an-hâric-i ez-defter-i mezkûrîn der-sâkin-i karye-i Pazar der-nâhiye-i Görele (…) merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Orhan *tâbe serâhû* memhûr arz iftihârü'l-havâss ve'l-mukarrebîn Behram Ağa, Ağa-yı Dârüssaâde ki (…) mukātaʿa-i bedel-i güherçile. Vakʿa fî 4 Za sene 1064.

Mustafa Mehmed	... Hacı	Hudâverdi Ali	Hüseyin Kâmil	Mehmed Abdülkadir	Mehmed Îsâ	Ali Hüseyin	Mehmed …	Yakub Mehmed
… …	Mehmed Îsâ	Ferhad Abdullah	Mehmed Abdülcelil	Ömer Osman	Said Mustafa	Veli Mustafa	Ahmed Mehmed	Yusuf Mehmed
… Muharrem	Receb Mehmed	Şaʿban Mehmed	Zülfikâr Mansur	Mehmed …	Mehmed Yunus	Hamza Musatafa	Receb Hıdır	Veli Hacı Mahmud
Halil Mehmed								

Yekûn
Neferen 28

Bi'l-fiʿl Dârüssaâde Ağası iftihârü'l-havâss ve'l mukarrebîn Behrâm Ağa *dâme uluvvühû* arz gönderüp; "Zikrolunan yirmi sekiz nefer hâric ez-defter reʿâyâsı otuz-kırk seneden berü Bursa'da vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Orhan *tâbe serâhû* evkāfından Pazarköy nâm karyede tavattun idüp sâ'ir reʿâyâ ile üzerlerine edâsı lâzim gelen avârız bedeli odunu ve Tersâne-i âmireye kadırga küreği içün (…) virüp ve hazîne geldikde bekleyüp mahûf olan yerlerden geçirüp hidmetlerinde kusûrları yoğiken güherçile ümenâsı 'Siz hâric ez-deftersiz' diyü bedel-i güherçile talebiyle ziyâde rencîde idüp ekseri perâkende olmaları ile vakfa gadrolmağın, vech-i meşrûh üzre defterlerine kayd ve yedlerine sûret-i defter virilmek recâsın" arzitmekle, "Mûcebince sûret-i defter virile" diyü fermân olmağın, bedel-i güherçile ümenâsı dahlitmemek içün sûret-i defterdir ki naklolundu.

Fî 4 Za sene 1064

148

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Kefe nâzırı olan Yusuf *zîde kadruhû* hâlâ Dersaʿâdetime âdem ve arzıhâl gönderüp; bundan akdem Azak muhâfazasına taʿyîn olunan Dergâh-ı âlî yeniçerilerinin ve cebeci ve topçu ve yerlü neferâtlarının mevâcibleri içün Âsitâne-i saʿâdetten irsâl olunan hazînenin Kefe'den Azak'a varınca araba mekkârisi içün elli bin akçe ve defʿa yirmi bin akçe ki cemʿan yetmiş bin akçe olup mukâtaʿât-ı merkūmenin bin altmış yedi senesi mâlından olunup lâkin husûs-ı mezbûr içün yirmi mikdârı araba kifâyet itmekle, "Zikrolunan yetmiş bin akçe hesâbı noksân olmak üzre kifâyet mikdârı araba tedârik oluna" diyü emr-i şerîf virimişdir.

Fî 18 Ca sene 1067

[38]

149

Bi'l-fiʿl bin altmış beş senesinde Mağnisa sancağı voyvodası ve Saruhan mukātaʿâtı muhassılı olan Zeynelâbidin Paşa'ya hüküm ki:

Ayasluğ Kalʿası'nın taʿmîri içün tahsîline me'mûr olduğun mukātaʿâtın bin altmış beş senesi mâlından bin guruş kabzına me'mûr olanlara virilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi kalʿa-i merkūmenin taʿmîri içün fermânım olan bin guruşu bi't-tamâm edâ eylediklerinde işbu hükm-i şerîfimin zahrına hüccet yazdırup hîn-i muhâsebede ibrâz ve deynine mahsûb ola diyü.

Fî 14 Ca sene 1065

150

Sâbıkā ( ) beğlerbeğisi olup hâlâ Mağnisa sancağı voyvodası ve Muhassıl-ı emvâl Zeynelâbidin *dâme ikbâlühû*ya hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Mehmed ve Hacı İsmail nam kimesneler hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bundan akdem Mağnisa sancağı voyvodası olan Siyavuş *zîde kadruhû*dan zikrolunan voyvodalık mülhakātından Ilgın, Koru, Hamak(?) ve Ova ve Gördek sübaşılıkların bin altmış beş Muharremi'nin gurresinden sene tamâmına değin mezbûr Siyavuş *zîde kadruhû*dan yedi yük yetmiş altı bin akçeye üzerimize der-uhde idüp ve hâlâ meblağ-ı mezbûrdan yedi yük on dört bin beş yüz akçe teslîm-i Hazîne idüp voyvoda-i sâbık der-uhde eyledüği üzre zikrolunan hâs ve

sübaşılıklar târîh-i merkūmdan sene tamâmına değin kendülerine zabtitdürilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledikleri ecilden, Hazîne-i Âmiremde mahfûz olan mukāta'ât defterlerine nazar olundukda; mezbûrlar zikrolunan voyvodalık mahsûlünden yedi yük on dört bin beş yüz akçe teslîm-i Hazîne eyledikleri mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; voyvoda-i sâbıkdan aldıkları minvâl üzre târîh-i mezkûrdan sene tamâmına değin kemâ-kân zabt u tasarruf itdirilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi zikrolunan hâssı ve sübaşılıkları kadîmden olıgeldüği üzre tevâbi' u levâhıkıyla târîh-i mezbûrdan sene tamâmına değin voyvoda-i sâbık Siyavuş'dan aldıkları minvâl üzre zabt u tasarruf itdirüp âhardan bir ferdi dahl ü ta'arruz itdirmeyesiz diyü.

Fî 17 Ca sene 1065

151

Sâbıkā beğlerbeğisi olup hâlâ Mağnisa sancağı voyvodası Zeynelâbidin Paşa'ya ve Mağnisa kādısına hüküm ki:

Sâbıkā vezîr-i a'zam olup bi'l-fi'l kapudân olan Murad Paşa *edemallâhü te'alâ iclâlehû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye arz gönderüp; "Deryâ beğlerinden olup bundan akdem Alâiye sancağına mutasarrıf olan Hüssam Beğ-zâde Mehmed Paşa yarar u emekdâr ve mükemmel forsa gemisi olup mahall ü müstahıkk ve lâyık-ı sezâvar olmağla, bin altmış beş senesi mâlından Mağnisa sancağının voyvodalık mahsûlünden on yük akçe sâlyâne ta'yîn olunmak recâsın" arz itmeğin, arzolundukda; vech-i meşrûh üzre Mağnisa sancağının bin altmış beş senesi mâlından on yük akçe sâlyâne virilmek fermân olunmağla, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir

Fî 23 Ca sene 1065

An cânib-i İbrâhim Ağa Ser-gulâm-ı bâkî

152

Emr-i şerîf Kefeli Bekir Ağa'ya virilmişdir. Mezbûrdan su'âl oluna.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Bundan akdem Kefe Kal'ası'nın ta'mîre muhtâc olan yerleri ta'mîr olunmak içün Kefe İskelesi'nden senede sekizer bin akçe ta'yîn olunup lâkin on beş seneden berü mahalline sarfolunmayup, imdi; "Târîh-i merkūmdan bu âna değin kimler kabzitmişdir,

yerlü yerinden teftîş ü tefahhûs olunup her kimler kabzitdi ise şerʿle tahsîl itdirilüp kalʿanın taʿmîrâtına sarfoluna" diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî gurre-i C sene 1065

153

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Hâlâ Azak Kalʿası'na imdâd içün taʿyîn olunan yüz altmış nefer, beğlerbeğinin araba kirâsı içün Kefe mukātaʿâtının bin altmış beş senesi mâlından yirmi bin akçe virilmek fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 2 C sene 1065

154

Sâbıkā beğlerbeğisi olup hâlâ Kastamonu sancağına mutasarrıf olan ( ) *dâme ikbâlühû*ya Kastamonu sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Murtazâ nâm kimesne hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin altmış beş senesine mahsûb olmak üzre Ordu-yı hümâyûn tarafından bana tevcîh olunup ve kırk bin akçe senede teslîm idüp varup zabtitmeğin, Taşköprülü Mustafa Efendi ve Ali Efendi ve Topal Mehmed Ağa mâniʿ olmaları ile dahlidüp mâl-i mîrîye gadritmişlerdir. Yedimde olan berât-ı şerîf mûcebince kemâ-kân zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" itmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn reʿâyâsı bundan akdem bin elli iki senesinde müceddeden hâne-i avârıza kayd ü tahrîr olmağla defterlerinden refʿ olunmuş idi. Hâlâ Ordu-yı hümâyûn tarafından kırk bin akçe senelik ile mezbûr tesmiye olunup defterde mastûrdur. İmdi; Ordu-yı hümâyûn tarafından virilen berât-ı şerîf mûcebince kemâ-kân zabtitdirilmek fermân olunup vech-i meşrûh üzre kadîmden olıgeldüği üzre zabtolunmak içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 25 C sene 1065

Tahrîrden hâric kalanlardan mukaddemâ alınageldüği minvâl üzre muʿâfiyetleri mukābelesinde nefer başına yüzer akçe bedel-i güherçile alına diyü şerh virilmişdir. Fi't-târîhi'l-mezbûr

s.38, h.7

Mağnisa kādısına hüküm ki:

Hâlâ vezâret ile kapudân olan düstûr-ı mükerrem Murad Paşa *edamallâhü teʿâlâ iclâlehû* arz gönderüp; "Sâbıkā Mağnisa sancağına mutasarrıf olan Hüssam Beğ-zâde

Mehmed Paşa'nın mükemmel (…) gemisi yarar u emekdâr olmağla, Mağnisa ve Saruhan mukātaʿâtının bin altmış beş senesi mâlından on yük açke sâlyâne virilmek bâbında arz u iʿlâm" itmekle, "Vech-i meşrûh üzre mûşârun-ileyhe on yük akçe sâlyâne virile" diyü fermân olunup emr-i şerîf virildi.

Fî 25 C sene 1065

Sâbıkā Eğriboz beği olan Ahmed Beğ'e dahi vech-i meşrûh üzre mukātaʿât-ı merkūmeden beş yük akçe sâlyâne virile diyü fermân olunup, emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 C sene [10]65

Mezbûr Ahmet Beğ'in bin altmış dört senesinden bâkî kalan elli sekiz bin akçe sâlyânesi dahi mukātaʿât-ı merkūmeden virile diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

(…)

s.38/1, h.1

(Sayfanın baş kısmı yırtılmış olduğundan hüküm okunamamıştır.)

s.38/1, h.2

Teke sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; bin altmış yedi senesine mahsûb olmak üzre livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası Solak Mustafa *zîde kadruhû*da olup mezbûrun tarafından yedine virilen temessük ve sûret-i berât-ı şerîf mûcebince zabtı içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 8 C sene 1066

s.38/1, h.3

Mağnisa kādısına ve kethüdâyerine hüküm ki:

Mağnisa Kādısı Mevlânâ Mehmed *zîde fezâ'ilühû* hâlâ Dersaʿâdetime arz gönderüp; deryâ beğlerinden olup bundan akdem bin altmış beş senesine mahsûb olmak üzre Saruhan mukātaʿâtının mâlından emr-i şerîf ile beş yük akçe sâlyâne olunan Bayram *dâme ızzühû*nun tarafından emr-i şerîf mûcebince ahz ü kabz içün vekîli olan Hüseyin *zîde kadruhû* mahkeme-i şerʿiyyeye gelüp; Rüstem ve müşârun-ileyh Bayram *dâme ızzühû*ya sâlyâne olunan akçeden üç yük on bin akçesi Saruhan memlahası emîni olan Arık Süleyman Çavuş oğlu Mustafa'dan havâle olunup ve mezbûr bi't-tamâm edâ eylemek üzre yedimize hüccet-i şerʿiyye virilüp ve emr-i şerîfi dahi zahrına itdirüp ve deyne mahsûb olup hâlâ hüccet-i şerʿiyye mûcebince bi't-tamâm alıvirilüp, virmekde taʿallül ider ise ihzârı için emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 26 C sene 1066

s.38/1, h.4

Bedest-i Mustafa Yazıcı

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Azak Kalʿası muhâfazasında olan Dergâh-ı âlî yeniçerilerinin ve cebeci ve topçularının mevâciblerinin araba kirâsı içün Kefe'den Azak'a varınca muʿtâd-ı kadîm üzre Kefe mukātaʿâtının bin altmış altı senesi mâlından elli bin akçe virile diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre Kefe'den Azak'a varınca hazînenin kirâsı içün dutulan arabalara tahmîl ve mahall-i mezbûra üzre îsâl ü isâl olunmak içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 26 C sene 1066

s.38/1, h.5

Karesi ve Saruhan sancaklarında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bundan akdem altmış altı senesine mahsûb olmak üzre Karesi bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿâtı muhassılı olup fevtolan Topkapılı Mustafa'nın oğlu İbrâhim *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Zikrolunan sancakların akçesi dâhil-i Hazîne ve sâ'ir sancaklar ile maʿân muhâsebesi görülüp lâkin henüz cemʿ olunmamağla, yedimizde olan berât-ı hümâyûn mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ itdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ" itmeğin, imdi; "Berâtı mûcebince cemʿ itdirile" diyü fermân olunup ,vech-i meşrûh üzre tahsîli içün emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 4 Ş sene 1066

s.38/1, h.6

Menteşe sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Mehmed *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; livâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿası bin altmış yedi senesine mahsûb olmak üzre bi'l-fiʿl Karesi ve bedel-i mütekāʿidîn mukātaʿâtı muhassılı olan Solak Mustafa Ağa'dan olup mezbûrun tarafından virilen sûret-i berât-ı şerîf ve temessük mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre zamânı geldikde cemʿ itdirile diyü emr-i şerîf virilmişdir. (…) sancağı dahi vech-i meşrûh üzre dokuzuncu ağa bölükleri temessükü mûcebince çorbacısı olan Ali Ağa'ya virilmiştir.

Fî 6 Ş sene 1066

s.38/2, h.1

(Sayfanın baş kısmı yırtılmış olduğundan hüküm okunamamıştır.)

s.38/2, h.2

Kefe beğlerbeğisine ve Kefe ve Taman kādılarına hüküm ki:

Vilâyet-i Kefe'ye tâbiʿ Taman Kalʿası'nın kadîmden cümle yüz altmış neferi olup lâkin ulûfeleri nısf hâli üzre ikişer buçuk akçe olmağla, ekseri dirliklerinden fâriğ olup kalʿanın içinde ve hıfz u hırâsetinde bulunmamağla ve Çerkes beğleri dahi muhâfaza itmemekle, küffâr-ı hâksâr kalʿaya girüp ve nice müslimânları esir ve kalʿa-i merkūmenin nice yerlerin vîrân itmekle, hâlâ Kırım Hânı cenâb-ı imâret-meʿâb Mehmed Giray Hân *dâmet meʾâliyehû* Dersaʿâdete memhûr defter gönderüp; kalʿa-i merkûmede sâkin olmak şartıyla seksen nefer müstahfız ve seksen nefer azeb ve kırk nefer süvârî yevmî beşer sağ akçe ile ve ağalarına on beşer akçe ile tahrîr ve taʿyîn olunup, inşâ'allâhü teʿâlâ kalʿa-i merkūme kemâ-yenbağî hıfz u hırâset olunmak mukarrerdir ve Temrek Kalʿası'nın neferâtı yoklandıkda altmış beş nefer müstahfız ve altmış sekiz nefer azebleri mevcûd bulunup lâkin kalʿa-i merkūmeye süvârîsi dahi taʿyîn olunmak lâzim ü mühimm olmağla, elli nefer müstahfız ve elli nefer azeb ve hâlâ kırk nefer süvârî müceddeden tahrîr ve taʿyîn olunmak üzre cümlesi yüz kırk nefer olup sağ hesâbı üzre havâle olunmak şartıyla ve müceddeden izdiyâd bulan neferâtın mevâcibleri iki yük akçe idüp meblağ-ı mezbûr iki yük akçe Kefe nezâretinin ziyâdeye tahammülü olmağla iki yük akçe ziyâde olup mevâcibleri ziyâde olan akçeden virilmek üzre vech-i meşrûh üzre ol mikdâr neferden hân-ı mûşârun-ileyh *dâmet meʾâliyehû*nun maʿrifetiyle tahrîr ü defter ve Âsitâne-i saʿâdete ale'l-esâmî gönderilüp mahalline kayd ve mûcebince berâtları virilüp ve zikrolunan Taman ve Temrek ve tevâbiʿi kalʿalarının taʿmîri içün Kefe nezâretinin bin altmış altı mâlından Çerâkise beğlerbeği sâlyâneleri akçesinden Kefe nâzırından tahsîl itdirilüp kalʿanın taʿmîrine sarfoluna ve eğer cümle akçe altmış altı senesi mâlından tahsîl olunmak mümkin olmazsa nezâret-i merkūmeye tâbiʿ Taman Mukātaʿasının bin altmış yedi senesinin irsâliyyesi mâlından alınup itmâm-ı hidmet itdirile diyü emr-i şerîf recâsına arz u iʿlâm olundığı ecilden, bin altmış altı Şevvâli'nin onuncu günü arzolundukda, Kefe nezâretine iki yük akçe ziyâde olmak şartıyla vech-i meşrûh üzre almak fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi siz ki mîr-i mîrân ve kādılarsız; husûs-ı mezbûru hân-ı mûşârun-ileyh ve ehl-i

(…) maʿrifetiyle görüp itmâm-ı hidmet itdirüp ve kalʿanın taʿmîri içün Kefe nezâretinin bin altmış altı senesi mâlından havâle olunan iki yük akçenin cümlesi alınmak mümkin olmazsa nezâret-i merkûmeye (…) Taman Mukātaʿasının bin altmış yedi senesinin irsâliyyesi mâlından alup hidmet eyleyesiz ve müceddeden tahrîr olunan neferât yarar ve tüfenk-endâz olup (…) amel-mânde nefer yazmayasız ve bi'l-cümle eğer neferâtın tahrîridir ve eğer kalʿanın taʿmîrleri hân-ı mûşârun-ileyh *dâmet meʿâliyehû*ya tefvîz olunmuşdur. Anların re'yleri üzre amel eyleyesiz. Virilen neferâtın ale'l-esâmî defterlerini Âsitâne-i saʿâdetime gönderüp mahalline kayd virile.

Fî 11 L sene 1066

s.38/2, h.3

Mağnisa kādısı ve Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Sipâhiyândan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye gelüp arzıhâl sunup; "Bundan akdem bin altmış yedi senesine mahsûb olmak üzre Mağnisa sancağı voyvodalığı ve Saruhan mukātaʿâtı ile maʿân tevcîh olunup lâkin Mağnisa sancağı iltizâmından refʿ ve girü üslûb-ı sâbık mûcebince sancak olmağla bana zabtı müyesser olmayup Saruhan mukātaʿâtı kadîmden zabtolunageldüği üzre mukaddemâ yedimde olan berât-ı hümâyûn mûcebince zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eyledüği ecilden, Hazîne-i Âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; Saruhan mukātaʿâtının senesi on yedi yük yirmi üç bin üç yüz doksan akçeye olmak üzre mezkûrun üzerinde olup ve bi't-tamâm kısta'l-yevm mûcebince muhâsebesin (…) gedüği defterde mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; elinde olan berâtı mûcebince yalnız Saruhan sancağı mukātaʿâtı muhassıllık ile kadîmden olıgeldüği üzre merkūma zabtitdürilmek fermân olunmağla, vech-i meşrûh üzre zabtolunup emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 2 Z sene 1066

s.39-40

(Sayfa yırtılmış olduğundan hükümler okunamamıştır.)

s.41, h.1

Mevkūfât tarafından virilen sûret-i defter mûcebince mahalline kayd ü işâret olunmuşdur.

Kazâ-i_____
Güzelhisar ve der-livâ-i Hudâvendigâr an-reʿâyâ-yı hâric ez-defter der-kazâ-i mezkûre ki hâlâ an-hâne-i avârız kazıyye-i mezbûre ilhâk şüden fermûde. Memhûr defter-i tahrîr-i cedîd Mevlânâ Mehmed şerh etmişdir. el-vâkıʿ fî 17 Muharremi'l-Harâm sene 1067

Neferen
239
Yalnız iki yüz otuz dokuz hâric ez-defter reʿâyâdır.

Kazâ-i mezbûr reʿâyâsının avârızları hâric ez-defter reʿâyâsı ile tekmîl olmak üzre emr-i şerîf virilmekle, hâlâ defteri gelüp mahallinde zabtolmak fermân olmağla, bin altmış yedi senesine mahsûb olmak üzre bedel-i tekāʿüd akçelerin cemʿine me'mûr olanlara emr-i şerîf mûcebince edâ eyledikden sonra avârız hânesine kaydı ilhāk olduğuna sûret-i defter-i mezbûr (…) naklolundu.

Fî 17 Muharremi'l-Harâm sene 1067

s.41, h.2

Bayındır kādısına hüküm ki:

Kazâ-i mezbûre nâ'ibi Mevlânâ İbrâhim *zîde ılmühû* Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Aydın sancağında Bayındır kazâsına tâbiʿ tekāʿüd hâric ez-defter reʿâyâsı bâ-serhüm meclis-i şerʿ-i şerîfe hâzırûn olup beni şekvâ eylediler ki bizim tekāʿüd ve hâric ez-defterden mîrîye ancak elli guruş hâsıl olup cemʿine me'mûr olanlar bizden yedişer-sekizer guruş aldıklarından gayrı her birimizin karyelerinden ellişer-altmışar âdem ile konup yem ü yemek isteyüp zulm ü taʿaddî eylediklerinde âciz olup mezbûr tekâlif üzerimizden refʿ olunup hâne-i avârızımıza on iki hâne dahi zamm olsun diyü ilhâh eylediklerinde fi'l-hakīka reʿâyâ-yı mezbûrenin tekāʿüdden ziyâde zulm ü taʿaddileri olduğu ecilden, kazâ-i mezbûrenin dört yüz altmış iki hâne-i avârızları olup zikrolunan tekāʿüd teklîfleri üzerlerinden refʿ olup mukābelesinde on iki hâne avârız zamm olunması bâbında arz u iʿlâm" itmeğin, Hazîne-i Âmirede mahfûz olan defterlere nazar olundukda; livâ-i mezbûrun senesi iki yük yirmi dört bin akçeye olup altmış yedi ve atmış sekiz seneleri dâhil-i Hazîne olundığı mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; "Sen ki kadısın; bin altmış dokuz senesine mahsûb olmak üzre kazâ-i mezbûrun bedel-i mütekāʿidîn ve hâric ez-defter reʿâyâsının sıhhati üzre ale'l-esâmî tahrîr ü defter eyleyüp Dersaʿâdetime gönderüp baʿdehû emirlerim ne vechile sâdır olursa amel oluna" diyü fermân olunmağla, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 23 S sene 1067

s.41, h.3

Tuğralı emr-i şerîfden naklolunmuştur. Fermân tezkirede mahfûzdur. Bedest-i tezkire-i Acem-zâde Efendi.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Hâlâ Kırım Hânı Mehmed Giray Hân *dâmet meʿaliyehû*nun tevâbiʿinden olup Kefe mukātaʿâtından istihdâm kaydolunan müteferrika ve çavuşların ve cizyeden olan tevâbiʿlerinin vazîfeleri ve mukātaʿâtdan olan vezâ'if ve küttâbın ve kendünin cizyeden olan sâlyânesi kemâ-kân bin elli yedi senesiyçün virilüp yoklanmadı diyü bir ferde taʿallül ü nizâʿ itdirilmeye diyü fermân olunup, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 Ra sene 1067

s.41, h.4

Defʿa yüz kırk dört nefer taʿyîn olunmakla yirmi beş bin akçe dahi zamm olunup yine cemʿan doksan beş bin akçe olup meblağ-ı mezbûrun tahsîli içün emr-i şerîf Mâliye tarafından virilmiştir.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Azak Kalʿası muhâfazasına taʿyîn olunan Dergâh-ı âlî yeniçerileri ve cebeci ve topçu ve yerlü neferâtının mevâcibleri içün Âsitâne-i saʿâdetimden irsâl olunan hazînenin araba kirâsı içün her sene Kefe mukātaʿâtından elli beş bin akçe havâle olunagelüp lâkin bu seneye yüz kırk dokuz nefer yiğidi dahi ziyâde gönderilmekle, mezbûrların dahi mühimmâtı içün yirmi bin akçeye cemʿan beş bin akçe olur, Kefe mukātaʿası bin altmış yedi senesi mâlından nâzırı olan Yusuf nâzırdan havâle olunup vech-i meşrûh üzre hazîne Kefe'den Azak'a varınca arabalara tahmîl ve mezbûr-ı sâbık mûcebince mahall ü me'mûra aldırup itmâm-ı hidmet eyleyesiz diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 7 R sene 1067

s.41, h.5

Mağnisa kādısına ve Saruhan sancağında vâkıʿ olan kādılara hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Saruhan sancağı muhassılı olan Ali *zîde kadruhû* hâlâ Dîvân-ı Âlî'ye arzıhâl sunup; "Bin altmış yedi senesine mahsûb olmak üzre livâ-i mezbûrun cümle mukātaʿâtı ile muhassıllığı üzerimde olup hâlâ Aydın muhassılı olan Abdi *zîde kadruhû* zikrolunan Saruhan sancağı 'Muhassıllığında benim dahi alâkam vardır' diyü dâ'imâ nizâʿ itmeden hâli olmayup mâl-i mîrîye küllî gadr ve halel virmekle, mukaddemâ yedime virilen emr-i şerîf mûcebince cemʿ u tahsîl itdirmede baʿde mezbûr Abdi *zîde kadruhû* dahl ü taʿarruz eylememek bâbında emr-i şerîf recâ iderim" diyü bildirmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; zikrolunan Saruhan sancağı ve muhassıllığı târîh-i merkūma mahsûb olmak üzre mezkûr Ali *zîde*

*mecdühû*nun üzerinde olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; mezbûrun mukaddemâ yedine virilen emr-i şerîfim mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre cemʿ u tahsîl itdirilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi mezbûrun mukaddemâ yedine virilen emr-i şerîfim mûcebince kadîmden olıgeldüği üzre emvâl-ı muhassıllığa müteʿallik olanları cemʿ u tahsîl itdiresin. Mezbûr Abdi âhardan bir ferdi dahl ü taʿarruz itdirmeyüp, vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresin.

Fî 18 Ca sene 1067

s.41, h.6

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Memâlik-i mahrûsemde vâkıʿ mukātaʿât ve hazîne mâlından vazîfeye mutasarrıf olanlar bin altmış yedi senesinde bir kimseye bir akçe virilmeyüp hatt-ı hümâyûn-ı saʿâdet-makrûnumla yoklama fermânım olmağla, Kefe mukātaʿâtının bin altmış yedi senesine mahsûb olmak üzre mütekāʿidîn ve vazîfe-horân akçesinden bir kimseneye bir akçe virilmeyüp dâhil-i Hazîne olunmak fermânım olmağın, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel dahi Mukātaʿât-ı merkūmede eğer mütekāʿidîn ve eğer vazîfe-horân, târîh-i mezbûre mâlından bir kimesneye bir akçe ve bir habbe virilmeyüp dâhil-i Hazîne itdirilüp, vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresiz diyü.

Fî 8 C sene 1067

s.42, h.1

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına ve mukātaʿâtı nâzırına hüküm ki:

Hâlâ Azak Kalʿası muhâfazasına taʿyîn olunan Dergâh-ı âlî yeniçerilerinin ve zahîre bahâları içün mukātaʿât-ı mezbûre mâlından Âsitâne-i saʿâdet hazînesinden bir vech virilen akçeden mâʿadâ beş kîse akçeyi zâbıtları olan (…) Mehmed ile vardıklarında teslîm eylemek emrim olmuşdur. **Buyurdum ki:**

İstihdâm kulların ( ) *zîde kadruhû* vardıkda, amel idüp dahi sen ki nâzırsın; mukātaʿât-ı mezbûre mâlından hân tevâbiʿi ve mevâcib-i mütekāʿidîn ve vezâ'if-i e'imme ve hutebâdan gayrı duʿâ-gûyân vazîfeleri akçelerinin bin altmış yedi senesine mahsûb olmak Âsitâne-i saʿâdet hazînesinde ber-vech-i nakd virilen akçeden gayrı, beş kîse

akçeye muʿaccelen teslîm itdirilüp eğer mebâliğ-i mezbûru teslîminde ihmâl ü müsâhale olunur ise mukātaʿât-ı mezbûre zabtından sana katʿ-ı yed itdirilüp ve mukātaʿât mübâşir-i merkūma zabtitdirilüp mübâşir dahi, tahsîl eyledüği mâlından meblağ-ı mezbûru mezkûrlarun zahîre bahâları içün virdüresin ve siz ki mîr-i mîrân ve kādısız; meblağ-ı mezbûr bu vechile tahsîli asîr olup avk u te'hîre bâʿis olur ise mukaddem kendiniz bir yerde istikrâz idüp ve mezbûrlara teslîm idüp baʿdehû istikrâz olunan yerlere virilüp ve'l-hâsıl husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmeden olmağın, ihmâl ü müsâhele olunur ise cümlenüz mes'ûl ü muʿâteb mukarrerdir. Ana göre basîret üzre olasız diyü mü'ekked emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virilmişdir.

Fî 11 C sene 1067

s.42, h.2

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Kefe kādısı ve mütesellimi ve nakîbüleşrâfı arzlar gönderüp; "Vilâyet-i Kefe'de vâkıʿ kalʿa-i kebîr neferâtı ve kethüdâsı ve onbaşıları gelüp takrîr-i kelâm idüp müstahıkk olduğumuz ulûfelerimizi beher sene sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle itdirüp lâkin nâzırlardan (…) usret çekmekle yine nezâret-i merkūmeye tâbiʿ (…) -yı Tâtârân Mukātaʿasın ocaklık taʿyîn itdirilüp lâkin zabtına kādir olmamağla neferât-ı mezbûrenin ekseri dirliklerinden fâriğ olup ve âhardan dahi bir kimesneye tâlib ü râgıb olmayup kalʿa-i mezbûre hâlî kalmağla, mukātaʿa-i mezbûre üzerimizden refʿ olup yine kadîmden olıgeldüği üzre beher sene Kefe İskelesi'nden sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle itdirildikden sonra nâzır olanlardan alıvirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâsına iltimâs" eylemeğin, imdi; Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; zikrolunan neferât müstahıkk oldukları mevâciblerin sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle itdiregelmişler iken nezâret-i merkūmeye tâbiʿ (…) Tâtârân Mukātaʿasın ulûfeleri mukābelesinde ocaklık taʿyîn olunup lâkin mukātaʿa-i mezbûra nâzır olanların iltizâmlarına dâhil olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; mukātaʿa-i merkûmeye nâzır olanlar zabt ve muʿtâd-ı kadîm üzre neferât-ı mezbûre müstahıkk oldukları mevâciblerin sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle itdirildikde mevcûdlarına nezâret-i merkūme mâlından alıvirilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan fermân-ı celîlü'l-kadrim üzre amel idüp dahi zikrolunan neferâtın bin altmış dokuz Muharremi'nin gurresinden müstahıkk oldukları mevâciblerin sebeb-i tahrîr hükmü mûcebince mevcûdlarına nezâret-i merkūme

mâlından alıvirilüp min-baʿd taʿallül ü bahâne itdirilmeye ve siz ki mîr-i mîrân ve kādısız; neferât-ı mezkûrenin mevcûduna defter idüp ve cümlesi mevcûd olduktan sonra mevâciblerin havâle itdirilmek içün defterlerin mühürleyesiz, şöyle ki; kalʿada mevcûd olmayan neferâtın mevâciblerin havâle itdirmeyesiz, sonra mes'ûl ü muʿâteb olursuz. Ve dizdârsız ve kethüdâsız yerleri âhara virilüp ve nâ-mevcûd neferâtın havâle olunan mevâciblerin mîrî içün mezbûrlardan tahsîl itdirilüp ana göre her biriniz gereği gibi mukayyed olup ve nâ-mevcûd olan kimesnenin mevâciblerin havâle itdirilmeyüp ve bilâ-emr-i şerîf nâzırlarından akçe aldırmayup vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresiz.

Fî 22 Za sene 1068

s.43, h.1

Taman kādısına hüküm ki:

Âsitâne tarafından serhâdd-i Azak'a irsâl olunan ulaklar Taman kazâsına dâhil olduklarında taʿyîn-i menzil olmayup kazâ-i mezbûrdan bârgîr peydâsı mümkin olmamağın, bi'l-âhire kazâ-i mezbûrda vâkıʿ kalʿa neferâtı kendülere taʿyîn olunan mevâcibleri akçesinden bârgîr iştirâ idüp gelen ulakları serhadd-i mezbûra yolladıklarından, beher sene yetmiş-seksen bin akçeleri sarfolunup gayrıdan müstefrik oldukları ecilden, kalʿa neferâtı fukarâsına merhamet buyurulup Kefe Mukātaʿası mâlından yirmi bin akçe menzil bârgîri taʿyîn buyurulmak bâbında bi'l-fiʿl Azak muhâfazasında olan Mehmed Paşa arz u iʿlâm eylemeğin, imdi; Kefe Mukātaʿası irsâliyyesi mâlından menzil bârgîri beslemek içün senede yirmi bin akçe taʿyîn olunan kimesnelere edâ olunmak üzre fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi Âsitâne-i saʿâdetim tarafından serhadd-i mezbûreye umûr-ı mühimme içün irsâl olunan ulaklara menzil bârgîri beslemek içün beher sene Kefe mukātaʿâtı irsâliyyesi mâlından emîn olanlardan yirmi bin akçe mühimmât-ı mezbûr içün taʿyîn olandan virilüp, vech-i meşrûh üzre olan emrimi yerine getüresiz.

Fî 22 Z sene 1084

s.43, h.2

Rodos ve İstanköy ve tevâbiʿi cezîreleri kādılarına hüküm ki:

Merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhû*nun zikrolunan cezîreler ve tevâbiʿinde vâkıʿ evkâfı mukātaʿât ve mahsûlâtından evkâf-ı mezbûre

mütevellîsi bin seksen iki ve bin seksen üç senelerine kabzeyleyüp îrâd-ı vakfdan sarfeyledüği ne mikdâr akçedir, bundan akdem mübâşir taʿyîn olunan Ebûbekir *zîde kadruhû* maʿrifetiyle mahallinde sıhhati üzre teftîş ü tefahhus itdirilmek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi.

s.43, h.3

Rodos ve İstanköy ve tevâbiʿi cezîreleri kādılarına hüküm ki:

Zikrolunan cezîre ve tevâbiʿinde vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhû* evkâfından Rodos'da vâkıʿ vakfiyye-i maʿmûlün-bihâsında mastûr olan aklâm u işʿâr her nesi var ise vakıfnâme-i maʿmûlün-bihâ mûcebince hudûd u sınûrıyla maʿan tarafından İstanköy neferâtına zabtitdirilmek fermânım olmuşdur.

s.43, h.4

İstanköy kādısına hüküm ki:

Cezîre-i mezbûrede vâkıʿ cezîre-i mezbûre kılâʿı neferâtına kadîmî ocaklık taʿyîn olunan mukātaʿâttan bundan akdem ne mikdâr vakıf tarafından zabtolundu ve ne mikdârı dahi neferât ulûfelerine virilmişdir, mübâşir taʿyîn olunan Ebûbekir *zîde kadruhû* maʿrifetiyle sıhhati üzre mahallinden teftîş ü tefahhus olunup ve Âsitâne-i saʿâdetime arz u iʿlâm olunmak fermânım olmuşdur.

s.43, h.5

Cezîre-i Rodos kādısına hüküm ki:

Cezîre-i mezbûrede vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Han *tâbe serâhû* evkâfının ve İstanköy cezîresi kılâʿı neferâtının ocaklıkları ile maʿân zabt (…) mîrîden zabtolunup ve evkâf-ı mezbûrenin vezâ'if ve masârifi içün mütevellî-i vakf olanlara nukūddan dokuz bin guruş virilüp ve mütevellî-i vakf-ı mezbûr, "Vakfın rüsûmât ve mahsûlâtından bir şey bana vazʿ-ı yed ve müdâhale eylemeye" diyü [emr-i] şerîfim ile Ebûbekir *zîde kadruhû* mübâşir taʿyîn ve irsâl olunmuş idi. İmdi; vakf-ı mezbûrun nefs-i Rodos'da vâkıʿ emlâk ve akārât makūlesi ki hammâm ve dekâkîn ve mehâzîn ve (…) ve sâ'ire her ne var ise icâre-i muʿacceleleri ale'l-infîrâd maʿrifet-i şerʿle defter olunup ve senede vâkıʿ olan icâre-i muʿaccelesin dahi ber-ve[ch]-i tahmîn maktûʿân bir mikdâr akçeden zamm ve takdîrü'l- mikdâr akçe ider ise mütevellî-i vakfa gösterilüp ve

kabzolunup andan sonra dokuz bin guruşa varınca lâzim geleni edâ vü teslîm olunmak fermânım olmuşdur.

s.43, h.6

Rodos kādısına hüküm ki:

Nefs-i Rodos Kalʿası içinde sâkin Yehûdî tâ'ifesi merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* defterlü vakıf reʿâyâsı olup sancakbeği mütesellimi ve sübaşısı rencîde itmeden hâlî olmayup reʿâyâ-yı mezbûr perâkende vü perîşân olmuşlardır (…) kendülerinden birini (…) oldukda evkâf-ı mezbûre zâbıtlarından gayrı kimesne müdâhale eyleyemeye diyü fermânım olmuşdur.

s.43, h.7

Fermân Mâliye tarafında hıfzolunmuşdur.

Kefe beğlerbeğisine ve kādısına hüküm ki:

Bin seksen dört ve bin seksen beş ve bin seksen altı senelerine mahsûb olmak üzre Kefe mukātaʿâtı nâzırı olan Ahmed *zîde kadruhû* Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; "Kefe mukātaʿâtı çürük ve bî-hâsıl olup îrâdı masârifine ihâtâ eylememekle ve cümle mahsûlâtı eşyâ olup nukūd akçe hâsıl olmamağla, mukātaʿa-i mezbûreden vazîfeye ve mevâcibe mutasarrıf olanlar otuz-kırk seneden berü hâsıl olan eşyâdan alagelmişler iken hâlâ baʿzıları 'Cümlesin nakden isteriz' diyü taʿaddî ve mal-i mîrîye gadreylediklerin bildirüp, yedlerinde olan berâtları ve sebeb-i tahrîr hükümleri mûcebince edâ olundukda kadîmden olıgeldüği üzre hâsıl olan mahsulden edâ olunup 'Cümlesin nakden alurız' diyü taʿallül itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ" eyledikleri ecilden, Hazîne-i Âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿâtı defterlerine nazar olundukda; Kefe mukātaʿâtı mâlından vazîfeye ve mevâcibe mutasarrıf olanlar, "Mukātaʿadan hâsıl olan eşyâdan kadîmden olıgeldüği üzre mevâciblerin ve vazîfelerin alup olıgelmişe muhâlif iskeleden ve gümrüğünden hâsıl olan eşyâdan almazız, nakden akçe alurız" diyü taʿallül olunmamak bâbında emr-i şerîf virildüği mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; defter mûcebince amel olunmak fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerifim vardıkda, bu bâbda muharrer olan emrim üzre amel idüp dahi iskele-i mezbûreden vazîfeye ve mevâcibe mutasarrıf olanlar ellerinde olan beravât ve sebeb-i tahrîr hükümleri mûcebince kadîmden ne minvâl üzre alıgelmişler ise yine ol minvâl üzre verdirüp, "Kānûn-ı kādime ve olıgelmişe muhâlif, cümlesin nakden alurız diyü taʿallül ü nizâʿ itdirmeyesiz" diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 18 Z sene [10]86

s.44, h.1

Rodos cezîresi kādısına hüküm ki:

Rodos Kalʿası neferâtı Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; "Kadîmden bu âna değin bizim mevâcibimiz mâlı ocaklığımızdan emîn olanlar bize serbest idüp berâtlarımız mûcebince edâ olunup âhardan müdâhale olunagelmiş değil iken mîr-livâ ve sübaşıları hilâf-ı kānûn ve defter 'Ben dahi akçe alurım' diyü müdâhale idüp mevâciblerimiz mâlına gadreyledüğin bildirüp, mîr-livâ ve sübaşıların ve âharın alâkası olmamağla hilâf-ı defter 'Mevâcibimiz mâlından akçe alurım' diyü ve sâ'ir bahâne ile karışmayup katʿâ müdâhale olunmamak bâbında emr-i şerîfim virilmek recâ" eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Rodos Kalʿası neferâtının mevâcibleri içün Rodos İskelesi Gümrüğü Mukātaʿası ocaklıkları olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; defter mûcebince amel olunmak fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi Rodos İskelesi Gümrüğü, Rodos Kalʿası neferâtının mevâcibleri içün ocaklıkları olmağla, ocaklıkları mâlına mîr-livâ ve sübaşıları âhardan katʿâ dahlitdirilmeye diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 12 R sene 1093

s.44, h.2

Mağnisa kādısına ve mütesellimine hüküm ki:

Yund Dağı'nda vâkıʿ elliciyân reʿâyâsından Osmancılı(?) nâm karye reʿâyâsı Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; "Biz her sene üzerimize edâsı lâzim gelen bedel-i avârız ve resm-i bennâkimizi kānûn ve defter mûcebince edâ idüp kusûrumuz yoğiken cemʿine me'mûr olanlar kānûn ve defter mûcebince almağa kanâʿat eylemeyüp hilâf-ı defter beher neferden ikişer guruşumuzu alup ziyâde zulm ü taʿaddî eylediklerin bildirüp, menʿ u defʿ olunup defter mûcebince verdikden sonra hilâf-ı kānûn ve defter 'İkişer guruş alurım' diyü rencîde vü taʿaddî olunmamak bâbında emr-i şerîfim recâ" eyledikleri ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿa defterlerine nazar olundukda; Saruhan sancağında Yund Dağı'nda vâkıʿ elliciyân reʿâyâsının avârızları bedeli resm-i bennâk ve bedel-i avârız beher neferden seksen üçer akçe alınageldüği mastûr u mukayyed

bulunmağın, imdi; “Emir ve defterden ziyâde talebiyle rencîde olunmaya” diyü emr-i şerîf virilmişdir.

Fî gurre-i Ca sene 1093

s.44, h.3

Kalʿa-i Kebîr-i Kefe beşlüyânı seksen nefer olup senevî mevâcibleri olan iki yük elli bin iki yüz yetmiş sekiz akçe mukābelesinde Kefe nezâretine tâbiʿ İhtisâb Mukātaʿasın seksen bin akçeye kabûl ve ezyâd olur ise nâzırlara virüp ve mevâcibleri kusûru taraf-ı mîrîden taleb eylememek üzre mukaddemâ kendü kabûlleri üzre ocaklık taʿyîn, lâkin zikrolunan beşlüyân neferâtı süvârî olup karavul ve (…) hidmetleri ve sâ’ir hidemât-ı hümâyûnda hidmetleri kesîr ve mahall ü merhamet olmalarıyla, ocaklıkları olan ihtisâb mâlından alınmak üzre sonradan kaydolunan üç nefer tekāʿüd ulûfeleri virilmeyüp sonra gelenlere âhar mâldan tebdîl olunmak üzre telhîs ve sâdır olan fermân-ı âlî mûcebince yüz dokuz Şaʿbânı’nın yirmi altıncı gününde Başmuhâsebe’den virilen kāʿime mûcebince Kefe Kalemi’ne ocaklıkları mahallinde mastûrdur. Fermân saʿâdetlü sultânım hazretlerinindir.

Fî 28 N sene [1]110

s.44, h.4

Buyuruldusundan naklolundu.

Mustafa arzıhâl sunup; “Bin yüz on senesinden üç sene bir tahvîl ile Kefe Nezâreti kendüye der-uhde olunup nezâret-i mezbûrenin zabtı Mart ibtidâsından olup zabtı târîhi birkaç ay mürûr eylemekle mîrîye ve şart-ı iltizâmına zarar terettüb eylemek üzre Kefe ve tevâbiʿi iskeleleri ve sâ’ir mukātaʿâtı zabtidenlerden tefahhus ve maʿrifet-i şerʿle zabtitdirilüp mîrî içün ahz ü kabzitdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ” eylemekle, “Mûcebince kaleminden şurûtuyla yazıla” diyü fermân-ı şerîf sâdır olmuşdur.

Fî 20 Za sene [1]111

s.44, h.5

Taman cezîresinde vâkıʿ Temrek Kalʿası sâkinlerinden Hasan arzıhâl sunup; “Kalʿa-i mezbûre intihâ-i serhad olmağla Kefe muhâfızı ile maʿan serhad bekleyüp, lâkin dirliğim olmamağla müceddeden sipâhîlik virilüp kendim ve karındaşlarım Hân Emîrzâ ve Hüseyin ve Hacı Kādı hâsıl eyledüğimiz mahsûlâtın öşrü hidmetimiz mukābelesinde bu kullarına ihsân buyurulup Kefe nâzırı ve taraf-ı âhardan öşür ve tekâlif talebiyle

rencîde itdirilmemek bâbında inâyet recâ” eylemekle, “Taman adasında sâkin Çerâkise beğlerinden ve sipâhîlerinden yetmiş neferin hâsıl eyledikleri mahsûlâtın öşrü Azak muhâfazasında olmak üzre Kefe nezâreti mâlından ifrâz ve kendülere inʿâm olunup emr-i şerîf virildüği mastûr u mukayyeddir” diyü derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince hükm-i fermân-ı şerîf sâdır olmuşdur.

Fî 4 Şaʿbân sene [1]110

Fermânı arzıhâlden naklolunmuştur.

s.45, h.1

Tuğralu fermân naklolunmuşdur. Buyuruldusu Mâliye Tezkirecisi Fethi Efendi'de hıfzolunmuştur.

Saruhan sancağında vâkıʿ kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-aʿyân ber-vech-i mâlikâne Menemen memlahası emîni Müteferrika Zeynelâbidin *zîde mecdühû* Dîvân-ı hümâyûna arzıhâl sunup; “Menemen memlahasından hâsıl olan tuzu kadîmden Saruhan sancağında bulunan deveciyân tâ'ifesi vakt ü zamânıyla mîrî tuzu ücretleri ile anlardan çıkarup mahalline nakleylemek kānûn-ı kadîm üzre hidmet-i lâzimeleri iken, ‘Memlaha-i mezbûr mîrîlikden çıkdı, mâlikâne oldu’ diyü idegeldikleri hidmetlerinde tekâsül idüp, anlar içinde mîrî tuz kesret-i bârândan telef olup mâl-i mîrîye küllî gadreylediklerin bildirüp, deveci tâ'ifesi muʿayyen ü muʿtâd olan ücretlerin emîn yedinde olup vakt ü zamânıyla tuzu mahalline nakleylemeleri içün emr-i şerîfim virilmek” recâsına iftihârü'l ümerâi'l-ekârim bi'l-fiʿl Baş Defterdârım olan Hacı Mustafa *dâme ulüvvühû* arz ve telhîs eylemeğin, imdi; telhîs mûcebince amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şânım sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle ( ) vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel idüp dahi livâ-i mezbûrda vâkıʿ deveciyân tâ'ifesi kadîmden idegeldikleri üzre muʿtâd ü muʿayyen olan ücretleri emîn yedinden alup mîrî tuzu andan ihrâc ve muʿtâd olan mahallere naklitdirdüp kimesneye taʿallül ü nizâʿ itdirmeyüp, kānûn-ı kadîm olan hidmet-i lâzimelerin edâ itdirdesin.

Fî (…) şehr-i Rebîʿülevvel sene [1]102

s.45, h.2

Hilâfına emr-i âhar sâdır olmuş değil ise tecdîd-i fermân-ı şerîf olmağın. Cülûs-ı hümâyûn tecdîd olundu. El-vâkı' fî 10 R sene [1]115

Kefe kādısına hüküm ki:

Nefs-i Kefe'de vâkıʿ Selh-hâne Mukātaʿası yine kalʿa-i mezbûrda vâkıʿ azebân neferâtının mevâcibleri mukābelesinde ocaklıkları olup kadîmden her ganem zebh olundukda ikişer akçe ve beher zebh olundukda on ikişer akçe tamga viregeldiklerinden gayrı, beher paça ve işkembe ve güden ve şirden beşer akçe bahâ ile mukātaʿa-i mezbûre emîni tarafına viregelmişler iken tâ'ife-i kassâbân huzûr-ı şerʿa cemʿ olup, "Bu hilâf-ı kānûndur, baʿde'l-yevm virmeziz" diyü taʿannüd eylemeriyle, kıbel-i şerʿden vilâyet ihtiyarlarından cemʿ ve husûs-ı mezbûr istifsâr olundukda; elli altmış seneden berü minvâl-i meşrûh üzre eşyâ-i mezbûru viregeldiklerin haber virmeleriyle, kassâbân-ı mezbûrûna "Mâ-tekaddemden viregeldikleriniz virirsiz" diyü tenbîh olunmuşiken yine taʿallül itmeleriyle vukūʿu üzre hüccet-i şerʿiyye olunmağla, hüccet-i şerʿiyyleri mahalline kayd ve taʿallül ü muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek recâsına emirü'l-kirâm bi'l-fiʿl Kefe eyâletine mutasarrıf olan Murtazâ *dâme ikbâlühû* arz u iʿlâm eylemekle, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; nefs-i Kefe'de vâkıʿ Kaymak Pazarı ve Selh-hâne ve Şem-i Asel Mukātaʿası senevî bir yük akçe mâl-i maktûʿu ile kalʿa-i mezbûre azebânı taraflarından zabt ve tahsîl olunmak üzre ber-vech-i ocaklık iki yük kırk dört bin yedi yüz yirmi akçe ulûfeleri mukābelesinde taʿyîn olundığı mastûr u mukayyed olup, lâkin kānûn ve muʿtâd üzre mukātaʿa-i mezbûrenin mahsûlâtı kaydı bulunmadığı derkenâr olunmağın, "Derkenârı mûcebince ve kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirile" diyü fermân-ı şerîf sâdır olmağla, **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda sâdır olan emrim üzre amel eyleyüp neferât-ı mezbûrûn mukātaʿa-i mezbûreyi ber-vech-i ocaklık zabtitdirdüp kassâbân tâ'ifesinin kadîmden Selh-hâne Mukātaʿası eminlerine viregeldikleri mahsûlât-ı mezkûreyi alıvirüp kimesneye taʿallül ü muhâlefet itdirmeyüp mîrîye gadr itdirmeyesin diyü tezkire dâde.

Fî 29 Ra sene [1]112

s.45, h.3

Kalemine zabtoluna diyü fermân-ı şerîf sâdır şüden.
Bedest-i Abdullah el-Kādı-i Kefe

Medîne-i Kefe Kalʿası'nda bi'l-fiʿl azebân neferâtı ağaları Hasan Ağa ve odabaşılarından Mustafa Odabaşı ve Mehmed Odabaşı ve Pîr Ali Odabaşı ve sâ'irleri bâ-serhüm meclis-i şerʿ-i hâtîr-ı lâzimü't-tevfîrde medîne-i mezbûrede kassâbân tâ'ifesinden Ser-kassâbân Ali Beşe ve Bıçakçı oğlu Halil Beşe ve Müctebâ ve sâ'irleri mahzarlarında

her biri takrîr-i daʿvâ idüp medîne-i mezbûrede vâkıʿ Selh-hâne Mukātaʿası neferât-ı merkūmenin mevâcibleri mukābelesinde ocaklıkları olup kādîmü'l-eyyâmdan bin yüz on senesine gelince kassâb tâ'ifesi medîne-i mezbûrede zebh eyledikleri beher ganemden ikişer akçe ve beher bakardan on ikişer akçe tamga virdiklerinden gayrı beher bakarın paça ve işkembe ve güden ve şîrden beşer akçe bahâ ile mukātaʿa-i merkūme emîni tarafından viregelmişler iken târîh-i merkūmdan berü virmede taʿannüd eylemeriyle, Der-i Devlet'e ahvâlimiz arzolundukda; kādîme havâle olunup virilmek bâbında bin yüz dört senesi târîhiyle müverrâh fermân-ı cihân-mutâʿ vârid ve mûcebince hâlâ Serdâr-ı mükerrem Vezîr Abdülbâki Paşa hazretlerinden dahi buyuruldumuz olmağla, beşer akçe bahâ ile zebh eyledikleri beher bakarın paça ve işkembe ve güden ve şîrden yine mukātaʿa-i merkūme emînine virmede taʿallül iderler, su'âl olunsun didikde, kıbbe's-su'âl mezbûrûn kassâb tâ'ifesi cevâblarında; fi'l-hakīka kādîmü'l-eyyâmdan târîh-i merkūma gelince medîne-i mezbûrede zebh eyledüğimiz beher bakardan on ikişer akçe ve beher koyundan ikişer mukātaʿa-i mezbûre emînine tamga viregeldiğimizden mâʿadâ, zebh eyledüğimiz beher bakarın işkembe ve paça ve güden ve şîrden dahi beşer akçe bahâ ile emîn-i mezbûra viregelmişidik. Ancak hilâf-ı kānûndur diyü târîh-i mezbûrdan berü virmediğimiz mukarrerdir didiklerinden gayrı mesnedleri olmamağla, udûl-i Müslimînden cemm-i gafîr dahi minvâl-i muharrer üzre beher bakarın işkembe ve paça ve güden ve şîrden elli altmış seneden berü mukātaʿa-i mezbûre emînine beşer akçe bahâ ile viregeldiklerini haber virmeleriyle, yedlerinde olan fermân-ı âlî ve mûcebince olan buyuruldu-i şerîfe dahi kādîme havâle eylemekle, el-kādimu (…) kadem fehvâsınca beher bakarın işkembe ve paça ve güden ve şîrden dahi minvâl-i muharrer üzre beşer akçeye mukātaʿa-i mezbûre emînine virilmek üzre mezbûrdan kassâbân tâ'ifesine tenbîh-birle mâ-vakʿa bi't-taleb ketbolundu. Hurrire fi'l-yevmi'l-ışrîn min-Şevvâli'l-Mükerrem li-sene tisʿa ve mi'e ve elf.

Şuhûd________

A'lemü'l-ulemâ es-Seyyid Abdülvâhid el-Müftî be-vilâyet-i Kefe
Muʿahherü'l-ümerâ Ahmed Beğ tâbiʿ-i Vezîr-i müşârun-ileyh
Fahrü'l-akrân Şaʿban Ağa Mütesellim-i Kefe
Süleyman Ağa Dizdâr-ı Kefe
Mustafa Hâlife İmâm-ı Câmiʿ-i Cedîd
Mehmed Çavuş Kefe
Es-seyyid Mehmed el-Kâtib

s.46, h.1

Gördüs'e müteʿallikdir.

Nişan-ı hümâyûn yazıla ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân ( ) *zîde kadruhû* Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; "Saruhan sancağında vâkıʿ Gördüs Mukātaʿası esâmem mukābelesi uhdemde olmağla, bin yüz senesine mahsûb olmak üzre zabtıyçün berât-ı şerîf virilmek bâbında inâyet recâ" itmeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine [nazar] olundukda; Saruhan sancağında vâkıʿ Bâc-ı Bâzâr-ı Gördüs ve Bayad ve Diyad(?) ve Beytülmâl-i âmme ve hâssa ve tevâbiʿi mukātaʿasının mâl-i iltizâmı elli yedi bin yüz yirmi akçeye ve zabtı târîhi Mart ibtidâsından olup Dergâh-ı âlî çavuşlarından yevmî on dört akçe ulûfesi mukābelesinde Ahmed *zîde kadruhû*nun uhdesinde olduğu derkenâr olunup arzolundukda; "Yirmi bin akçe peşîn ile sâhib-i arzıhâle der-uhde ve berât virile" diyü fermânım olmağın, hakkında mezîd-i inâyet-i padîşâhânem zuhûra getürüp mukātaʿa-i mezbûr işbu bin yüz Cemâziyelevvelisi'nin on dokuzuncu gününde vâkıʿ Mart ibtidâsından bir sene tamâmına değin mukātaʿa-i mezbûreye emîn nasb u taʿyîn idüp zabtıyçün bu berât-ı hümâyûnu virdim ve **buyurdum ki:**

Mezbûr varup, mukātaʿa-i mezbûreye târîh-i merkūmdan bir sene tamâmına değin emîn olup, vâkıʿ olan mahsûlât ve rüsûmâtdan cüz'î ve küllî her ne ise mîrî içün bi-hasebi'ş-şerʿ ve'l-kānûn ahz ü kabz ve zabt u rabt itdirilüp, zabt u tasarrufuna taraf-ı âhardan bir ferdi dahl ü taʿarruz itdirilmeye ve mukātaʿa-i mezbûrun senevî iltizâmı olan elli yedi bin yüz yirmi akçenin on bin dört yüz yetmiş akçesi mevâcib-i mütekāʿidîn ve vezâ'ife virilüp bâkî kırk altı bin altı yüz elli akçesi irsâliye olmağla, bi't-tamâm kendü yedinden kalanı Hazîne oluna ve mukātaʿa-i mezbûrun aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûm-ı örfiyye ve bâd-ı-i hevâ ve yava ve (…) ve beytülmâl-i âmme ve hâssa ve mâl-i gâ'ib ve mâl-i mefkūd cüz'î küllî her ne ise mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilüp zabt u rabtına taraf-ı âhardan bir ferd bir vechile dahl ü taʿarruz itdirilmeye ve mukātaʿa-i mezbûrun irsâliyyesi mâlından bin doksan dokuz Ramazânı'nın yirmi birinci gününden Hâssa Mehterbaşı Ali Ağa'ya tâbiʿ Mehmed Çelebi yedinden gayr-ı ez-tefâvüt on dokuz bin beş yüz yirmi üç akçe teslîm-i Hâzîne olundığı berâtında şerh virile diyü berât yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 25 N sene 1099

s.46, h.2

Kefe mürtezikalarına müteʿallikdir.

Kefe kādısına ve vâlîsine hitâben hüküm ki:

Bi'l-fiʿl Kefe vilâyetinde mâdûn-ı bi'l-iftâ olan kıdvetü'l ülemâ'i'l-muhakkıkîn Mevlânâ ( ) *zîde ılmühû* ve medîne-i mezbûrede vâkıʿ Sultân Selim Hân *tâbe serâhû* Câmiʿ-i Şerîfi'nin vâʿiz ve hatîb ve e'imme ve mü'ezzinin ve sâ'ir cevâmiʿ u mesâcidin hutebâ ve e'imme ve bi'l-cümle vazife-horân meclis-i şerʿde takrir-i kelâm idüp; "Kefe İskelesi mâlından almak üzre berât-ı âlî-şân ile taʿyîn olunan mecmûʿ yevmiyyeleri dört yüz kırk râyic fi'l-vakt akçeye bâliğ ve kādîmü'l-eyyâmdan medîne-i mezbûrede mütekâmil ve müteʿârif olan beher yüz akçesi bir guruş esedîye mahsûb olmak üzre nâzır olanlardan mutâlebe ve mahsul-i iskele olan kirpas ve çerçi bogasi ve buna müteʿallik eşyâdan îfâ ve istîfâ olunagelmiş idi. Lâkin Azak Kalʿası sebebiyle iskele-i merkūmenin îrâdına noksân terettüb eylemekle vazîfeleri nısf üzre istîfâ olunup ve bu sene nâzır-ı asîlin kendüsi gelmeyüp tarafından vekîlleri zabteylemekle ihtilâl terakkî bulup, ancak üç buçuk aylık vazîfe alınup bâkîsinin husûlünden âyineleri munkatıʿ ve cihet-i maʿâşları vazîfelerine münhasır olmağla, Ada-i Şâhî arâzîsi aʿşârından tekmîl olunmak üzre iʿlâm olunmasın recâ eylediklerini kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm bi'l-fiʿl Kefe kādısı Seyyid Hasan *zîde fazluhû* ve emîrü'l-ümerâi'l-kirâm Kefe eyâletine mutasarrıf Murtazâ Paşa *dâme ikbâlühû* arz eylemeleriyle, Anadolu Muhâsebesi defterleri mûcebince Kefe İskelesi Gümrüğü Mukātaʿasından almak üzre huddâm-ı cevâmiʿ erbâb-ı vezâ'if mecmûʿu altmış dört nefer olup tevcîhleri dört yüz elli iki akçe eyledüği derkenâr olunmuşdur. Kadîmden Kefe'de beyne'n-nâs râyic ve müteʿârif olan beher yüz akçe bir esedî guruş olmak üzre nâzır olanlardan mutâlebe ve mahsul-i iskele olan kirpas ve buna müteʿallik eşyâdan alınagelmişidi. Lâkin Azak Kalʿası sebebiyle Kefe İskelesi'ne ihtilâl ârız ve îrâdı masârifine vefâ itmedüğinden gayrı, nısfı alınup ve nısfı nâzır zimmetinde kalup ve bu sene dahi iskele-i mezbûra asıl nâzır kalmayup ancak üç buçuk aylık vazîfe alınup ve iskelenin mahsûlü geçüp ihtilâl sebebiyle münhasıra oldukları vazîfeleri alınmakdan kalmışdır. Merhameten Ada-i Şâhî arazîsinin aʿşârından taʿyîn olunmak üzre inâyet recâ eylediklerin Kefe mutasarrıfı Murtazâ ve kādısı arz ve ahâlisi mahzar iderler. Kefe Kalemi'nden görüldükde; Ada-i Şâhî'nin aʿşâr hububâtı ve rüsûm-ı sâ'iresi bi'l-cümle Kefe nâzırlarının iltizâmlarında olan kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı olan mukātaʿâta dâhil olup ve cezîre-i mezbûrenin mâlından hâvâle olunagelen mevâcibâtdan Taman ve Temrek ve Ultaş(?) kalʿalarının yüz on bir senesi mevâcibleriyçün dokuz yük altı bin yedi yüz altmış bir akçe âhar mâldan havâle olunmağla, meblağ-ı mezbûr açıkda kalduğı derkenâr olunmuşdur. İltimâslarına müsâʿade ve vazîfeleri bu senelik Ada-i Şâhî aʿşârından virilmek fermân-ı âlîleri buyurulur ise vech-i meşrûh üzre mahallerine kayd

ve emr-i şerîf îʿtâ olunmak bâbında arz ve telhîs olundukda, telhîs mûcebince mahalline kayd ve Mâliye'den hüküm fermân olunmağın, emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 15 Ca sene [1]112

s.47, h.1

Bâ-fermân-ı şerîf.
Mermeros İskelesi Gümrüğü'ne müteʿallikdir.

Menteşe sancağında vâkıʿ Mermeros kādısına hüküm ki:

Rodos Kalʿası neferâtı Dersaʿâdete arzıhâl idüp; "Mermeros İskelesi Gümrüğü ve tevâbiʿi olan Şemʿhâne Mukātaʿası kadîmden ocaklıkları olup âhardan dahlolunmak îcâb eylemez iken muhassıllar tarafından hilâf-ı kānûn ve defter müdâhale olunup neferât fukarâsına küllî gadrolmağla, yedlerinde olan sâdât-ı defter mûcebince müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmesin recâ eyledikleri" ecilden, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Mermeros İskelesi Gümrüğü, Rodos Kalʿası neferâtının ocaklıkları olan mukātaʿâtdan olup lâkin şemʿhânenin dâhil olundığı tasrîh olunmamağla Defterhâne-i âmireye mürâcaʿât olundukda; havâss-ı hümâyûndan Muğla kāzâsına tâbiʿ Mermeros İskelesi Gümrüğü ve Şemʿhâne Mukātaʿası ve Resm-i keyl-i bâzâr ve kapan mukātaʿası ola. Cümle bir hâss olduğu mastûr u mukayyed ve Haremeyn-i Şerîfeyn Mukātaʿası Kalemi'nden dahi Menteşe sancağında muhassılların iltizâmına dâhil şemʿhâne kaydı bulunmadığı derkenâr olunmağla, "Hilâf-ı şerʿ u kānûn rencîde itdirilmeye" diyü hüküm fermân olunmağın, emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 16 C sene [1]112

s.47, h.2

Bâ-f*ermân-ı şerîf*
Kefe müstahfizânının ocaklığına müteʿallikdir.

Kefe kādısına hüküm ki:

Nefs-i Kefe Kalʿası'nın müstahfızân cemaʿâti Dersaʿâdete arzıhâl idüp; "Kalʿa-i mezbûrenin Tâtârlar Kapusı ve Resm-i Kantâr ve Tamga Mukātaʿası senevî yüz seksen bin akçeye olmak üzre mevâcibleri mukābelesinde ocaklık taʿyîn olunup kadîmden mukātaʿa-i mezbûrenin mahsûlü olan beyʿ olunan her bârgîrden otuz akçe ve deveden altmış akçe ve ayakdan satılan inekten ve öküzden on iki akçe mîrî içün alınagelmekle,

kānûn olmağla bu ana değin alınur iken şimdi baʿzı kimesneler mâniʿ olup aldırmamalarıyla mukātaʿa-i mezbûre mahsûlüne ve mevâciblerine küllî gadr u zarar olmağla, kadîmden alınegelen mukātaʿa-i mezbûre mahsûlüne kimesne mâniʿ olmayup ve virmekde kimesneye taʿallül ü muhâlefet itdirilmemek bâbında fermân-ı şerîf virilmek recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; nefs-i Kefe Kalʿası müstahfızân ve topçıyân ve bevvâbân neferâtının senede iki yük yetmiş dört bin iki yüz sekiz akçe mevâcibleri mukābelesinde yine nefs-i Kefe'nin Bâb-ı Tâtârân ve Tamgasının ve Kantâr Resmi Mukātaʿası senede yüz seksen bin akçeye maktûʿ ile kendüleri zabt ve tahsîl eylemek üzre ocaklık taʿyîn olundığı mastûr olup lâkin mukātaʿa-i mezbûrenin mahsûlâtının müfredâtı kaydı bulunmaduğı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince hüküm fermân olunmağın, tezkire virildi.

Fî selh-i C sene [1]112

Emrinde zikrolunan müfredât üzre mahsûlâtı kadîmî alınageldüği üzre alıvirilüp kimesneye ta'allül ü muhâlefet itdirilmeye diyü tasrîh olmuşdur.

s.47, h.3

Bâ-fermân

Memlaha-i Menemen'e müte'allikdir.

Aydın ve Saruhan sancaklarında muhassıl-ı emvâl olan ( ) ve Saruhan sancağında vâkıʿ Mağnisa ve ( ) ve ( ) kādılarına hitâben hüküm ki:

Saruhan sancağında Menemen Memlahası Mukātaʿası Mağnisa sükkânından Yusuf *zîde kadruhû*nun yüz on iki senesinde vâkıʿ Ağustos ibtidâsından bir sene tamâmına değin der-uhde idüp memlaha-i mezbûreyi işledüp mîrî tuz hâzır u âmâde oldukda, memlaha-i mezbûreden kadîmden tuz ihrâc idegelen deveci tâ'ifesi edâ-i hidmet eylemeyüp mîrî tuz anlarda kalup şiddet-i bârândan bi'l-külliye zâyîʿ u telef olmuşdur. Bundan akdem memlaha-i mezbûre emîni Abdülbâki tuzu iskelede hâzır u âmâde eyledikde, memlaha-i mezbûreden kadîmden tuz ihrâc idegelen deveciyân tâ'ifesi edâ-i hidmetde tekâsül eyledikleri ecilden, mâl-i mîrîye noksân gelmemek şartıyla tahammüllerine göre hisselerine düşeni tevziʿ ve yedinde emînden edâ-i hidmet tezkiresi olmayanlardan maʿrifet-i şerʿle tamâmen tahsîl ve bir gün mukaddem teslîm-i Hazîne itdirilmek üzre fermân-ı âlî sâdır olduğu müseccel ve vâkıʿ-ı hâl bu minvâl üzre olduğun noksân haber virmeleriyle, Dersaʿâdete iʿlâm olunmasını iltimâs eyledüğin akzâ kuzâtü'l-Müslimîn bi'l-fiʿl Mağnisa Kādısı Mevlânâ İshak *zîdet fezâ'ilühû* arzeylemekle, mahallinden derkenâr olundığı üzre; Menemen memlahasında hâsıl olan tuzu kadîmden

Saruhan sancağında bulunan deveciyân tâ'ifesi vakt ü zamânıyla ücretleriyle anlardan çıkarup mahalline nakleylemek kānûn olup hidmet-i lâzimeleri iken memlaha-i mezbûre ber-vech-i mâlikâne Âbidin *zîde mecdühû*ya mukaddemâ der-uhde olunmağla, "Memlaha-i mezbûre mîrîlikten çıkdı, mâlikâne oldu" diyü idegeldikleri hidmetlerinde tekâsül idüp anlar elinde mîrî tuz kesret-i bârândan telef olup mâl-i mîrîye gadreyledikleri bundan akdem iʿlâm olundukda, muʿtâd üzre ücretlerin emîn yedinden alup vakt ü zamânıyla tuzu nakleylemeleri içün fî 17 S sene [1]112 emr-i şerîf virildüği derkenâr olunmuşdur. Zikrolunan deveci tâ'ifesi vakti ile varup edâ-yı hidmet eylemediklerini Mağnisa kādısı arz ider. Mukātaʿa-i mezbûre senevî dört yük otuz bin akçelik mîrî mukātaʿa olup ve Saruhan sancağında olan deveciler memlaha-i mezbûrenin tuzunu ücretleri emîn yedinden virilmek üzre vakt ü zamânıyla ihrâc eyleyüp nakleylemek kānûn olduğu mukayyed olmağla, bir dürlü taʿallül ü taʿannüd itdirilmeyüp üzerlerine lâzim gelen nakil hidmetini ücretleriyle edâ eyleyüp bundan sonra dahi bir dürlü taʿannüd idüp mîrî tuzun telef ü zâyîʿ olmasına bâʿis olurlar ise arz u iʿlâm olunmak üzre emr-i şerîf tahrîri bâbında arz u telhîs olundukda, mûcebince şurûtuyla Mâliye'den hüküm fermân olunmağın, kaydolunup tezkire virildi.

Fî 18 S sene [1]112

s.48, h.1

Terkîn

Âhar hüküm virilmekle terkîn olunmuşdur.

İstanbul kā'im-makāmına hüküm ki:

Saruhan sancağında vâkıʿ Menemen Memlahası Mukātaʿası bin yüz yedi senesi Ağustos ibtidâsından Muhassıl Abdülbâki Paşa'ya ve yüz sekiz senesi Ağustos ibtidâsından zabteylemek üzre ber-vech-i mâlikâne Âbidin Ağa'ya der-uhde olundığı derkenâr olunan mukātaʿa-i merkūmenin kadîmden zabtı Ağustos ibtidâsından olup bin yüz yedi Ağutosu ibtidâsından zabtolunmak üzre Aydın muhassılı Abdülbâki Paşa tarafından sâhib-i arzıhâl Osman'a der-uhde ve mâl-i iltizâmın tarafına tamâmen edâ vü teslîm idüp zabteylemek üzre iken bin yüz altmış senesi Ağustos ibtidâsı bin yüz yedi Muharremi gurresinde vâkıʿ olmağla, mukātaʿa-i mezbûrun yüz altı senesinin mukaddemâ muhassıl-ı sâbık Seyyid Ahmed Paşa'dan der-uhde iden Cebeci Ahmed nâm kimesne bin yüz yedi Muharremi gurresinde vâkıʿ yüz altı Ağustosu ibtidâsından zabtidüp ve mezbûr Osman dahi bu hesâb üzre tedâhül ü hamiyyet ile yüz sekiz

Muharremi'nin on birinci gününde vâkıʿ yüz yedi Ağutosu ibtidâsından zabteylemişiken yüz sekiz Ağustosu ibtidâsından zabteylemek üzre taraf-ı mîrîden ber-vech-i mâlikâne Âbidin Ağa'ya der-uhde olunmağla, "Bana bu târîhden der-uhde olunmuşdur" diyü merkūm Âbidin Ağa zabt ve yüz yedi senesine mahsûb olmak üzre hâsıl eyledüğim tuzun bahâsı olan üç bin beş yüz seksen üç ve bir sülüs(?) guruşa hilâf-ı fermân (…) ve yedimde olan hüccet mûcebince benden ahzidüp bu vechile yüz yedi senesi mahsûlü bulunmağla bana gadrolmuşdur diyü iddiʿâ ve yüz yedi senesi Muharremi gurresinde vâkıʿ Ağustos ibtidâsından yüz altı senesin der-uhde eyleyen Cebeci Ahmed'den sene-i mezkûre mahsûlü kendüye alıvirilmek recâsına arzıhâl ider. Kaleminden hesâb itdirildikde fi'l-vâkıʿ yüz altı Ağustosu yüz yedi Muharremi'nin gurresinde vâkıʿ olup ve yüz yedi Ağustosu yüz sekiz Muharremi'nin on birinci gününde vâkıʿ olup bu hesâb üzre yüz sekiz Ağustosu yüz dokuz Muharremi'nin yirmi ikinci gününde vâkıʿ olmağla, sene iʿtibâriyle yüz yedi Muharremi gurresinde vâkıʿ Ağustos ibtidâsından mezbûr Cebeci Ahmed'in zabt ve tahsîli der-uhdesi mûcebince yüz altı senesi mahsûlü olup kendüden istirdâdı iktizâ eylemez iken yüz yedi Ağustosu şuhûr-ı Arabiyye iʿtibâriyle yüz sekiz Muharremi'nin on birinci gününde vâkıʿ olmağla, fîmâ-baʿd tedâhül ü hamiyyet üzre zabtolunmak iktizâ eylemekle, târîh-i mezbûrdan merkūm Osman zabtidüp ve yüz sekiz iʿtibâriyle yüz dokuz Muharremi'nde vâkıʿ olan Ağustos ibtidâsından merkūm Âbidin Ağa zabteylemek lâzim iken hilâf-ı kānûn ve defter yüz yedi senesi mahsulünü yüz sekiz senesi içün mezbûr Âbidin Ağa ahz ü kabz eylemekle, fuzûlî hilâf-ı inhâ ve mugâyir-i kānûn [ve] defter aldığı meblağ-ı merkūme kendüden reddi iktizâ eyledüği maʿlûm olanları buyuruldukda, hilâf-ı kānûn ve defter aldığı mezbûr Âbidin Ağa'dan redd ve tahsîl ve sâhib-i arzıhâl Osman'a teslîm itdirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek üzre arz ve telhîs olundukda, telhîsi mûcebince hüküm fermân olunmağın, tezkire-i emir virildi.

Fî 18 S sene [1]113

s.48, h.2

Terkîn bâ-fermân-ı âlî. Fî 14 Ra sene [1]117

Tecdîd-i cülûs-ı hümâyûn el-vâkı' fî 10 R sene [1]115

Hilâfına emir sâdır olmuş ise tecdîd olunmak fermân-ı âlî-şân olmağla, mahall-i açığa değin tezkire virilmişdir. Fî 5 S sene [1]115

Urla kazâsı nâ'ibi Sunʿullah arz gönderüp; "Menemen Memlahası Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne Âbidin Ağa'nın uhdesinde olup medîne-i İzmir kazâsı muzâfâtından

kasaba-i Urla ve sâ'ir kara devecileri kadîmden bu âna değin Menemen memlahasında hâsıl olan mîrî tuzu akçeleriyle ihrâc idüp murâd eyledikleri kazâya nakl ve füruht idegelmişler iken İzmir memlahası emîni olanlar tarafından müdâhale olunmağla, kadîmden bu âna gelince kangı memlahadan alageldikleri mahallinden vukūʿu ve sıhhati üzre arz u iʿlâm olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân vârid oldukda, ber-mûceb-i emr-i âlî kazâ-i mezbûre ve kurâsı ahâlîsinden vukūfu olan baʿzı Müslîmînden sü'âl ve tefahhus olundukda; cümlesi 'Meclis-i şerʿde kadîmden bu âna gelince mîrî tuz Menemen memlahasından alınup murâd eyledikleri kazâlara naklidegelmişlerdir' diyü ihbâr eylediklerin arz u iʿlâm" eyledüği ecilden, Hazîne-i Âmirede mahfûz olan Haremeyn Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; senede iki yük yirmi bin akçe mâlı olan İzmir Memlahası Gümrük Emîni Ahmed'in mâlikânesi olup zikrolunan devecilerin İzmir memlahasından tuz alınmak üzre kaydı bulunmayup, "İzmir memlahasından tuzu İzmir'de ve örüsünda füruht alagelmişledir" diyü mastûr olup ve ahkâm kuyûdu defterlerinde Menemen Mukātaʿası Emîni Âbidin mukaddemâ arzıhâl idüp memlaha-i mezbûrdan hâsıl olan mîrî tuzu Saruhan sancağı devecileri ve İzmir etrafında olan kasaba ve kurâ devecileri ve Alaşehir kazâsı devecileri ücretleriyle anlardan ihrâc ve istedikleri kadar mîrî tuzdan akçeleriyle alup kimesne mâniʿ olmaz iken İzmir memlahası emîni olanlar "Urla ve Alaşehir başka sancakdır. Bunların devecileri bizim tuzdan alsun" diyü müdâhale ve memlaha-i mezbûreye gelmeğe mâniʿ olup iltizâmına küllî gadr u zarar eyledüğin bildirüp, kadîmden kangı memlahadan alageldikleri mahallinde vukûfu olanlardan tefahhus ve sıhhati üzre arz u iʿlâm olunmak içün fî şehr-i R sene [1]112 emr-i şerîf virildüği derkenâr olunmağın, derkenârı mûcebince kadîmîsi üzre amel olunmak fermân-ı âlî-şânım olmuşdur. Vech-i meşrûh üzre zikrolunan deveciler bu âna değin Menemen memlahasından alageldikleri tuzu kadîmîsi üzre yine Menemen memlahasından aldırup, "Bu kazâlar başka sancakdır. Bunların devecileri bizim tuzdan alsun" diyü İzmir memlahası emîni olanlara müdâhale itdirmeyüp taşra kazâların devecilerine İzmir memlahasının tuzunu nefs-i İzmir'den örüse olan mahalde füruht olunup taşra Menemen memlahasından tuz alan devecilere bir dürlü müdâhale itdirmeyesin.

Fî 5 R sene [1]113

Tuğralu emirden naklolunmuşdur. Fermân Mâliye'dedir. Ve Edirne nâ'ibinin imzâsıyla sûret hıfzolunmuşdur.

s.49

( ) hitâben hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Âbidin *zîde kadruhû* Saruhan sancağında Menemen memlahasını yüz sekiz Ağustosu ibtidâsından zabteylemek üzre taraf-ı mîrîden ber-vech-i mâlikâne der-uhde ve mîrîsini teslîm idüp, lâkin mukātaʿa-i mezkûre mukaddemâ Aydın muhassılığı aklâmından olup her sene muhassıllar tarafından virilegelen yüz yedi senesinde Aydın Muhassılı ( ) Paşa'dan Osman Ağa nâm kimesne der-uhde idüp ve yüz sekiz Muharremi'nin on birinci gününde vâkıʿ Ağustos ibtidâsından zabt ve hâsıl olan tuzu kabzitmekle mezbûr Osman Ağa'dan girü kendüye redd ü teslîm olunmak üzre mukaddemâ emr-i şerîf virilüp ve varup taleb ve murâfaʿa-i şerʿ olduğunda merkūm Osman Ağa'nın mukâtaʿa-i mezbûreden kabzeyledüği on yedi bin dokuz yüz on altı keyl tuzun semeni olan üç bin beş yüz seksen üç guruş ve bir sülüsü taleb ve daʿvâ eyledikde, mezbûr Osman Ağa dahi zikrolunan tuzu yüz yedi senesi mahsûlü olmak üzre tedâhül tarîki ile kabzeyledim diyü imtinâʿ ve münâzâʿan kesîre vukûʿundan sonra beynlerine muslihûn tavassut idüp daʿvâ-yı mezbûreden fâriğ olmak üzre ve bir tarîkle mukātaʿa-i mezbûrenin zabtında tedâhül iʿtibârı dahi refʿ olunmak üzre sene-i mezbûre mâlını ber-vech-i münâzâʿa beynlerinde kendi rüfekâlarıyla maʿrifet-i şerʿle (…) ifrâğ eylemek üzre bin yedi yüz elli guruşu memlahadan aldıklarından sonra bedel-i sulh olan meblağ-ı mezbûr bin yedi yüz elli guruşu Âbidin Ağa'ya teslîm olduğu ahz ü kabz ve husûs-ı mezbûra müteʿallik âmme-i daʿvâdan birbirlerinin zimmetini ibrâ ve iskât eylediklerin bin yüz on iki Cemâziyelevveli târîhi ile müverrah İzmir Nâ'ibi Ahmed Efendi'nin mümzâ vü mahtûm hücceti nâtıkdır, ancak mezbûr Osman bundan akdem tekrâr bu tarafa gelüp arzıhâl ve sene-i mezbûrun mâlını tedâhül tarîkiyle tamâmen Âbidin Ağa'dan tahsîl eylemek üzre emr-i şerîf virilmek recâsında olduğunda mukaddemâ sulh olup birbirlerinin zimmetlerini ibrâ ve beynleri bu gûne (…) bulunduğuna yedinde olan hücceti göstermemekle, yedine emr-i şerîf virilmiş lâkin bu ahvâl maʿrifet-i şerʿle faslolup hüccet-i şerʿiyye olmuş iken tekrâr Osman'ın iddiʿâsı hilâf-ı şerʿ olduğundan mâʿadâ, iddiʿâsına müsâʿade olunmak lâzim gelür ise mukātaʿanın dahi zabtı tedâhül bulup mîrîye dahi ol vechile zararı olcağı mukarrer olmağın, işbu hüccet kalemine kayd u hıfz ve mukaddemâ ve Osman'a virilen emrin mahalli terkîn ve baʿde'l-yevm mukātaʿa-i mezbûrenin zabtında tedâhül iʿtibârı dahi refʿ ve fîmâ-baʿd merkūm Osman Ağa, Âbidin Ağa'dan bir daha ber-vech-i musâlâha virdüği akçeyi taleb eylememek üzre menʿi içün emr-i şerîf virilmek bâbında arz ve telhîs olundukda, telhîsi mûcebince şurûtuyla hüküm fermân olunmağın, tezkire virildi.

Fî 5 Ca sene [1]113

s.50-51

İstanköy'ün ocaklık berâtıdır.

Nişan-ı şerîf yazıla ki:

Kıdvetü'l-kuzâtü'l-Müslimîn İstanköy Kādısı Mevlânâ Ali *zîde fazlühû* Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Cezîre-i İstanköy ve karşusında vâkıʿ yedi pâre kılâʿın ağaları ve neferâtları meclis-i şerʿde takrîr-i kelâm idüp, İstanköy mukātaʿâtı çürük ve bî-hâsıl olup nısf ulûfelerimize kanâʿat ve yedi pâre kılâʿın vâkıʿ olan taʿmîrâtını dahi eyleyüp mîrîden nesne taleb eylememek üzre ocaklık taʿyîn olunup yedimize ocaklık berâtı ve bir temessükün cezîre-i Rodos'da merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman Hân *tâbe serâhû* evkāfı mütevellisine senevî bin beş yüz guruş virile diyü fermân-ı şerîf vârid olup neferât fukarâsına bir şey kalmamak lâzim gelmekle, mukātaʿa-i mezbûre mîrî tarafından zabt ve tahsîl olunup ve mevâciblerimiz âhar yerden taʿyîn olunmak bâbında inâyet recâsına tazallüm eylediklerini iʿlâm" eylemekle, Kefe Mukātaʿâtı Kalemi'nden derkenâr olundığı üzre senede on iki yük otuz beş bin elli iki akçe mâlı olan İstanköy Cezîresi ve Tevâbiʿi Mukātaʿası bundan akdem Defterhâne'de Rodos'da vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman evkāfına kaydolunup lâkin bin seksen dört târîhinde Babadağı Kışlası'nda mukātaʿa-i mezbûre İstanköy cezîresine vâkıʿ yedi pâre kılâʿ neferâtının senevî on beş yük akçe mevâcibleri mukābelesinde ve kılâʿ-ı mezbûrenin iktizâ iden taʿmîrâtını dahi görilüp mîrîden bir akçe taleb eylememek üzre mezbûrlara ocaklık berâtı virilüp mütevellîler tarafından müdâhale olunmamak üzre defter-i evkāfda mahalli Nişancı kalemiyle tashîh olunup ahvâllerin nizâm virilmiş idi. Baʿdehû cezîre-i mezbûra cizyesi mukaddem vakıf tarafından zabtolunmağla vakfa yedi-sekiz bin guruş hâsıl olundu. Hâlâ cizye evrâkı ile cibâyet olunmağla, taraf-ı mîrîden virilen istirdâd akçesi ancak üç yük otuz sekiz bin sekiz yüz seksen akçe olup ve mukātaʿalar bi'l-külliye neferât tarafından olunmağla, "Vakfın îrâdından taʿmîrâta vefâ edecek akçe yokdur" diyü bir îrâd olunacak şey ile iʿânet olunmak içün Kapu Ağası arzeyledikde, Rodos mürtezikalarından baʿzı kimesneler ile müzâkere ve bi'l-cümle İstanköy mukātaʿâtı füruht olundukda neferât ağaları vakf-ı mezbûr mütevellîsi ile maʿan birbirinin maʿrifetiyle füruht ve cümleden her ne hâsıl olur ise sülüsânı neferât tarafından zabt ve sülüsü vakıf tarafından alınup sarfolunur ise vakıfdan masârifi görilüp ve cümle cezîrede olan bağâtdan hâlâ alınan dönüm rüsûmu muhtell olup herkes cerîb-i şerʿîleri üzre edâ itmeleriyle bi'l-cümle bağ ve bağçeleri mesâha ve (…) arâzîsinin iktizâsına göre resm-i

dönümleri dahi bakılıp her ne olur ise neferât tarafından zabtolunmak üzre mukāṭaʿanın sülüsândan hâsıl olandan izdiyâd bir mikdâr şey hâsıl olur diyü haber virmeleriyle, bağ ve bağçeleri cümlesi mesâha ve tahrîr ü defter olunup her ne mikdâr izdiyâd zuhûr ider ise cümle neferât mevâciblerine zamm ve neferât taraflarından zabtolunup cânib-i vakfdan müdâhale olunmamak üzre ancak bu mukābelede her sene mütevellîlere neferât tarafından bin beş yüz guruş teslîm iderlerse vakfa dört bin üç yüz yirmi dört guruş virilmiş olur. Vech-i meşrûh üzre mahalline kayd ve bağları mesâha ve bin beş yüz guruş vakfa virüp bir dürlü bahâne olunmamak üzre Kapu Ağası Caʿfer Ağa'nın arzı ile iki defʿa emr-i şerîf virildüği derkenâr olunmuşdur. Hâlâ cezîre-i İstanköy'de vâkıʿ Nârışca(?) ve Bile(?) ve Andemâhîye(?) ve Kefalos(?) ve Kalimyos(?) ve Leryoz(?) ve Karşubulam(?) kalʿaları ağaları ve neferâtı on iki yük otuz beş bin elli iki akçe mâlı olup tahsîl olan İstanköy Mukāṭaʿasını bu zikrolunan yedi pâre kılâʿın neferâtları mevâciblerimiz on beş yük yirmi altı bin dört yüz akçe iken noksânıyla ve kılâʿ-ı mezbûrânın taʿmîrâtı dahi mukāṭaʿa-i mezbûre mâlından olmak üzre ocaklık taʿyîn olunup yedimize ocaklık berâtı virilüp her birimiz ulûfelerimizin nısfı ile kanâʿat ider iken Rodos mütevellîsi tarafından dahi bin beş yüz akçe guruş taleb iderler. Ol dahi virilmek lâzim gelür ise neferât fukarâsına bir şey kalmaz. Mevâcibimiz âhar yerden taʿyîn ve taraf-ı mîrîden zabtolunsun diyü her biri iʿlâm-ı hâl eylediklerini İstanköy kādısı arz ider. Kılâʿ-ı mezbûrelere bu nizâm-ı mukāṭaʿât bin seksen dört târîhinde virilüp ve vakıf tarafından matlûb olan bin beş yüz guruş içün dahi mutâlebe olunmayup neferât tarafından serbestiyet üzre zabtolunmak üzre tekrâr berât virildüği mukayyeddir ve bunlara âhar mâldan mevâcib tedâriki bu vakitde mümkin olmayup ve neferât-ı mezbûre on beş yük akçe mevâcibleri mukābelesinde ve kılâʿ taʿmîrâtını dahi kendüler görmek üzre cebr ve noksân kabûl ve nizâmları dahi mukaddem bu vech üzre olmağla, bunlardan vakıf tarafından bin beş yüz guruş taleb olunmak lâzim gelürse cezîre muhtell olup sâ'ire kıyâs olunmamağla neferât perîşân olup mîrîye ve neferâta dahi gadr-ı küllî olur diyü Vezîr-i mükerrem Kapudân Paşa dahi iʿlâm u ihbâr itmeleriyle, mukaddemâ virilen nizâmları bozulmayup kemâ-fi'l-evvel ocaklıkları olan mukāṭaʿâta dâhil olan rüsûm-ı bağda ve sâ'ir mahsûlâtlarına mütevellîler tarafından katʿâ müdâhale olunmamak üzre müceddeden yedlerine berât ve emr-i şerîf virilmek üzre arz ve telhîs olundukda, telhîs mûcebince şurûtuya berât ve hükm-i fermân-ı âlî-şân sâdır olmağın, haklarında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüp fî 13 Receb sene [1]112 müceddeden bu berât-ı âlî-şânı virdim ve **buyurdum ki**:

Kılâʿ-ı mezbûrât neferâtları Havâss-ı hümâyûn mukātaʿâtından olup cezîre-i İstanköy ve tevâbiʿi mukātaʿâtını kemâ-fi'l-evvel zabt u rabt idüp vâkıʿ olan aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât ve hukūk-ı sâ'iresi bî-hasebi'ş-şerʿ [51] küllî ve cüz'î her ne ise neferât-ı mezbûre tarafından senevî müstahıkk oldukları mevâcibleri ve zikrolunan kalʿaların iktizâ iden taʿmîrâtı mukābelesinde ber-vech-i ocaklık ahz ü kabz ve zabt u rabt itdirilüp beher sene (…) taraflarından kâtibleri iskāta muʿâvin gelüp muhâsebelerini görüp Hazîne-i Âmire defterlerinde îrâd ve masraf kayd itdirilüp imzalu sûret-i muhâsebe aldıklarından sonra zabt u rabtlarına mezbûr evkāf mütevellîleri ve vüzerâ-yı aʿzâm ve mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve kethüdâları ve mütesellimleri ve sübaşıları ve asâkiri tâ'ifesinden ve taraf-ı âhardan bir ferdi vechen mine'l-vücûh müdâhale vü muʿâraza itdirilmeyüp müstakiller zabt itdirile diyü müceddeden berât yazılmak içün tezkire virildi.

s.51, h.1

Kānûnnâme-i Tamga-yı Bogasi

Mağnisa kādısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-akrân Osman *zîde mecdühû* Dersaʿâdete arzıhâl idüp; "Mağnisa sancağında vâkıʿ Tamga-yı Bogasi-i Elvân ve Tahmîs-i Kahve Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olup tüccâr tâ'ifesinden baʿzıları mücerred tamga resmini virmemek içün getürdikleri bogasi ve alacayı ihfâ ve bilâ-tamga füruht idüp mîrîye gadr ve noksân terettüb itmekle, 'Bezzâz tâ'ifesi tamgasız alaca ve bogasi almayalar' diyü tenbîh ve tamgasız bulunduğu yerlerde ihfâ idüp kaçıranların menʿleri içün ahz ü girift olunmak bâbında emr-i şerîf virilmek recâ" eylemeğin, Hazîne-i Âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Mağnisa sancağında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Resm-i Duhân ve Tamga-yı Bogasi-i Elvân ve Tevâbiʿi Mukātaʿası senede yüz seksen bin akçe mâl-i mîrîsiyle merkūm Osman *zîde mecdühû*nun ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olup ve livâ-i mezbûrda Celâle(?) tâ'ifesinin işledüği beyaz ve elvân bogasi ve dübend-çîne ve kirpas-ı penbe ve astâr ve dîmâ(?) ve alaca ve kuşak beher on zirâʿından iki akçe resm-i tamga ve beldî döşek beher dânesinden iki akçe ve beldî yastık beher dânesinden bir akçe ve beyaz ve elvân peşkîrin her bir dânesinden üç akçe ve havlu makramanın her bir çiftinden iki akçe resm-i tamgaları mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilmek şart-ı iltizâmı mahallinde mastûr u mukayyed olduğu derkenâr olunup, lâkin tüccar tâ'ifesinden baʿzılar akçe ve hammâm gömleği ve döşemesinden birer akçe resm-i tamgaları ve peştemâlin her bir çiftinden iki akçe tamga resmini virmemek içün getürdikleri bogasi ve alacayı ihfâ ve bilâ-tamga füruht idüp mîrîye gadr ve noksân

terettüb itmekle, bezzâz tâ'ifesi min-baʿd tamgasız alaca ve bogasi almamak üzre tenbîh ü te'kîd olunup bu makūle mîrî mukātaʿât ve gümrüklerden hafîyyeten mücerred resm virmemek içün metâʿ ihfâ idüp ve kaçırup mîrîye gadr u zarar idenlerin metâʿları ele getirdikde ahz ü girift ve zecren-leh ikişer kat rüsûmlar mîrî içün tahsîl olunmak üzre fermân virilügeldiği Hazîne-i Âmire defterlerinde mukayyed olmağla, zikrolunan tamga rüsûmu husûsu içün dahi vech-i meşrûh üzre arzıhâli mûcebince emr-i şerîf virilmek bâbında arz ve telhîs olundukda, telhîs mûcebince şurûtuyla hüküm fermân olunmağın, emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 4 Za sene [1]112

s.51, h.2

Mekri İskelesi Gümrüğüne müteʿallikdir.

Rodos kādısına hüküm ki:

Tüccâr tâ'ifesi Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; "Vilâyet-i Anadolu'da Mekri İskelesi'nde sefînelere tahmîl eyledikleri metâʿların kānûn üzre gümrüklerini iskele-i mezbûre emînine edâ eyleyüp yedlerine tezkire aldıklarından sonra ol metâʿı Rodos Cezîresi İskelesi'nden ihrâc murâd eylediklerinde tekrâr gümrük talebiyle taʿaddî vü zulm eylemeleriyle, Rodos ve Mekri iskeleleri yed-i vâhidden zabtolunur bir iltizâm olmağla, hilâf-ı kānûn bir metâʿdan iki defʿa gümrük talebiyle rencîde olunmayup menʿ u defʿ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ" eyledikleri ecilden, Hazîne-i Âmirem'de mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar oludukda; Rodos ve Mekri iskeleleri gümrükleri Rodos Kalʿası neferâtının mevâcibleri mukābelesinde ocaklıkları ve kendi taraflarından zabtolunmak üzre uhdelerinde olduğu mastûr u mukayyed olmağla, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 14 S sene [1]113

s.51, h.3

Kaytankayacık'a müteʿallikdir.

Saruhan sancağında vâkıʿ kādılara hüküm ki:

Mehmed nâm arzıhâl idüp; "Livâ-i mezbûrda vâkıʿ Kaytankayacık Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olup mukātaʿa-i mezbûre reʿâyâsından olup Adala ve Gördüs kazâlarında sâkinler iken yerlerinden kalkup konar ve göçer makūlesi yaylalarda gezüp kendülere Çelebiler ve Karacalar nâmı vâzʿ eylemeleriyle, kānûn-ı kadîm üzre

rüsum-ı mirîleri taleb olundukda mücerred mâl-i mîrîyi virmemek içün ‘Senedât bir iken Kaytankayacık yazar. Biz Çelebiler ve Karacalar reʿâyâsıyuz’ diyü illet ü bahâne idüp mâl-i mîrî ve şart-ı iltizâmına gadr-ı küllî eylemeleriyle ve târîh-i berâtımdan bu âna değin bir akçe tahsîl olunmamağla, mukātaʿa-i mezbûr kadîmden muhassıllık aklâmından iken ne vechile zabt ve tahsîl olunagelmiş ise ol vech üzre zabt ve tahsîl itdirilüp bir dürlü gadr ve bahâne ve mâl-i mîrî ve şart-ı iltizâmına gadr itdirilmemek [içün] emr-i şerîf recâ” eylemeğin, Hazîne-i Âmirede mahfûz olan Kefe mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Saruhan sancağında vâkıʿ Kaytankayacık Mukātaʿası senede elli guruş mâl ile ber-vech-i mâlikâne Mehmed uhdesinde olup ve “Kadîmden ne vech üzre zabtolunagelmiş ise ol minvâl üzre zabt ve tahsîl itdirile” diyü yedine mâlikâne berâtı virildüği derkenâr olundukda, derkenâr mûcebince hükm-i fermân-ı âlî-şân olmağın, tezkire virildi.

Fî 15 Ra sene [1]113

s.51, h.4

Nehr-i Becfer’de dalyana müteʿallikdir.

Kefe ve Taman kādılarına ve Kefe nâzırına hüküm ki:

Ramazan nâm arzıhâl idüp; “Taman adasında Becfer’den gelen tatlu suda bir ocak dalyan ki garben Sıbgın mahallesi mezarlıkları ve şarkan Tehâzû(?) mezarlığı Karavul tepesinin karşusına Çobançeriği(?)’ne varınca ve kıbleten Bâkirağaç ve Sıbgın mezarlığına gelince eben an-ceddin merʿî ve mezarlıkları hudûdunda vâkıʿ olup senede on beş akçe mukātaʿasını Kefe nâzırlarına mîrî içün edâ vü teslîm eyleyüp temessükleriyle zabtidegelmişiken işbu bin yüz on iki senesinde nâzır gelmeyüp temessük alacak kimesne olmamağla, senede sâbıkı üzre on beş akçe senevî mukātaʿasını mîrî içün emîn olanlara teslîm eyledikde kimesne dahleylememek [içün] emr-i şerîf recâ” eylemekle, Hazîne-i Âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Taman adasında vâkıʿ dalyan-ı mâhîler Kefe nâzırlarının şart-ı iltizâmına dâhil olup sene-i mezbûrede nezâret-i merkūme kimesneye der-uhde olunmayup nâ-füruht kalduğı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 24 Ra sene [1]113

s.52, h.1

Nehr-i Becfer’e müteʿallikdir.

Kefe ve Taman kādılarına ve Kefe nâzırına hüküm ki:

Tahrertan Kenfac(?) nâm kimesne arzıhâl idüp; “Taman adasında vâkıʿ Becfer suyunun Kurtul geçidinden Tekebâ(?)’ya gelince ve andan Galos Burnu’na değin ve andan Hazrec(?)’e varınca hudûduyla mahdûd olan dalyan yerleri tasarrufunda olup senevî Kefe nâzırlarına yüz yirmi akçe mukāṭaʿa virilüp âhardan kimesne dahl idegelmemişiken işbu sene nâzır olmamağla baʿzı kimesneler müdâhale eylemeleriyle kadîmî üzre sene[de] yüz yirmi akçe mukāṭaʿasını mîrî içün nâzır olandan edâ eylediğince kimesne müdâhale eylememek bâbında emr-i şerîf recâ” eylemeğin, Hazîne-i Âmirede olan Kefe Mukāṭaʿası defterlerine nazar olundukda; Taman adasında vâkıʿ dalyan-ı mâhîler Kefe nâzırlarının şart-ı iltizâmlarına dâhil olup işbu bin yüz on iki Mart’ı ibtidâsından nezâret-i merkūme kimesneye der-uhde olunmayup nâ-füruht kalduğı derkenâr olundukda, derkenâr mûcebince yazılı fermân olunmağla, emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 24 Ra sene [1]113

s.52, h.2

Kaytankayacık’a müteʿallikdir.

Aydın ve Saruhan sancaklarında Muhassıl-ı Emvâl Nasuh Paşa ve elviye-i mezbûrede vâkıʿ kādılara hüküm ki:

Kıdvetü’l-emâsil ve’l-akrân Mehmed *zîde kadruhû* arzıhâl sunup; Saruhan sancağında vâkıʿ Kaytankayacık ve tevâbiʿi ve Rüsûm-ı bâz-dârân ve tevâbiʿi mukāṭaʿâtı ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olup, lâkin mukāʿtaʿa-i mezbûre reʿâyâsı Adala ve Gördüs ve Balya ve Balıkesir’e ve Kemer ve Uyurdin ve Akhisar ve sâ’ir kazâ ve kurâda sâkin ve perâkende ve ekser çiftliklerde ihtifa itmeleriyle mâl-i mîrîye noksân ve kendüye küllî gadr terettüb itmekle, zikrolunan kazâlarda mukāṭaʿa-i mezbûrelerin kadîmî reʿâyâları maʿrifet-i şerʿle tefahhus ve ihtifâ idenler zuhûra gelüp üzerlerine elzem gelen rüsûm-ı mîrî kadîmden alınageldüği üzre tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ” eylemeğin, Hazîne-i Âmirede mahfûz olan Kefe Mukāṭaʿası defterlerine nazar olundukda; Saruhan sancağında vâkıʿ Kaytankayacık ve tevâbiʿi mukāṭaʿası senevî altı bin akçe ve yine livâ-i mezbûrede vâkıʿ Rüsûm-ı bâz-dârân ve tevâbiʿi mukāṭaʿası senevî kırk üç bin üç yüz otuz üç akçe mâl-i mîrîsi ile ber-vech-i mâlikâne Mehmed uhdesinde olup, Kaytankayacık Mukāṭaʿası reʿâyâsı sâkin oldukları yerlerden kalkup konar-göçer makulesi olup ve kendülere Karacalar ve Çelebiler tesmîye eyleyüp mâl-i mîrîyi edâda taʿallül eylemeleriyle, fîmâ-baʿd taʿallül ü muhâlefet itdirilmeyüp kadîmî alınagelen mâl-i mîrîsi

tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf virildüği mastûr u mukayyed olundığı derkenâr olunmağın, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 6 C sene [1]113

s.52, h.3

Tamgaya müteʿallikdir.

Aydın ve Sığla ve Menteşe sancaklarında olan kādılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed Dîvân-ı hümâyûna arzıhâl sunup; "Elviye-i mezbûrede vâkıʿ Tamga-yı Bogasi ve Tahmîs-i Kahve ve Resm-i Duhân ve Tevâbiʿi Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne iştirâken uhdelerinde olup ve kadîmden zabtolunageldiği minvâl üzre zabtitdirilmek üzre mâlikâne şurûtuyla yedlerine berât-ı âlî-şân virilüp ve lâkin elviye-i mezbûrede vâkıʿ rüsûm-ı kantâr kadîmü'l-eyyâmdan berü mukātaʿa-i mezbûre tevâbiʿinden olup maʿan zabtolunagelmekle, müstakill mukātaʿa olmadığı mahallerinden derkenâr olunup maʿan zabtitdirilmek bâbında inâyet recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; elviye-i mezbûrede vâkıʿ Tamga-yı Bogasi-i elvân ve Tahmîs-i Kahve ve Resm-i Duhân ve Tevâbiʿi Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne iştirâken merkūmân Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed uhdelerinde ve Resm-i kantâr-ı Güzelhisar-ı Aydın, Hasan uhdesinde olduğu ve Defterhâne-i âmireden Mukātaʿa-i Kantâr-ı Tire yirmi beş bin akçe yazu ile havâss-ı hümâyûn olduğu derkenâr ve defter emîni arzı ve Haremeyn-i Şerîfeyn Mukātaʿası defterlerinden Resm-i Kantâr-ı Tire ve Bayındır-ı Aydın sancağında vâkıʿ başka bir mukātaʿa olup senede otuz iki bin dokuz yüz doksan akçe mâlı olmak üzre Şaʿbân-zâde Mehmed medâr-ı maʿâş olmak üzre der-uhde olundığı ve bunlardan mâʿadâ elviye-i mezbûrede Kantâr Rüsûmu Mukātaʿası olduğu aklâm defterlerinde bulunmadığı derkenâr olunmağla, merkūmân Resm-i Kantâr-ı Tire ve Bayındır ve Güzelhisar-ı Aydın kasabasında vâkıʿ Rüsûm-ı Kantâr Mukātaʿasına müdâhale vü taʿarruz eylemeyüp, ancak ber-vech-i mâlikâne der-uhde eyledikleri Aydın ve Sığla ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Resm-i Duhân ve Tamga-yı Bogasi-i Elvân Mukātaʿası kadîmden olıgeldüği üzre zabtitdirilmek iktizâ ider ve vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmek bâbında bi'l-fiʿl Başdefterdâr iftihârü'l- emâcid ve'l-ekârim el-Hâc Mehmed Efendi *dâme mecdühû* telhîs eylemekle, telhîsi mûcebince hüküm fermân-ı âlî-şân olunmağın, Tire ve Bayındır ve Güzelhisar-ı Aydın kasabasından mâʿadâ

elviye-i mezbûrede vâkıʿ rüsûm-ı kantâr, mukātaʿa-i mezbûre tevâbiʿnden olup kadîmden zabtolunageldiği üzre zabtitdirilmek içün emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 11 Receb sene [1]113

Sonra virilen fermândan gaflet olunmaya, vaktinde mürâca'at oluna.

s.53, h.1

Tahmîse müte'allikdir.

Aydın ve Sığla ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ kādılara hüküm ki:

Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed *zîde kadruhû* arzıhâl sunup; "Elviye-i mebûrede vâkıʿ Tahmîs-i Kahve Mukātaʿası tevâbiʿinden Resm-i Kantâr Mukātaʿası iştirâken ve ber-vech-i mâlikâne uhdelerinde olup Menteşe sancağında Milas ve Mizalnet(?) ve Sadalos ve Bodrum ve Kereme(?) kazâlarında ve iskelelerinde ve Sığla ve Aydın sancaklarında vâkıʿ kazâlarda kantâr ile vezn olunagelen üzüm ve incir ve duhân ve harnub ve revgan-ı zeyt gibi metaʿlardan vezn idüp kānûn üzre resm-i kantâriyyesini cânib-i mîrî içün almak murâd eylediklerinde mücerred resm-i kantâriyye virmemek içün baʿzıları 'Evvel hesâb ile füruht eyleriz' diyü ve baʿzıları 'Mahsûlümüzden bâzergâna füruht eyledik, bulup al' diyü dürlü özr ü bahâne ile mâl-i mîrîye ve şart-ı iltizâmlarına küllî gadreylemeleriyle menʿ u defʿ olunup özr ü bahâne ile itdirmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeleriyle, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Aydın sancağında Tire ve Bayındır ve Güzelhisar kasabalarında vâkıʿ rüsûm-ı kantârdan mâʿadâ Sığla ve Aydın ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve Mukātaʿası tevâbiʿinden Rüsûm-ı Kantâr Mukātaʿası bin yüz on üç Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre merkūmân Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed'in iştirâken ve ber-vech-i mâlikâne uhdelerinde olup şart-ı iltizâmlarına dâhil olduğu derkenâr olundukda, derkenâr mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 7 L sene [1]113

s.53, h.2

Tamgaya müte'allikdir.

İzmir kādısına hüküm ki:

Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed arzıhâl sunup; "Sığla ve Aydın ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Tamga-yı Bogasi ve Tevâbiʿi Mukātaʿası bin yüz on üç senesi Mart'ı ibtidâsından ber-vech-i mâlikâne ve iştirâken uhdelerinde olup

muhassıl-ı emvâl ve âharı tarafından dahlolunmak îcâb eylemez iken Sığla sancağında İzmir kasabasında mukātaʿa-i mezbûrelerini Mustafa nâm kimesne Muhassıl Nasuh Paşa tarafından temessük ile der-uhde eyleyüp zabtlarına mâniʿ olmağla, kasaba-i mezbûre nâ'ibi Mevlânâ Ahmed huzûrunda mürâfaʿa olduklarında, bunların ellerinde olan berâtlarına amel eylemeyüp şart-ı iltizâmlarına küllî gadreylemek murâd eyleyüp ve sâ'ir kazâların dahi ihtilâline bâʿis olmağla, berâtları mûcebince zabtitdirilüp ve âharı dahl ü taʿarruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeleriyle, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Sığla ve Aydın ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Tamga-yı Bogasi ve Tevâbiʿi Mukātaʿası iştirâken ve ber-vech-i mâlikâne bin yüz on üç Mart'ı ibtidâsından Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed'in ber-vech-i mâlikâne uhdelerinde olup muhassıl-ı emvâlin sene-i mezbûre berâtına dâhil olmadığı derkenâr olundukda, berâtı mûcebince fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, berâtları mûcebince zabtitdirüp kimesneye müdâhale itdirmeyesin diyü emr-i şerîf tezkiresi virildi.

Fî 7 L sene [1]113

s.53, h.3

Rodos'a müteʿallikdir.

Rodos paşasına ve kādısına hüküm ki:

Bundan akdem İfrâz-ı Cedîd-i Rodos ve Gümrük-i İskele-i Rodos ve Mekri ve tevâbiʿi mukātaʿâtı mâlikâne der-uhde olunmuşiken Rodos Kalʿası neferâtının hâllerine merhameten mevâcibleri mukābelesinde kemâ-fi'l-evvel ocaklık taʿyîn olunup her sene ahzına gelüp mîrî ile hesâblarını görüp mevâciblerini her sene îrâd ve masraf kayd itdirmek üzre tasarruflarıyçün berât virilmişiken, berât virildüği târîhden bu âna gelince Hazîne-i âmirem defterlerine mürâcaʿat itmeden mevâciblerini mukātaʿât-ı mezbûre mâlından alup kānûn üzre Hazîne defterlerine îrâd ve masraf kayd itdirmeyüp berâtları şurûtuna mürâʿat itmeleriyle, imdi; bin yüz dokuz senesinden bin yüz on üç senesi âharına gelince, üzerlerinde müctemiʿ olan cizye-i muhâsebe ve rûznâmçe ve kalemler ne mikdâr ise muʿtâd üzre mukātaʿa-i mezbûreyi neferât taraflarından zabtidenlerden maʿrifet-i şerʿle ve mübâşîr taʿyîn olunan ( ) maʿrifetiyle tahsîl ve hesâblarını gördürüp gerek dizdâr ve gerek kethüdâ ve sâ'ir ağavât ve ser-bölükleri zimmetlerinde bir akçe bâkî kodurmayasız diyü fermân.

Fî 29 L sene [1]113

s.54, h.1

Nezâret-i Kefe berâtıdır.

Nişan-ı şerîf yazıla ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed *zîde kadruhû* arzıhâl sunup; "Bin yüz on üç senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre beher sene kalemiyyesin virüp berâtını ihrâc eylemek şartıyla on sene bir tahvîl ile Kefe vilâyetinde vâkıʿ mukātaʿâtın nezâreti kendüye ve iltizâm olunmak bâbında inâyet recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿâtı defterlerine nazar olundukda; eyâlet-i Kefe mukātaʿâtı ve rüsûmât-ı sâ'ire ve tevâbiʿi nezâreti senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ve zabtı târîhi evvel-i Mart olup yüz on üç senesi henüz kimesneye der-uhde ve berât olunmadığı derkenâr oludukda, mûmâ-ileyh Ahmed *zîde kadruhû*ya kefîli bin yüz on üç senesinde vâkıʿ Mart ibtidâsından zabteylemek üzre der-uhde ve şurûtuyla berât virilmek bâbında iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fiʿl Başdefterdârım Hacı Mehmed Efendi *dâme ulüvvühû* telhîs ve arz eylemekle, hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüp arz ve telhîs mûcebince der-uhde ve ilzâm eyleyüp bu berât-ı hümâyûnu virdim ve **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh Ahmed varup bin yüz on senesinde vâkıʿ Mart ibtidâsından nefs-i Kefe ve Kerş ve Balıklağo ve Gözlevi ve Suğdak ve Taman ve Temrek ve Karataş iskelelerinin ve sâ'ir sefîne yanaş yerlerde gümrük ve sığır-ı kassâbiyye ve yava ve kaçgun müjdegânesi ve mâl-i gâ'ib ve mâl-i mefkūd ve beytülmâl-i âmme ve mürûr u ubûr iden üsârâdan ve sâ'ir memâlik-i mahrûsede alınageldüği üzre her esîrden birer altun resm-i pençiklerin mîrî içün alup kimesneye inâd ü muhâlefet itdirilmeye ve nefs-i Kefe ihtisâbı ve Taman adasında zirâʿat olunan hubûbatdan bî-hasebi'ş-şerʿ-i şerîf on kilede bir keyl öşürlerin ve mukātaʿât-ı zemîn ve vâkıʿa oldukda, kānûn üzre resm-i tapuları ve kendi mâʿîşetleriyçün besledikleri yüz elli re's koyunlarından mâʿadâ her iki koyundan senede bir akçe resm-i ganemlerin alınup ve cezire-i ( ) vâkıʿ Hacı Halil ve Lahon(?) memlahaların ve mukaddemâ revgan dahi emîn tarafından mîrî içün zabtoluna ve enhârında mâhî sayd iden sayyâdların ellerinde emînden temessük olmadıkca bir ferd sayd itmeyüp menʿ oluna ve ellerine temessük alup izn-i emîn ile saydolunan mâhîden raʿiyyet-i mîrî içün kabzeyleye ve nehirlerinden ticâret içün mürûr u ubûr itdirdikleri bârgîrlerinden kadîmî alınageldüğinden üçer akçe noksânıyla on beşer akçe alına ve kara sığır ve su sığırından onar akçe ve koyundan birer akçe resm-i ubûriyye alına ve nezâret-

i mezbûre havâss-ı hümâyûndan olup kānûn üzre mefrûzü'l-kalem ve maktûʿu'l-kadem serbestiyet üzre zabtolagelmekle, mûmâ-ileyh dahi serbestiyet üzre cüz'î ve küllî mîrîye â'id olan ne ise zabtidüp min-baʿd mîr-mîrân ve mîr-livâ ve kethüdâları ve sübaşıları ve hân-ı âlî-şân tarafından ve mîrzâlardan kimesne zabt u rabtına mâniʿ ve mezâhim olmayup huddâm ve küttab-ı nezâret-i merkūme diledüği âdemleri alup mâl-i mîrî cemʿ u tahsîline kimesne müdâhale ile (…) -i emvâl-i mîrî ve gadr u zarar terettübünden begâyet ihtirâz oluna.

Fî 6 Z sene [1]113

s.54, h.2

Kefe paşasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân bi'l-fiʿl mukātaʿâtı nâzırı Ahmed arzıhâl sunup; "Nezâret-i merkūmeyi senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ile bin yüz üç senesinde üç sene bir tahvîl ile der-uhde ve iltizâm eyleyüp serbestiyet üzre yedine berât-ı âlî-şân virilmişiken nezâret-i merkūme mülhakātından nefs-i Kefe'de vâkıʿ ihtisâb ve dalyan-ı mâhî şart-ı iltizâmına dâhil iken süvârîyân neferâtı 'Bizim ocaklığımızdır' diyü dahlidüp zabtına mâniʿ olmalarıyla, hilâf-ı şart-ı iltizâm dahlitdirmeyüp şart-ı iltizâmına gadr u zarar itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemekle, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe mukātaʿâtı defterlerine nazar olundukda; Kefe nezâreti senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ile bin yüz on üç senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek Ahmed *zîde kadruhû*ya der-uhde olunup dalyan-ı mâhî ve ihtisâb dahi şart-ı iltizâmına dâhil olup, lâkin nefs-i Kefe ihtisâbı süvârîyân kalʿa mevâcibleri mukābelesinde seksen bin akçeye nâzırlardan kabûl idüp eğer izdiyâd bulur ise ziyâdesini nâzırlara teslîm eylemek şartıyla mukaddemâ yedlerine emr-i şerîf virilüp, "Sebeb-i tahrîr hükmü ile nâzırın deynine mahsûb olunur" diyü derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince yazıla diyü fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 28 Z sene [1]113

s.55, h.1

Tecdîd-i berâta müteʿallikdir.

Eyâlet-i Kefe mutasarrıfı ( ) Paşa'ya ve kādısına hüküm ki:

Bin yüz on üç senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre Kefe ve tevâbiʿâtı mukātaʿâtı nezâreti der-uhde olunan kıdevetü'l-emâsil ve'l-akrân Ahmed *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Nezâret-i mezbûre mâlından olup nefs-i Kefe ve Taman ve Kerş ve sâ'ir

iskelelerinden sâlyâne ve ulûfeye mutasarrıf olan ümerâ-i Çerâkise ve mîrzâyân ve çavuşân ve mütekāʿidîn ve huddâm-ı cevâmiʿ ve mesâcid ve duʿâ-gûyân ve sâʾirleri kendi maʿrifetiyle yoklanup elinde cedîd berâtı olanlara ulûfeleri virilüp atîk berâtı olanlar tecdîd itdirmedikce ulûfe taleb itdirilmeyüp ve dîvân berâtıyla ve hân-ı âlî-şân yarlığıyla ulûfe ve salyâne virilmeyüp ve ber-vech-i ocaklık taʿyîn olunan mevâcibât-ı kılâʿ dahi sebeb-i tahrîr itdirüp sene-i âharı karîb olmadıkca mevâcib talebiyle rencîde vü taʿaddî itdirilmeyüp itâʿat-i fermân eylemeyüp inâd ü muhâlefet eyleyenler arz u iʿlâm olunmak bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe mukātaʿâtı defterlerine nazar olundukda; Kefe nezâreti senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ile bin yüz on üç senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre üç sene bir tahvîl Ahmed *zîde kadruhû*ya der-uhde olunup husûs-ı mezkûr içün emr-i şerîf virilegeldiği mastûr u mukayyed olmağın, derkenârı mûcebince yazılı fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 28 Z sene [1]113

s.55, h.2

Nehr-i Becfer'de sayd-ı mâhîye müte'allikdir.

Kefe sancağı mutasarrıfı paşaya ve Taman kādısına hüküm ki:

Hateroğulları(?) ve ( ) ve ( ) ve ( ) arzıhâl sunup; "Taman kazâsında vâkıʿ nehr-i Becfer'de sayd-ı mâhî idegeldikleri kādîmî dalyanlarında kimesnenin müdâhalesi yoğiken Zâne beğleri bî-vech müdâhale eylemeleriyle murâfaʿa-i şerʿ olduklarında; Büyük Geçid'den nehr-i Becfer'e varınca sınûrnâmeleri mûcebince saydgâhları olduğun eylemeleriyle, nehr-i mezbûrun Hân Tepesi'yle Becfer'in ikisi beyninde dalyan vazʿ idüp ve nâzırdan temessük alup kānûn üzre mîrîsini edâ eyledikden sonra âhardan beğler ve sultânlar ve sâʾirin dahl ü taʿarrûz itdirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ" eylemeleriyle, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Kefe eyâletinde olan enhârda nâzırdan temessük olmadukca dalyanlarda sayd-ı mâhî olunmaya ve izn-i nâzır ile saydolunan mâhînin rubʿu mîrî içün nâzır tarafından ahz ü kabz oluna diyü Kefe nâzırlarının şart-ı iltizâmı mahallinde mastûr olduğu derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince şurûtuyla hüküm fermân-ı âlî-şân olunmağın, tezkire virildi.

Fî 16 S sene [1]114

s.55, h.3

Mukāta'a-i_____
Karye-i İdris der ada-i Şahin (…) ve nâzır-ı Şah ber-vech-i iştirâk maktû'
Fî sene
10 guruş

Kefe beğlerbeğisine ve nâzırına hüküm ki:

Ada-i Şâhin İdris karyesi mahsûlâtı mîrî olmağla, beher sene nâzırlara on guruş edâ itmek üzre Hân emekdârlarından Mustafa ve nâzırı yarar u emekdâr ve Taman ve Azak taraflarında ve vâkı' olan seferlerde Kırım Hânı ma'an bulunmak şartıyla ber-vech-i maktû' emr-i şerîf virilmişdir.

Fî 18 R sene [1]114

s.56, h.1

Dîvân tarafından virilen fermân-ı âlî kaydolunmuşdur.

Kefe paşasına hüküm ki:

Azebân Ağası Hasan *zîde kadruhû*ya inâyet-i Rabbânî kasîr-i hâl ve hidâyet-i Samedânî rehîn-i ammâlî olup, işbu sene-i mübârekede tavâ'if-i Beytullâhi'l-Harâm ve ziyâret-i Ravza-i Hazret-i Seyyidü'l-enâm *aleyhi efdâlü's-salâti ve's-selâm*a niyyet ve azimet eylemekle, iskāt-ı fariza-i hacc idüp gelince, Azebân Kâtibi Seyyid Mehmed tarafından vekil olmak üzre edâ-yı hidmet (…) âhardan ağalığına müdâhale olunmamak üzre izn-i hümâyûnum erzân kılınmak bâbında inâyet recâsın arzeyledikde, mûcebince izn-i hümâyûnum erzân kılınmışdır. **Buyurdum ki:**

Sâdır olan emrim üzre mezkûr işbu sene-i mezkûrda ıskāt-ı farîza-i hacc idüp gelince, vekîli edâ-yı hidmet eyledikce ağalığına âhar yer dahl u ta'arruz eylemeye.

Fî evâili şehr-i Receb sene [1]114

s.56, h.2

Kalemiyyesi gelmek üzre fermânı zahrına fermân olunmuşdu.

Nişân-ı şerîf yazıla ki:

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm bi'l-fi'l Kefe eyâletine mutasarrıf olan Abdurrahman Paşa *dâme ikbâlühû* arzıhâl sunup; "Kefe eyâletinde vâkı' mukāta'ât̂ın nezâreti bin yüz dört senesi Mart'ı ibtidâsından kendüye der-uhde ve berât olunmak bâbında inâyet recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukāta'ât̂ı defterlerine nazar olundukda; eyâlet-i Kefe mukāta'ât̂ı ve rüsûmât-ı sâ'ire ve tevâbi'i nezâreti senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ve ibtidâ-i zabtı Mart-ı evvel olup yüz on üç senesi Ahmed uhdesinde ve

her sene kalemiyyesin edâ ve berâtın ihrâc eylemek üzre üç sene bir tahvîl ile der-uhde olunup yüz on dört senesiyçün kalemiyyesin gönderüp berâtını ihrâc eylemekle nâ-füruht olduğu derkenâr olunmağla, mûmâ-ileyh Abdurrahman *dâme ikbâlühû*ya yüz on dört senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre der-uhde ve şurûtuyla berâtı virilmek bâbında iftihârü'l-emâcid ve'l-ekârim bi'l-fiʿl Başdefterdâr Mustafa Efendi *dâme ulüvvühû* telhîs eylemekle, telhîsi mûcebince der-uhde ve şurûtuyla berât virilmek fermân-ı âlî-şân sâdır olmağla, hakkında (…) inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüp bu berât-ı hümâyûnu virdim ve **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh *dâme ikbâlühû* varup, bin yüz on dört senesi Mart'ı ibtidâsından nefs-i Kefe ve Kerş ve Balıklağo ve Gözlevi ve Suğdak ve Taman ve Temrek ve Karataş iskelelerinin ve sâ'ir sefîne yanaş yerlerde gümrük ve sığır-ı kassâbiyye ve yava ve kaçgun ve mâl-i gâ'ib ve mâl-i mefkūd ve beytü'l-mâl-i âmme ve hâssa ve mürur u ubûr iden üsârâdan ve sâ'ir Memâlik-i mahrûsede alınageldüği üzre her esîrden birer altun resm-i pençiklerin mîrî içün alup kimesneye inâd ü muhâlefet itdirilmeye ve nefs-i Kefe ihtisâbı ve Taman adasında zirâʿat olunan hubûbâtdan bî-hasebi'ş-şerʿi'ş-şerîf on kilede bir keyl öşrlerin ve mukātaʿât-ı zemîn vâkıʿ oldukda kānûn üzre resm-i tapuların ve kendi mâʿîşetleriyçün besledikleri yüz elli re's koyunlarından mâʿadâ her iki koyundan senede bir akçe resm-i ganemlerin alınup ve cezîre-i mezbûrede vâkıʿ Hacı Halil ve (…) memlahaların ve maʿden-i revgân dahi emîn tarafından mîrî içün zabtoluna ve enhârında mâhî saydiden sayyâdların ellerinde emînden temessük olmadıkca bir ferde sayd-ı mâhî itdirmeyüp menʿ oluna ve ellerine temessük alup izn-i emîn ile saydolunan mâhîden rubʿunu mîrî içün kabz eyleye ve nehirlerinde ticâret içün mürûr u ubûr itdirdükleri bârgîrlerinden kadîmden alınageldüğinden üçer akçe noksânıyla on beşer akçe ve kara sığır ve su sığırından onar akçe ve koyundan birer akçe resm-i ubûriyye alına ve nezâret-i mezbûre havâss-ı hümâyûndan olmağla, cânib-i mîrîye â'id olan cüz'î ve küllî her ne ise taraf-ı âhardan ve hân-ı âlî-şân ve mîrzâyân taraflarından zabt ve tahsîline kimesne mâniʿ ve mezâhim olmayup mâl-i mîrîye kesr ü ve zarar terettüb itdirmekden hazer oluna ve huddâm ve kitâbet-i nezâret diledüği kimesne ve âdemleri olup zabt u rabtına mâniʿ olmaya.

Tahrîren fî 17 Za sene [1]114

s.56, h.3

Paşa-yı mûmâ-ileyhe hüküm ki:

Sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; bin yüz on dört senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre Kefe eyâletinde vâkıʿ mukātaʿât nezâreti senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ile uhdesine iltizâm olunmağla, imdi; Kefe mukātaʿâtından vazîfeye mutasarrıf olanların tecdîd-i berât eylemeyenlerine vazîfe virmeyüp ve nezâret-i mezbûre mâlından bilâ-berât ve emr-i hümâyûn kimesneye vazîfe ve â'ide virmeyüp ve sâlyâneye mutasarrıf olanların sebeb-i tahrîrleri olmadıkca sâlyânelerini taleb eylemeyüp ve yedinde sebeb-i tahrîri olanlar dahi defʿaten taleb eylemeyüp dört taksît ile edâ oluna ve iskelelerine gelen sefâ'in re'îslerine ve tüccârına askerî ve gayr-ı askerî taraflarından avâ'id nâmıyla müdâhale itdirmeyesin diyü fermân-ı âlî-şân sâdır olmağla, iktizâsına göre şurûtuyla hükm-i hümâyûn yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 17 Za sene [1]114

s.57, h.1

Kefe nâzırına hüküm ki:

Temrek Kalʿası'nda süvârîyân cemâʿâtinin berât-ı âlî-şân ile kâtibi olan Ahmed arzıhâl sunup; "Vech-i maʿâşa kitâbet münhasır olup âhar mâʿişeti olmamağla, Kefe nazareti mukātaʿâtından olan Temrek İskelesi Kantârı kadîmden virilegeldiği mâl-i mîrîsini nâzırlara temessük almak üzre âhara virilmeyüp kendüye virilmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ" eylemekle, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe mukātaʿâtı defterlerine nazar olundukda; Temrek Kalʿası'nın beşlüyân (…) yevmî on iki ulûfe ile Ahmed üzerinde mastûr olup ve iskele-i mezbûre kitâbeti nâzırların şart-ı iltizâmlarına dâhil maʿiyyeti olmadığı ve nâzırlar tarafından zabtolunageldiği derkenâr olundukda, kānûn ve defter mûcebince kadîmîsi üzre emr-i şerîf yazılı fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 20 Za sene [1]114

s.57, h.2

Fî 10 R sene [1]115 cülûs vâkı' olmağla tecdîd olunmuşdur. Fî 20 C sene [1]116

Fermânı Mâliye'dedir. Emirden kaydolunmuşdur.

Mukāta'a-i_____
Rüsûm-ı kantâr kazâ-i Temrek tâbi'-i nezâret-i Kefe
Fî sene 10 guruş

Nâzırlara senede on guruş virmek üzre maktû' kayd ve emr-i şerîf virilmişdir. Fî 18 R sene [1]115

Taman kādısına hüküm ki:

Kefe eyâletinde vâkıʿ Temrek ve Taman dizdârları Mehmed ve Ali arzıhâl gönderüp; “Temrek ve Taman kalʿaları meremmetiyçün Kefe nezâreti mâlından virilegelüp nâzırların deynine mahsûb olan akçeyi Taman İskelesi’nde emîn olanlardan taleb eyledüğimizde virmekde taʿallül eylemeleriyle, zikrolunan kalʿalar taʿmîr olunmayup harâba müşrîf olmalarıyla alıvirilmek bâbında emr-i şerîf recâ” eylemeleriyle, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; taʿmîrât-ı İskele-i Kefe ve kapan ve İskele-i Taman ve gayrı ve baʿzı taʿmîrât-ı Kalʿa-i Taman ve Temrek ve Karataş beher sene elli iki bin akçe nâzırların deynine mahsûb olunageldiği ve meblağ-ı mezbûrdan dört bin akçe Taman Kalʿası ve dört bin akçe Temrek Kalʿası meremmetiyçün virilmek üzre mukaddemâ emr-i şerîf virildüği derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince virilmek [üzre] fermân-ı şerîf sâdır olmağla, emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 21 L sene [1]114

s.57, h.3

Kefe Beğlerbeğisi Abdurrahman *dâme ikbâlühû*ya ve Kefe ve Kerş ve Taman ve Temrek ve Karataş kādılarına hüküm ki ve kılâʿ-ı mezbûre dizdârlarına ve neferât ağalarına ve vilâyetin iş erlerine hüküm ki:

Hâlâ Kefe Kalʿası’nın baʿzı mahalleri taʿmîre muhtâc olup termîmi muktezî olduğu iʿlâm olunmağla, Âsitâne-i saʿâdetden Donanma-yı hümâyûnum sefînelerinden taʿyîn olunan çekdirme sefineleri, forsaları, imdâdları ve ahâlî-i vilâyetin dahi imece tarîkiyle iʿânetleriyle taʿmîr ü termîmi lâzim gelen mahalleri gereği gibi metânet ü istihkâm üzre taʿmîr ü istihkâm olmak murâd-ı hümâyûnum olmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; inşâʿallâhü teʿâlâ kalʿa-i mezbûrenin taʿmîr ü termîmi iktizâ iden mevâziʿini görüp levâzimi yine ol semte karîb mahallerden tedârik-i eshel vech üzre olması haber virilmekle, imdi; cümle neferât ağaları ve sâ’ir ağayân-ı vilâyet iş erlerinin ittifâk u ittihâdları taʿyîn olunan çekdirme sefînelerinin forsaları imdâdı ve bi’l-cümle ahâlî-i vilâyetin bedenen iʿâneti ile bi-tevfîkillâhi teʿâlâ gereği gibi metânet ü istihkâm üzre taʿmîr-i binâ ve tekmîl eylemekde ziyâde ihtimâm eyleyesiz ve bundan mâʿadâ eyâlet-i mezbûrede vâkıʿ Kerş ve Taman ve Temrek ve Karataş kalʿaları dahi serhadd-i İslâmiyye’den olup anların dahi bi-avnihî teʿâlâ metânet ü istihkâm üzre taʿmîri ehemm olmağla, inşâʿallahü teʿâlâ ol kalʿaların taʿmîre muktezî olan mahallerin görüp ve keşfidüp, lâkin keşif defteri Der-i Devlet-medârıma irsâl ve tekrâr fermânım vüruduna

bakıldığı sûretde taʿmîrin vakti mürûr itmek ihtimâli olmağla, tekrâr bu tarafdan fermân irsâline mutarakkıb olmayup anların dahi lüzûmu mertebe taʿmîrleri her ne ise taʿyîn olunan çekdirme sefîneleri imdâdı ve ahâlîsinin dahi bedenen iʿânetleri ile bir sâʿat evvel taʿmîrine mübâşeret ve itmâmına bezl-i vakt eyleyesiz ve siz ki dizdârlar ve neferât ağaları ve sâʾir ağayân-ı vilâyet ve iş erlerisiz; kılâʿ-ı mezkûrların gereği gibi istihkâm üzre taʿmîri murâd-ı hümâyûnum olup husûs-ı mezbûrda cümlenizin üzerine iʿâneti lâzimdır. Bu bâbda her biriniz tedâriki lâzim olan mühimmâtı eshel vech üzre tedârik ve ihzârına ve taş ve tuğla ve kireç harfında ve binâsı husûsunda sen dahi mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhe iʿânet ve inşâʿallahü teʿâlâ bir gün evvel itmâm ü tekmîlinde her birine dikkat eyleyesiz.

Fî 19 Za sene [1]114

s.58, h.1

Taman Adası'nda mevâcibe müteʿallikdir.

Kefe beğlerbeğisine hüküm ki:

Kefe eyâletinde vâkıʿ Taman ve Temrek ve Karataş kalʿalarının süvârî ve müstahfızân ve topçuları üç yüz doksan sekiz nefer ve senevî mevâcibleri (…) hesâbı üzre dokuz yük altı bin dokuz yüz kırk sekiz çürük akçe olup yüz on üç senesi mevâcibleriyçün beş bin altı yüz altmış yedi guruş, yüz on beş Kili cizyesinden mukademmâ sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle olunup sebeb-i tahrîri havâlecilerine virilmişdi ve yüz on iki senesi mevâcibleriyçün dahi iktizâ iden beş bin altı yüz altmış yedi guruş dahi ber-vech-i nakd sana teslîm olunmağla, imdi; sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; inşâʿallâhü teʿâlâ kılâʿ-ı mezbûre neferâtının mevcûd ve nâ-mevcûdunu zâbıtları maʿrifetiyle yoklayup nâ-mevcûdların başka ve mevcûdların başka defter idüp yüz on iki ve yüz on üç seneleri müstahıkk oldukları mevâciblerin havâle olunup virilen akçeden yine zâbıtları maʿrifetiyle takdîm itdirdüp virilen akçeden nâ-mevcûd bulunan neferâtdan ne mikdâr akçe (…) olunmak iktizâ ider ise ol akçeyi kîseleyüp mühürleyüp yanında hıfz ve mikdârı ile Dersaʿâdetime arz u iʿlâm ve her ne mikdâr nefer nâ-mevcûdları zuhûr ider ise yerlerine kalʿada sâkin ve mütemekkin olmak üzre şartıyla tüvânâ yiğitler tahrîr ve Hazîne-i âmirem defterlerine kaydolunmak içün anların dahi müfredâtı ile defteri yoklama defterleriyle maʿan irsâl idüp ıyâzen billâhi teʿâlâ nâ-mevcûd ulûfe virilmekle, itlâf-ı mâl-i mîrî olunmakdan begâyet ihtirâz eyleyesin ve siz ki kılâʿ dizdârları ve neferât ağalarısız; bu bâbda her biriniz bâsiret ü intibâh üzre olup nâ-mevcûd olanların yerlerine

baʿzı ecânibi “Bu dahi bizim neferâtımızdır” diyü yoklama defterine dâhil eylemekle mâl-i mîrîye gadreylemek ihtimâliniz olur ise bu vechile özr ü cevâbınız mesmûʿ-i hümâyûnum olmayup dirliğiniz âhara tevcîh olundığından gayrı, müstahıkk-ı ıkāb olmanız mukarer, bilesiz, ana göre sadâkat ü istikāmet üzre hareket ve emr-i hümâyûna mugâyir vazʿ ve taʿaddîden ihtirâz eyleyesin diyü bâ-fermân-ı âlî-şân.

s.58, h.2

Taman cezîresi öşrüne müteʿallikdir.

Acu muhâfızı ( ) Paşa’ya hüküm ki:

Bin yüz on dört senesine mahsûb olmak üzre Kefe nâzırı ( ) arzıhâl sunup; “Taman adasında nehr-i Kuban ( ) nâm mevziʿde Nogay Boğazı tâ’ifesi sâkin olup zirâʿat ü hırâset eyledikleri aʿşâr-ı şerʿiyyelerin Acu Kalʿası beğleri fuzûlî zabtidüp iltizâmına küllî gadreylemeleriyle menʿ u defʿ olunmak bâbında emr-i şerîfim recâ” eylemeleriyle, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Taman adasında hâsıl olan hubûbâtın aʿşâr-ı şerʿiyyesi nâzırların şart-ı iltizâmına dâhil olup aʿşâr-ı mezbûreden ancak senede sekiz bin dokuz yüz altmış dört keyl hınta Acu Kalʿası neferâtına ocaklık taʿyîn ve nâzırlar yedinden alup temessük virüp nâzırın deynine mahsûb olmak üzre mastûr olduğu derkenâr olunmağın, iltizâmı mûcebince aʿşâr nâzırlar tarafından zabtolunmak üzre fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 26 Za sene [1]114

s.59, h.1

Kefe paşasına hüküm ki:

Kefe Kalʿası’nda müstahfızân ve topçuyân kalʿa mehterleri yüz otuz iki nefer ve yevmiyeleri yedi yüz yetmiş dokuz akçe ve senevî iki yüz yetmiş dört bin iki yüz sekiz akçe mevâcibleri olup Kefe Mukātaʿası aklâmından yüz seksen bin akçe mâlı olan Bâb-ı Tâtârân Mukātaʿası senevî mevâcibleri mukābelesinde mukaddemâ kabûlleriyle ber-vech-i ocaklık taʿyîn olunup ve kezâlik Azebân cemâʿati dahi yetmiş iki nefer ve mevâcibleri altı yüz seksen akçe ve senevî mevâcibleri iki yük kırk dört bin yedi yüz yirmi akçe olup yine Kefe Mukātaʿası aklâmından senevî yüz bin akçe mâlı olan nefs-i Kefe’de vâkıʿ Kalmuk Pazarı Mukātaʿası kabûlleriyle ber-vech-i ocaklık mevâcibleri mukābili taʿyîn olunup ve yine kalʿa-i mezbûrenin süvâriyân neferâtı dahi seksen nefer ve yedi yüz yedi akçe yevmiyeleri ve senevî iki yük elli bin yetmiş sekiz akçe mevâcibleri olup senevî seksen bin akçe mâlı olan nefs-i Kefe İhtisâbı Mukātaʿası kabûlleriyle

mukaddemâ kendülere ocaklık taʿyîn olunup ağa ve kethüdâları mahlûl vâkıʿ oldukda bu tarafa gelüp berât itdirüp sâ'ir neferâtı bu âna dek gelüp berât itdirmediklerinden mevcûd ve nâ-mevcûdları maʿlûm olduğundan neferât-ı mezbûrenin dahi ale'l-esâmî yoklamaları lâzim ü mühimm olmağla, sen ki mîr-i mîrân-ı mûmâ-ileyhsin; neferât-ı mezbûreyi dahi sâbıkları maʿrifetleriyle yoklayup mevcûdların başka ve nâ-mevcûdların başka defter idüp defteri maʿlûm-ı hümâyûnum olmak çün Rikâb-ı hümâyûnuma irsâl eyleyesin. Bâ-fermân-ı âlî.

s.59, h.2

Kefe paşasına hüküm ki:

Kefe eyâletinde vâkıʿ Kerş Kalʿası'nın süvârî ve müstahfız ve topçusu yüz on nefer olup mevâcibleri Kefe Mukātaʿasından almak üzre kadîmden muʿayyen olup, lâkin bu âna dek mahlûlâtları gelmedüğinden el-yevm mevcûd ne mikdâr neferi olduğu maʿlûm olmamağla, ale'l-esâmî yoklayup mevcûdunun defteri irsâli lâzim olmağla, sen ki Kefe beğlerbeğisi mûmâ-ileyhsin; kalʿa-i mezbûrenin süvârî ve müstahfız ve topçu neferâtı ne mikdârdır, zâbıtları maʿrifetiyle yoklayup ve mevcûd ve nâ-mevcûdunun sıhhati üzre ale'l-esâmî defterlerin tahrîr ve Hazîne-i âmirem defterlerine kayd içün bu tarafa irsâl eyleyesin ve nâ-mevcûdlarının yerine yarar ve tüvânâ mücerred nefer taʿyîn idüp kadîmî üzre neferlerin tekmîl ve mevcûd itdirmekde ihtimâm idüp yoklama husûsunda kimesneye himâye olunmakdan begâyet ihtirâz eyleyesin.

Fî 19 Za sene [1]114

s.59, h.3

Bâ fermân-ı âlî.

Sâbıkā Kefe Nâzırı Ahmed'in yüz on dört Mart'ı ibtidâsından tahvîl târîhine â'id olandan makbûzu var ise girüye redd itdirilmek üzre emr.

s.59, h.4

Nezâret-i mezbûre mukātaʿâtından Bâb-ı Tâtârân ve İhtisâbı Mukātaʿası ve Paçahâne mukātaʿalarını yerlü neferât "Ocaklığımızdır" diyü zabtitmeleriyle, mahalinde görilüp mevâciblerinin fuzûlî izdiyâd ile tâlibi zuhûr ider ise virilüp "Ocaklığımızdır" diyü müdâhale itdirilmemek üzre emr-i şerîf.

s.59, h.5

Taman adasında baʿzı kimesneler zirâʿat ü hırâset eyledikleri arâzînin öşrünü virmemek içün “Bizler muʿâflarız” diyü taʿallül itmeleriyle, ol makūlelere bilâ-emr-i hümâyûn tereddüd itdirilmeyüp aʿşâr-ı şerʿleri kānûn üzre edâ itdirilmek üzre emr-i şerîf.

s.60, h.1

Kefe toprağında sâkin olan zimmî reʿâyânın ispençeleri Kefe sancağına mutasarrıf olanlara hâsıl kaydolunmağla, kānûn üzre yine sâ’ir nâzırlar aldıkları vech üzre emr-i şerîf.

Bu fermânın cümlesi yazılup baʿdehû fermân-ı âlî-şânları kaydolunmuşdur.

s.60, h.2

Kefe ve Kerş ve Taman kādılarına hüküm ki:

Bin yüz on dört senesine mahsûb olmak Kefe nâzırı ( ) arzıhâl idüp; “Mezbûr iskelelere tüccâr tâ’ifesinden baʿzıları ‘Acu yamakları ve sâ’irleriyiz’ diyü birer bahâne ile getürdikleri emtiʿanın kānûn üzre gümrüklerin virmekde taʿallül ve muhâlefet eylemeleriyle mâl-i mîrîye gadr ve şart-ı iltizâmına kesr ü noksân terettüb eylemekle, taʿallül ve muhâlefet itdirilmeyüp alıvirilmek bâbında emr-i şerîf recâ” eylemekle, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan [Kefe] Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; yüz on dört senesi Abdurrahman Paşa’ya der-uhde olunup iskelelerine gelen sefâ’în re’îsleri ve tüccârına askerî ve gayr-ı askerî taraflarından avâ’id nâmıyla müdâhale itdirilmemek üzre emr-i şerîf virildüği mastûr u mukayyed olduğu derkenâr olundukda, kānûn üzre yazılı fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 28 Za sene [1]114

s.60, h.3

Kefe kādısına hüküm ki:

Kefe nezâreti bin yüz on dört Mart’ı ibtidâsından zabtolunmak üzre hâlâ Kefe sancağına mutasarrıf Abdurrahman *dâme ikbâlühû*ya der-uhde ve tefvîz olunmağla, inşâʿallâhü teʿâlâ kendüsi mahalline varınca tahvîl târîhine düşen rüsûmât ve mahsûlâtından bir nesnesi zâyiʿ u telef olmamak içün tarafından vekîl idüp gönderdüği âdemîsine zabt ve hâsıl olan mahsûlât ve rüsûmâtı her ne ise ahz ü kabz itdirdesin ve emîn-i sâbık Ahmed ile dahi hesâbı görülmek üzre paşa-yı mûmâ[-ileyhe] varınca, mezbûr Ahmed’i dahi ol tarafda alıkoyup kendi varup dâhil olmadıkca bir mahalle gitmesine ruhsat virilmeye diyü fermân.

Fî 28 Za sene [1]114

s.60, h.4

Tuğralu emirden naklolunup fermânı Mâliye kîsesinde mahfûzdur.

Aydın ve Saruhan muhassılı paşaya hüküm ki:

Aydın ve Muğla ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Tamga-yı Bogasi ve Tevâbiʿi Mukātaʿasına yedi yük yirmi bin akçe mîrîsi ile ber-vech-i iştirâk Hacı Abdullah ve Derviş ile der-uhde ve Hacı Abdullah hissesine isâbet iden mîrî kalemiyyesiyle maʿan mahalline teslîm idüp benim zimmetimde sene-i mezbûre mâlından bir akçe deynim kalmayup mezbûr Derviş Mehmed ile hissesine isâbet iden mâl-i mîrî hesâbın istedikde şirret ve mübâşir olan bâkî kulu yedinden firâr ve bin yüz on dört senesi Mart'ı ibtidâsından mâlikâne hissesin bana ferâgât ve sadreyn huzûrunda hüccet-i şerʿiyye olunup mezbûr Derviş Mehmed hesâbın görmekde imtinâʿ ve hissesi üzerinden kaydı refʿ olmamağla, henüz müceddeden berât virilmemekle, "Yine ben iştirâkim" diyü hilâf-ı inhâ bir tarîkle fermân alup mukātaʿanın nısf hissesi tahsîline âdemler gönderüp mâl-i mîrîye küllî gadreylemekle, yedinden kasr-ı yed hücceti mûcebince sene-i mezbûrun mâlına mezbûr Derviş Mehmed'i müdâhale itdirmeyüp ve bulunduğu yerde âdemleri ve kendi ahz ve yüz on dört senesi Mart'ı ibtisâsından aldığı mâl-i mukātaʿa girü emîn-i mûmâ-ileyhe teslîm itdirilmek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüğinde Hazîne-i âmirede mahfûz olan ( ) mukātaʿa-i mezbûre, mezbûrânın mâlikâne uhdelerinde olup lâkin yüz on dört senesi Mart'ı ibtidâsından Derviş Mehmed hissesini Hacı Abdullah'a kasr[-ı yed] eyledüği berâtı zahrına hüccet olundığı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince amel olunmak fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

[61] Amel idüp dahi mukātaʿa-i mezbûreden merkūm Derviş Mehmed hissesin mûmâ-ileyh Hacı Abdullah'a kasr-ı yed eyledüği hüccet olunmağla, mezbûrun yüz on dört senesi mâlına müdâhale itdirmeyüp âdemlerinin ve kendinin aldığı var ise girü Abdullah'a redd ve teslîm itdirdesin.

Fî 12 S sene [1]115

s.61

Muhassıl Nasuh Paşa'ya ve Menteşe sancağında Mendelyat(?) kādısına hüküm ki:

Menteşe sancağında Mendelyat(?) Mukātaʿasına ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olup Âsitâne-i saʿâdetimde Baruthâne-i âmire rûznâmçesi olan Mehmed arzıhâl idüp; "Mukātaʿa-i mezbûre ve tevâbiʿnin ber-mûceb-i Defter-i Cedîd-i Hâkānî hâsıl

kaydolunan aʿşâr ve rüsûmât-ı sâ'iresini tarafından taʿyîn eyledüği âdemisine edâda taksîrleri yoğiken Aydın ve Sığla ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tamga-yı Bogasi ve Tahmîs-i Kahve ve Resm-i Duhân Mukātaʿası mâlikâne der-uhde eyleyen Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed yedlerinde olan berâtlarında tasrîh olunan mahsûlât-ı mîrîye kanâʿat itmeyüp bu âna değin bir tarafdan taleb olunmayan resm-i kantâriyye 'Mukātaʿa-i mezbûre mülhakātındandır' diyü reʿâyâ fukarâsını rencîde ve umûr-ı mukātaʿanın ihtilâline bâʿis olmalarıyla, bir tarîkle sonradan ihdâs olunan resm-i kantâr mahallinden derkenâr olunup fîmâ-baʿd taleb olunmayup menʿ u defʿ olunmak bâbında emr-i şerîf recâ" eylemek ile Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Aydın ve Sığla ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Tamga-yı Bogasi ve Resm-i Duhân ve Tevâbiʿi Mukātaʿasına ber-vech-i mâlikâne iştirâk der-uhde eyleyen Hacı Abdullah ve Derviş Mehmed arzıhâl sunup; "Yedimizde olan berât-ı âlî-şânla mukātaʿa-i mezbûre kadîmden zabtolunageldiği minvâl üzre zabtitdirilmek üzre olup elviye-i mezbûrede vâkıʿ kantâr rüsûmu kadîmü'l-eyyâmdan berü mukātaʿa-i mezbûre tevâbiʿinden olup maʿan zabtolunagelmekle müstakill mukātaʿa olmadığı mahallerinde derkenâr olunup maʿan zabtitdirilmek bâbında inâyet recâ" eylemeleriyle, elviye-i mezbûrede vâkıʿ Tamga-yı Bogasi ve Resm-i Duhân ve Tahmîs-i Kahve ve Tevâbiʿi Mukātaʿası mâlikâne uhdelerinde ve Resm-i Kantâr-ı Güzelhisar-ı Aydın, Hasan uhdesinde olduğu ve Defterhâne-i âmirede mukātaʿa-i kantâriyye yirmi beş bin akçe yazu ile havâss-ı hümâyûn olduğu derkenâr ve Defter emîni arz ve Haremeyn-i Şerîfeyn Mukātaʿası defterlerinde resm-i kantâriyye ve Bâyezid-i Aydın sancağında vâkıʿ başka mukātaʿa olup senede otuz iki bin dokuz yüz doksan akçe mâlı ile Şaʿbân-zâde Mehmed'e medâr-ı maʿâş olmak üzre der-uhde olundığı ve bunlardan mâʿadâ elviye-i mezbûrede Kantâr Rüsûmu Mukātaʿası olduğu aklâm defterlerinde bulunmadığı derkenâr olunmağla, merkūmân resm-i kantâriyye ve Bâyezid ve Güzelhisar-ı Aydın kasabasında vâkıʿ Rüsûm-ı Kantâr Mukātaʿasına müdâhale vü taʿarruz eylemeyüp ancak ber-vech-i mâlikâne der-uhde eyledikleri Aydın ve Sığla ve Menteşe sancaklarında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Resm-i Duhân ve Tamga-yı Bogasi Mukātaʿası olıgeldüği üzre zabtitdirilmek iktizâ ider. Vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf virilmek bâbında arz ve telhîs olundukda telhîsi mûcebince hüküm fermân-ı âlî olmağın, Tire ve Bayındır ve Güzelhisar-ı Aydın kasabasından mâʿadâ elviye-i mezbûrede vâkıʿ Rüsûm-ı Kantâr mukātaʿa-i mezbûre tevâbiʿinden olup kadîmden zabtolunageldiği üzre zabtitdirilmek içün emr-i şerîf virildüği mastûr olduğu derkenâr olundukda, zikrolunan Tahmîs-i Kahve ve Resm-i Duhân ve Tevâbiʿi Mukātaʿası üç sancakda vâkıʿ olmak üzre mukayyed olup lâkin

mülhakātı olan Resm-i Kantâr Mukāta'ası kadîmden kangı kazâdan cem' u tahsîl olageldiği defterlerde tasrîh olunmamağla, ümenâsı taraflarından elviye-i mezbûrda vâkı' Mendelyat(?) ve sâ'ir resm-i kantâr tahsîl olagelmeyen kazâların cümlesine müdâhale itmeleriyle, kadîmden mukāta'a-i mezbûr tarafından resm-i kantâr tahsîl olagelen kazâlardan mâ'adâ müdâhale vü ta'addî itdirilmemek üzre emr-i şerîf yazılmak fermân olmağın, tezkire virildi.

Fî 5 Ra sene [1]115

s.62, h.1

İstanbul kā'im-makāmına hüküm ki:

Ümerâ-i deryâdan Maryol-zâde Mustafa Paşa arzıhâl sunup; "Müstahıkk olduğu sâlyânesinden dokuz yüz elli guruş bin yüz on beş senesi Menemen Memlahası Mukāta'ası mâlından sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle olunup, lâkin emîninden taleb olundukda, 'Benim yüz on dört senesinde ziyâde geçmişim vardır, on beş senesine mahsûb eylesem gerekdir' diyü virmekde ta'allül eylemekle, merkūm Mustafa kendi umûr-ı mühimme ile Karadeniz tarafına me'mûr olmağla, meblağ-ı mezbûra eşedd iktizâsı olmağın, ta'allül ü muhâlefet itdirilmeyüp tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukāta'ası defterlerine nazar olundukda; ümerâ-i deryâdan Maryol-zâde Mustafa Paşa'nın yüz on üç senesi Mart'ı ibtidâsından müstahıkk olduğu sâlyânesinden (…) yüz on üç bin dokuz yüz doksan üç akçe Menemen Memlahası Mukāta'ası mâlından yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre ber-vech-i mâlikâne Âbidin tahvîlinden sebeb-i tahrîr hükmü ile havâle ve meblağ-ı mezbûr ile sene-i mezbûre mâlından üç yük on üç bin sekiz yüz doksan akçe îrâd ve masraf olup ve on dört senesinde yüz kırk altı bin beş yüz elli altı akçe ziyâdesi geçdiği derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince fermân sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî gurre-i Ra sene [1]115

s.62, h.2

Saruhan sancağında Muhassıl-ı Emvâl Nasuh Paşa'ya ve Mağnisa kādısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Âbidin *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Saruhan sancağında Menemen memlahası mâlikâne uhdesinde olup ve memlaha-i mezbûrede hâsıl tuzu sancak-ı mezbûrda bulunan deveciyân tâ'ifesi anlardan çıkarup vakt-i zamânıyla develerine yüklenmek kadîmden hidmet-i lâzimeleriyken ba'zıları hidmet-i

lâzimelerine gelmeyüp berk u bârân ile mîrî tuzun itlâfına bâʿis olduklarından, bu makūle mîrî hidmetin tekâsül ve mîrîye gadridenlerden zecren-leh mîrîye ne viregelmişler ise sene-i sâbık üzre mîrî içün alıvirilmek bâbında emr-i şerîfim virilmek recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe [Mukātaʿası] defterlerine [nazar] olundukda; Saruhan sancağında Menemen memlahası ber-vech-i mâlikâne Âbidin *zîde kadruhû* uhdesinde olup ve Saruhan memlahasında hâsıl olan tuzu muʿtâd-ı kadîm üzre livâ-i mezbûrede develer kadîmden olıgeldüği üzre ücretleri ile memlahadan tuzu ihrâc eyleyeler diyü emr-i şerîf virilegeldiği mastûr oldığı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince kaleminden müsvedde ile yazıla diyü fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 6 C sene [1]115

s.62, h.3

Başka başka yazıla. Bâ-müsvedde fermân-ı şerîf sûreti kaydolunup fermânı Mâliye kîsesindedir.

Kefe Paşası Abdurrahman Paşa'ya hüküm ki:

Bin yüz on dört senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre Kefe Mukātaʿâtı Nezâreti uhdene iltizâm idüp kalemiyyesi olan beş yüz kırk üç buçuk guruşa hâline merhameten virilmek üzre istimâlet virilmişidi. Hâlâ bu ânâ değin göndermeyüp ve göndermek murâdın olmadığı ecilden, kemâl-i ruʿûnet ü huşûnetin muhakkak olmağın ve ol tarafda olan kılâʿ neferâtı ve mevâcibleri ve mahsûlâtı mîrî içün müceddeden nizâm virilmek murâd olunup gerek neferât esâmîsi ve gerek mevâcibleri ve gerek mukātaʿât ve mahsûlât-ı mîrî içün yedine virilen sûret-i defter üzre sıhhat ü hakîkatleri gereği gibi iʿlâm eylemek içün mü'ekked [hüküm] sipâriş olunup fermânlar virilmişiken mühimmin olmayup tekâsülün muhakkak olmağla, imdi; ( ) mübâşir taʿyîn olunup mebâliğ-i mezbûr beş yüz kırk üç buçuk guruş kalemiyyeyi mübâşir-i merkūma teslîm ve bir gün evvel irsâl eylemek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim mübâşir-i merkūme yediyle vardığı gibi bir gün mukaddem teslîm ve irsâl eyleyesin, bâʿdehû âdemini gönderesin, muhâsebeni göresin, ihmâl ve müsâmaha eylemeyesin.

Fî gurre-i Ş sene [1]115

s.63, h.1

Abdurrahman Paşa'ya hüküm:

Bin yüz on dört senesi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre Kefe nezâreti uhdene iltizâm idüp lâkin hâline merhameten cizye berâtını göndermek üzre istimâlet virilmişiken hâlâ bu âna değin Kefe Mukāṭaʿası Kalemi'ne yüz yirmi guruş cizye berâtını göndermeyüp müsâmaha eylemek ile ( ) mübâşir taʿyîn ve bir gün evvel göndermek fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle mübâşir-i merkūm vardıkda, bir gün evvel teslîm idüp ve tesellümün temessük alup taraflarına irsâl eyleyesin, katʿâ inâd ü muhâlefet eylemeyesin.

Fî gurre-i Ş sene [1]115

s.63, h.2

Bâ-fermân-ı âlî
Bâzdârân ve Kaytankayacık mahsûlüne müteʾallik emirdir.

Aydın ve Saruhan sancakları paşalarına ve kādılarına ve muhassıla hitâben hüküm ki:

Saruhan sancağında vâkıʿ Bâzdârân ve Kaytankayacık mukāṭaʿaları emîni Mehmed arzıhâl sunup; "Mukāṭaʿa-i mezbûrelere ber-vech-i mâlikâne mutasarrıf olup ve reʿâyâları yörügân tâ'ifesi avârız ve nüzûlleri bedeli beşer guruş virirler iken hâlâ 'Mâlikâne oldu' diyü baʿzıları 'Dörder guruşdan ziyâde virmeziz' diyü gadr murâd eylemeleriyle, kadîmîsi üzre beşer guruş virüp inâd ü muhâlefet itdirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek bâbında inâyet recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan [Kefe] Mukāṭaʿası defterlerine nazar olundukda; Rüsûm-ı Bâzdârân ve Kaytankayacık mukāṭaʿaları kırk dokuz bin üç yüz otuz üç akçe mâlı ile ber-vech-i mâlikâne Mehmed uhdesinde olduğu mastûr olup mahsûl-ı mukāṭaʿa ne olduğu kaydı olmadığı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince hüküm fermân-ı âlî-şân olmağın, emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 3 Ş sene [1]115

s.63, h.3

Menemen memlahasına müteʾallikdir.

( ) kādısına hüküm ki:

Saruhan sancağında vâkıʿ Menemen Memlahası Mukāṭaʿasına ber-vech-i mâlikâne uhdesinde olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Âbidin *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Memlaha-i mezbûrede hâsıl olan tuzu vakt ü zamânıyla livâ-i mezbûrede bulunan deveci

tâ'ifesi âdet-i kadîmeleri üzre diledikleri kadar develerine tahmîl ve istedikleri mahalle nakleylediklerinden sonra akçesini sinîn-i sâbıkada viregeldikleri üzre virirler iken ve kadîmden (…) hidmetlerin iken ve evkâf-ı selâtîn ve vüzerâ-yı izâm havâssı kurâsı develeri virilmemek üzre ifrâz olunmuş değil iken Mağnisa sâkinlerinden (…) el-Hâc Veli nâm kimesne mütevellîsi olduğu evkāfın seksen pâre kurânın devecileri mîrî tuzu almak içün sâbıkā Bâbüssaʿâde Ağası Mahmud Ağa'dan hilâf-ı inhâ bir arz ile emir alup taraf-ı mîrîye gadrolundığın iʿlâm idüp kadîme mugâyir kimesneye taʿaddî itdirilmemek üzre emr-i şerîf recâ" ider. Kaleminden derkenâr olundığı üzre; "Memlaha-i mezbûrda hâsıl olan tuzu muʿtâd-ı kadîm üzre livâ-i mezbûrda olan develer kadîmden olıgeldüği üzre ücretleriyle memlahadan zamânıyla ihrâc eyleyeler" diyü şurûtu mahallinde mukayyed ve evkāf-ı selâtîn ve vüzerâ-yı izâm havâssı kurâsı ifrâz olunmadığı derkenâr ve Mâliye kuyûdu mûcebince Bâbüssaʿâde Ağası Mahmud Ağa arzidüp taht-ı nezâretinde vâkıʿ merhûm Sultân Murâd ve merhûme Sultân Süleyman vâlidesi ve vâlide-i Sultân Şehinşâh evkāfı reʿâyâsı hatt-ı hümâyûn ile serbest olup dahl îcâb eylemez iken Menemen memlahası emîni tarafından tuz almak teklîfi ile rencîde olunmalarıyla, taʿaddîlerin menʿ u defʿ olunmak recâsına iʿlâm eyledüğinde mûcebince emr-i şerîf virilmiş, lâkin mukātaʿanın şurût-ı kadîmîsine mugâyir olmağla, virilen emrin mahall-i terkin ve kadîmden olıgeldüği tuzu virdirilüp bir ferde taʿallül ü muhâlefet ve taraf-ı mîrîye gadritdirilmemek üzre emr-i şerîf virilmek bâbında arz ve telhîs olundukda mûcebince hüküm fermân olunmağın, tezkire virildi.

Fî 9 Ş sene [1]115

s.64, h.1

Berât-ı Nezâret-i Kefe

Nişan-ı şerîf yazıla ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Bin yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre eyâlet-i Kefe'de vâkıʿ mukātaʿât nezâreti kendüye der-uhde ve berât olunmak bâbında inâyet recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Kefe ve Kerş ve Balıklağo ve Gözlevi ve Taman ve Temrek ve Karataş ve tevâbiʿi iskeleleri gümrüğü ve Kefe eyâletinde leb-i deryâda vâkıʿ kurâ ve mezâriʿin aʿşâr-ı şerʿiyyesi ve rüsûmât-ı sâ'ire nezâreti senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ve zabtı târîhi ibtidâ-i Mart olup bin yüz on dört senesi Kefe eyâleti mutasarrıfı Abdurrahman uhdesinde olup yüz on beş senesi henüz kimesneye der-

uhde olunmadığı derkenâr olundukda, hâsıl olan aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât ile kadîmî üzre berâtında tasrîh ve olıgeldüği kalemiyyesiyle der-uhde olunmak üzre düstûr-ı mükerrem bi'l-fiʿl vezâretle Başdefterdârım Hasan Paşa *edâmallâhü iclâlehû* arz ve telhîs eylemeğin, telhîsi mûcebince şurûtuyla berât virilmek fermân-ı âlî-şânım olup muʿtâd üzre kalemiyyesin edâ vü teslîm idüp kefîli dahi kaydolunmağla, hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem vücûda getürüp bin yüz on beş senesi Receb-i Şerîfi'nin yirmi dördüncü gününden mûmâ-ileyh Mustafa *zîde kadruhû*ya der-uhde eyleyüp bu berât-ı hümâyûnu virdim ve **buyurdum ki:**

Varup sene-i mezbûre Şevvâli'nin ( ) gününde vâkıʿ Mart ibtidâsından nezâret-i mezbûreyi zabtidüp mukātaʿâtı olan Kefe ve Kerş ve Balıklağo ve Gözlevi ve Taman İskelesi ve Temrek ve Karataş ve sâ'ir sefîne yanaş iskelelerin gümrüğü ve zarar-ı kassâbiyye ve her esîrden bir altuna resm-i pençikleri mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilüp "Biz askerîleriz" diyü taʿallül ü muhâlefet itdirilmeyüp mâl-i mîrînin kesrine bâʿis zarar terettüb itdirilmeye ve Kefe'de vâkıʿ mukātaʿa-i kereste ve mukātaʿa-i zemîn ve leb-i Kefe'de vâkıʿ kurâ ve mezâriʿin aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât-ı sâ'iresi ve kezâlik Taman adasında hâsıl olan hubûbâtın her on kilede bir keyl aʿşâr-ı şerʿiyye ve mukātaʿa-i zemînde vâkıʿ oldukda resm-i tapu-yı zemînleri mîrî içün cemʿ u tahsîl idüp ve İhtisâb-ı Kefe ve şemhâne-i revgan ve beytülmâl-i âmme ve hâssa ve yava ve kaçgun ve müjdegân ve mâl-i mefkūd ve mâl-i gâ'ib ve resm-i mâhî mukātaʿası ve Taman adasında dahi sayd-ı mâhî eyleyenlerin ellerinde nâzırdan temessük olmadıkca sayd-ı mâhî itdirmeyüp ve izin ile saydolunan mâhîden mîrî içün kabzeyle ve kendi maʿîşetleri içün besledikleri yüz elli koyunlarından mâʿadâ her iki koyundan bir akçe resm-i ganemleri alınup ve cezîre-i mezbûrede vâkıʿ Lahun(?) ve Hacı Halil memlahaları ve maʿden-i revgan dahi emîn tarafından mîrî içün zabtoluna ve nehirlerinden ticâret içün mürûr u ubûr itdirdikleri bârgîrlerinden kadîmden alınageldüğinden noksân ile on beşer akçe ve kara sığır ve su sığırından onar akçe ve koyundan birer akçe resm-i ubûriyyeleri alına ve sâ'ir mâl-i mîrî cüz'î ve küllî her ne ise mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilüp nezâret-i mezbûre mukātaʿâtı havâss-ı hümâyûndan olup kānûn üzre serbestiyet üzre zabtolunagelmekle, mûmâ-ileyh dahi serbestiyet üzre müstakillen zabtitdirilüp mîr-i mîrân ve kethüdâları ve sübaşı ve askerî tâ'ifesinden sipâh ve yeniçeri ve Hân-ı âlî-şân-ı Kırım ve Mîrzâyân ve efrâd-ı efrîdeden bir ferd ve vechen mine'l-vücûh dahl ü taʿarruz itdirilmeyüp mâl-i mîrînin cemʿ u tahsîline mâniʿ olanları menʿ ve eslemeyenleri ism ü resimleriyle yazup bildirile ve hilâf-ı berât-ı âlî-şân mâl-i mîrî ve nezâret umûruna min-baʿd kimesneye müdâhale itdirilmeyüp izâhât-ı mîrîden ihtirâz ola.

Fî 18 Ş sene [1]115

s.64, h.2

Kefe'ye müteʿallikdir.

Kefe kādısı ve müftîsi ve âʿyânına hüküm ki:

Mustafa arzıhâl idüp; "Yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre Kefe nezâreti kendüye der-uhde olunup Kefe eyâletinde Akkirman ve Suğdak ve Mankûb(?) ve sâ'ir kurâ ve mezâriʿin aʿşâr-ı şerʿiyyesi taht-ı iltizâmına dâhil iken mezkūr kurânın aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât ve mukātaʿa zemînine paşa ve kılâʿ ağaları müdâhale eylemeleriyle kendüye gadr u zarar olmağla, menʿ u defʿ olunmak bâbında emr-i şerîf recâ" eylemekle, Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Kefe eyâletinde vâkıʿ mukātaʿât nezâreti ve mukātaʿa-i zemîn ve leb-i Kefe'de olan kurâ ve mezâriʿin aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât-ı sâ'iresi nâzırların taht-ı iltizâmına dâhil olundığı mastûr u mukayyed idüği derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağın, tezkire dâde.

Fî 26 Ş sene [1]115

s.65, h.1

Taman kantârına müteʿallikdir.

Kefe paşasına ve Taman kādısına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa arzıhâl idüp; "Yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre Kefe nezâreti kırk bir yük yetmiş bin akçeye iltizâm idüp ve Taman İskelesi Kantârı dahi taht-ı iltizâmına dâhil mukātaʿâtdan olup senede yüz elli guruş füruht olunur iken Ömer nâm kimesne senede üç bin akçe virmek üzre on akçe ulûfesi mukābelesinde berât itdirüp zabteylemekle şart-ı iltizâmına küllî gadr u zarar olmağın, mezbûrun on akçe ulûfesi nezâret mâlından virilüp mukātaʿa-i mezbûreye katʿâ müdâhale itdirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ" eylemekle, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Kefe eyâletinde olan mukātaʿât nezâreti kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ile yüz on beş Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre Mustafa'ya der-uhde olunup ve mukātaʿât-ı mezbûre Taman İskelesi Kantârı senede nâzırlara üçer bin akçe virmek üzre Dergâh-ı muʿallâm yeniçerilerinden yetmiş dokuzuncu cemâʿatinden yevmî on akçe mütekāʿid ulûfesi mukābelesinde Ömer İbrâhim nâm kimesneye yüz on dört Receb-i Şerîfi'nin on beşinci gününden kendi arzıhâli ve ru'ûs-ı hümâyûn ile der-uhde ve berât virildüği mastûr u mukayyed olduğu ve mukayyed

mâl-i muʿayyeni olmadığı derkenâr olundukda, mukātaʿa-i mezbûre yüz elli beşer guruşa füruht olunur iken mezbûra yevmî on akçe ulûfesi mukābelesi senede üç bin akçe virilmek üzre berât itdirilmekle şart-ı iltizâmına gadr u zarar olup ve fi'l-vâkıʿ bu makūle nezâret mukātaʿâtının baʿzısının ziyâdesi baʿzı âharının noksânıdır. Haber olmak üzre olmağın, mezbûrun on akçe ulûfesi nezâret mâlından nâzırlar yedinden virilüp fîmâ-baʿd Taman Kantârı Mukātaʿasına kasr-ı yed eyleyüp kemâ-fi'l-evvel Kefe nâzırları tarafından zabtitdirilmek bâbında bi'l-fiʿl vezâretle defterdârım Hasan Paşa arz ve telhîs eylemekle, mûcebince mahalline kayd ve hükm-i fermân-ı âlî-şân sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 26 Ş sene [1]115

s.65, h.2

Kefe İhtisâbına müteʿallikdir.

Kefe paşasına hüküm ki:

Mustafa *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre Kefe nezâreti kendüye der-uhde olunup ve lâkin taht-ı iltizâmına dâhil Kefe İhtisâbı Mukātaʿası dahi seksen bin akçe mâlı ile Kefe Mukātaʿasının süvârîyân neferâtının mevâcibleri mukābelesinde seksen bin akçe kapularıyla ocaklıkları olup ve lâkin neferât olmayup ancak ağa ve kethüdâları olmağla, mâdâmki neferât berâtlarını tecdîd ve sebeb-i tahrîr itdirmedin ulûfe taleb eylemeyüp ve mukātaʿa-i mezbûreye dahi müdâhale itdirilmeyüp kendi tarafından zabt ve tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf virilmek recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; bin yüz on beş senesinde vâkıʿ Mart ibtidâsından zabteylemek üzre Kefe Nezâreti senede kırk bir yük yetmiş bin akçe mâlı ile Mustafa'ya der-uhde olunup ve Kefe İhtisâbı dahi taht-ı iltizâmına dâhil olup senede iki yük elli bin yetmiş sekiz akçe mevâcibleri mukābelesinde Kefe Kalʿası süvârîyân cemâʿatinin ocaklıkları taʿyîn olundığı mastûr olunup, lâkin eyâlet-i Kefe'nin îrâd ve masârifine nizâm virilmek murâd olundukda, Nezâret-i Kefe mâlından olan Kefe İhtisâbı Mukātaʿası ocaklık taʿyîn olunan süvârîyân neferâtı ağa ve kethüdâları mahlûl vâkıʿ oldukda gelüp berât itdirüp sâ'ir neferât bu âna değin berât itdirmediklerinden mevcûd ve nâ-mevcûdları maʿlûm olduğundan neferât-ı mezbûrenin dahi ale'l-esâmî yoklanmaları lâzim ü mühimm olmağla, zâbıtları maʿrifetiyle yoklayup mevcûdunu başka ve nâ-mevcûdunu başka defter idüp ve mîrî maʿlûm-ı hümâyûn olmak içün Rikâb-ı hümâyûnuma gönderesin diyü ve müceddeden berâtı olmayanlara ve sebeb-i tahrîr ulûfe ve mevâcib virmeyesin diyü yüz on dört senesi

Kefe Nezâreti der-uhde olunan Kefe eyâleti mutasarrıfı Abdurrahman *dâme ikbâlühû*ya iki kıtʿa fermân-ı âlî-şân virilüp ve bu âna değin ne tecdîd-i berât ve ne sebeb-i tahrîre mürâcaʿat ve ne mevcûd defteri irsâl olunmadığı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 28 Ş sene [1]115

s.66, h.1

Kefe ve cezîre-i Taman'da olan kādılara hüküm ki:

Mustafa *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre Kefe Nezâreti kendüne der-uhde olunup lâkin Kefe tarafından olan iskelelerden sefîneler tahmîl olundukda paşa ve kādı ve yeniçeri ağası bir mikdâr akçelerini alup, iskele olmayup hilâf olan yalılara yanaşup metaʿlarını gemilere yükleyüp bir akçe gümrük virmeyüp ve taleb olundukda 'Biz paşa ve kādı ve ağaya virgü virdik' diyü şart-ı iltizâmına gadr-ı küllî ve hayf olmağla, menʿ u defʿ olunup nâzırda izin tezkiresi olmadıkca ve kānûn üzre gümrüklerini virmedikce gön ve yün ve yağ ve hınta ve şaʿîr ve sâ'ir gümrüğü alınagelen metaʿlar iskelelerden gayrı yerlerden ve izin tezkiresi olmadıkca sefîne tahmîl olunmamak üzre emr-i şerîf recâ" eylemeğin, Kefe Mukātaʿası defterlerinde Kefe Nezâreti yüz on beş senesi Mustafa uhdesinde ve Kefe cânibinde ve Taman cezîresinde sefîne yanaş mahallerde gümrük ve sâ'ir ve mukātaʿât umûruna vechen mine'l-vücûh kimesneye müdâhale itdirilmemek üzre şart-ı iltizâmı mahallinde mastûr olduğu, derkenârı mûcebince emr-i şerîf yazılmak fermân-ı şerîf olmağla, tezkire virildi.

Fî 29 Ş sene [1]115

s.66, h.2

Kefe paşasına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mustafa arzıhâl idüp; "Yüz on beş senesi Mart'ı ibtidâsından Kefe eyâletinde vâkıʿ mukātaʿât nezâreti kendüye der-uhde olunup berât virilmekle, mukātaʿâtından sene-i mezbûre Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre kimesneye âharın temessüküyle füruht olunmuş ve ertesine fetholunup maʿmûlün-bih olunmak üzre emr-i şerîf recâ" eylemeğin; sene-i mezbûre, mezbûra der-uhde olundığı derkenâr olundukda, mûcebince emr-i şerîf virildi.

Fî 28 Ş sene [1]115

s.66, h.3

Nezârete müteʿallikdir.

Kefe paşasına hüküm ki:

Mustafa arzıhâl idüp; "Yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre Kefe nezâreti uhdesinde olup mâl-i mîrî ve gümrüğe müteʿallik umûruna kimesne müdâhale eylememek üzre yedine berât virilmişiken Kefe cânibinden sefîneler tahmîl-i gümrük îcâb ider metaʿ yokladup Çerkes ve Abaza câniblerine gelinmek murâd eylediklerinde kānûn üzre gümrükleri taleb olundukda; 'Biz yeniçeri ağasına ve paşaya ve kādıdan izin aldık ve virgü virdik' diyü gümrüklerin edâda muhâlefet eylemeleriyle cânib-i mîrîye ve şart-ı iltizâmına noksân terettüb eylemekle küllî gadr olmağla, yeniçeri ağası ve paşa ve kādı sefînelere ve gümrüğe müteʿallik yükledikleri metaʿa müdâhale eylemeyüp izn-i nâzır olmadıkca yükletdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ" eylemekle, "Mâl-i mîrî ve umûr-ı nezârete kimesne müdâhale eylemeyüp mâl-i mîrîye kesr ü zarar itdirilmeye" diyü şurût-ı berât mahallinde mastûr oldığı derkenâr olunmağın, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf olmağla, emir tezkiresi virildi.

Fî 22 N sene [1]115

s.66, h.4

Yüz on beş senesine mahsûb olmak üzre Kefe Nezâretini der-uhde eyleyen Mustafa arzıhâl idüp; "Nezâret mâlından ulûfe ve sâlyâneye mutasarrıf olanların yedlerine cedîd berâtı ve sebeb-i tahrîri olmadıkca ulûfe ve sâlyâne virilmeyüp ve sebeb-i tahrîri ve senevî sâlyânesi olanlar dahi defʿaten taleb eylemeyüp dört taksît ile virilmek üzre mukaddemâ fermân virilmekle kendüye dahi inâyet recâ" eylemekle, minvâl-i meşrûh emir virildüği mastûr oldığı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince.

Fî 25 N sene [1]115

s.66, h.5

Tamgaya müteʿallikdir.

Mağnisa kādısına hüküm ki:

Saruhan sancağında vâkıʿ Tamga-yı Bogasi ve Tevâbiʿi Mukātaʿasının ber-vech-i mâlikâne mutasarrıfı Osman arzıhâl idüp; "Mukātaʿa-i mezbûreden vezâ'ife mutasarrıf olanlar sene-i kâmileyi üç yüz altmış altı gün akçe hesâbıyla taleb ve rencîde eylediklerinden mâʿadâ, harc-ı zahriyye-i muhâsebeyi dahi virmekde taʿallül ü muhâlefet eylemeleriyle, hilâf-ı kānûn taʿallül itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin,

emvâl-i mukātaʿâtdan vezâ'if sene-i kameriyye hesâbı üzre üç yüz elli dört gün olmak ümenânın deynine mahsûb olunageldüği derkenâr olunmağın, derkenârı mûcebince alınup izdiyâd aldıkları var ise maʿrifet-i şerʿle girü redd olunmak üzre fermân-ı şerîf.

Fî 10 Za sene [1]115

s.67, h.1

Terkîn bâ-fermân-ı âlî. Fî 14 Ra sene [1]117
Bâ-derkenâr-ı kuyûd-ı Ahkâm.

Saruhan paşasına ve Mağnisa ve İzmir kādılarına hüküm ki:

Saruhan sancağında vâkıʿ Menemen ve Güzelhisar ve tevâbiʿi memlahaları mâlikâne uhdesinde olan kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Âbidin *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Memlaha-i mezbûrelerde hâsıl olan mîrî tuzu Saruhan sancağında ve Urla ve Alaşehir ve İzmir etrâfından olan kazâlarda bulunan deveciler her kimin olur ise olsun vakt ü zamânıyla anlardan üçer gün ihrâc ve baʿdehû akçeleriyle istedikleri kadar tuz alup kimesne müdâhale eylemez iken ve İzmir emîni olanların tuzu nefs-i İzmir'de satılup İzmir'den taşra deveciler ve gıdâcıların katʿâ alâkası olmadığı mahallinden derkenâr olunup menʿ u defʿiyçün yedime fermân-ı âlî virilmişiken fermâna itâʿat eylemeyüp tekrâr Menemen İskelesi'ne ve yollar üzerine tuz çıkarup Menemen memlahasından akçeleriyle tuz almağa gelen devecilerin ve gıdâcıların yollarını katʿ idüp cebren ve kahren hilâf-ı kānûn ve muğâyir-i fermân-ı âlî taʿaddî eylemekle, mukaddemâ virilen fermân derkenâr olunup muğâyir-i fermân ve defter Menemen İskelesi kurbunda tuz çıkartmayup ve İzmir'den taşraya deveciler ve gıdâcılara cebren tuz satmayup Menemen memlahasına gelmekden menʿ eylememek bâbında emr-i şerîfim recâ" eylemekle, mukaddemâ Urla kādısı Sunʿullah Dîvân-ı hümâyûna arz gönderüp; ber-vech-i mâlikâne Menemen memlahası mutasarrıfı Âbidin *zîde kadruhû*nun iltizâmında olup medîne-i İzmir kazâsı muzâfâtından kasaba-i Urla ve sâ'ir kurâ devecileri kadîmden bu âna dek Menemen memlahasından hâsıl olan tuzu akçeleriyle alup murâd eyledikleri kazâya nakl ve füruht idegelmişler iken İzmir memlahası emîni müdâhale eylemekle, "Kangı memlahadan alageldükleri sıhhati üzre iʿlâm oluna" diyü fermân vârid oldukda kasaba-i mezbûre ve ahâlîsinden su'al olundukda; cümlesi kadîmden bu âna dek mîrî tuzu Menemen memlahasından alup murâd eyledikleri kazâlara naklidegelmişlerdir nakl-i ihbâr eylediklerin iʿlâm eyledikde Haremeyn Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; senede iki yük yirmi bin akçe mâlı olan İzmir memlahası gümrük emîni Âbidin'in

mâlikânesi olup zikrolunan devecilerin İzmir memlahasından tuz almak kaydı bulunmayup, "İzmir memlahasının tuzu İzmir'de ve örüsünda füruht idegelmişlerdir" diyü derkenâr olundukda ve ahkâm kuyûdu defterlerinde dahi derkenâr olundukda, emîn-i mûmâ-ileyh mukaddemâ arzıhâl eyledüğinde; "Menemen memlahasında hâsıl olan tuzu Saruhan sancağı devecileri ve İzmir etrâfında olan kasaba ve kurâ devecileri Alaşehir devecileri ücretleriyle anlardan ihrâc ve istedikleri kadar mîrî tuzu akçeleriyle alup kimesne mâniʿ olmaz iken, 'Urla ve Alaşehir başka sancakdır. Bunların devecileri bizim tuzdan alsun diyü müdâhale ve memlaha-i mezbûreye gelmeğe mâniʿ olmaya' diyü emr-i şerîf recâ" eylemeğin, "Kadîmîsi üzre amel oluna" diyü sâdır olan fermân-ı âlî-şân mûcebince bin yüz on iki Rebîʿülâhiri'nde emr-i şerîf virilmekle ahkâm kuyûdu defterlerinden derkenâr olunmağın, arzıhâl ve derkenârı mûcebince berât şurûtu üzre fermân-ı şerîf sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 13 Za sene [1]115

s.67, h.2

Saruhan sancağı paşasına ve Akhisar kādısına hüküm ki:

Akhisar Kādısı Nâ'ibi Ali arz gönderüp; "Sancak-ı mezbûra Tahmîs-i kahve Mukātaʿası emîni tarafından Tahmîs Emîni Süleyman meclis-i şerʿde tezâllüm idüp ekser nâs hâne ve dükkânlarında tahmîs dibekler ihdâs idüp kahve dökmeleriyle mîrî tahmîshâne muʿattal ve mâl-i mîrîye kesr ü zarar terettüb ve mâl-i mîrîye ve iltizâmına küllî gadrolmağla, menʿ u defʿ ve tahmîs-i mîrîden gayrı mevziʿde tahmîs olmayup kahve dökülmemek içün emr-i şerîf-i âlî-şân ihsân buyurulmak bâbında iʿlâm olunmasını recâ" ve fi'l-vâkıʿ mîrî tahmîshâneye mürâcaʿat olunmayup nice mevâziʿde dibekler ihrâc olundığını iʿlâm eylemekle, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Saruhan sancağında vâkıʿ Tahmîs-i Kahve ve Tevâbiʿi Mukātaʿası senede bin beş yüz guruş mâlı ile Osman *zîde kadruhû*nun mâlikâne iltizâmında ve sancak-ı mezbûrede olan tahmîsler cümle taht-ı iltizâmında dâhil oldığı derkenâr olundukda şerʿle hüküm fermân olunmağın, tezkire virildi.

Fî 24 Za sene [1]115

s.67, h.3

Gördüs kādısına hüküm ki:

Osman *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Saruhan sancağında vâkıʿ Tamga-yı Bogasi ve Tahmîs-i Kahve Mukātaʿası mâlikânesi olup lâkin Gördüs kazâsında cülâhek(?) tâ'ifesi

dokudukları metaʿlardan kānûn üzre resm-i tamgalarını virmeyüp inâd ü muhâlefet eylemeleriyle ve mîrî tahmîshâneden gayrı mahalde kahve dökülüp resm-i tahmîs virmedikleri ecilden mâl-i mîrî ve şart-ı iltizâmına küllî gadreylemeleriyle, cülâhek(?) tâ'ifesinin işledikleri metaʿdan resm-i tamgaları ve tahmîs olunan kahveden dahi resm-i tahmîsleri tereddüd ve nizâʿ itdirilmeyüp tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, Kefe defterlerine nazar olundukda; sancak-ı mezbûrun Tamga ve Tahmîs Mukātaʿası bin beş yüz guruş mâlı ile Osman uhdesinde mâlikâne olup ve kazâlarından muʿâfiyet kaydı olmadığı derkenâr olundukda, şurûtuyla derkenâr olundığı üzre fermân-ı şerîf tezkiresi virildi.

Fî 15 Z sene [1]115

s.68, h.1

Kefe paşasına ve kādısına hüküm ki:

Yüz on beş senesi Mart'ı ibtidâsından Kefe Nâzırı Mustafa arzıhâl gönderüp; "Nefs-i Kefe İskelesi ve tevâbiʿi iskelelerinden sefîne tahmîl olundukda nâzırın maʿrifetiyle yüklenüp ve gümrükleri mîrî içün cemʿ u tahsîl olunagelmişiken sefîneler Tuzla ve Takla nâm ve sâ'ir limânlara yanaşup vâlî ve ağa maʿrifetiyle yüklenüp aslâ gümrük virmemeleriyle mâl-i mîrî ve şart-ı iltizâmıma küllî gadrolmağın, nâzır tarafından kâtib taʿyîn olunmadıkca bir sefîne yüklenmeyüp ve hınta ve şaʿîr ve tuz tahmîl olundukda kānûn üzre bin kilede kırk iki keyl resm-i gümrükleri alınup umûr-ı nezârete vâlî ve ağa karışmamak üzre emr-i şerîf virilmek recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Kefe eyâletinde (…) mîrî ve tevâbiʿi nezâreti yüz on beş senesi Mart'ı ibtidâsından Mustafa uhdesinde ve sefîne tahmîl olundukda paşa ve kādı ve yeniçeri ağası bir mikdâr akçelerini alup iskele olmayup hilâf olan yalılara yanaşup metaʿları gemilere yükledüp gümrük taleb olunduka, "Biz paşa ve kādı ve ağaya virgü virdük diyü mâl-i mîrî ve şart-ı iltizâmına gadritdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, umûr-ı nezârete kimesneyi müdâhale itdirilmemek üzre berâtı şurûtunda mukayyed olduğu derkenâr olundukda mûcebince emr-i şerîf virildüği derkenâr olunmağın, berât şurûtu ve derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf virilmeğin, tezkire virildi.

Fî 17 Z sene [1]115

s.68, h.2

Kefe paşasına ve kādısına hüküm ki:

On beş senesi nâzırı Mustafa mühürlü arzıhâl gönderüp; “Eyâlet-i Kefe’de Sığla, Azak, Mankûb ve Gazur kazâları ve kurâlarının aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât-ı sâ’iresi taht-ı iltizâmına dâhil iken yedime virilen berât şurûtu mûcebince zabteylemek murâd eyledüğinde Kefe vâlîsi zabtitdirilüp tagallüben mâl-i mîrîye kesr ü zarar ve iltizâmına küllî gadreylemeğin, berât ve yedine virilen emr-i âlî-şân mûcebince zabtitdirilmek bâbında emr-i şerîf-i âlî-şân recâ” eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Kefe eyâletinde vâkıʿ mukātaʿât ve aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât-ı sâ’ire nezâreti yüz on beş senesi Mustafa uhdesinde ve “Mîr-i mîrân ve sâ’ir efrâd-ı âferîde kimesne umûr-ı nezârete müdâhale itdirilmeye” diyü berât-ı şurûtunda mastûr oldığı derkenâr olundukda, mûcebince berât şurûtu üzre fermân-ı şerîf sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 15 Z sene [1]115

s.68, h.3

Taman öşrüne müteʿallikdir.

Kefe paşasına ve kādısına ve Taman kādısına hüküm ki:

Sene [1]115 Kefe Nâzırı Mustafa arzıhâl gönderüp; “Taman cezîresinin aʿşâr-ı şerʿiyyesi şart-ı iltizâmına dâhil iken mukaddemâ baʿzı kimesneler muʿâfiyet fermânı alup (…) olduklarında fermânları âharın ellerine girüp ‘Ben dahi muʿâfa dâhilim’ diyü her biri öşrlerin virmeyüp gadreylemeleriyle, yedlerinde cedîd muʿâfiyet fermânı olmayanlara min-baʿd taʿallül ü muhâlefet itdirilmeyüp aʿşâr-ı şerʿiyyeleri tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ” eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz Kefe Mukātaʿası defterlerine derkenâr olundukda; Taman cezîresinin aʿşârı Kefe nâzırlarının taht-ı iltizâmına dâhil ve Acu Kalʿası’nın neferâtı zahîreleri içün senede sekiz bin dokuz yüz altmış dört hınta ocaklıkları olup öşrden kimesnenin muʿâfiyeti maʿlûm olmamağla, muʿâfiyet iddiʿâlarında gelüp isbât-ı vücûd ve ibrâz-ı sened eylemeğe muhtâc olmağla, derkenârı mûcebince şurûtu üzre emr-i şerîf fermân olunmağla, tezkire virildi.

Fî 22 Z sene [1]115

s.68, h.4

Taman adasından ulaka müteʿallikdir.

Kefe paşası ve kādısı ve müftîsi ve ağasına hüküm ki:

Bi’l-fiʿl Kefe Nâzırı Mustafa mühürlü arzıhâl gönderüp; “Taht-ı iltizâmına dâhil olan Taman adasından murûr u ubûr iden ulaklar içün kadîmden nâzırların deynine mahsûb olmak üzre ancak senede yirmi bin akçe harc-ı masârif virilegelüp sâ’ir masârifi vilâyetlerinden virilegelmişiken şimdi katʿâ ahâlî-i vilâyet virmeyüp (…) tarafından nasbeyledüği emîne tahmîl olunup ve her yolcu ulak olup tahammülden kalmağla mâl-i mîrî ve şart-ı iltizâmına gadrolmağın, kadîmden olıgeldiği [üzre] ahâlî-i vilâyet beynlerinde menzilci taʿyîn idüp ve yine yirmi bin akçe imdâdiyyeyi nezâret mâlından alup fîmâ-baʿd nâzır ve vekîli olanlara taʿaddî olunmamak bâbında emr-i şerîf recâ” eylemekle, Kefe Mukātaʿası defterlerinde Taman cezîresinden Azak cânibine menzil bârgîrleri ve masârif-i sâ’iresiyçün nâzırların deynine senede ancak yirmi bin akçe mahsûb olunageldiği mastûr oldığı derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağla, tezkire virildi.

Fî 24 Z sene [1]115

s.69, h.1

Mukātaʿa-i_____

Rüsûm-ı Bâb-ı Tâtârân ve Tamga-yı Seng ve Rüsûm-ı Kantâr der-nefsi-i Kefe (…) neferât-ı müstahfızân zabt-kerden (…) ocaklık der-mukābele-i ulûfe-i (…) berât cedîd şüden âmed berâ-yı cülûs-ı hümâyûn. el-vâkıʿ fî 10 Z sene [1]115

Fî sene
210.000 akçe

Mukātaʿa-i Bâb-ı Tâtârân der-Kefe, fî sene 161.000 akçe
Mukātaʿa-i Tamga-yı Seng der-Kefe, fî sene 25.000 akçe
Mukātaʿa-i Rüsûm-ı Kantâr der-Kefe, fî sene 24.000 akçe

Nefs-i Kefe Kalʿası müstahfızân ve topçuyân ve mehterân ve bevvâbân neferâtının senevî mevâcibleri mukābelesinde mukātaʿât-ı mezbûre senede iki yük on bin akçe mâlı ile ocaklıkları olup kendi taraflarından zabtidegelmeleriyle hâlâ fî 10 Z sene [1]115 cülûs-ı hümâyûn vâkıʿ olmağla tecdîdin recâ eylemeriyle, beher sene âharında neferât tarafından zabtidenler gelüp başka muhâsebelerin görüp Hazîne-i âmire defterlerinde îrâd ve masraf kayditdirüp temessük almak üzre atîk berâtı mûcebince müceddeden berât yazılmak [içün] tezkiresi virildi.

Fî 4 M sene [1]116

s.69, h.2

Marmara dalyanına müteʿallikdir.

Muhassıl Nasuh Paşa'ya hüküm ki:

Saruhan sancağında vâkıʿ Marmara kazâsı nâ'ibi Mevlânâ Mustafa arz gönderüp; "Kazâ-i mezbûrede sâkin ulemâ ve sülehâ ve e'imme ve hutebâ ve reʿâyâ meclis-i şerʿde takrîr-i kelâm idüp kazâmızda on iki bin akçe mâlı olan Uzgur(?) Mukātaʿasının asıl reʿâyâsı bi'l-külliye perîşân olup rüsûm-ı raʿiyyetden mâʿadâ aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûm-ı örfiyyeden mâl-i mezbûr tahsîl olunmayup muhassıl-ı emvâl tarafından tahsîline memûr olanlar mukātaʿanın mâlikâne mutasarrıfı bulunmadığı vakitde kusûr kalup tahsîl olunmayan mâlı bunlardan tahsîl idüp küllî gadrolmağla, hâllerimize merhameten nısfı tenzîl veyâhûd tahrîr olunması bâbında ahvâllerin iʿlâm olunmasını recâ ve mahzar" eylemeleriyle, Kefe defterlerinde Saruhan sancağında Uzgur(?) Mukātaʿası on iki bin akçe mâl-i mîrîsini muhassıllara virmek üzre mâlikâne Hasan uhdesinde ve yüz on beş senesi muhassılın perâkende dâhil ve îrâd-ı mukarrere kesr ü noksân gelmek üzre olan hatt-ı hümâyûn sâdır oldığı derkenâr olundukda, tenzîl hilâf-ı şurût olup tahrîre dahi imkân olmamağla muhassıl-ı mûmâ-ileyh görüp perîşân olan reʿâyâsı ne mahalle perîşân olmuşdur, iʿlâm ve ke'l-evvel nizâmın virüp arzeylemek üzre şurûtuyla emir virilmek üzre telhîs olunmağın, mûcebince şurûtuyla hüküm fermân-ı âlî-şân olunmağın, tezkire virildi.

Fî 6 M sene [1]116

s.69, h.3

Berâ-yı________
Ser-hammâllık der-Gümrükhâne-i Kefe ve şehr-i Kefe.
Fî sene
6000 akçe

Nişan yazıla ki:

Nefs-i gümrükhânesinde ve şehir içinde tüccârın ve sâ'ir halkın yüklerini hammâlân tâ'ifesi kaldırup ve götürmekde eziyyet idüp ve niceleri dahi hammâllık nâmıyla baʿzı kimesnelerin yüklerini zâyiʿ itmekle tâ'ife-i mezbûru görüp ve gözedüp ve zabtitdirilmeğe muhtâc ve ahâlî-i vilâyet işbu dârende-i fermân-ı hümâyûn Mehmed'i hammâlbaşı nasbolunmağı münâsib görüp mezbûrun maʿrifeti olmadıkca bir kimesne arkasına semer alup yük kaldırmak üzre ve kimesneden ziyâde ücret taleb ve yüküne hıyânet ve hasâret olunmayup bu şurûta riʿâyet eylemedüği takdîrce mezbûrun maʿrifeti ve şerʿle te'dîb olunup beher sene nâzırlara üç bin akçe virüp nezâret mâlına zamm u ilhâk olunmak şartıyla ber-vech-i te'dîb berât-ı âlî-şân virilmek bâbında inâyet recâsına

Kefe nâzırı Mustafa arzeylemeğin, kaleminden yoklandıkda kaydı bulunmayup ancak ahâlî-i vilâyet bu vechile ibâdullâha evlâ olduğunu iʿlâm eylediklerinden gayrı maktûʿu cihetiyle mîrîye nefʿi olmağla, arzı mûcebince müceddeden nezâret-i mezbûreye üç bin akçe maktûʿ zamm ile hammâlbaşı nasb ve yedine berât virilmek bâbında bi'l-fiʿl Defterdâr Hacı Mehmed Efendi arz ve telhîs eyledüğinde, mûcebince altı bin akçe zamm u ilhâk ile fî 13 M sene [1]116 tevcîh olunmak fermân-ı âlî-şân sâdır olmağın, Kefe nezâretinin ibtidâ-i Mart'dan zabtolunmak üzre senevî mâlı 416.000 akçe mâlına altı bin akçe zamm u ilhâk eyleyüp beher sene nâzırlara edâ vü teslîm eyledikce ber-vech-i te'bîd hammâlbaşı nasbolunuğu berâtında şerh virildi.

s.69-70

Terkîn bâ-fermân-ı âlî, fî 14 Ra sene [1]117

Mağnisa ve Menemen kādılarına ve voyvodalarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Âbidin *zîde kadruhû* arzıhâl idüp; "Saruhan sancağında Menemen Memlahası Mukātaʿası mâlikâne uhdesinde olup hâsıl olan mîrî tuzu sancak-ı mezbûrda bulunan deveci tâ'ifesi vakt ü zamânıyla üçer gün anlardan ihrâc ve istedikleri kadar develerine yükledüp murâd eyledikleri mahalle nakleylediklerinden sonra beher yüküne mîrî içün ikişer guruş virmeleri bâbında yedine fermân virilüp, lâkin Menemen kazâsı memlaha-i mezbûreye karîb ve memlahaya iʿânetleri olduğundan beher deve yüküne bir buçuk guruş mîrî virmeleri üzre musâlaha olunup, bu âna değin virirler iken hâlâ Menemen kazâsı deveciyânından baʿzıları yeniçerilik iddiʿâsıyla, 'Biz kadîmi bilmeyiz, bâzâr idüp naklideriz' diyü kadîmden viregeldikleri bir buçuk guruşu virmekde taʿallül ü muhâlefet eylemeleriyle mâl-i mîrîye ve kendüye gadr-ı küllî ve kesr ü zarar terettüb eylemekle, kadîmden viregeldikleri birer buçuk guruş mîrîlerin virmekde inâd ü taʿallül itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan ahkâm kuyûdu defterlerine nazar olundukda; mûmâ-ileyhin Menemen memlahasında hâsıl olan **[70]** mîrî tuzu kadîmden bu âna değin livâ-i mezbûrede bulunan deveciler tâ'ifesi anlardan ihrâc ve istedikleri kadar develerine tahmîl ve diledikleri mahalle naklidüp baʿdehû yük başına mîrî içün ikişer guruş viregelmişler iken hâlâ baʿzıları muʿtâd-ı kadîm ve sene-i sâbıkalarda viregeldiklerinden noksân teklîf idüp mâl-i mîrîye ve kendüye gadr-ı küllî eylediklerin bildirüp, sene-i sâbıkada mücerred akçe viregelmişler ise yine ol minvâl üzre alıvirilüp noksân teklîf ile ve sâ'ir bahâne ile mâl-i mîrîye gadritdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâ eyledüği ecilden, imdi; mahallinde görilüp

sene-i sâbıkalarda ne vechile olıgelmiş ise sene-i sâbıka muhâlif bir dürlü gadr ile mâl-ı mîrîye gadrolunmakdan [hazer] eyleyesin diyü emir virildüği derkenâr olundukda, derkenârı ve arzıhâli mûcebince emr-i şerîf yazılmak fermân-ı şerîf olunmağın, tezkire virildi.

Fî 4 S sene [1]116

s.70, h.1

Dihânhâne resmine müteʿallikdir.

Saruhan paşasına ve livâ-i mezbûrda olan kādılara hüküm ki:

İftihârü'l-emâcid ve'l-aʿyân Dîvân-ı hümâyûnda bi'l-fiʿl Çavuşbaşı olan Ahmed *dâme mecdühû* arzıhâl idüp; "Saruhan sancağında Dihânhâne-i Resm-i Çift Mukātaʿası mâlikâne uhdesinde olup mukātaʿa-i mezbûre aklâmından nefs-i Kadıköy ve Akhisar ve Kazlubend(?) karyeleri ahâlîleri üzerlerine edâsı lâzim gelen resm-i çiftlerin edâ eylemeyüp 'Akhisar havâline dâhildir' diyü taʿallül ü nizâʿ ile mâl-i mîrîye kesr ve kendüye gadreylemeleri ile mahallinde derkenâr olunup resm-i çift ve dihânhâneleri tahsîl itdirilmek bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Saruhan sancağında Nif(?) ve Menemen ve Gördek ve Akhisar ve Marmara ve Kayacık ve Gördüs ve Mağnisa kazâları ve nevâhîsinde sîsâm zirâʿat olunur tarlalarından resm-i çift ve dihânhânelerinden rüsûm-ı mîrî cemʿ u tahsîl olunagelmişiken mukātaʿanın mâl-i ekseri Mağnisa ve Akhisar kazâları ve nevâhîlerinden hâsıl olagelmişiken hâlâ kazâ-i mezbûrlarda sâkin zî-kudret tarla ve çiftlik sâhibleri birkaç seneden berü rüsûm virmemek üzre Mağnisa ve Akhisar nâ'ibleri ile yekdil olup tarla ve çiftliklerden hâsıl olan sîsâm çifti resmi ve dihânhâne rüsûmu menʿi içün hüccet itdirüp telhîsinde düstûru'l-amel olup olıgeldüği rüsûm-ı çift ve rüsûm-ı dihânhânelerden virmediklerinden mukātaʿa-i mezbûre mâlı tedennî vü tenezzül bulup cânib-i mîrîye gadr u zarar isâbet eylemeğin, Mağnisa ve Akhisar kazâları ve sâ'irlerinin dihânhâne ve resm-i çiftleri kadîmden olıgeldüği üzre zikrolunan kazâlardan dahi mîrî içün tahsîl olunup min-baʿd hüccetimiz vardır diyü iddiʿâları mesmûʿ olmayup menʿ u defʿ olunup, bundan sonra mâl-i mîrînin tahsîline mâniʿ olanlar ism ü resimleri ile arz u iʿlâm olunmak üzre arz ve telhîs oldukda, kānûn olıgeldüği üzre bi'l-cümle vâkıʿ olan rüsûmâtı yerli yerinden taleb ve tahsîl itdirilüp mâniʿ olanlar arz u iʿlâm olunmak üzre fî sene [1]108 bâ-fermân-ı âlî emr-i şerîf virildüği derkenâr olundukda, derkenârı mûcebince fermân-ı şerîf sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 11 S sene [1]116

s.70, h.2

Turaselli'ye(?) müteʿallikdir.

Turaselli(?) sâhib-i mâlikânesi Ahmed arzıhâl idüp; "Mukātaʿa-i mezbûrenin bâd-ı hevâ ve cürm-i cinâyet ve beytülmâl ve yavası ve sâ'ire bâd-ı hevâsı kadîmden zabtolunageldiği üzre zabtitdirilmek bâbında emir recâ" eylemeğin, mukātaʿa-i mezbûrenin mahsûlâtı müfredâtının kaydı olmadığı derkenâr olundukda, kānûn ve defter mûcebince hükm-i fermân-ı âlî sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 20 S sene [1]116

s.70-71

Bilâ-derkenâr sâdır olan hatt-ı şerîf ile muʿanven emir sûretidir.

Ve mahalline hatt-ı hümâyûn kaydolunmak recâsına arzıhâl eyledüğinde, mûcib-i şerîfi mahalline kayd ve şerh virilmek fermân olunmağın.

Kaydolunmuşdur ve emri üzerine zamm olmuşdur.

Emîrü'l-ümerâi'l-kirâm İstanköy muhâfızı ( ) kıdvetü'l-kuzât ve'l-hukkâm İstanköy kādısı bi'l-fiʿl Bâbüssaʿâdetim ağası olup, evkāf nâzırı olan Hacı Abdullah Ağa *dâme ulüvvühû* Dîvân-ı hümâyûnuma arzıhâl idüp; "Taht-ı nezâretinde olup cezîre-i Rodos'da vâkıʿ merhûm ve mağfûrun-leh Gâzî Sultân Süleyman *tâbe serâhû* binâ eyledüği câmiʿ-i şerîfi imâret-i maʿmûreleri evkāfı hâsılından olup İstanköy cezîresinin aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûm-ı örfiyye ve âdet-i ağnâm ve resm-i kevân(?) ve öşr-i celve(?) ve resm-i arûsâne ve dahi reʿâyâlarının ispençeleri bi'l-cümle Defter-i Cedîd-i Hakānî'de 'Vakfın umûrına harc u sarf olunur' diyü mastûr u mukayyed iken İstanköy dizdârı ve neferâtı dahl ü taʿarruz itmeleriyle, bundan akdem menʿi içün hatt-ı hümâyûn ile muʿanven emr-i şerîf virilmişken mezbûrlar yine nizâʿdan hâlî olmayup vakf-ı şerîfe gadr-ı küllî eylediklerin bildirüp, Defter-i Hakānî mûcebince vakfın mütevellîsine zabtitdirilüp hilâf-ı defter dahl u taʿarruz itdirilmemek bâbında emr-i şerîfim recâsına iʿlâm" eylemeğin, Defterhâne-i âmiremde mahfûz olan defter-i mufassala mürâcaʿat olundukda; merhûm ve mağfûrun-leh Sultân Süleyman *tâbe serâhû*nun Rodos'da İbrâhim Paşa sınûrı dimekle maʿrûf mahalle ve İstanköy ve Liryor(?) ve Kalemyoz(?) ve Simiki ve Herki(?) ve İncirli ve Lilyaki(?) nâm cezîrelerin ispençe ve beytülmâl ve tapu-yı zemîn bi'l-cümle rüsûm-ı örfiyye ve aʿşâr-ı şerʿiyye ile mefrûzü'l-kalem [ve] maktûʿu'l-kadem

câmiʿ-i şerîfe vakfeyledüği vakfiyye-i maʿmûlün-bihâda mastûr iken muharrer vilâyet zikrolunan cezîrelerin baʿzısı mîr-livâya bağlayup ve baʿzısını ümenâ ve ammâl dahliderler imiş. Vakfiyyede mukayyed olanlar kemâ-kân vakfa zabtolunup defter-i icmâl tashîh olunmak bâbında emr-i şerîf vârid olmağın, "Ber-mûceb-i emr-i şerîf ve fetvâ-yı münîf bin sekiz senesi Zilhiccesi'nin on altıncı günü Nişancı kalemiyle vakfa kayd ve tashîh olunmuşdur" diyü derkenâr olunmağın, imdi; "Hilâf-ı şerʿ u kānûn ve defter müdâhale olunmaya" diyü emrolunup dahi zikrolunan cezîrelerde vâkıf-ı mezbûra defterde hâsıl kaydolunan cüz'î ve küllî mahsûlât ve rüsûmât evkāf-ı mezbûre mütevellîsine ahz ü kabz ve cemʿ u tahsîl itdirdüp, "Hilâf-ı şerʿ u kānûn ve defter İstanköy dizdârı ve neferâtı ve taraf-ı âhardan bir ferde dahl ü taʿarruz itdirmeyesiz" **[71]** diyü Hudâvendigâr-ı sâbık karındaşım mağfûrun-leh Sultân Mustafa Hân *tâbe serâhû*nun hatt-ı hümâyûn-ı saʿâdet-makrûnlarıyla emr-i şerîf virilüp hâlâ taht-i âlî taht-ı Osmânî üzre cülûs-ı hümâyûnum vâkıʿ olmağla, ol emr-i şerîf tecdîd olunmak recâsına iʿlâm eyledüği ecilden, vech-i meşrûh üzre amel olunmak bâbında fermân-ı âlî-şân sâdır olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfim vardıkda, bu bâbda mukaddemâ hatt-ı hümâyûn-ı saʿâdet-makrûn ile muʿanven virilen emr-i şerîf ve hâlâ şeref-yâfte-i sudûr olan işbu emr-i âlî-şânım mûcebince amel idüp hilâfına katʿâ rızâ vü cevâz göstermeyesin, şöyle bilesin, alâmet-i şerîfe iʿtimâd kılasın.

Tahrîren fî'l-yevmi't-tâsiʿ min-Saferü'l-Hayr sene sitte aşer ve mie ve elf.

Kostantiniyye el-Mahrûse

s.71

Tuğralu emirden kaydolunmuştur. Mâliye kîsesinde mahfûzdur.

Mağnisa ve Menemen kādılarına hüküm ki:

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-aʿyân Menemen Memlahası Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne Zeynelâbidin *zîde mecdühû*nun uhdesinde olup Menemen memlahasının kitâbeti emîn olanlara tefvîz olup âhardan kimesne müdâhale eylememek üzre emîn olanlar diledüği kimesneyi istihdâm idegelmişiken, bundan akdem memlaha kâtibi olan Abdullah nâm kimesnenin hidmetinde tekâsül olup memlaha-i mezbûra muhassıl olup hâlâ kendi ihtifâ ve hıyâneti zâhir olup mâl-i mîrîye gadr-ı küllîsi olmağla, yerine Mustafa nâm kimesneyi kâtib taʿyîn idüp kimesne muhâlefet eylememek bâbında emr-i şerîf recâsına iʿlâm olunmağın, Hazîne-i âmirede mahfûz Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar

olundukda; “Menemen Memlahası Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne Âbidin *zîde mecdühû*nun uhdesinde olup mukātaʿa-i mezbûr mâlından kâtib alâkā olmayup ve kimesneye kitâbet berâtı virildüği kaydı yokdur” diyü derkenâr olundukda, imdi; “Bu makūle ümenâ istihdâm eyledüği kâtib kendi diledüği kimesneleri istihdâm eylemek kānûn-ı kadîm olmağla, âharı müdâhale itdirmeyüp diledüği kimesneyi kitâbetde istihdâm idüp kimesneyi muhâlefet itdirmeyesiz” diyü fermânım olmuşdur. **Buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfimle vardıkda, bu bâbda sudûr olan emrim üzre amel idüp dahi siz ki kādılarsız; vech-i meşrûh üzre bu makūle ümenâ istihdâm eyledüği kâtibi kendi diledüği kimesneyi istihdâm eylemek kānûn-ı kadîm olmağla, katʿâ âharı müdâhale itdirmeyüp diledüği kimesneyi kitâbet hidmetinde eyleyüp hilâf-ı kānûn kimesneyi muhâlefet itdirmeyesiz.

Fî 10 Rebîʿülâhir sene [1]116

s.72, h.1

Marmara’da Dalyan Mukāta'asına fermân

Aydın ve Saruhan ve tevâbiʿi sancaklarında vâkıʿ muhassıl-ı emvâl olan Nasuh Paşa’ya ve Saruhan sancağında Marmara kādısına hüküm ki:

Marmara kazâsında göl ve tevâbiʿinde saydolunan mâhî rüsûmu emîni olan el-Hâc Abdullah *zîde kadruhû* Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; “Göl Mukātaʿası ber-vech-i mâlikâne uhdemde olup mukātaʿa-i mezbûrun mahsûlü göl-i mezbûrda saydolunan mâhî rüsûmundan mâl-i mîrî hâsıl olunur iken mezkûr gölün baʿzı senelerde suyu çekilüp göl-i mezbûr balıkları etrâfında olan kavak yerine ve sırıklara gidüp mâhî saydiden sayyâdlardan mîrî rüsûm taleb olundukda, ‘Biz gölde saydeylemeziz’ diyü saydeyledikleri mâhînin mîrî rüsûmâtın virmekde taʿallül ve mâl-i mîrî ve şart-ı iltizâmıma küllî zarar ve gadreyledüğin” bildirdüği ecilden, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan mukātaʿât defterlerine nazar olundukda; Saruhan sancağında Marmara kazâsında vâkıʿ Göl Mukātaʿasının senede mâl-i mîrîsi yirmi bin akçeye ve ber-vech-i mâlikâne Abdullah *zîde kadruhû*nun uhdesinde olduğu derkenâr olundukda, göl-i mâhî mîrî mukātaʿa olmağla mahsûlüne taraf-ı âhardan müdâhale olunmamak üzre fermân-ı şerîf sâdır olmağla, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî selh-i Receb sene [1]116

s.72, h.2

Bâ-fermân-ı şerîf.

Rodos kādısına ve Menteşe sancağında Muğla ve Rodos Kalʿası neferâtının ocaklıkları mukātaʿası olan yerlerin kādılarına hüküm ki:

Rodos Kādısı Mevlânâ Mustafa *zîde fazluhû* Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Medîne-i Rodos Kalʿası dizdârı ve azebân ağası ve sâ'ir neferâtı bi'l-cümle meclis-i şerʿa gelüp takrîr-i kelâm idüp, 'Bizim ulûfemiz mukābelesinde taraf-ı aliyyeden ocaklık taʿyîn olunan mukātaʿâtdan Anadolu'da Mermeros İskelesi Gümrüğü'ne tâbiʿ Muğla ve Ula ve Berkeski(?) ve Gökabâd ve Tatya ve Taramne(?) kazâlarının şemʿâneleri ocaklığımız mülhakātından olup kadîmü'l-eyyâmdan bu âna gelince tarafımızdan vekîllerimiz zabt u rabt idüp hâsıl olan mahsûlâtı ahz ü kabz idegelüp dahlolunagelmiş değil iken işbu senede Aydın Muhassılı Nasuh Paşa, 'Şerik-i mezkûrda defter-i cedîd yokdur' diyü zabtitdirmeyüp kendi tarafından zabt ve mahsûlâtımızı ahz ü kabz etmekle, ol vechile ocaklığımız mukātaʿası mâlına ziyâde noksân dâreyn olup ahvâlimiz mükerrer olmuşdur, ahvâlimizi Der-i devlete arz u iʿlâm idivir' diyü ilhâh itmeleriyle, evvelki vâkıʿ-ı hâldir iʿlâm" eyledüğin ecilden, Defterhâne-i âmireme mürâcaʿat olundukda; Menteşe sancağında Muğla kazâsının şemʿânesi ve Gümrük-i İskele-i Mekri ve Mermeros ve Kilpazar ve Kapan ve Gökova nâm-ı diğer (…) havâss-ı hümâyûndan oldığı mastûr olup ve Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Şemʿhâne-i Muğla ve Gümrük-i İskele-i Mermeros ve Kilpazar Kapan ve Tevâbiʿi Mukātaʿası havâss-ı hümâyûndan olup senede on yük akçe mâl-i maktûʿ Rodos cezîresi kalʿası neferâtının senevî mevâcibleri mukābelesinde berât-ı âlî-şânımla ocaklık taʿyîn olunup ve mukātaʿa-i mezbûr havâss-ı hümâyûnumdan olmağla, mefrûzü'l-kalem ve maktûʿu'l-kadem ve serbestiyet üzre taraflarından zabt u rabt itdirilüp "Zabt u tasarruflarına âhardan müdâhale itdirilmeye" diyü mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; "Derkenârı mûcebince amel olunmak fermânım olmuşdur" diyü fermân-ı şerîf sâdır olmağla, vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî selh-i Receb sene [1]116

s.72, h.3

Bâ-fermân-ı şerîf.

Menteşe sancağında vâkıʿ Tavas kādısına hüküm ki:

Tavas Kādısı Mehmed *zîde fazluhû* Dersaʿâdetime arz gönderüp; "Bin yüz on beş ve yüz on altı senelerine mahsûb olmak üzre Rodos Kalʿası neferâtın senevî mevâcibleri

mukābelesinde taraflarından zabtolunmak üzre Rodos ve tevâbiʿi mukātaʿası emîni olan el-Hâc Abdülaziz cânib-i şerʿa gelüp takrîr-i kelâm ve lafz-ı ani'l-meʿâm idüp uhdemde olan mukātaʿa-i mezbûrede sâkin Ali Kethüdâ cemâʿati yirmi seneden mütecâviz mukātaʿa-i mezbûr mahsûlünden virmeyüp ve otuz kıtʿadan ziyâde tarlasın zabteyledüği muʿayyen ü zâhir olup âhar tımâra zabt itdirmişdir, 'Vâkıʿ-ı hâli Der-i devlete arzidivir' diyü ilhâh itmeğin, evvelki vâkıʿ-ı hâldir, vukūʿu üzre iʿlâm" eyledüğin ecilden, Defterhâne-i âmireme mürâcaʿat olundukda; Menteşe sancağında vâkıʿ Mekri, Muğla kazâlarında Bozoluk ve Memlaha-i Mekri ve Gümrük-i İskele-i Mekri ve Gümrük-i İskele-i Mermeros ve aʿşâr-ı kazâ-i Muğla ve tevâbiʿi mukābelesi havâss-ı hümâyûndan olduğu mastûr u mukayyed **[73]** bulunmağın ve Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; ifrâz-ı cedîd cezîre-i Rodos ve Gümrük-i iskele-i mezbûre ve Gümrük-i İskele-i Mekri ve Kapan ve aʿşâr-ı Bozoluk ve Gümrük-i İskele-i Mermeros ve Kalkanlu ve Tevâbiʿi Mukātaʿası senede on yük akçe mâl maktûʿ olup Rodos Kalʿası neferâtının senevî mevâcibleri mukābelesinde taraflarından zabtolunmak üzre ocaklık taʿyîn ve mukātaʿât-ı mezbûre havâss-ı hümâyûnumdan olmağla, neferât tarafından mefrûzü'l-kalem ve maktûʿu'l-kadem serbestiyet üzre zabt u rabt itdirilüp âhardan hiç ferde dahl ü taʿarruz itdirilmeye diyü derkenâr olundukda, imdi; derkenâr olundığı üzre "Zikrolunan mukātaʿalar Rodos Kalʿası neferâtı ocaklığı olmağla, mezbûrlara arzolunduğu üzre mukātaʿanın tarlaların mezbûrlar zabteyledikleri vâkıʿ ise şerʿle görülüp taʿaddîleri menʿ u defʿ ve neferât tarafından şerʿle zabtitdirilmek üzre amel olunmak fermân olmuşdur" diyü vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 3 Ş sene [1]116

s.73, h.1

Bâ-fermân-ı şerîf

Mekri kādısına hüküm ki:

Rodos Kalʿası neferâtı Dîvân-ı hümâyûnuma arzıhâl gönderüp; "Mekri kazâsında vâkıʿ Elviz nâm karyede elli nefer tuzcu zimmileri ücretleriyle kadîmü'l-eyyâmdan berü gelüp Mekri memlahasında vakt ü zamânıyla mîrî memlahadan hidmet idegelmişler iken vakt ü zamânıyla gelüp edâ-yı hidmet itmeyüp neferât mevâcibleriyçün ocaklıkları mukātaʿasına küllî zarar ve mâl-i mîrîye noksân terettüb eylemekle, mahallinde şurûtuyla derkenâr olunup kadîmî üzre vakt ü zamânıyla gelüp mîrî memlahada işlendirilmek

bâbında emr-i şerîfim virilmek recâ” eylemeleriyle, Hazîne-i âmiremde mahfûz olan Kefe Mukātaʿası defterlerine nazar olundukda; Rodos Kalʿası neferâtının senevî mevâcibleri mukābelesinde senede on yük akçe mâlı olan mukātaʿât mülhakātından Mekri memlahası tuzcuları vakt ü zamânıyla gelüp ücretleriyle mîrî memlahada edâ-yı hidmet itdirilmek üzre emr-i şerîfim virilegeldiği, Defterhâne-i âmiremde elli nefer tuzcuyân olduğu mastûr u mukayyed bulunmağın, imdi; derkenâr mûcebince amel olunmak fermânım olmuşdur. Vech-i meşrûh üzre emr-i şerîf yazılmak içün tezkire virildi.

Fî 10 Ş sene [1]116

s.73, h.2

Kalʿa-i Cedîd muhâfızı Vezîr-i mükerrem Mehmed Paşa’ya hüküm ki:

Kefe Nâzırı Mahmud arzıhâl idüp; “Kefe Nezâreti mâlından vezâ’ife mutasarrıf olan mütekāʿidîn ve duʿâgûyân ve sâ’irleri vazîfeleri fermân olundığı üzre guruşuna yüz altmışar akçe hesâbınca olmağa kanâʿat eylemeyüp sağ hesâbı üzre taleb etmeleriyle, fermân olundığı [üzre] alup sağ hesâbı üzre alırız diyü nizâʿ eylememek üzre emr-i şerîf recâ” eylemekle, kaleminden görüldükde; Hazîne-i âmirede masârif tasrîhi sağ virilmek fermân olunmadıkca çürük hesâbı olunageldiği derkenâr olunmağla, derkenârı mûcebince emr-i şerîf virilmek arz ve telhîs olundukda, telhîs mûcebince hüküm fermân-ı âlî olmağın, tezkire virilmişdir.

Fî 10 Ra sene [1]119

s.73, h.3

Yine ( ) hüküm ki:

Kefe Nâzırı Mahmud arzıhâl idüp; “Kefe ve tevâbiʿi gümrüklerine revgân-ı sâde ve bogasi ve sâ’ir eşyâdan kānûn üzre resm-i gümrükleri taleb olundukda noksân teklîfi ile kadîmden olıgelene muhâlif nizâʿ itdirilmemek bâbında emr-i şerîf recâ” eylemeğin, tüccâr tâ’ifesinin kara ve deryâdan getürdikleri emtiʿa ve eşyâdan Müslimândan yüzde üç akçe gümrük ve bir akçe zarar-ı kassâbiyye ve keferede Yehûdî’den yüzde dört akçe gümrük ve bir akçe zarar-ı kassâbiyye alınageldüği derkenâr olunmağın, derkenârı mûcebince emr-i şerîf virilmek arz ve telhîs olundukda, telhîsi mûcebince hüküm fermân-ı âlî olmağın, tezkire virildi.

Fî 10 Ra sene [1]119

s.73, h.4

Yine ( ) hüküm ki:

Kefe Nâzırı Mahmud arzıhâl idüp; "Nezâret-i mezbûre mülhakātından Kerş ve Kalʿa-i Cedîd ve Karataş ve Temrek nâm mahallerde izn-i nâzır ile saydolunan mâhînin rubʿu mîrî içün ahzolunmak üzre iken berâtım şurûtuna mugâyir benden izin almayup mahall-i mezbûrlarda saydeyledikleri mâhînin rubʿun dahi virmeyüp herkes kendi başına saydidüp gadr-ı mâl-i mîrî eylemeleriyle, benden izinsiz sayd-ı mâhî itdirilmeyüp ve iznimle saydolunan mâhî bahrdan ihrâc olundığı sâʿat havyarlı ve gerek havyarsız üzerine tarafımızdan âdemim varup add idüp rubʿunu mîrî içün kabzeylemedikce füruht olunmamak bâbında emr-i şerîf recâ" eylemeğin, kaleminden görüldükde; "Taman adasında sayd-ı mâhî eyleyenlerin ellerinde nâzırdan temessükleri olmadıkca bir ferde sayd-ı mâhî itdirilmeye ve izin ile saydolunan mâhînin rubʿu mîrî içün ahzoluna" diyü berâtı şurûtunda mukayyed oldığı derkenâr olundukda, derkenâr ve berât şurûtu mûcebince tahsîl itdirilüp hilâf-ı berât ol vechile mâl-i mîrîye gadritdirilmemek üzre emr-i şerîf virilmek arz ve telhîs olundukda, telhîsi mûcebince hüküm fermân-ı âlî olunmağın, tezkire virildi.

Fî 10 Ra sene [1]119

s.74, h.1

Terkîn

Nezâret-i Kefe fî sene [1]118 ilâ sene [112]3

Nişan-ı şerîf yazıla ki:

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Mehmed Oda-i Seferli arzıhâl sunup; "Eyâlet-i Kefe Mukātaʿâtı Nezâreti bin yüz on sekiz Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre on sene bir tahvîl ile kendüye der-uhde olunmak bâbında inâyet recâ" eylemeğin, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe defterlerine nazar olundukda; Nezâret-i Mukātaʿât-ı İskele-i Kefe ve tevâbiʿi ve Cezîre-i Taman ve Kalʿa-i Kerş ve Kalʿa-i Cedîd der-Akındıburnu ve Balıklağo ve Gözlevi ve aʿşâr-ı şerʿiyye-i cezîre-i Taman ve rüsûmât-ı sâ'ire yüz on yedi Mart'ı ibtidâsından zabteylemek üzre Mahmud uhdesinde olup, lâkin yüz on altı Muharremi'nin on ikinci gününden dâhil-i gümrükde ve sâ'irde olan Hammâlbaşılık Mukātaʿasının senede altı bin akçe ve kadîmden müstahfızân nefs-i Kefe ocaklığı olup hüsn-i ihtiyârlarıyla sekiz yüz on yedi Recebi'nin yirmi ikinci gününden Kefe Nezâretine ilhâk olunan Tamga-yı Seng Mukātaʿası yirmi beş bin akçe mâlı ile iltizâmına dâhil olmadığı derkenâr olundukda, nezâret-i mezbûrenin kırk iki yük bin akçe mâlı olup sâhib-

i arzıhâl mukaddemâ nezâret-i mezbûrenin akçesine kâtib olup keyfiyyetine her vechile vukûf u şuʿûru olmağla, inşâʾallâhü teʿâlâ nizâm virmek şartıyla yarar kefîl alınup üç sene bir tahvîl ile şurût-ı sâbıkı ile der-uhde olunmak üzre arz ve telhîs olundukda, telhîsi mûcebince yarar kefîli alınup şurûtuyla berât olunmak üzre bin yüz on sekiz Zilhiccesi'nin yedinci gününden fermân-ı âlî-şân sâdır ve beş yüz kırk üç guruş kalemiyyesi alınup ve Halil dahi kefîl bi'l-mâl oldığına fermânı zeyline mühür urup bin yüz on sekiz Mart'ı ibtidâsından yüz yirmi Şubât'ı gâyetine değin üç sene bir tahvîl ile zabteylemek üzre mûmâ-ileyh Mehmed Oda-i Seferli der-uhde idüp bu berât-ı hümâyûnu virdim ve **buyurdum ki:**

Mûmâ-ileyh Mehmed varup, Mart-ı mezbûr ibtidâsından nezâret-i mezbûreyi zabtidüp nefs-i Kefe ve Kerş ve Balıklağo ve Gözlevi ve Taman ve Temrek ve Karataş ve Akındıburnu'nda vâkıʿ Kalʿa-i Cedîd ve Suğdak ve sâ'ir Kefe eyâletinde sefîne yanaş iskelelerin gümrüklerin ve zarar-ı kassâbiyyelerin ve her esirden bir altun pençiklerin mîrî içün cemʿ u tahsîl idüp Tamga-yı Seng Mukātaʿasın dahi kadîmden nice zabtidegelmişler ise o minvâl üzre zabtidüp mâl-i mîrînin kesr ü noksânına bâʿis ve zarar terettüb itdirilmeye ve İhtisâb-ı Kefe ve nefs-i Kefe'de mukātaʿa-i kereste ve mukātaʿa-i zemîn ve eyâlet-i Kefe'de ve leb-i deryâda kurâ ve mezâriʿin aʿşâr-ı şerʿiyye rüsûmât-ı sâ'ire ve Taman adasında hâsıl olan hubûbâtın her on kilede bir keyl aʿşâr-ı şerʿiyyelerin ve mukātaʿa-i zemînlerinde vâkıʿ olan resm-i tapu-yı zemînlerin mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilüp ve şemʿhâne-i revgan ve beytülmâl-i âmme ve hâssa ve yava ve kaçkun ve müjdegânesi ve mâl-ı mefkûd ve mâl-ı gâ'ib ve resm-i mâhî mukātaʿası ve Taman adasında sayd-ı mâhî eyleyenlerin ellerinde nâzırdan temessükleri olmadıkca sayd-ı mâhî itdirilmeye ve izin ile saydolunan mâhînin rubʿu mîrî içün kabzitdirile ve de kendi maʿîşetleriyçün besledikleri yüz elli re's koyunlarından mâʿadâsından iki koyundan sene bir akçe resm-i ganemlerin alınup ve cezîre-i Taman'da vâkıʿ (…) ve Hacı Halil memlahaları ve maʿden-i revgan-ı zeyt dahi emîn tarafından zabtoluna ve nehirlerimizden ticâret içün ubûr itdirdikleri bârgîrlerinden kadîmden alınagelenden noksân üzre on beş akçe ve kara sığır ve su sığırından onar akçe ve koyundan birer akçe resm-i ubûriyyeleri alına ve sâ'ir cüz'î ve küllî mahsûlâtı ve rüsûmâtı her ne ise mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilüp nezâret-i mezbûr mukātaʿâtı havâss-ı hümâyûndan olup kānûn üzre serbestiyet üzre zabtolunagelmekle, mûmâ-ileyh dahi serbestiyet üzre zabtitdirilüp zabt u tasarrufuna mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve sübaşıları ve kethüdâları ve vüzerâ-yı izâm ve askerî tâ'ifesinden sipâh ve yeniçeri ve hân-ı Kırım ve mirzâlardan (…)-ül-vücûh dahl ü taʿarruz itdirilmeye, mâl-i mîrînin cemʿ u tahsîline mâniʿ olanları menʿ ve eslemeyenleri ism ü

resimleri ile yazup arz u iʿlâm itdirile ve hilâf-ı berât-ı âlî-şân mâl-i mîrî ve nezâret umûruna müdâhale itdirilmeye, izâhat-ı mâl-i mîrîden ihtirâz eyleyesin.

Fî gurre-i M sene [1]119

(…) Mâl-i Nezâret
4.170.000 akçe (…)
6.000 akçe (…)
25.000 akçe (…)
100.000 akçe
4.301.000 akçe

s.74-75

Nişan-ı şerîf yazıla ki:

Bin yüz on yedi Mart'ından Kefe nâzırı olan Mahmud *zîde kadruhû* her vechile uhdesinden gelmeğe kādir ve mâlı izâʿatden siyânet ile cemʿ u tahsîl ve erbâb-ı vezâ'ife vazîfelerin iʿtâ ve tekmîli mücidd ü sâʿî oldığından mâʿadâ, mürûr u ubûr iden rü'esâ ve tüccâr tâ'ifesi dahi rıfkla muʿâmele ve hüsn- i zindegânisi olmağla, ahâlîsi râzı ve hoşnûd olduklarına binâ'en sene-i âtiye Mart ibtidâsından üç sene bir tahvîl ile der-uhde olunmak recâsına mahzar iderler ve Kalʿa-i Cedîd Muhâfızı Vezîr-i mükerrem Hacı Mehmed Paşa dahi mektûbu ile iʿlâm ve mezbûr Mahmud bir kîse dahi izdiyâd ve kabûl ve ber-vech-i nakd teslîm-i Hazîne eylemek üzre cevâb ider kaydı görüldükde, yüz on sekiz Mart'ı ibtidâsından üç sene bir tahvîl ile Mehmed nâm kimesneye der-uhde olundığı derkenâr olunmuşdur diyü arzolundukda, telhîs mûcebince kefîli alındı. Mahmud'a berât virilmek fermân olunup min-baʿd tekrâr Mehmed arzıhâl idüp merkūm Mahmud'un virdiği beş yüz guruşa kırk bin akçe zamm ve yüz bin akçe izdiyâd ile kabûl iderim diyü mukarrer olunmak üzre arz ve telhîs olundukda, beş yüz guruşa kırk bin akçe zamm ve yüz bin akçe izdiyâd ile ve fîmâ-baʿd Mehmed'in bu husûs içün iddiʿâsı vârid (…) ısgâ olunmayup mahzar ile gelen Mehmed'de ibkā vü mukarrer olunup yarar kefîli alınup şurûtuyla berât olunmak fermân olunmağın, sâbıkā Seksoncubaşı Ali Ağa kefîl bi'l-mâl oldığına fermânı zeyline mühür urmağla kefîl kaydolunup nezâret-i mezbûre cemʿan kırk üç yük bin akçe mâlı ile mezbûr Mahmud *zîde kadruhû*ya der-uhde olunup bin yüz on dokuz Muharremi'nin onuncu gününden bu berât-ı hümâyûnu virdim ve **buyurdum ki**:

Mûmâ-ileyh Mahmud varup, yüz on sekiz Mart'ı ibtidâsından yüz yirmi Şubat'ı gâyetine değin üç sene bir tahvîl ile Kefe nâzırı olup Gümrük-i İskele-i Kefe ve Tevâbiʿi Mukātaʿâtı ve Kerş ve Balıklağo ve Gözlevi ve Taman ve Temrek ve Karataş ve Kefe eyâletinde sâ'ir sefîne yanaş iskelelerin gümrük ve zarar-ı kassâbiyyesin ve her esirden

bir altun resm-i pençiklerin mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilüp “Biz askerîleriz” diyü mâl-i mîrîye gadr u zarar terettüb itdirilmeye ve taʿallül idenlerden zâbıt maʿrifetiyle ve maʿrifet-i şerʿle cemʿ u tahsîl itdirilüp mâl-i mîrînin kesr ü noksânına bâʿis zarar terettüb itdirilmeye ve nefs-i Kefe’de vâkıʿ mukātaʿa-i kereste ve mukātaʿa-i zemîn ve eyâlet-i Kefe’de ve leb-i deryâda kurâ ve mezâriʿin aʿşâr-ı şerʿiyye ve rüsûmât-ı sâ’iresi ve Taman adasından hâsıl olan hubûbâtın her on kilede bir keyl aʿşâr-ı şerʿiyyeleri ve mukātaʿa-i zemîn ve vâkıʿ olan resm-i tapu-yı zemînleri mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirile ve şemʿhâne-i revgan ve beytülmâl-i âmme ve hassa ve yava ve kaçkun müjdegânesi ve mâl-i mefkûd ve mâl-i gâ’ib ve resm-i mâhî mukātaʿası ve Taman adasında sayd **[75]** mâhî eyleyen (…) nâzırdan temessükü olmadıkca sayd-ı mâhî itdirilmeyüp ve izin ile saydolunan mâhîden rubʿu mîrî içün kabzitdirile ve kendi maʿîşetleriyçün besledikleri yüz elli koyundan mâʿadâsından senede her iki koyundan bir akçe resm-i ganemleri alınup ve cezîre-i Taman’da vâkıʿ (…) ve Hacı Halil memlahaları ve maʿden-i revgan-ı zeyt dahi emîn tarafından zabtoluna ve nehirlerinden ticâret içün ubûr itdirdikleri bârgîrlerinden kadîmden alınagelenden noksân ile on beşer akçe kara sığır ve su sığırından onar akçe ve koyundan birer akçe resm-i ubûriyyeleri alına ve sâ’ir küllî ve cüz’î vâkıʿ olan mahsûlât ve sâ’ir rüsûmât her ne ise mîrî içün cemʿ u tahsîl itdirilüp nezâret-i merkūm mukātaʿâtı havâss-ı hümâyûndan olup serbestiyet üzre zabtolunagelmekle, mûmâ-ileyh dahi serbestiyet üzre zabtitdirilüp mîr-i mîrân ve mîr-livâ ve sübaşıları ve kethüdâları ve vüzerâ-yı izâm ve askerî tâ’ifesinden sipâh ve yeniçeri ve hân-ı Kırım ve mirzâlardan bir ferd dahl u taʿarruz itdirilmeyüp mâl-i mîrînin cemʿ u tahsîline mâniʿ olmayup eslemeyenleri ism ü resim ile arz u iʿlâm idüp hilâf-ı berât-ı âlî-şân nezâret umûruna müdâhale itdirilmeye.

Fî 10 S sene [1]119

s.75, h.1

İşbu fermânın mugâyiri fî 23 L sene 1119 târihinde başka fermân virilmişdir. Mahall-i iktizâda ol fermân dahi görilüp iktizâsı üzre hareket olunmak üzre şerh virilmişdir.

Kalʿa-i Cedîd Muhâfızı Vezîr Mehmed Paşa’ya hüküm ki:

Kefe Nâzırı Mahmud arzıhâl idüp; “Âsitâne-i saʿâdetden Azak cânibine irsâl olunan ulaklar Taman’a vâsıl oldukda muʿayyen menzil bârgîri olmayup ve kasabasından tedârik mümkin olmamağla, Kefe Mukātaʿası mâlından senevî yirmi bin akçe taʿyîn olunup meblağ-ı mezbûru aʿyân-ı vilâyet virmeğe râzı iken almayup ve menzil bârgîri

dahi tedârik itmediklerinden senede yetmiş seksen bin akçe mîrîye gadrolmağla, taʿyîn olunan meblağ-ı mezbûru beher sene vilâyet tarafına edâ idüp bârgîr teklifi ile rencîde olunmamak üzre emr-i şerîf recâ" eylemeğin, kaleminden görüldükde; Taman cezîresinden Azak cânibine ve sâ'ir mühimmât içün menzil bârgîri masârifiyçün yirmi bin akçe nâzırın deynine mahsûb olunageldiği derkenâr olunmağın, menzil-i mezbûr kadîmden olıgeldüği sürülüp kadîmden mugâyir-i nizâʿ itdirilmemek bâbında emr-i şerîf virilmek üzre arz u telhîs olundukda, telhîsi mûcebince hüküm fermân-ı âlî olmağın, tezkire virildi.

Fî 10 Ra sene [1]119

s.75, h.2

( ) hüküm ki:

Hâlâ Kefe Nâzırı Mahmud Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; "Kefe ve tevâbiʿi iskelelerde tahmîl olunan buğday ve sâ'ir eşyâdan kānûn üzre resmin taleb eyledikde vâlîler ve yeniçeri ağaları vekîli mümânaʿat üzre olup gadritmeleriyle, menʿi içün emr-i şerîf recâ" ider. Kaleminden görüldükde; Kefe Nezâreti yüz on sekiz senesi Mart'ından üç sene bir tahvîl sâhib-i arzıhâlin uhdesinde olmağla, derkenârı şurûtu mûcebince emr-i şerîf tahrîr bâbında arz u telhîs olundukda, "Telhîsi mûcebince hüküm" diyü fermân-ı âlî sâdır olmağın, tezkire virildi.

Fî 5 S sene 1119

s.75, h.3

( ) hüküm ki:

Kefe Nâzırı Mahmud Dersaʿâdetime arzıhâl idüp; "Nezâret-i mezbûreden vezâ'ife mutasarrıf olanlar ve sâlyâneciler ve gerek havâlât ashâbı gelüp defʿaten talebiyle rencîde itmeleriyle, ol makūlelere dört taksit ile virilüp vakti gelmedikden taʿcîz itdirilmemek üzre emr-i şerîf recâ" itmekle, Hazîne-i âmirede mahfûz olan Kefe Nezaretinden vazîfeye mutasarrıf olanların tecdîd-i berât eylemeyenlerine vazʿ olmayup ve bilâ-berât ve emr-i hümâyûn kimesneye vazîfe ve â'ide virilmeyüp sâlyâneye mutasarrıf olanların sebeb-i tahrîri olmadıkca sâlyâne taleb etmeyüp ve yedlerinde sebeb-i tahrîr olanlar dahi defʿaten talebiyle taʿaddî eylemeyüp dört taksit ile edâ oluna ve iskelelerine gelen sefâ'în re'îslerine ve tüccârına askerî ve gayr-ı askerî taraflarından avâ'id nâmıyla müdâhale itdirilmemek üzre emr-i şerîf virildüği derkenâr ve derkenârı mûcebince emr-i şerîf tahrîri

bâbında arz u telhîs olundukda, imdi; telhîs mûcebince hüküm diyü fermân-ı âlî sâdır olmağın, şurûtuyla emr-i şerîf yazılmağa tezkire virildi.

Fî 5 S sene [1]119

76-80

(Boş sayfalar)

s.81

(…)

İzzetlü Defterdâr Paşa hazretleri;

Mukāṭaʿanın muʿaccelen virildüğine rızâ-yı hümâyûn yokdur. Recâ ile her ne kadar tarafdan tezkire gelürse (…) olunmuşdur. Gelen tezkireyi yolunca gönderesin. Kendüsi zabtitmeyene mukāṭaʿa ve harâc ve avârız virilmemek üzre (…) hümâyûn olunmuşdur. "Hilâfına cevâz gösterilmekden ihtirâz oluna" diyü fermân olunmuşdur.

Fî gurre-i R sene 1054

EKLER

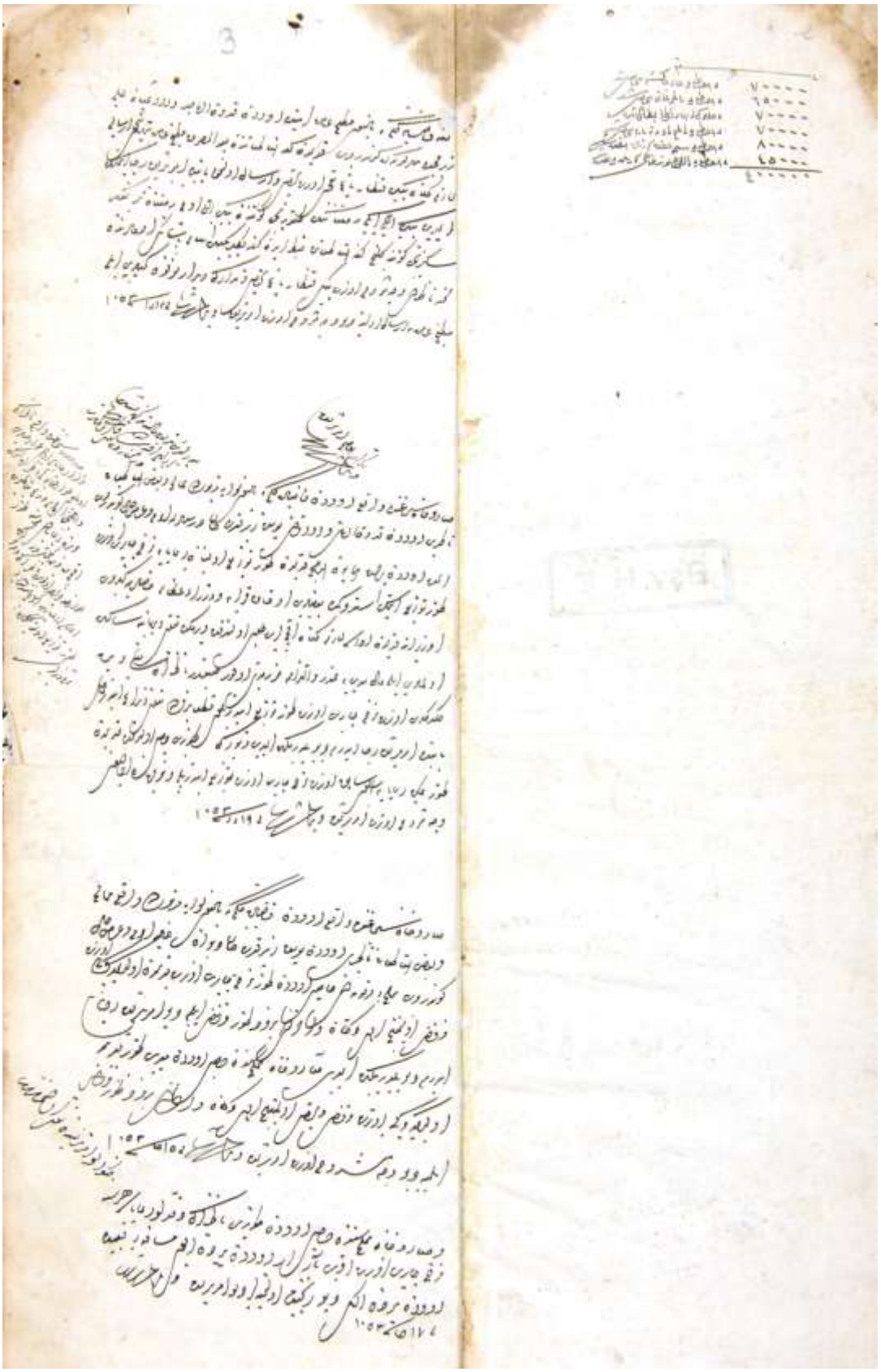

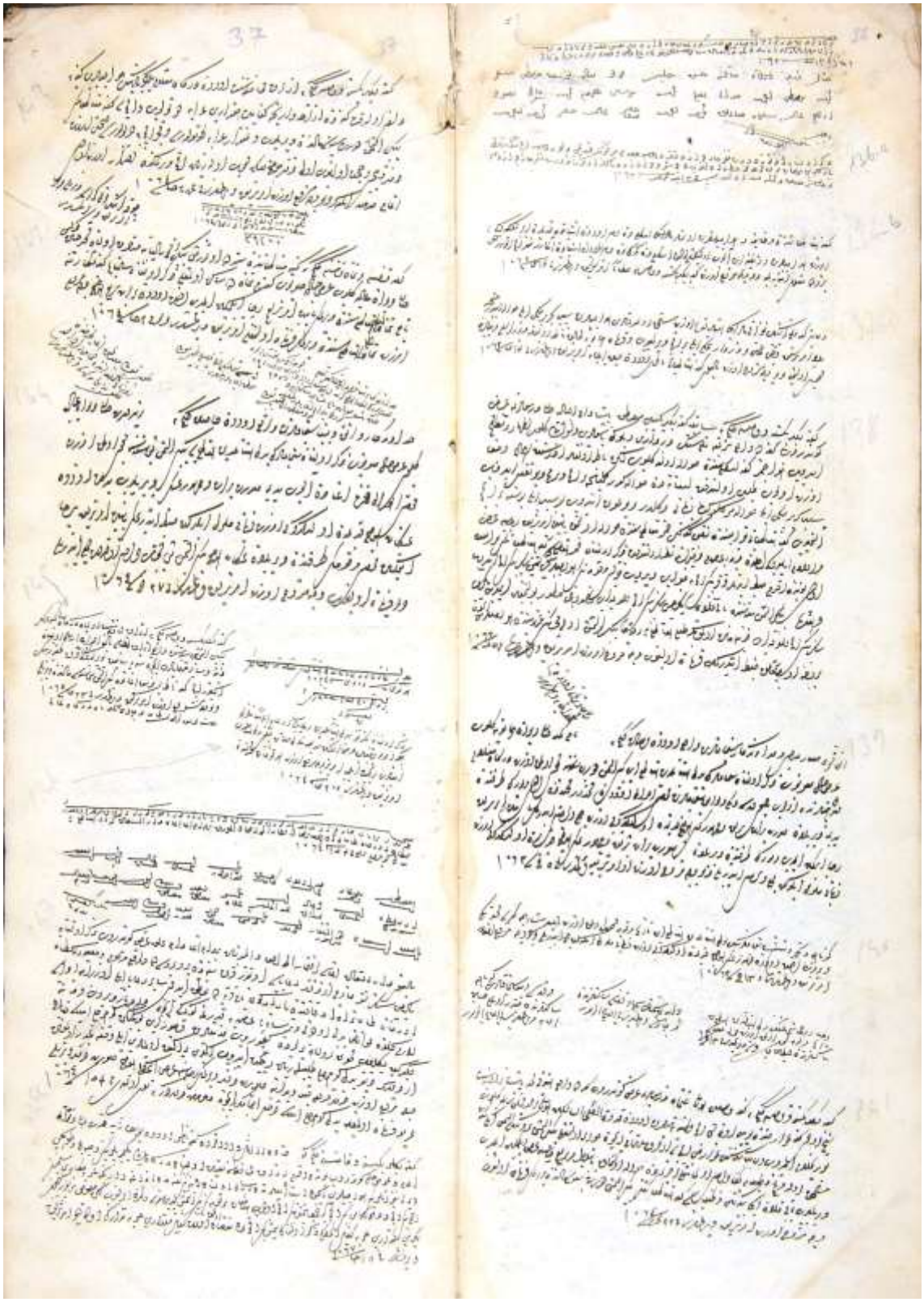

Harita I. Bahr-ı Siyah Havzası, Kafkasya, İran ve Anadolu Darü'l-harekâtı, Azmi, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, H. 1330.

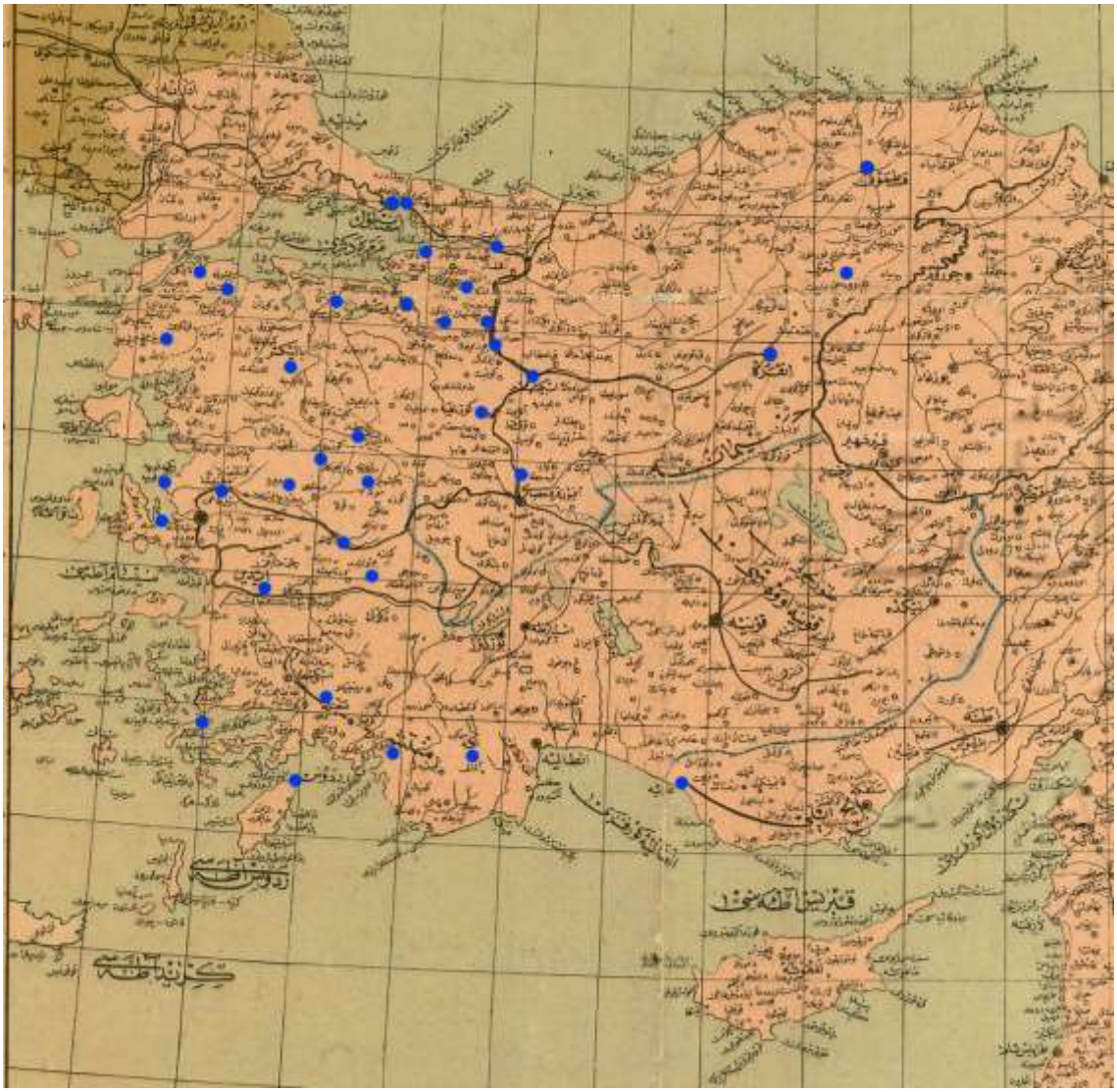

Harita II. Bahr-ı Siyah Havzası, Kafkasya, İran ve Anadolu Darü'l-harekâtı, Azmi, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, H. 1330.